

Udskriftsdato: mandag den 15. juni 2026

2008/1 LSF 128 (Gældende)

Forslag til Lov om Grønlands Selvstyre

Ministerium: Statsministeriet

Journalnummer: Statsmin.

Forslag

til

Lov om Grønlands Selvstyre

I erkendelse af, at det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse, bygger loven på et ønske om at fremme ligestilling og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland. Loven bygger i overensstemmelse hermed på en overenskomst mellem Naalakkersuisut og den danske regering som ligestillede parter.

Kapitel 1

Selvstyrets myndigheder samt domstolene

§ 1. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. Domstole, der bliver oprettet af selvstyret, har den dømmende magt i Grønland inden for samtlige sagsområder. I overensstemmelse hermed er den lovgivende magt hos Inatsisartut, den udøvende magt hos Naalakkersuisut og den dømmende magt hos domstolene.

Kapitel 2

Selvstyrets overtagelse af sagsområder

§ 2. Grønlands Selvstyre kan bestemme, at de sagsområder, der fremgår af lovens bilag, skal overgå til selvstyret.

Stk. 2. I det omfang flere sagsområder er anført under samme litra eller nummer i lovens bilag, skal de pågældende sagsområder overgå til Grønlands Selvstyre på samme tidspunkt, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Grønlands Selvstyre kan bestemme, at en del af de sagsområder, der er anført på liste I, litra b og liste II, nr. 15, 25 og 27 i lovens bilag skal overgå til selvstyret.

§ 3. Sagsområder, der fremgår af bilagets liste I, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret.

Stk. 2. Sagsområder, der fremgår af bilagets liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne.

§ 4. Naalakkersuisut og regeringen kan aftale, at sagsområder, der alene vedrører grønlandske anliggender, og som ikke er nævnt i bilaget, kan overtages af Grønlands Selvstyre.

Kapitel 3

Økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten

§ 5. Staten yder Grønlands Selvstyre et årligt tilskud på 3.439,6 mio. kr., jf. dog § 8, stk. 1. Beløbet er angivet i 2009-pris- og lønniveau.

Stk. 2. Tilskuddet reguleres årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven det pågældende år.

Stk. 3. Tilskuddet udbetales forskudsvis med 1/12 hver måned.

Stk. 4. Finansministeren kan efter aftale med Naalakkersuisut fastsætte regler om ændrede udbetalings-terminer.

§ 6. Sagsområder, der overtages af Grønlands Selvstyre efter §§ 2-4, finansieres fra tidspunktet for overtagelsen af selvstyret.

Stk. 2. Grønlands Selvstyre overtager de reale aktiver, der er direkte forbundet med et sagsområde, der overtages.

§ 7. Indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalder Grønlands Selvstyre.

Stk. 2. De i stk. 1 angivne indtægter omfatter følgende indtægter:

- 1) Indtægter i henhold til konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, dog bortset fra beløb, som betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi.
- 2) Indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere for så vidt angår den del af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland.
- 3) Indtægter fra grønlandske og danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland.
- 4) Indtægter fra udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er rettighedshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber direkte eller indirekte og skattefrit kan modtage udbytte derfra.

§ 8. Tilfalder der Grønlands Selvstyre indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, jf. § 7, reduceres statens tilskud til selvstyret med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, som i det pågældende år ligger over 75 mio. kr.

Stk. 2. Med virkning fra 1. januar året efter lovens ikrafttræden reguleres det i stk. 1 nævnte beløb på 75 mio. kr. årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven det pågældende år.

Stk. 3. Opgørelse efter stk. 1 sker i det efterfølgende år med henblik på afregning året efter.

§ 9. Ved Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet sikrer regeringen, at der mod betaling ydes rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet.

Stk. 2. Naalakkersuisut og regeringen indgår med virkning fra Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet aftale om de i stk. 1 nævnte ydelser.

Stk. 3. Naalakkersuisut kan beslutte at forny den i stk. 2 nævnte aftale i form af flerårige aftaler.

Stk. 4. Ved indgåelse af aftaler efter stk. 2 og stk. 3 stiller regeringen forskning af særlig relevans for råstofefterforskningen i Grønland vederlagsfrit til rådighed for Naalakkersuisut.

§ 10. Reduceres statens tilskud til Grønlands Selvstyre til nul kroner, jf. § 8, indledes der forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen om de fremtidige økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten, herunder om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, om genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre samt om en fortsættelse af en aftale om de i § 9 nævnte ydelser.

Kapitel 4

Udenrigsanliggender

§ 11. Naalakkersuisut kan handle i mellemfolkelige anliggender som fastsat i dette kapitel og i aftaler med regeringen.

Stk. 2. Regeringen og Naalakkersuisut samarbejder i mellemfolkelige anliggender som fastsat i dette kapitel med henblik på at sikre såvel Grønlands interesser som Kongeriget Danmarks samlede interesser.

Stk. 3. De beføjelser, som gives Naalakkersuisut i dette kapitel, begrænser ikke de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser i mellemfolkelige anliggender, idet udenrigs- og sikkerhedspolitik er rigsanliggender.

§ 12. Naalakkersuisut kan med fremmede stater og internationale organisationer forhandle og indgå folkeretlige aftaler på rigets vegne, herunder forvaltningsaftaler, som alene vedrører Grønland og fuldt ud angår overtagne sagsområder.

Stk. 2. Folkeretlige aftaler, der alene vedrører Grønland og Færøerne og fuldt ud angår overtagne sagsområder, kan efter beslutning af såvel Naalakkersuisut som Færøernes landsstyre forhandles og indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening.

Stk. 3. Folkeretlige aftaler, der er indgået efter stk. 1 eller stk. 2, kan opsiges efter de samme bestemmelser.

Stk. 4. Folkeretlige aftaler, som berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt folkeretlige aftaler, som skal gælde for Danmark, eller som forhandles inden for en international organisation, hvoraf Kongeriget Danmark er medlem, forhandles og indgås efter reglerne i § 13.

Stk. 5. Naalakkersuisut underretter regeringen om påtænkte forhandlinger, inden disse påbegyndes, og om forløbet af forhandlingerne, inden folkeretlige aftaler indgås eller opsiges. De nærmere rammer for samarbejdet i henhold til denne bestemmelse fastlægges efter forhandling mellem Naalakkersuisut og regeringen.

Stk. 6. Folkeretlige aftaler efter stk. 1 indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut under betegnelsen:

- a) Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland, hvor aftalen fremtræder som indgået mellem stater.
- b) Naalakkersuisut, hvor aftalen fremtræder som indgået mellem regeringer eller mellem forvaltningsmyndigheder. I så tilfælde henvises i aftalens præambel til nærværende lov som nærmere fastlagt efter stk. 8.

Stk. 7. Folkeretlige aftaler efter stk. 2 indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening under betegnelsen Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland.

Stk. 8. Nærmere regler for brugen af betegnelser nævnt i stk. 6 og 7 såvel som andre lignende betegnelser kan fastlægges i medfør af stk. 5.

§ 13. Regeringen underretter Naalakkersuisut forud for indledning af forhandlinger om folkeretlige aftaler, som har særlig betydning for Grønland. Efter begæring af Naalakkersuisut kan der indgås aftale med vedkommende minister, der fastlægger nærmere samarbejdsregler inden for rammerne af denne bestemmelse, herunder en nærmere fastlæggelse af kriterier for, hvornår aftaler skal anses for at have særlig betydning for Grønland.

Stk. 2. I sager, der alene vedrører Grønland, kan regeringen bemyndige Naalakkersuisut til at føre forhandlingerne under medvirken af udenrigstjenesten.

Stk. 3. Aftaler, hvor Danmark og Grønland i fællesskab har været inddraget i forhandlingerne, undertegnes af regeringen, i videst muligt omfang sammen med Naalakkersuisut.

Stk. 4. Folkeretlige aftaler, som har særlig betydning for Grønland, skal inden indgåelse eller opsigelse forelægges Naalakkersuisut til udtalelse. Finder regeringen det nødvendigt at indgå aftalen uden Naalakkersuisuts tilslutning, sker dette i videst muligt omfang uden virkning for Grønland.

§ 14. Hvor internationale organisationer åbner adgang for, at andre enheder end stater og sammenslutninger af stater kan opnå medlemskab i eget navn, kan regeringen efter anmodning fra Naalakkersuisut beslutte at indgive eller støtte en ansøgning herom fra Grønland, hvor dette er foreneligt med Grønlands forfatningsmæssige status.

§ 15. Efter ønske fra Naalakkersuisut, ansættes der ved Kongeriget Danmarks udenrigsrepræsentationer repræsentanter for Naalakkersuisut til varetagelse af grønlandske interesser inden for sagsområder, som fuldt ud er overtaget af selvstyret. Regeringen kan bestemme, at udgifterne herved skal afholdes af Naalakkersuisut.

§ 16. Grønlands Selvstyre er undergivet de forpligtelser, der følger af folkeretlige aftaler og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.

Stk. 2. Foranstaltninger, som selvstyret påtænker at træffe, og hvis iværksættelse er af væsentlig betydning for rigets forhold til udlandet, herunder rigets deltagelse i internationalt samarbejde, forhandles med regeringen inden vedtagelsen.

Kapitel 5

Samarbejde mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne vedrørende love og administrative forskrifter

§ 17. Regeringens forslag til love, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal inden fremsættelsen for Folketinget fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Stk. 2. Regeringen afventer selvstyrets udtalelse inden fremsættelsen for Folketinget af regeringsforslag til love, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

Stk. 3. Der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2.

§ 18. Udkast til administrative forskrifter, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal inden udstedelsen fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Stk. 2. Udstedelse af administrative forskrifter, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland, afventer selvstyrets udtalelse.

Stk. 3. Der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2.

Kapitel 6

Tvistløsning

§ 19. Opstår der mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne tvivlsspørgsmål om selvstyrets kompetence i forhold til rigsmyndighederne, kan regeringen eller Naalakkersuisut beslutte at forelægge spørgsmålet for et nævn, der består af 2 medlemmer, der udpeges af den danske regering, 2 medlemmer, der udpeges af Naalakkersuisut, samt 3 af Højesterets præsident udpegede højesteretsdommere, af hvilke den ene udpeges som formand.

Stk. 2. Er de 4 medlemmer, der er udpeget af regeringen og Naalakkersuisut, enige, er sagen endelig afgjort. I modsat fald afgøres sagen af de 3 højesteretsdommere.

Stk. 3. Nævnet kan beslutte at suspendere den vedtagelse eller beslutning, som er forelagt nævnet, indtil nævnets afgørelse foreligger.

Kapitel 7

Sprog

§ 20. Det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Kapitel 8

Grønlands adgang til selvstændighed

§ 21. Beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Stk. 2. Træffes beslutning efter stk. 1, indledes der forhandlinger mellem regeringen og Naalakkersuisut med henblik på gennemførelse af selvstændighed for Grønland.

Stk. 3. En aftale mellem Naalakkersuisut og regeringen om gennemførelse af selvstændighed for Grønland skal indgås med samtykke fra Inatsisartut og skal godkendes ved en folkeafstemning i Grønland. Aftalen skal endvidere indgås med samtykke fra Folketinget.

Stk. 4. Selvstændighed for Grønland indebærer, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland.

Kapitel 9

Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 22. Loven træder i kraft den 21. juni 2009.

§ 23. Lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre ophæves, jf. dog stk. 2

Stk. 2. § 8 i lov om Grønlands hjemmestyre forbliver i kraft, indtil råstofområdet overtages af Grønlands Selvstyre.

Stk. 3. Grønlands Selvstyre har fortsat den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 4 i lov om Grønlands hjemmestyre.

Stk. 4. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i lov om Grønlands hjemmestyre.

§ 24. Lov nr. 577 af 24. juni 2005 om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler ophæves.

Stk. 2. Forskrifter udstedt i medfør af loven forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

§ 25. § 22 i lov om mineralske råstoffer i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998, ophæves.

§ 26. Lov om selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 9. februar 1999, ophæves.

§ 27. Lov nr. 502 af 6. juni 2007 om tilskud til Grønlands hjemmestyre for 2008 og 2009 ophæves.

§ 28. Bestemmelser, der gælder for Grønland, forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

§ 29. Sager, som på tidspunktet for et sagsområdes overgang til Grønlands Selvstyre er under behandling af en dansk myndighed, færdigbehandles af vedkommende grønlandske myndighed, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vedkommende danske myndighed kan i særlige tilfælde og efter aftale med vedkommende grønlandske myndighed bestemme, at visse nærmere bestemte sager skal færdigbehandles af de danske myndigheder.

Liste I

- a) Arbejdsskadesikring
- b) Resterende områder under sundhedsområdet
- c) Færdselsområdet
- d) Formueretten
- e) Dykkerområdet

Liste II

- 1) Kriminalforsorgen
- 2) Pas
- 3) Politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen
- 4) Retsplejen, herunder oprettelse af domstole
- 5) Kriminalretten
- 6) Udlændingeområdet og grænsekontrollen
- 7) Personretten
- 8) Familieretten
- 9) Arveretten
- 10) Advokatvirksomhed
- 11) Våbenområdet
- 12) Radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester
- 13) Radiokommunikationsområdet
- 14) Selskabs-, regnskabs- og revisorområdet
- 15) Fødevarer- og veterinærområdet
- 16) Luftfart
- 17) Immaterialret
- 18) Ophavsret
- 19) Skibsvrag, vraggods og dybdeforringelser
- 20) Sikkerhed til søs
- 21) Skibsregistrering og søretlige forhold
- 22) Kortlægning
- 23) Farvandsafmærkning, fyrbelysning og lodsområdet
- 24) Havmiljø
- 25) Finansiell regulering og tilsyn
- 26) Råstofområdet
- 27) Arbejdsmiljø
- 28) Meteorologi

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets formål og baggrund	8
1.1. Indledning	8
1.2. Grønlandsk-dansk selvstyrekommission	8
1.3. Nærmere om baggrund	9
2. Hovedpunkter i lovforslaget	9
3. Grønlands Selvstyres myndigheder	10
4. Selvstyrets overtagelse af sagsområder	10
4.1. Hittidig overtagelse af sagsområder	10
4.1.1. Lovforslagets regulering af sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyreløvs § 4	11
4.1.2. Lovforslagets regulering af sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyreløvs § 5	11
4.1.2.1. Særligt om undervisningsområdet	12
4.1.2.2. Særligt om folkekirken	12
4.1.2.3. Særligt om arbejds- og socialvæsenet	12
4.2. Overtagelse af sagsområder efter lovforslaget	12
4.2.1. Sagsområder omfattet af § 3, stk. 1	13
4.2.2. Sagsområder omfattet af § 3, stk. 2	14
4.3. Virkningen af grønlandsk overtagelse af sagsområder	14
4.4. Sagsområder omfattet af bilagets liste I og II	15
4.4.1. Arbejdsskadesikring (liste I, litra a)	15
4.4.2. Resterende områder under sundhedsområdet (liste I, litra b)	15
4.4.3. Færdselsområdet (liste I, litra c)	16
4.4.4. Formueretten (liste I, litra d)	16
4.4.5. Dykkerområdet (liste I, litra e)	17
4.4.6. Kriminalforsorgen (liste II, nr. 1)	17
4.4.7. Pas (liste II, nr. 2)	17
4.4.8. Politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen (liste II, nr. 3)	18
4.4.9. Retsplejen, herunder oprettelse af domstole (liste II, nr. 4)	19
4.4.10. Kriminalretten (liste II, nr. 5)	19
4.4.11. Udlændingeområdet og grænsekontrollen (liste II, nr. 6)	20
4.4.12. Personretten (liste II, nr. 7)	21
4.4.13. Familieretten (liste II, nr. 8)	21
4.4.14. Arveretten (liste II, nr. 9)	22
4.4.15. Advokatvirksomhed (liste II, nr. 10)	22
4.4.16. Våbenområdet (liste II, nr. 11)	22
4.4.17. Radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester (liste II, nr. 12)	22
4.4.18. Radiokommunikationsområdet (liste II, nr. 13)	22

4.4.19. Selskabs-, regnskabs- og revisorområdet (liste II, nr. 14)	23
4.4.20. Fødevarer- og veterinærområdet (liste II, nr. 15)	24
4.4.21. Luftfart (liste II, nr. 16)	24
4.4.22. Immaterialret (liste II, nr. 17)	25
4.4.23. Ophavsret (liste II, nr. 18)	26
4.4.24. Skibsvrag, vraggods og dybdeforringelser (liste II, nr. 19)	26
4.4.25. Sikkerhed til søs (liste II, nr. 20)	26
4.4.26. Skibsregistrering og søretlige forhold mv. (liste II, nr. 21)	26
4.4.27. Kortlægning (liste II, nr. 22)	27
4.4.28. Farvandsafmærkning, fyrbelysning og lodsområdet (liste II, nr. 23)	27
4.4.29. Havmiljø (liste II, nr. 24)	27
4.4.30. Finansiell regulering og tilsyn (liste II, nr. 25)	28
4.4.31. Råstofområdet (liste II, nr. 26)	29
4.4.32. Arbejdsmiljø (liste II, nr. 27)	30
4.4.33. Meteorologi (liste II, nr. 28)	30
4.5. Sagsområder, der efter regeringens opfattelse må forblive hos rigsmyndighederne	31
4.5.1. Statsforfatningen	31
4.5.2. Statsborgerskab	32
4.5.3. Højesteret	32
4.5.4. Udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik	32
4.5.5. Valuta- og pengepolitik	33
4.6. Andre spørgsmål	33
4.6.1. Særligt om et grønlandsk domstolssystem	33
4.6.2. Den territoriale afgrænsning af Grønlands Selvstyres kompetence	34
4.6.3. Regulering mv. af forhold, der vedrører de danske myndigheder i Grønland og deres ansatte	34
4.6.4. Konflikter mellem grønlandsk og dansk ret	35
5. Økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten	35
5.1. Eksisterende økonomiske relationer	35
5.2. Statens tilskuds økonomiske betydning for Grønland	36
5.3. De økonomiske relationer efter lovforslaget	36
5.3.1. Det centrale indhold i de fremtidige økonomiske relationer	36
5.3.2. Baggrunden for forslaget	37
5.3.3. Fordelingen af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland	37
5.3.4. Den gældende råstofordnings indtægtsdefinition	39
5.3.5. Definitionen af indtægter efter dette lovforslag	41
5.3.5.1. Indtægter i henhold til konkrete tilladelser	42
5.3.5.2. Skatteindtægter	43
5.3.5.3. Indtægter fra offentlig deltagelse i virksomhed på råstofområdet i Grønland	45
5.3.5.4. Opgørelse af råstofindtægter	47
5.3.6. Samarbejdet på råstofområdet	48

5.3.7. <i>Forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen, hvis statens tilskud til selvstyret reduceres til nul kroner</i>	49
6. Grønlands rettigheder til råstoffer i undergrunden	50
7. Udenrigsanliggender	50
7.1. Udviklingen i Grønlands deltagelse i det internationale samkvem	50
7.2. Statsretlige forhold	51
7.3. Oversigt over udenrigskapitlets indhold	52
7.4. Folkeretlige aftaler, som Naalakkersuisut selv kan forhandle og indgå	53
7.5. Folkeretlige aftaler, der indgås af regeringen	55
7.6. Medlemskab af internationale organisationer i eget navn	56
7.7. Udsendelse af repræsentanter for Naalakkersuisut til danske diplomatiske repræsentationer	56
7.8. Internationale forpligtelser mv.	56
8. Samarbejde mellem selvstyret og rigsmyndighederne vedrørende love og administrative forskrifter	56
8.1. Forelæggelse efter den nuværende hjemmestyrelov	56
8.2. De foreslåede forelæggelsesregler vedrørende lovforslag og udkast til administrative forskrifter	56
8.3. Nærmere om forelæggelsesreglerne i forhold til lovforslag	57
8.4. Nærmere om forelæggelsesreglerne i forhold til administrative forskrifter	58
8.5. Tvingende omstændigheder	59
9. Tvistløsning	59
10. Grønlands selvstændighed	59
10.1. Adgangen til selvstændighed	59
10.2. Gennemførelse af selvstændighed	60
11. Økonomiske og administrative konsekvenser m.v.	60
12. Sammenfattende skema	62
13. Hørte myndigheder mv.	62

1. Lovforslagets formål og baggrund

1.1. Indledning

Formålet med dette lovforslag er at skabe en selvstyreordning for Grønland.

Baggrunden for lovforslaget er, at både regeringen og Grønlands landsstyre ønsker at sikre størst mulig grad af ligestilling mellem Grønland og Danmark samt at øge det grønlandske folks selvbestemmelse i størst muligt omfang inden for rammerne af det eksisterende rigsfællesskab.

Lovforslaget skal i overensstemmelse hermed skabe det retlige grundlag for, at Grønland kan overtage

yderligere kompetence, hvor dette er forfatningsretligt muligt, idet lovforslaget samtidig bygger på en erkendelse af, at det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse.

Det er desuden sigtet med lovforslaget at udvide samarbejdet mellem grønlandske og danske myndigheder, således at muligheden for grønlandsk indflydelse på sagsområder, som fortsat varetages af rigsmyndighederne, øges.

Lovforslaget har endvidere til formål at fastlægge en samlet ramme for Grønlands deltagelse i varetagelsen af udenrigspolitiske spørgsmål.

Med lovforslaget lægges herudover op til en nyordning vedrørende det økonomiske mellemværende mellem Grønland og Danmark.

Lovforslaget har endelig til formål at fastsætte ordningen for beslutningen og gennemførelse af en beslutning om Grønlands selvstændighed.

1.2. Grønlandsk-dansk selvstyrekommission

Med henblik på at overveje, hvordan man kunne sikre størst mulig grad af ligestilling mellem Danmark og Grønland samt øge det grønlandske folks selvbestemmelse i størst mulig grad, blev regeringen og Grønlands landsstyre enige om at nedsætte en kommission, der bestod af lige mange medlemmer af Folketinget og medlemmer af Grønlands Landsting.

Statsministeren og landsstyreformanden underskrev på den baggrund den 21. juni 2004 kommissoriet for Grønlandsk-dansk selvstyrekommission (herefter benævnt Selvstyrekommissionen).

Det fremgår af kommissoriet, at Selvstyrekommissionen med udgangspunkt i Grønlands nuværende forfatningsmæssige placering og i overensstemmelse med det grønlandske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten skulle overveje og stille forslag om, hvorledes de grønlandske myndigheder kan overtage yderligere kompetence, hvor dette er forfatningsretligt muligt. Efter kommissoriet skulle kommissionen på den baggrund udarbejde forslag til lovgivning om en nyordning, som tillige tager hensyn til sagsområder, der allerede er overtaget af de grønlandske myndigheder i medfør af hjemmestyreloven for Grønland.

Kommissionen har skullet basere sit arbejde på princippet om, at der skal være overensstemmelse mellem rettigheder og pligter. Kommissionen skulle i den forbindelse overveje og stille forslag til en nyordning vedrørende det økonomiske mellemværende mellem Grønland og Danmark.

Det fremgår endvidere af kommissoriet, at der mellem den danske regering og Grønlands landsstyre er enighed om, at det tilkommer det grønlandske folk at afgøre, hvorvidt Grønland ønsker selvstændighed, og at nyordningen intet ændrer herved, og at selvstændigheden i givet fald skal gennemføres ved indgåelse af en aftale herom efter reglerne i grundlovens § 19. Kommissionens forslag til en nyordning skal efter kommissoriet indeholde en bestemmelse om Grønlands adgang til selvstændighed i overensstemmelse hermed.

Selvstyrekommissionen har afholdt 12 møder og har afsluttet sine drøftelser på kommissionens sidste møde i København den 17. april 2008.

Selvstyrekommissionens betænkning nr. 1497 om selvstyre i Grønland indeholder udkast til lov om Grønlands Selvstyre, udkast til lov om visse personalemæssige spørgsmål i forbindelse med Grønlands Selvstyres overtagelse af sagsområder og udkast til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre.

Selvstyrekommissionens formandskab afleverede kommissionens betænkning til statsministeren og landsstyreformanden i Nuuk den 6. maj 2008.

Efter drøftelse af Selvstyrekommissionens udkast og høring af Grønlands Hjemmestyre er regeringen og Grønlands landsstyre enige om fremsættelsen af dette lovforslag, samt forslag til lov om visse persona-

lemæssige spørgsmål i forbindelse med Grønlands Selvstyres overtagelse af sagsområder og forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre.

1.3. Nærmere om baggrund

Det er regeringens og Grønlands landsstyres fælles ønske, at forholdet mellem Grønland og Danmark moderniseres og fornyes, og at beslutningerne om udviklingen af det grønlandske samfund træffes af det grønlandske folk.

En selvstyreordning for Grønland vil være en fortsættelse af den udvikling med overførsel af kompetence til de grønlandske myndigheder, som blev indledt med etableringen af Grønlands hjemmestyre i 1979, jf. nedenfor.

I perioden fra 1721 og frem til, at Grønland blev en ligestillet del af riget med ændringen af grundloven i 1953, var Grønland en koloni under Danmark. I perioden fra 1945 til 1954 figurerede Grønland på listen over ikke selvstyrende territorier under FN-pagtens Kapitel XI, og Danmark fremlagde i denne periode regelmæssige rapporter om situationen i Grønland til FN's relevante afkoloniseringsorganer. Denne regelmæssige rapportering ophørte i 1954, da FN's Generalforsamling vedtog resolution 849 (IX), hvorved FN's Generalforsamling tog Grønlands integration i riget til efterretning.

I midten af 1800-tallet blev der etableret et begrænset lokalt selvstyre i Grønland. I 1911 blev der oprettet kommuneråd og 2 landsråd med begrænset kompetence og virke under statens tilsyn. De to landsråd blev i 1951 slået sammen til et landsråd. I 1967 ophørte statens øverste embedsmand i Grønland – landshøvdingen over Grønland – med at være født formand for landsrådet, hvis medlemmer herefter valgte rådets formand. Landsrådets regelfastsættende myndighed (i form af vedtægter) vedrørte primært fredning af hav- og landpattedyr, naturfredning og sociale forhold. Landsrådets vedtægter skulle godkendes af staten for at være gyldige. I perioden frem til hjemmestyrets indførelse i 1979 gennemførtes der ikke ændringer i styrelsesforholdene vedrørende Grønland.

I forbindelse med hjemmestyreordningen i 1979 blev der skabt hjemmel til, at de grønlandske myndigheder kunne overtage den lovgivende og administrative myndighed over en række nærmere definerede sagsområder, der vedrører det grønlandske samfund. Disse sagsområder vedrører interne grønlandske forhold, såsom Grønlands interne styrelsesforhold, skatter og afgifter, fiskeri og jagt, undervisning og uddannelse, sociale forhold, arbejdsmarkedet, erhvervsområdet, sundhedsområdet, m.v., jf. nærmere nedenfor under pkt. 4.

En væsentlig begrundelse for at erstatte hjemmestyreordningen med en selvstyreordning for Grønland er ønsket om at udvide mulighederne for de grønlandske myndigheders overtagelse af yderligere kompetence og ansvar, idet hjemmestyret stort set har overtaget de sagsområder, som ifølge hjemmestyreloven kan overgå.

Det har både for Grønlands landsstyre og for regeringen været væsentligt at fastslå muligheden for selvstændighed for Grønland i fremtiden. Grønlands landsstyre og regeringen har således i forbindelse med nedsættelsen af Selvstyrekommissionen i kommissoriet konstateret, »at det tilkommer det grønlandske folk at afgøre, hvorvidt Grønland ønsker selvstændighed, og at nyordningen intet ændrer herved.«

2. Hovedpunkter i lovforslaget

Lovforslaget tager afsæt i det folkeretlige princip om folkenes ret til selvbestemmelse, som bl.a. kommer til udtryk i FN-pagtens artikel 1, stk. 2. I præambelen til lovforslaget henvises således til, at det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse. Det slås fast, at loven bygger på et ønske om at fremme ligestilling og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland, og at loven i overensstemmelse hermed bygger på en overenskomst mellem Grønlands landsstyre og den danske regering som ligestillede parter. En ensidig tilbagekaldelse af loven fra dansk

side ville ud fra en folkeretlig synsvinkel ikke være forenelig med præambelns principper om fremme af ligeværdighed og gensidig respekt i partnerskabet og om det grønlandske folks ret til selvbestemmelse.

Lovforslaget er i overensstemmelse med kommissoriet for Selvstyrekommissionen baseret på den forudsætning, at det tilkommer det grønlandske folk at afgøre, om Grønland ønsker selvstændighed. I overensstemmelse hermed indeholder lovforslaget i § 21 en bestemmelse om, at beslutning om selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Formålet med lovforslaget er herudover at skabe rammerne for, hvordan de grønlandske myndigheder kan overtage yderligere kompetence, hvor dette efter regeringens opfattelse er forfatningsretligt muligt.

Lovforslaget indeholder i § 1 en bestemmelse om den grundlæggende kompetencefordeling i Grønland. Efter bestemmelsen i § 1 har Grønlands Selvstyre således den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder, og domstole, der bliver oprettet af selvstyret, har den dømmende magt i Grønland inden for samtlige sagsområder. For så vidt angår betydningen af, at Højesteret efter regeringens opfattelse skal forblive rigets øverste domstol, henvises nærmere til pkt. 4.5.3 og pkt. 4.6.1 nedenfor.

Lovforslaget indeholder i §§ 2 og 3 bestemmelser om, at Grønlands Selvstyre kan bestemme, at de sagsområder, der fremgår af lovens bilag, skal overgå til selvstyret, ligesom de nærmere rammer for overtagelse af sagsområder er fastlagt. Bestemmelserne suppleres af § 4, hvorefter landsstyret og regeringen kan aftale, at sagsområder, der alene vedrører grønlandske anliggender, og som ikke er nævnt i bilaget, kan overtages af Grønlands Selvstyre.

I lovforslagets kapitel 3 er de økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten beskrevet.

Endvidere indeholder lovforslaget i kapitel 4 om udenrigsanliggender en samlet ramme for Grønlands deltagelse i varetagelsen af udenrigspolitiske spørgsmål.

Lovforslaget fastlægger i kapitel 5 desuden rammerne for samarbejdet mellem Grønlands Selvstyre og de danske myndigheder.

3. Grønlands Selvstyres myndigheder

Grønlands Selvstyres myndigheder består af en folkevalgt forsamling – Inatsisartut – og en forvaltning, der ledes af Naalakkersuisut.

Selvstyrekommissionen har valgt at benytte de grønlandske betegnelser for Landstinget og landsstyret i loven for at understrege lovens særlige karakter.

Inatsisartut betyder på dansk Grønlands Landsting. Naalakkersuisut betyder på dansk Grønlands landsstyre.

Inatsisartut har den lovgivende magt inden for overtagne sagsområder. Naalakkersuisut har den udøvende magt inden for overtagne sagsområder.

Lov om Grønlands hjemmestyre, jf. lov nr. 577 af 29. november 1978, indeholder i §§ 2 og 3 visse overordnede bestemmelser om Landstinget og landsstyret. Det fremgår således bl.a. af hjemmestyrelovens § 2, at Landstingets medlemmer vælges for 4 år ved almindelige, direkte og hemmelige valg, og at Landstinget selv fastsætter nærmere regler om valget, herunder om valgret og valgbarhed. Landstinget fastsætter endvidere selv sin forretningsorden. Hjemmestyrelovens § 3 fastsætter, at Landstinget vælger landsstyrets formand og de øvrige medlemmer af landsstyret. Landsstyrets formand fordeler forretningerne mellem landsstyrets medlemmer.

Lov om Grønlands hjemmestyre indeholder endvidere i § 6 en bestemmelse om stadfæstelse og bekendtgørelse af landstingslove og landstingsforordninger. Det fremgår således bl.a., at vedtagne forslag til landstingslove og landstingsforordninger for at være gyldige skal stadfæstes af landsstyrets formand og bekendtgøres efter bestemmelser, der fastsættes ved landstingslov.

Til forskel fra hjemmestyreloven indeholder det foreliggende lovforslag ikke nærmere bestemmelser om

Inatsisartuts og Naalakkersuisuts sammensætning, virke mv. eller om stadfæstelse og bekendtgørelse af landstingslove mv., idet fastsættelse af bestemmelser herom bør være overladt til Grønlands Selvstyre.

Af samme grund indeholder lovforslaget ikke bestemmelser om opgavefordeling mellem myndigheder i Grønland, f.eks. mellem myndigheder under Grønlands Selvstyre og de grønlandske kommuner.

4. Selvstyrets overtagelse af sagsområder

4.1. Hidtidig overtagelse af sagsområder

Det eksisterende grundlag for de grønlandske myndigheders overtagelse af sagsområder er fastlagt i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre, som trådte i kraft den 1. maj 1979.

Det var ved tilblivelsen af hjemmestyreloven opfattelsen, at en række sagsområder ikke kunne henlægges til hjemmestyret. Det fremgår således af betænkning nr. 837/1978, bd. 1, side 23, at de områder, som hjemmestyret ikke kunne overtage, navnlig drejede sig om områder som statsforfatningen, forholdet til udlandet, rigets finanser, forsvar, strafferetspleje og fængselsvæsen samt de almindelige principper for person-, familie- og arveret.

Uanset det, der er anført i betænkningen om den grønlandske hjemmestyreordning, er det senere antaget, at grundloven ikke er til hinder for, at regeludstedende kompetence vedrørende bl.a. retsplejen og kriminalforsorgen overføres til det grønlandske hjemmestyre. Der henvises nærmere til Justitsministeriets notat af 3. november 2004 om adgangen til at overføre yderligere beføjelser til de grønlandske myndigheder, som er medtaget som bilag 2 til lovforslaget.

I bilaget til hjemmestyreloven er opregnet en række sagsområder, der kan overgå til hjemmestyret. Overtagelsen af sagsområder, der er nævnt i bilaget, kan ske på to principielt forskellige måder:

Efter hjemmestyrelovens § 4 kan hjemmestyret overtage sagsområder eller en del af et sagsområde, således at hjemmestyret herefter har den lovgivende og administrative myndighed på området og overtager de udgifter, der er forbundet hermed. Forskrifter for disse sagsområder, der vedtages af Landstinget og stadfæstes af landsstyrets formand, benævnes landstingslove.

Af § 5 i hjemmestyreloven følger endvidere, at rigsmyndighederne efter forhandling med hjemmestyret ved lov kan bemyndige hjemmestyret til at overtage den regelfastsættende myndighed for samt administrationen af et sagsområde, som ikke er overgået til hjemmestyret efter lovens § 4. Statens tilskud til disse områder fastsættes ved lov. Forskrifter for disse sagsområder, der vedtages af Landstinget og stadfæstes af landsstyrets formand, benævnes landstingsforordninger. Ved de tilskudsfinansierede områder efter § 5 er såvel bevillingsmyndigheden som kompetencen til at udstede bemyndigelseslove således fortsat hos Folketinget.

Bemyndigelseslove benævnes også rammelove, idet lovene udover at afgrænse lovenes gyldighedsområde typisk indeholder få overordnede principper, som hjemmestyret er forpligtet til at overholde ved sin nærmere regelfastsættelse. Eksempelvis fastslår rammeloven om folkeskolen i Grønland, at der er mindst 9 års undervisningspligt, og at såvel undervisningen i folkeskolen som undervisningsmaterialerne er vederlagsfrie.

Efter hjemmestyrelovens § 7 kan rigsmyndighederne efter aftale med hjemmestyret ved lov bestemme, at sagsområder, der ikke er nævnt i lovens bilag, overgår til hjemmestyret efter lovens § 4 eller § 5.

Det grønlandske hjemmestyre har siden indførelsen af hjemmestyret den 1. maj 1979 gradvist overtaget en række sagsområder, der hidtil har været varetaget af rigsmyndighederne.

Som bilag 1 til lovforslaget er medtaget en liste over sagsområder, der er overtaget af hjemmestyret efter den nuværende hjemmestyrelov.

4.1.1. Lovforslagets regulering af sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyrelovs § 4

Ifølge lovforslagets § 23, stk. 3, har Grønlands Selvstyre fortsat den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 4 i den nuværende hjemmestyrelov.

I lovforslaget anvendes udtrykket »udøvende magt« frem for »administrative myndighed«, som blev anvendt i den nuværende hjemmestyrelov. Der er ikke hermed tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring.

Som nævnt ovenfor under pkt. 4.1 har hjemmestyret ved overtagelse af et sagsområde efter den nuværende hjemmestyrelovs § 4 overtaget de udgifter, der er forbundet med sagsområdet. Der sker ikke med lovforslaget ændringer heri.

4.1.2. Lovforslagets regulering af sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyrelovs § 5

Ifølge lovforslagets § 23, stk. 4, har Grønlands Selvstyre den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i den nuværende hjemmestyrelov.

Grønlands Selvstyre vil således efter lovforslaget ikke længere blot have den regelfastsættende og administrative myndighed inden for sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyrelovs § 5, men derimod den lovgivende og udøvende magt på samme måde som i forhold til sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyrelovs § 4 samt sagsområder, der måtte blive overtaget på grundlag af det foreliggende lovforslag.

Samtidig med fremsættelsen af dette lovforslag vil der blive fremsat forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, hvori bemyndigelseslove, der er gennemført i henhold til den nuværende hjemmestyrelovs § 5, foreslås ophævet.

Visse af bemyndigelseslovene indeholder dog bestemmelser, som foreslås videreført i det samtidig fremsatte forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, idet de pågældende bemyndigelseslove understøtter rigsmyndighedernes muligheder for at løse opgaver i og omkring Grønland. Videreførelsen af bestemmelserne indebærer, at Grønlands lovgivende og udøvende magt inden for sagsområdet er begrænset af de pågældende bestemmelser. Det drejer sig bl.a. om enkelte bestemmelser i lov nr. 612 af 23. december 1980 om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse og lov nr. 1089 af 29. december 1997 for Grønland om telekommunikation.

De sagsområder, der er overtaget efter den nuværende hjemmestyrelovs § 5, omfatter bl.a. folkeskolen, erhvervs-mæssige uddannelser, sundhedsområdet, arbejds- og socialvæsenet og kirken i Grønland, jf. nærmere bilag 1 til lovforslaget.

Grønlands Selvstyres kompetence inden for sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyrelovs § 5 skal efter gennemførelse af det foreliggende lovforslag udøves inden for de rammer, som i øvrigt gælder for overtagelse af sagsområder efter lovforslaget. Nedenfor er en omtale af, hvilken betydning dette bl.a. vil have på undervisningsområdet, i forhold til folkekirken og i forhold til arbejds- og socialvæsenet.

4.1.2.1. Særligt om undervisningsområdet

Grundlovens § 76 har betydning for Grønlands Selvstyres kompetence i forhold til folkeskolen. Bestemmelsen i § 76 bestemmer, at alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Heraf følger en pligt for det offentlige til at etablere og opretholde en folkeskole, og samtidig fastsættes et gratisprincip for undervisningen i folkeskolen.

Grundlovens § 76, 2. pkt., fastslår en ret for forældrene til at fravælge folkeskolen, forudsat at barnet enten hjemme eller i en privat skole får en undervisning, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Det følger af det anførte, at der skal være en gratis folkeskole i Grønland, og at der i Grønland skal

være skolefrihed, så børn kan opfylde undervisningspligten ved at deltage i undervisning andre steder end i folkeskolen.

4.1.2.2. Særligt om folkekirken

Grønlands Selvstyres kompetence skal inden for kirkeområdet udøves med respekt af bl.a. grundlovens § 4.

Grundlovens § 4 bestemmer, at Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten. Folkekirkens bekendelsesskrifter er Bibelen, de tre oldkirkelige trosbekendelser, Den augsburgske Konfession og Luthers lille Katekismus.

4.1.2.3. Særligt om arbejds- og socialvæsenet

Grundlovens § 75 har betydning for Grønlands Selvstyres kompetence i forhold til arbejds- og socialvæsenet. Bestemmelsen i § 75, stk. 1, fastslår, at til fremme for almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for at arbejde på vilkår, der betrykker hans tilværelse. Grundlovens § 75, stk. 2, bestemmer, at der skal være et offentligt forsørgelsesvæsen. Heraf følger en pligt for det offentlige til at garantere et eksistensminimum til enhver, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, dog mod, at den enkelte underkaster sig de forpligtelser, som loven påbyder. Dette gælder for såvel personer i den arbejdsdygtige alder som for personer, der er overgået til pension.

4.2. Overtagelse af sagsområder efter lovforslaget

Efter den foreslåede ordning er det Grønlands Selvstyre, som har kompetencen til at bestemme, at de sagsområder, der er nævnt i lovens bilag, skal overgå til selvstyret, jf. forslaget § 2, stk. 1.

De sagsområder, der fremgår af bilagets liste I, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret, jf. forslaget § 3, stk. 1, og nedenfor under pkt. 4.2.1. De sagsområder, der fremgår af bilagets liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne, jf. forslaget § 3, stk. 2, og nedenfor under pkt. 4.2.2.

I visse tilfælde er flere sagsområder angivet under samme nummer eller litra i bilaget. Det indebærer, at de pågældende sagsområder som udgangspunkt vil skulle overtages samtidigt. Det gælder således f.eks. politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen (liste II, nr. 3). Der henvises til lovforslagets § 2, stk. 2.

Grønlands Selvstyre vil ikke kunne beslutte alene at overtage en del af et sagsområde, der er omfattet af bilaget til loven. Det vil således f.eks. ikke kunne besluttes, at Grønlands Selvstyre overtager anklagemyndigheden med det forbehold, at den overordnede anklagemyndighed i Danmark (Rigsadvokaten) skal føre tilsyn med og behandle klager over den virksomhed, der udøves af den nye grønlandske anklagemyndighed.

Grønlands Selvstyre vil som følge af det anførte heller ikke kunne træffe beslutning om en ordning, der går ud på overtagelse af den lovgivende magt inden for et bestemt anliggende uden samtidig at overtage de udøvende opgaver i medfør af den pågældende lovgivning. Det vil således f.eks. ikke være muligt at beslutte en ordning, hvor Grønlands Selvstyre overtager den lovgivende magt vedrørende anklagemyndigheden uden samtidig at overtage varetagelsen af anklagemyndighedens virksomhed.

I visse tilfælde kan dele af et sagsområde overtages. Det drejer sig om de sagsområder, der er angivet i lovforslagets § 2, stk. 3. I beskrivelsen af de pågældende sagsområder er nærmere angivet, hvilke dele der kan overtages særskilt.

Forslagets § 4 indeholder en bestemmelse om, at regeringen og landsstyret kan aftale, at sagsområder, som ikke fremgår af bilaget, men som alene vedrører grønlandske anliggender, kan overtages af Grøn-

lands Selvstyre. I modsætning til den nuværende hjemmestyrelov er det ikke et krav, at overtagelse af sagsområder, som ikke fremgår af bilaget, sker ved lov.

Der er en række mindre sagsområder, som ikke er medtaget i bilaget. Det drejer sig bl.a. om sagsområderne vagtvirksomhed, hittegods, spillekasinoer, offentlige forlystelser, indsamlinger, handel med brugte genstande, elektronisk signatur og de resterende dele af de civile beredskabsopgaver. I det omfang Grønlands Selvstyre ønsker at overtage sådanne sagsområder, vil det kunne ske i henhold til aftale efter forslaget § 4.

Hensynet til rigsfællesskabet samt særlige bestemmelser i grundloven bevirker, at visse sagsområder efter regeringens opfattelse må forblive hos rigsmyndighederne. Der henvises til pkt. 4.5 nedenfor.

Grønlandsk overtagelse af sagsområder omfattet af lovforslaget forberedes i fællesskab mellem de grønlandske myndigheder og rigsmyndighederne med henblik på at afklare administrative og praktiske spørgsmål i forbindelse med overtagelsen. I den forbindelse vil det bl.a. kunne overvejes, om der på enkelte områder er spørgsmål, som bør gøres til genstand for samarbejdsaftaler eller anden form for koordination mellem de grønlandske myndigheder og rigsmyndighederne. Det gælder f.eks. med hensyn til praktisk samarbejde mellem myndighederne og med hensyn til bl.a. spørgsmål om, hvorvidt grønlandske eller danske regler skal finde anvendelse på et retsforhold med tilknytning til både Grønland og Danmark.

Der kan i forbindelse med den almindelige samfundsmæssige – herunder teknologiske - udvikling tænkes i fremtiden at opstå nye sagsområder, der i dag ikke er genstand for nogen retlig regulering mv. Hvis et sådant nyt sagsområde kan anses for at udgøre en naturlig bestanddel af et sagsområde, der allerede er overtaget i medfør af §§ 2-4, vil det nye sagsområde som udgangspunkt også skulle anses for overtaget af Grønlands Selvstyre. I modsatte tilfælde vil sagsområdet eventuelt kunne overtages på grundlag af en ny aftale efter § 4.

Om den samlede ordning for Grønlands Selvstyres overtagelse af sagsområder, der foreslås med dette lovforslag, bemærkes mere overordnet følgende:

En gennemførelse af lovforslaget vil medføre, at Grønlands Selvstyre vil kunne få den lovgivende og udøvende magt inden for en meget lang række sagsområder, herunder inden for centrale og grundlæggende områder som retsplejen og kriminalretten samt formueretten og familieretten. Hertil kommer, at der med lovforslaget skabes grundlag for, at Grønlands Selvstyre opretter domstole med den dømmende magt i Grønland.

Der lægges dermed op til en meget vidtgående og principiel ordning med hensyn til den almindelige kompetencefordeling inden for riget.

Når sagsområder er overgået til Grønlands Selvstyre, vil der således i Grønland og i Danmark kunne udvikle sig forskellige retstilstande på alle de områder, der bliver grønlandske anliggender, herunder på områder af central og grundlæggende betydning for borgerne, som f.eks. kriminalretten, retsplejen og den almindelige formueret.

En så vidtgående og principiel ordning, som lovforslaget lægger op til, hviler på det tætte historiske og kulturelle fællesskab, der er mellem Grønland og Danmark – herunder de fælles traditioner med hensyn til grundlæggende retsprincipper, lovgivning og forvaltning – og på, at kompetencen derfor vil være hos myndigheder, der er knyttet til samme grundlæggende retsprincipper mv. som rigsmyndighederne.

I overensstemmelse hermed bygger ordningen på en forudsætning om, at der i riget er fælles respekt for en kerne af grundlæggende værdier og principper, der er kommet til udtryk i rets- og lovgivningstradition.

Det betyder f.eks., at det med lovforslaget forudsættes, at der ved grønlandsk overtagelse af sagsområdet kriminalretten fortsat vil være bestemmelser, der i det væsentlige svarer til reglerne i den danske straffelovs kapitel 12 og 13 om henholdsvis forbrydelser mod den danske stats selvstændighed og sikkerhed og forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv.

4.2.1. Sagsområder omfattet af § 3, stk. 1

De sagsområder, der fremgår af bilagets liste I, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret. Det drejer sig om a) arbejdsskadesikring, b) resterende områder under sundhedsområdet, c) færdselsområdet, d) formueretten, og e) dykkerområdet.

4.2.2. Sagsområder omfattet af § 3, stk. 2

Nogle sagsområder er meget centrale og omfattende og vurderes i særlig grad at forudsætte forudgående afklaringer mellem rigsmyndighederne og Grønlands Selvstyre, således at en overtagelse af det pågældende sagsområde kan finde sted under veltilrettelagte forhold.

Det følger på den baggrund af lovforslagets § 3, stk. 2, at sagsområder, der fremgår af bilagets liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne.

Det drejer sig om 1) kriminalforsorgen, 2) pas, 3) politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen, 4) retsplejen, herunder oprettelse af domstole, 5) kriminalretten, 6) udlændingeområdet og grænsekontrollen, 7) personretten, 8) familieretten, 9) arveretten, 10) advokatvirksomhed, 11) våbenområdet, 12) radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester, 13) radiokommunikationsområdet, 14) selskabs-, regnskabs- og revisorområdet, 15) fødevare- og veterinærområdet, 16) luftfart, 17) immaterialret, 18) ophavsret, 19) skibsvrag, vraggods og dybdeforringelser, 20) sikkerhed til søs, 21) skibsregistrering og søretlige forhold, 22) kortlægning, 23) farvandsafmærkning, fyrbelysning og lodsområdet, 24) havmiljø, 25) finansiel regulering og tilsyn, 26) råstofområdet, 27) arbejdsmiljø og 28) meteorologi.

Også for så vidt angår de sagsområder, der er medtaget på bilagets liste II, er det Grønlands Selvstyre, der træffer beslutning om overtagelse af sagsområdet og – efter forhandling med rigsmyndighederne – træffer beslutning om tidspunktet for overtagelse. De forudgående forhandlinger med rigsmyndighederne sker alene ud fra en fælles interesse i, at også de mere komplicerede sagsområder kan overtages under veltilrettelagte forhold.

Det vil således f.eks. kunne være nødvendigt, at der i Grønland gennemføres lovgivning, inden et sagsområde overtages. En grønlandsk beslutning om at overtage politiet og anklagemyndigheden vil således nødvendiggøre, at der i Grønland senest samtidig hermed er gennemført lovgivning om bl.a. den nærmere organisation af politiet og anklagemyndigheden.

Der vil også undtagelsesvist kunne være behov for at gennemføre lovgivning i Danmark i forbindelse med, at et sagsområde overgår til Grønlands Selvstyre. F.eks. er det ved lovforslaget forudsat, at der inden selvstyrets oprettelse af domstole – og dermed inden grønlandsk overtagelse af retsplejen – vil skulle gennemføres lovgivning om behandlingen af grønlandske retssager ved Højesteret, jf. pkt. 4.5.3 nedenfor.

De forudgående forhandlinger mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne forudsættes på den baggrund påbegyndt i god tid forud for det tidspunkt, hvor selvstyret agter at overtage det pågældende område.

4.3. Virkningen af grønlandsk overtagelse af sagsområder

Virkningen af, at et sagsområde, som er omfattet af lovforslaget, overgår til Grønlands Selvstyre, er, at selvstyret herefter har den lovgivende og udøvende magt i Grønland inden for det pågældende sagsområde, jf. lovforslagets § 1.

Ved Grønlands Selvstyres overtagelse af sagsområdet retsplejen (liste II, nr. 4), vil den dømmende magt i Grønland tilkomme de domstole, der herefter oprettes af selvstyret, jf. forslaget § 1 og nedenfor under pkt. 4.4.9.

Grønlands Selvstyre har fortsat den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er

overtaget efter § 4 i den nuværende hjemmestyrelov, jf. lovforslagets § 23, stk. 3, og ovenfor under pkt. 4.1.1.

Grønlands Selvstyre har endvidere den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i den nuværende hjemmestyrelov, jf. lovforslagets § 23, stk. 4, og ovenfor under pkt. 4.1.2.

Sagsområder, der overtages af Grønlands Selvstyre efter lovforslagets §§ 2-4 finansieres af selvstyret fra tidspunktet for overtagelsen, jf. lovforslagets § 6 og pkt. 5 nedenfor.

Lovforslagets § 29 indeholder en overgangsbestemmelse, som fastlægger, hvilken myndighed der skal behandle konkrete sager, som ikke måtte være afsluttede på tidspunktet for et sagsområdes overgang til Grønlands Selvstyre.

Det foreslås i § 29, stk. 1, at konkrete sager, der på tidspunktet for et sagsområdes overgang til selvstyret er under behandling af en dansk myndighed, som udgangspunkt færdigbehandles af vedkommende grønlandske myndighed. Det foreslås endvidere i § 29, stk. 2, at vedkommende danske myndighed i særlige tilfælde og efter aftale med vedkommende grønlandske myndighed kan bestemme, at visse nærmere bestemte sager skal færdigbehandles af de danske myndigheder.

I forbindelse med grønlandsk overtagelse af et sagsområde kan der opstå spørgsmål om ansættelsesforholdene ved de myndigheder, der hidtil har varetaget opgaverne på det pågældende område. Disse spørgsmål behandles ikke i det foreliggende lovforslag, men derimod i et forslag til lov om visse personalemæssige spørgsmål i forbindelse med Grønlands Selvstyres overtagelse af sagsområder, der fremsættes af finansministeren samtidig med dette lovforslag.

4.4. Sagsområder omfattet af bilagets liste I og II

I det følgende beskrives de enkelte sagsområder, der er omfattet af bilagets liste I og II.

4.4.1. Arbejdsskadesikring (liste I, litra a)

Sagsområdet arbejdsskadesikring omfatter en arbejdsgivers erstatningspligt over for sine ansatte og disses efterladte for følger af de ansattes personskade eller sygdomme, der skyldes arbejdet for arbejdsgiveren eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår.

Den reform af arbejdsskadeområdet (bl.a. en udvidelse af ulykkesbegrebet og af erhvervssygdomsbegrebet samt en udvidelse af den sikrede personkreds), der blev gennemført i Danmark i 2003 med lov nr. 422 af 10. juni 2003 med senere ændringer, er trådt i kraft for Grønland den 1. januar 2009 ved kgl. anordning nr. 991 af 3. oktober 2008.

Anordningen sætter lov om arbejdsskadesikring i kraft for Grønland med visse ændringer som følge af de særlige grønlandske forhold. Anordningen fastsætter regler om anmeldelse af arbejdsskader, anerkendelse af arbejdsskader, ydelser efter loven (betaling af udgifter til sygebehandling, optræning og hjælpemidler m.m., dagpenge ved uarbejdsdygtighed, erstatning for tab af erhvervsevne, godtgørelse for varigt mén, overgangsbeløb ved dødsfald, erstatning for tab af forsørger og godtgørelse til efterladte), arbejdsgiverens sikringspligt og Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring.

Der er opbygget en selvstændig arbejdsskadeadministration i Grønland; Center for Arbejdsskadesikring, som hviler på delegation. Det er fortsat de danske myndigheder (Beskæftigelsesministeriet og Arbejdsskadestyrelsen), der har det lovgivningsmæssige, finansielle og administrative ansvar for arbejdsskadesikringen i Grønland.

4.4.2. Resterende områder under sundhedsområdet (liste I, litra b)

Ved lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland, der trådte i kraft den 1. januar 1992 (bemyndigelsesloven), overførtes sundhedsvæsenet i Grønland til Grønlands hjemmestyre i henhold til hjemmestyrelovens § 5. Efter loven kan hjemmestyret ved landstingsforordning fastsætte regler om

sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland. Bemyndigelsen omfatter hele det område, der ved lovens ikrafttræden hørte under det daværende Sundhedsministeriums ressort. Justitsministeriet var ved lovens ikrafttræden ressortministerium for lovgivningen om anvendelsen af tvang i psykiatrien, for lovgivningen om ligsyn, obduktion og transplantation m.v., lovgivningen om svangerskabsafbrydelse og fosterreduktion og lovgivningen om sterilisation og kastration, hvorfor denne lovgivning ikke var omfattet af bemyndigelsesloven. De nævnte områder er siden ressortoverført til Sundhedsministeriet (nu Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse), men dette forhold medfører ikke, at denne lovgivning er omfattet af bemyndigelsesloven, bortset fra anvendelse af tvang i psykiatrien, der ved ændring af bemyndigelsesloven er overtaget af hjemmestyret pr. 1. januar 2009. Hvert enkelt af nedenstående områder kan overtages særskilt.

Ligsyn, obduktion og transplantation m.v.

Under området hører regler, der fastsætter, hvornår en persons død kan konstateres, og hvilke undersøgelser der skal foretages i den forbindelse.

Under området hører endvidere reglerne om, hvem der skal foretage, og hvornår der skal foretages ligsyn, hvornår der skal foretages indberetning til politiet af dødsfald, reglerne om retslægeligt ligsyn, om dødsattester, omsorg for lig, om obduktion, herunder lægevidenskabelig og retslægelig obduktion mv.

Endvidere hører reglerne om transplantation fra levende og afdøde personer under området.

Området er reguleret i sundhedslovens (lov nr. 546 af 24. juni 2005 med senere ændringer) kapitel 12 og 54 - 57.

Området vedrørende ligsyn er i Grønland reguleret i lov nr. 279 af 26. maj 1976 om ligsyn m.v., jf. kgl. anordning nr. 533 af 6. september 1988.

Svangerskabsafbrydelse og fosterreduktion

Under sagsområdet hører spørgsmålet om, hvornår en kvinde har ret til svangerskabsafbrydelse (abort) og spørgsmålet om, hvornår en kvinde, der er gravid med flere fostre, kan få reduceret antallet af fostre.

Området er reguleret i sundhedslovens kapitel 25 - 28.

Området er i Grønland reguleret i lov nr. 232 af 12. juni 1975 om svangerskabsafbrydelse.

Sterilisation og kastration

Under området hører spørgsmålet om indgreb, hvorved kønskirtlerne fjernes, eller behandlinger, hvorved de varigt sættes ud af funktion (kastration), og andre indgreb, der varigt ophæver forplantningsevnen (sterilisation).

Området er reguleret i sundhedslovens kapitel 29 - 33. I loven fastsættes kriterierne og procedureerne for at foretage de pågældende indgreb, herunder vedrørende samråd og ankenævn m.v.

Området er i Grønland reguleret i lov nr. 318 af 13. juni 1973 om sterilisation og kastration, jf. lov nr. 233 af 12. juni 1975, hvorved loven blev sat i kraft for Grønland.

4.4.3. Færdselsområdet (liste I, litra c)

Færdselsområdet omfatter færdsel, færdselsadfærd og færdselssikkerhed, herunder spørgsmål om hastighedsgrænser, spirituskørsel, kørekort, sikkerhedsudstyr, køre- og hviletid samt erstatning og forsikring vedrørende motorkøretøjer. På Transportministeriets område omfatter sagsområdet køretøjers indretning og udstyr, herunder syn af køretøjer, og vejes indretning og udstyr, herunder vejafmærkning. Endelig omfatter sagsområdet på Skatteministeriets område registrering af køretøjer mv.

Der er udstedt en særskilt færdselslov for Grønland, jf. lov nr. 832 af 18. december 1991, som ændret ved lov. nr. 497 af 17. juni 2008.

4.4.4. Formueretten (liste I, litra d)

Sagsområdet formueret består navnlig af de spørgsmål, der er generelt reguleret af aftale- og købeloven. Hertil kommer de spørgsmål, som vedrører erstatning uden for kontraktforhold. Visse af de omtalte spørgsmål er imidlertid reguleret ved særlige love, og formueretten omfatter herudover også visse love, der vedrører andre spørgsmål.

Under formueretten hører således bl.a. aftaleretten, der generelt er reguleret i lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område, jf. lovbekendtgørelse nr. 781 af 26. august 1996. Hertil kommer andre love, der regulerer særlige spørgsmål med tilknytning til aftaleretten. Det gælder f.eks. lov nr. 451 af 9. juni 2004 om visse forbrugerftaler, lov nr. 398 af 13. juni 1990 om kreditaftaler, som ændret senest ved § 15 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 1142 af 28. september 2007, lov nr. 234 af 2. april 1997 om forbrugerftaler, der giver brugsret til fast ejendom på timesharebasis, lov nr. 472 af 30. juni 1993 om pakkerejser, lov nr. 272 af 2. maj 1990 om handelsagenter og handelsrejsende samt kommissionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 636 af 15. september 1986, som ændret ved lov nr. 271 og 272 af 2. maj 1990. På forsikringsaftaleområdet er de særlige aftaleretlige spørgsmål reguleret i lov om forsikringsaftaler, jf. lovbekendtgørelse nr. 999 af 5. oktober 2006, som ændret senest ved lov nr. 516 og 523 af 6. juni 2007. Hertil kommer lov nr. 293 af 24. april 1996 om visse civile retlige forhold mv. ved pensionsopsparing i pengeinstitutter, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 516 af 6. juni 2007.

Formueretten omfatter ligeledes køberetten, som generelt er reguleret i lov om køb, jf. lovbekendtgørelse nr. 237 af 28. marts 2003, som ændret ved § 1 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, og international købelov, jf. lov nr. 733 af 7. december 1988. Hertil kommer love, der regulerer lovvalgsspørgsmål med tilknytning til køberetten mv. Det gælder lov om, hvilket lands retsregler der skal anvendes på løsøre køb af international karakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 722 af 24. oktober 1986, og lov nr. 188 af 9. maj 1984 om gennemførelse af konvention om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser mv., som ændret senest ved § 4 i lov nr. 442 af 31. maj 2000.

En række formueretlige love indeholder regulering af erstatningsretlige spørgsmål. Det gælder navnlig lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 885 af 20. september 2005, som ændret senest ved § 8 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006, og lov om produktansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 20. marts 2007, som ændret ved § 6 i lov nr. 523 af 6. juni 2007. Det gælder endvidere lov nr. 225 af 6. april 1994 om erstatning for miljøskader, som ændret senest ved § 5 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, lov nr. 332 af 19. juni 1974 om erstatning for atomskader, som ændret senest ved lov nr. 492 af 17. juni 2008, færdselsloven (kapitel 16 om erstatning og forsikring), jf. lovbekendtgørelse nr. 1276 af 24. oktober 2007, som ændret ved lov nr. 491 af 17. juni 2008, lov nr. 528 af 6. juni 2007 om hold af heste (kapitel 9 a om erstatning og forsikring), som ændret ved lov nr. 315 af 30. april 2008, og lov om internationale fragtaftaler (CMR-loven), jf. lovbekendtgørelse nr. 602 af 9. september 1986.

Af andre love, der omfattes af sagsområdet formueretten, kan nævnes visse bestemmelser i Danske Lov om f.eks. principalansvar, lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer (forældelsesloven), lov om mortifikation af værdipapirer, jf. lovbekendtgørelse nr. 639 af 16. september 1986, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 539 af 8. juni 2006, lov om tinglysning, jf. lovbekendtgørelse nr. 158 af 9. marts 2006, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 577 af 6. juni 2007, lov om gældsbreve, jf. lovbekendtgørelse nr. 669 af 23. september 1986, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, lov om renter ved forsinket betaling mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002, som ændret senest ved § 14 i lov nr. 523 af 6. juni 2007, og lov nr. 29 af 16. februar 1932 om skyldneres ret til at frigøre sig ved deponering.

Hertil kommer lov nr. 319 af 14. maj 1997 om inkassovirksomhed, som ændret senest ved § 13 i lov nr. 538 af 8. juni 2006, lov om fonde og visse foreninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 698 af 11. august

1992, som ændret senest ved § 10 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, lov nr. 143 af 13. april 1938 om private vejrettigheder, som ændret senest ved § 14 i lov nr. 466 af 7. juni 2001, og strandingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 619 af 15. september 1986, som ændret senest ved § 20 i lov nr. 538 af 8. juni 2006.

4.4.5. Dykkerområdet (liste I, litra e)

Sagsområdet omfatter sikkerhedsmæssige og næringsretlige forhold for dykkererhvervet.

Reglerne om sagsområdet findes i lov nr. 18 af 7. januar 2000 om dykkerarbejde og dykkermateriel, som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 728 af 19. august 2003.

4.4.6. Kriminalforsorgen (liste II, nr. 1)

Sagsområdet kriminalforsorgen omhandler de organisatoriske spørgsmål vedrørende fuldbyrdelse af foranstaltninger, herunder om drift af anstalter mv. samt spørgsmål om personale ved sådanne institutioner. Hertil kommer de nærmere opgaver, der hører under kriminalforsorgen.

I Grønland er der 5 anstalter for domfældte placeret i Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat og Ilulisat. Derudover er der i tilknytning til politistationerne i de enkelte byer og i visse bygder en række detentioner, der tillige benyttes til anbringelse af tilbageholdte (varetægtsfængslede) personer. Ved Anstalten ved Herstedvester er indrettet en afdeling for grønlandske domfældte, der anses for farlige, og som er anbragt på ubestemt tid (forvaring).

Den øverste ledelse af kriminalforsorgen i Grønland hører under justitsministeren, mens den stedlige ledelse udøves af Det Grønlandske Kriminalforsorgsnævn, jf. den grønlandske kriminallovs §§ 120 og 121. Ledelsen af kriminalforsorgens anstalter forestås af Politimesteren i Grønland efter bemyndigelse fra justitsministeren og kriminalforsorgsnævnet, jf. kriminallovens § 122. Kriminalforsorgen uden for anstalt og det forsorgsmæssige arbejde vedrørende personer, som er anbragt i anstalt, forestås af en forsorgsleder efter regler, der fastsættes af justitsministeren eller efter bemyndigelse af kriminalforsorgsnævnet, jf. kriminallovens § 123.

Kriminalforsorgens hovedopgave er at fuldbyrde foranstaltninger, det vil bl.a. sige fuldbyrdelse af domme til anstaltsanbringelse og gennemførelse af tilsynsvirksomhed i forbindelse med prøveløsladelse og domme til forsorg mv. Herunder hører bl.a. spørgsmål om iværksættelse og udsættelse af fuldbyrdelsen samt benådning, den nærmere måde fuldbyrdelsen skal ske på, herunder afgørelse om anbringelsessted, og de indsattes rettigheder og pligter under afsoning med hensyn til f.eks. besøg og udgang.

Kriminalforsorgen har også opgaver i forhold til andre personer, herunder anholdte, tilbageholdte og frihedsberøvede i henhold til udlændingeloven.

Regler om fuldbyrdelse af straf er i Danmark fastsat i lov om fuldbyrdelse af straf mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 207 af 18. marts 2005 som senest ændret ved lov nr. 1558 af 20. december 2006, der ikke gælder for Grønland. I Grønland er området reguleret ved generelle bestemmelser i kriminalloven og ved en række administrative forskrifter udstedt af bl.a. Politimesteren i Grønland.

Også spørgsmål om fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om straf mv. er omfattet af sagsområdet kriminalforsorgen. Herunder hører regler om, hvorvidt udenlandske afgørelser om fængselsstraf, bødestraf eller andre strafferetlige sanktioner mv. kan fuldbyrdes i kongeriget, og i givet fald under hvilke betingelser.

Regler af den nævnte karakter fremgår af lov om international fuldbyrdelse af straf mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 740 af 18. juli 2005, og af lov nr. 212 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf mv. med senere ændringer. Den sidstnævnte lov gælder for så vidt angår hovedloven for Grønland.

4.4.7. Pas (liste II, nr. 2)

Sagsområdet pas omfatter spørgsmål om udstedelse af pas og om pastvang. Under sagsområdet hører

bl.a. spørgsmål om, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at en person kan få udstedt pas, og efter hvilke regler et udstedt pas kan inddrages, samt i hvilket omfang man skal være i besiddelse af pas eller anden rejselogitimation ved ind- og udrejse af landet.

For Grønland gælder lov om pas til danske statsborgere mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 586 af 1. september 1986 om pas, som senest ændret ved lov nr. 557 af 24. juni 2005 (den seneste lovændring er endnu ikke sat i kraft for Grønland), dog for så vidt angår §§ 5-7 med de begrænsninger og ændringer, der følger af de særlige for Grønland gældende love.

Ved grønlandsk overtagelse af sagsområdet får de grønlandske myndigheder kompetence til at fastsætte regler om udstedelse af pas til danske statsborgere hjemmehørende i Grønland og til at administrere dette sagsområde.

De grønlandske myndigheder vil med overtagelsen af sagsområdet pas også få adgang til at udstede EU-pas til danske statsborgere, der er hjemmehørende i Grønland. Det bemærkes dog, at adgangen hertil vil forudsætte, at en sådan ordning til stadighed er forenelig med Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Grønlandsk overtagelse af pasområdet vil ikke være til hinder for, at danske myndigheder i Grønland fortsat kan udstede pas på grundlag af danske pasregler til danske statsborgere i Grønland, som ikke er hjemmehørende i Grønland. Tilsvarende vil danske myndigheder kunne udstede pas til personer, som er hjemmehørende i Grønland, men som ikke opholder sig i Grønland (f.eks. ved bortkomst af pas under udlandsrejse).

4.4.8. Politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen (liste II, nr. 3)

Politiet

Sagsområdet politiet omfatter spørgsmål om organiseringen af politiet og politiets virksomhed.

Organiseringen af politiet omhandler f.eks. spørgsmål om antallet af og forholdet mellem de enkelte politimyndigheder samt om de personalemæssige forhold ved politiet, herunder klager over politipersonalets adfærd. Under sagsområdet hører også spørgsmål om politiets bygninger, udstyr og andre praktiske forudsætninger for politiets virksomhed.

Reglerne om organiseringen af politiet er for Grønland navnlig fastsat i kapitel 1, afsnit D, i den grønlandske retsplejelov.

Politiets virksomhed omhandler fastlæggelsen af politiets opgaver samt de regler, som politiet skal følge ved varetagelsen af disse opgaver. Politiets opgaver er i dag for Grønland navnlig fastlagt i den grønlandske retsplejelovs kapitel 1, § 17, hvorefter politiet har til opgave at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter samt at foretage det fornødne til forhindring og til efterforskning og forfølgning af forbrydelser.

Sagsområdet omfatter også spørgsmål om undersøgelse af klager over ansatte, jf. herved lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland.

Der vil i forbindelse med grønlandsk overtagelse af politiet – ligesom på andre sagsområder – være behov for indgåelse af samarbejdsaftaler om en række spørgsmål.

Herom bemærkes, at Rigspolitichefens aktionsstyrke i særlige tilfælde efter grønlandsk anmodning skal kunne udføre operative opgaver i Grønland også efter grønlandsk overtagelse af politiet. Det vil være op til de danske myndigheder i det konkrete tilfælde at beslutte, om en sådan anmodning skal imødekommes. Det vil i en samarbejdsaftale herom skulle fastsættes, at aktionsstyrken under en eventuel politiaktion i Grønland fortsat vil være underlagt de danske myndigheders instruktion, og at den konkrete opgavevaretagelse sker på de danske myndigheders ansvar, mens den overordnede opgaveløsning vedrørende den konkrete opgave sker på de grønlandske myndigheders ansvar og under deres instruktion.

Særligt med hensyn til Politiets Efterretningstjeneste (PET) bemærkes, at det vil være nødvendigt at

indgå en aftale mellem de grønlandske myndigheder og danske myndigheder om samarbejdet mellem PET og kommende grønlandske politimyndigheder. Det gælder navnlig med hensyn til gensidig udveksling af informationer. En samarbejdsaftale på dette område bør endvidere tage højde for, at PET også fremover kan yde praktisk bistand til Grønland, hvis der er behov for det. I tilknytning hertil kan der desuden være behov for i samarbejdsaftalen at fastsætte bestemmelser om, at PET under ganske særlige omstændigheder vil have adgang til at udføre operative opgaver i Grønland efter forudgående information til de relevante grønlandske myndigheder.

Anklagemyndigheden

Under sagsområdet anklagemyndigheden hører spørgsmål om organiseringen af anklagemyndigheden og om anklagemyndighedens virksomhed.

Organiseringen af anklagemyndigheden omfatter spørgsmål om den nærmere opbygning af anklagemyndigheden, herunder spørgsmål om forholdet mellem over- og underordnede anklagemyndigheder. Hertil kommer de personalemæssige forhold i anklagemyndigheden. For Grønland er organiseringen af anklagemyndigheden navnlig reguleret i den grønlandske retsplejelovs kapitel 1, afsnit D.

Anklagemyndighedens overordnede opgave er efter den grønlandske retsplejelovs kapitel 1, § 22, i forbindelse med politiet at påtale forbrydelser for den dømmende ret efter reglerne i retsplejeloven.

Særligt om kriminalsager, der vedrører den grønlandske kriminallovs kapitel 5 og 6 (svarende til straffelovens kapitel 12 og 13 om forbrydelser mod den danske stats sikkerhed mv.), bør der i forbindelse med grønlandsk overtagelse af anklagemyndigheden mv. fastsættes en ordning, hvorefter påtale i sager af denne karakter i en række tilfælde vil kræve tilslutning fra den danske justitsminister, idet der i sådanne sager kan indgå hensyn til forholdet til fremmede magter mv. Den præcise udformning af en sådan ordning vil skulle fastsættes forud for overtagelsen.

De dele af kriminalretsplejen, der er tilknyttet politiet og anklagemyndigheden

Da dele af kriminalretsplejen har meget nær sammenhæng med politiets og anklagemyndighedens virksomhed, er det fundet rigtigst, at grønlandsk overtagelse af dele af kriminalretsplejen skal ske samtidig med overtagelse af politiet og anklagemyndigheden. Det drejer sig således navnlig om de regler, der inden for kriminalretsplejen regulerer eller har tæt forbindelse med politiets og anklagemyndighedens virksomhed ved kriminalsagers efterforskning mv.

Det vil sige, at grønlandsk overtagelse af politiet og anklagemyndigheden vil indebære samtidig overtagelse af bl.a. spørgsmål om tiltalerejsning, sigtede og dennes bisidder samt spørgsmål om kriminalsagers forberedelse inden tiltale rejses, herunder regler om efterforskning samt anholdelse, tilbageholdelse og andre kriminalprocessuelle tvangsindgreb, jf. i det hele den grønlandske retsplejelovs kapitel 5, afsnit B og C.

Sager om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning, der i dag for Grønland er reguleret i den grønlandske retsplejelovs kapitel 8, §§ 2 og 3, er også omfattet af de dele af kriminalretsplejen, som har nær sammenhæng med politiet og anklagemyndigheden, og som derfor vil skulle overtages samtidig med disse sagsområder.

En række andre dele af kriminalretsplejen vil kunne overtages uafhængigt af en overtagelse af politiet og anklagemyndigheden. Det gælder en række regler, der vedrører domstolenes behandling af kriminalsager, herunder regler om domsforhandlingens tilrettelæggelse, anke, kære, mv. Disse dele af kriminalretsplejen vil således være omfattet af sagsområdet »Retsplejen, herunder oprettelse af domstole«, der er omtalt i pkt. 4.4.9 nedenfor.

4.4.9. Retsplejen, herunder oprettelse af domstole (liste II, nr. 4)

Sagsområdet retsplejen omfatter spørgsmål om domstolenes ordning – herunder oprettelse af domstole

– og om behandling af sager ved domstolene. Reglerne herom er for Grønland navnlig fastsat i retsplejeloven for Grønland.

Det bemærkes, at Folketinget i foråret 2008 har vedtaget en helt ny retsplejelov og kriminallov for Grønland, som begge træder i kraft den 1. januar 2010. Reformen af det grønlandske retsvæsen bygger på anbefalingerne fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission (betænkning nr. 1442/2004).

Sagsområdet retsplejen omfatter ikke de dele af kriminalretsplejen, der er tilknyttet politiet og anklagemyndigheden. De nævnte dele af kriminalretsplejen er omfattet af liste II, nr. 3), jf. ovenfor under pkt. 4.4.8. Heller ikke advokatvirksomhed hører under sagsområdet retsplejen, jf. liste II, nr. 10), og nedenfor under pkt. 4.4.15 om advokatvirksomhed.

Domstolenes ordning omfatter f.eks. spørgsmål om antallet af domstole og det indbyrdes hierarkiske forhold mellem de enkelte domstole. Hertil kommer bl.a. spørgsmål om antallet af dommere samt personalemæssige forhold for dommere og andet personale ved domstolene. Under domstolenes ordning falder også reglerne om fremgangsmåden ved udtagelse af domsmænd mv.

Behandling af sager ved domstolene omfatter f.eks. spørgsmål om værneting og procesmåden ved behandling af kriminalsager, civile sager, ægteskabssager, faderskabssager mv.

Sagsområdet retsplejen omfatter desuden spørgsmål om tvangsfuldbyrdelse af bl.a. domstolsafgørelser, herunder tvangsauktion og foreløbige retsmidler. Også reglerne om f.eks. kære og anke af afgørelser samt genoptagelse omfattes af retsplejen.

Retsplejen omfatter endvidere de spørgsmål, der er reguleret i konkursloven. Konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 118 af 4. februar 1997, er ved kgl. anordning nr. 983 af 16. december 1997 med visse ændringer sat i kraft for Grønland med virkning fra den 1. januar 1998 (afsnit IV om gældssanering dog først fra 1. juni 1998).

Også de spørgsmål, der omhandler skifte af dødsbo og fællesbo, og som for Grønland er reguleret i henholdsvis arvelov for Grønland, jf. lov nr. 154 af 27. maj 1964 med senere ændringer, og lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger, jf. lov nr. 150 af 31. marts 1993, hører under sagsområdet retsplejen.

Spørgsmål om betaling af retsafgift for bl.a. borgerlige retssager, fogedforretninger, skiftesager mv. hører til retsplejen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.5.3 nedenfor om Højesteret og til pkt. 4.6.1 nedenfor om et grønlandsk domstolssystem.

4.4.10. Kriminalretten (liste II, nr. 5)

Under sagsområdet kriminalretten hører fastlæggelsen af regler om, hvilke handlinger eller undladelser der er kriminaliserede, og om hvilken foranstaltning der kan idømmes for sådanne kriminelle handlinger eller undladelser. Hertil kommer reglerne om de generelle betingelser for kriminalretligt ansvar. Disse regler er i Danmark navnlig fastsat i straffeloven, men også særlovgivningen indeholder regler af den omtalte karakter. For Grønland gælder kriminalloven (lov nr. 55. af 5. marts 1954) med en række senere ændringer.

Inden for en lang række sagsområder, som f.eks. miljø- og fødevareområdet, er der i love og andre forskrifter fastsat regler om, at overtrædelse af bestemmelser i de pågældende forskrifter kan foranstaltes efter reglerne i kriminalloven. Selv om sådanne regler i særlovgivningen således også angår kriminalretlige foranstaltninger, er de ikke omfattet af sagsområdet kriminalretten. Regler af denne karakter skal i stedet anses for omfattet af det enkelte særlige sagsområde, det vil sige f.eks. miljøområdet.

Sagsområdet kriminalretten omfatter også en række spørgsmål med tilknytning til gennemførelsen af kriminal-/straffesager enten her i landet eller i udlandet.

Sagsområdet omfatter således spørgsmål om udlevering af sigtede, tiltalte eller dømte til andre lan-

de. Regler om disse spørgsmål er fastsat i lov nr. 27 af 3. februar 1960 om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige med senere ændringer og i lov om udlevering af lovovertrædere, jf. lovbekendtgørelse nr. 833 af 25. august 2005 som ændret ved lov nr. 542 af 8. juli 2006, der omhandler udlevering til andre lande end de nordiske lande. Visse af disse regler gælder for Grønland.

Sagsområdet kriminalretten omfatter bl.a. også lov nr. 132 af 29. april 1955 om straf for folkedrab.

4.4.11. Udlændingeområdet og grænsekontrollen (liste II, nr. 6)

Under sagsområdet udlændingeområdet og grænsekontrollen hører spørgsmål om udlændinges indrejse og ophold, herunder regler om asyl, familiesammenføring, opholds- og arbejdstilladelser med henblik på beskæftigelse samt visum. Hertil kommer regler om bl.a. bortfald og inddragelse af opholdstilladelser og arbejdstilladelser samt om ud- og afvisning.

Under sagsområdet hører endvidere spørgsmål om kontrol af udlændinge, som ønsker at indrejse i eller udrejse af kongeriget, herunder regler om udførelsen af ind- og udrejsekontrollen, om besiddelse af pas eller anden form for rejselegitimation og om påtegning af visum.

Regler herom er fastsat i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 808 af 8. juli 2008. Udlændingeloven er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 150 af 23. februar 2001 om ikrafttræden for Grønland af udlændingeloven.

Et særligt kendetegn ved den gældende udlændingelovgivning er, at Grønland i udlændingeretlig forstand udgør et adskilt rejse- og opholdsområde. Således gælder et visum, en opholdstilladelse eller en arbejdstilladelse, der er udstedt for Danmark, ikke for Grønland (eller Færøerne), medmindre dette er udtrykkeligt anført. Tilsvarende gælder et visum, en opholdstilladelse eller en arbejdstilladelse udstedt for Grønland ikke for Danmark (eller Færøerne), medmindre dette er udtrykkeligt anført.

Det bemærkes i den forbindelse, at selvstyrets kompetence efter en overtagelse af udlændingeområdet vil være territorielt afgrænset til Grønland. Heraf følger bl.a., at de grønlandske myndigheder f.eks. vil kunne udstede et visum eller en opholdstilladelse mv., der omfatter retten til ophold i Grønland, hvorimod de grønlandske myndigheder ikke kan tage stilling til spørgsmål om retten til ophold mv. i Danmark (eller på Færøerne).

Ved en grønlandsk overtagelse af udlændingeområdet vil Grønland få adgang til selv at regulere betingelserne for opholdstilladelse i Grønland. De udlændinge, som opnår opholdstilladelse i Grønland, vil med hensyn til muligheden for senere at opnå dansk statsborgerskab være omfattet af de almindelige regler herom, jf. cirkulæreskrivelse nr. 9 af 12. januar 2006 om naturalisation. Dansk indfødsret kræver normalt bl.a. 9 års uafbrudt ophold. Udlændinge, der har opholdstilladelse som flygtninge, vil dog kunne opnå dansk indfødsret efter 8 års uafbrudt ophold. Med hensyn til dokumentation for en ansøgers sprogkundskaber er den almindelige regel, at ansøgeren dokumenterer danskundskaber ved bevis for en prøve. Der gælder dog det særlige for ansøgere med bopæl i Grønland – og på Færøerne – at politiets vurdering af, at den pågældende uden brug af omskrivninger eller andre sprog og med den accent, som er naturlig, kan deltage ubesværet i en samtale på dansk eller grønlandsk (eller færøsk), er tilstrækkelig.

Under udlændingeområdet og grænsekontrollen hører endvidere repatriering (udlændinges frivillige tilbagevenden til deres hjemland eller tidligere opholdsland med henblik på at tage varig bopæl). Repatrieringsindsatsen skal medvirke til, at udlændinge med opholdstilladelse i Danmark, der ønsker at vende tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland, får den bedst mulige rådgivning til at kunne træffe beslutning om at vende tilbage.

Regler herom er fastsat i repatrieringsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 5. januar 2006, som ændret ved lov nr. 404 af 8. maj 2006. Loven, der indeholder hjemmel til ikraftsættelse for Grønland ved kgl. anordning, er ikke sat i kraft for Grønland.

Repatrieringsområdet overtages af de grønlandske myndigheder i forbindelse med en overtagelse af udlændingeområdet og grænsekontrollen.

Under udlændingeområdet og grænsekontrollen hører endelig spørgsmål om integration af udlændinge.

Disse spørgsmål er reguleret i integrationsloven og danskuddannelsesloven vedrørende boligplacering af flygtninge, tilbud om danskuddannelse og aktivering af nyankomne udlændinge, udbetaling af introduktionsydelse samt finansieringen af udgifterne forbundet hermed.

Regler herom er fastsat i integrationsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1593 af 14. december 2007, samt i lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 259 af 18. marts 2006, som ændret ved lov nr. 523 af 24. juni 2005 samt lov nr. 104 af 7. februar 2007. Integrationsloven og danskuddannelsesloven gælder ikke for Grønland.

Integrationsministeriets opgaver i øvrigt i relation til integrationsindsatsen vedrører i det væsentlige integrationen af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet samt byudvikling af særlig udsatte boligområder.

Områderne vedrørende integration af udlændinge er som enkeltområder karakteriseret ved at være sagsområder, som hører under social-, arbejdsmarkeds-, byudviklings- og undervisningsforhold og derfor i alt væsentlighed allerede overtaget af hjemmestyret.

4.4.12. Personretten (liste II, nr. 7)

Sagsområdet indeholder regler om bl.a. umyndiggørelse og om forvaltningen af umyndige og umyndiggjorte personers formue mv. I Grønland gælder i dag den tidligere myndighedslov, jf. anordning nr. 306 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af myndighedsloven.

Sagsområdet omfatter også spørgsmål om bortblevne. I Grønland gælder lov nr. 397 af 12. juli 1946 om borteblevne.

4.4.13. Familieretten (liste II, nr. 8)

Sagsområdet familieretten omfatter spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær samt spørgsmål om faderskab og børns forsørgelse. I Danmark er disse spørgsmål reguleret henholdsvis i forældreansvarsloven (lov nr. 499 af 6. juni 2007), i børneloven (lov nr. 460 af 7. juni 2001 med senere ændringer) og i lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 352 af 15. maj 2003 med senere ændringer. Disse spørgsmål er for Grønland reguleret henholdsvis i lov nr. 277 af 30. juni 1922 om umyndighed og værgemål med senere ændringer, der er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 306 af 14. maj 1993, og i lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling. Med hensyn til anerkendelse af nordiske faderskabsafgørelser gælder for Grønland lov nr. 158 af 6. maj 1980, jf. kgl. anordning nr. 482 af 28. august 1982.

Også spørgsmål om adoption hører under familieretten. I Danmark gælder lov nr. 279 af 7. juni 1972 om adoption med senere ændringer. Adoptionsloven er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 63 af 26. februar 1976.

Under sagsområdet hører desuden reglerne om international børnebortførelse, herunder anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, jf. lov nr. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser med senere ændringer. Anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er endvidere reguleret i lov nr. 434 af 8. maj 2006 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Ingen af disse love er sat i kraft for Grønland.

Endvidere er spørgsmål om indgåelse og opløsning af ægteskab omfattet af familieretten. I Danmark gælder lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning med senere ændringer. Loven er sat i kraft for Grønland, jf. kgl. anordning nr. 307 af 14. maj 1993. Hertil kommer spørgsmål om

ægteskabets retsvirkninger, jf. lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger med senere ændringer. Retsvirkningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 149 af 8. marts 1991, er sat i kraft for Grønland ved lov nr. 150 af 31. marts 1993. Disse love indeholder også regler om ægtefællebidrag.

Sagsområdet familieretten omfatter herudover registreret partnerskab, jf. lov nr. 372 af 7. juni 1989 om registreret partnerskab med senere ændringer, som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 320 af 26. april 1996.

Familieretten omfatter også reglerne om inddrivelse af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 946 af 10. oktober 2005, som ikke gælder for Grønland.

Endelig er spørgsmålet om navne omfattet af familieretten. I Danmark er området reguleret i navneloven, jf. lov nr. 524 af 24. juni 2005 med senere ændringer. For Grønland gælder fortsat lov nr. 193 af 29. april 1981 om personnavne med senere ændringer, jf. kgl. anordning nr. 549 af 21. august 1986.

Grønlands landsstyre har anmodet om, at den familieretlige lovgivning for Grønland bringes i overensstemmelse med den lovgivning, der gælder for Danmark. Justitsministeriet er i færd med at gennemføre dette i samarbejde med bl.a. landsstyret.

4.4.14. Arveretten (liste II, nr. 9)

Sagsområdet er reguleret i arvelov for Grønland, lov nr. 154 af 27. maj 1964 med senere ændringer, og indeholder regler om, hvordan en afdød persons ejendele skal fordeles til ægtefællen og slægten samt om testamenters oprettelse og anfægtelse mv.

4.4.15. Advokatvirksomhed (liste II, nr. 10)

Sagsområdet omfatter bl.a. spørgsmål om udøvelse af advokatvirksomhed, herunder regler om beskikkelse som advokat, ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed og god advokatskik.

Også spørgsmål om tilsyn med advokater og advokatfuldmægtige samt om behandling af klager over advokater er omfattet af sagsområdet advokatvirksomhed. Det indebærer bl.a., at der ved grønlandsk overtagelse af sagsområdet vil skulle oprettes grønlandske organer, der i stedet for Advokatnævnet under Det danske Advokatsamfund vil kunne varetage sådanne opgaver.

Det forudsættes, at retsplejelovens §§ 323-324 om retshjælp ikke omfattes af sagsområdet advokatvirksomhed. Baggrunden herfor er bl.a., at spørgsmål om retshjælp må anses for at have en nær tilknytning til spørgsmålet om fri proces, som hører under retsplejen, jf. lovforslagets liste II, nr. 4) og pkt. 4.4.9 ovenfor.

Sagsområdet advokatvirksomhed omfatter ikke spørgsmål om møderet for domstolene. Baggrunden for, at disse spørgsmål ikke anses for omfattet af sagsområdet advokatvirksomhed, er, at fastlæggelsen af, hvilke personer der kan give møde for domstolene, må anses for at have en nær sammenhæng med de almindelige regler om domstolenes behandling af retssager. Spørgsmål om møderet for domstolene anses derfor for omfattet af sagsområdet retsplejen og dermed af liste II, nr. 4), jf. ovenfor under pkt. 4.4.9 og pkt. 4.5.3 om møderet for Højesteret.

4.4.16. Våbenområdet (liste II, nr. 11)

Sagsområdet våben omfatter våben, eksplosivstoffer og militært udstyr, herunder spørgsmål om indførsel, fremstilling, erhvervelse, besiddelse, anvendelse, overdragelse, udførsel og overførsel mellem andre lande heraf.

Der er udstedt en særskilt våbenlov for Grønland, jf. lov nr. 1008 af 19. december 1992, hvorefter Politimesteren i Grønland er bemyndiget til at meddele tilladelse til at indføre, fremstille, erhverve, besidde, bære eller anvende våben. Udførsel af våben fra Grønland til andre lande kræver tilladelse fra Justitsministeriet, jf. lovens § 10.

4.4.17. Radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester (liste II, nr. 12)

Teleområdet, bortset fra radiokommunikation og allokering af radiofrekvenser samt maritime nød- og sikkerhedstjenester, er overtaget af de grønlandske myndigheder i medfør af hjemmestyrelovens § 7, jf. § 5, jf. lov nr. 943 af 23. december 1986 for Grønland om el, vand og varme, brandvæsen, havne, veje, telekommunikation mv., som ændret bl.a. ved lov nr. 1089 af 29. december 1997 for Grønland om telekommunikation.

Lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet (teleloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 780 af 28. juni 2007 med senere ændringer, indeholder regler om forsyningspligt, som indebærer, at enhver borger har krav på at få leveret en række basale teleydelser overalt i Danmark. Forsyningspligten omfatter i dag basale teletjenester såsom fastnettelefoni, ISDN, visse faste kredsløb, særlige handicaptjenester, nummeroplysningstjenester og offentlige betalingstelefoner. Derudover omfatter forsyningspligten radiobaserede, maritime nød- og sikkerhedstjenester i Danmark og Grønland.

Der blev i 2007 nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af relevante ministerier, der skulle undersøge mulige modeller for den fremtidige organisering og finansiering af de radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester i Grønland og Danmark, herunder undersøge omkostningerne forbundet med at drive tjenesterne.

Arbejdsgruppen identificerede tre mulige løsninger for den fortsatte drift af de radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester i Danmark. I forhold til driften af de radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester i Grønland vurderede arbejdsgruppen, at det ville være hensigtsmæssigt at fastholde en forsyningspligtordning. Grønlands Hjemmestyre havde ikke udtrykt ønske om at få overdraget ansvaret for de radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester i Grønland.

Forsyningspligten for de radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester blev på baggrund af rapporten fastholdt uændret i Grønland og Danmark.

4.4.18. Radiokommunikationsområdet (liste II, nr. 13)

IT- og Telestyrelsen udarbejder, på vegne af ministeren for videnskab, teknologi og udvikling, regler for radiokommunikationsområdet i Grønland. Reglerne udarbejdes i samarbejde med Grønlands Hjemmestyre for at sikre, at de tilpasses grønlandske forhold.

Regler er fastsat i lov nr. 421 af 6. juni 2002 om radiofrekvenser. Loven er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 38 af 23. januar 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om radiofrekvenser.

Under radiokommunikationsområdet hører: Udarbejdelse af frekvensplan for Grønland, deltagelse i internationalt samarbejde med henblik på koordineringen af frekvensanvendelsen, udarbejdelse af regler for udstedelse af tilladelser til anvendelse af radiofrekvenser, regler for radioprøver, regler for udstedelse og brug af kaldesignaler, regler om anvendelse af radiofrekvenser i tilfælde af ekstraordinære situationer, regler for tilsyn med lovgivningen på området og regler om gebyrer til dækning af de udgifter, der er forbundet med administration af loven.

Forsvaret i Grønland anvender en række centralt tildelte militære radiofrekvenser. Der vil således være behov for, at der indgås aftale mellem de danske og de grønlandske myndigheder om forsvarets fortsatte anvendelse af sådanne radiofrekvenser efter en grønlandsk overtagelse af radiokommunikationsområdet.

Det bemærkes at Udvalget vedrørende teleforhold Danmark – Grønland i 1998 udarbejdede en skriftlig orientering om radiokommunikationsområdet for Grønland. Formålet med rapporten var blandt andet at vurdere, om en eventuel overdragelse af yderligere lovgivningskompetence til Grønlands Hjemmestyre var hensigtsmæssig. Rapporten er ikke ajourført med den nye lovgivning på området.

4.4.19. Selskabs-, regnskabs- og revisorområdet (liste II, nr. 14)

Under *selskabsområdet* hører spørgsmål om de retlige rammer for at udøve erhvervsvirksomhed med

begrænset ansvar, f.eks. som aktieselskab, anpartsselskab, erhvervsdrivende fond eller andelsselskab med begrænset ansvar. Herunder hører bl.a. regler om virksomhedens stiftelse, ledelse og ophør samt regler om registrering af sådanne oplysninger i et offentligt tilgængeligt register i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Regler herom er fastsat i lov om aktieselskaber, jf. lovbekendtgørelse nr. 649 af 15. juni 2006, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 510 af 17. juni 2008, lov om anpartsselskaber, jf. lovbekendtgørelse nr. 650 af 15. juni 2006, som senest ændret ved § 59 i lov nr. 468 af 17. juni 2008, lov om erhvervsdrivende fonde, jf. lovbekendtgørelse nr. 652 af 15. juni 2006, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 510 af 17. juni 2008, og lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 651 af 15. juni 2006, som senest ændret ved § 60 i lov nr. 468 af 17. juni 2008.

Lov om aktieselskaber er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 620 af 23. juni 2008. Lov om anpartsselskaber er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 619 af 23. juni 2008. Lov om erhvervsdrivende fonde er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 621 af 23. juni 2008. Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 622 af 23. juni 2008.

Under *regnskabsområdet* hører regler om udarbejdelse af årsrapport (årsregnskab m.v.) for erhvervsdrivende virksomheder - herunder virksomheder med begrænset ansvar som f.eks. aktieselskaber - samt indsendelse af årsrapporten til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, hvor årsrapporten er offentligt tilgængelig for interesserede regnskabslæsere (f.eks. virksomhedens investorer og kreditorer). Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fører stikprøvekontrol med de indsendte årsrapporter.

Regler om regnskaber er fastsat i årsregnskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 647 af 15. juni 2006 med senere ændringer. Årsregnskabsloven er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 625 af 23. juni 2008 om ikrafttræden for Grønland af årsregnskabsloven.

Under regnskabsområdet hører endvidere regler om kravene til virksomhedernes bogføring, herunder kravene til opbevaring af regnskabsmaterialet, som ligger til grund for udarbejdelsen af virksomhedens årsrapport. Hvis virksomheden ønsker at opbevare regnskabsmaterialet i udlandet, skal virksomheden som hovedregel først indhente tilladelse hertil hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Regler om bogføring er fastsat i bogføringsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 648 af 15. juni 2006, som ændret ved § 62 i lov nr. 468 af 17. juni 2008. Bogføringsloven er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 624 af 23. juni 2008.

Under *revisorområdet* hører regler om revisorer og revisors virksomhed, herunder betingelserne for beskikkelse af statsautoriserede og registrerede revisorer og vilkårene for udførelse af opgaver i forbindelse med revision m.v. Visse virksomheder, herunder aktie- og anpartsselskaber af en vis størrelse, har pligt til at lade deres årsrapport revidere af en statsautoriseret eller registreret revisor (lovpligtig revision). Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fører et register over statsautoriserede og registrerede revisorer og et register over alle revisionsvirksomheder. Oplysningerne i registrene er offentligt tilgængelige.

Regler om revisorer er fastsat i lov nr. 468 af 17. juni 2008 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven). Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger, men er p.t. ikke sat i kraft for Grønland. Den tidligere lov om statsautoriserede og registrerede revisorer er derimod sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 623 af 23. juni 2008.

Ved en eventuel overtagelse af det selskabsretlige og det regnskabsretlige område vil selvstyrets kompetence være territorielt afgrænset til erhvervsdrivende virksomheder (selskaber m.v.) med hjemsted i Grønland. Tilsvarende vil selvstyrets kompetence vedrørende revisorområdet i givet fald være territorielt afgrænset til revision m.v. af årsrapporter m.v. for virksomheder med hjemsted i Grønland, ligesom kompetencen til at beskikke revisorer vil være territorielt afgrænset til revisorer, der skal virke i Grøn-

land. En person vil således ikke i kraft af sin grønlandske beskikkelse kunne udføre lovpligtig revision af årsrapporten for en virksomhed, som har hjemsted i Danmark.

4.4.20. Fødevarer- og veterinærområdet (liste II, nr. 15)

Sagsområdet omfatter den del af fødevarer- og veterinærområdet, der i 1992 lå under Landbrugsministeriet og Fiskeriministeriet i Danmark.

Sagsområdet omfatter regulering og kontrol med virksomheder, der producerer animalske fødevarer (kød, fisk, mælk, æg) med henblik på eksport, f.eks. slagterier, fiskevirksomheder, fabriksfartøjer, fiskefartøjer og akvakulturbrug, overvågning af muslingeområdet samt kontrol med ind- og udførsel af animalske fødevarer.

Under sagsområdet hører desuden overvågning og bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme (zoonitiske områder) - undtagen sygdomme, der smitter fra dyr til mennesker, som f.eks. rabies. Herunder også regulering og kontrol med virksomheder, der forarbejder animalsk affald, samt ind- og udførsel af levende dyr og animalske produkter, der ikke er beregnet til menneskeføde.

Endvidere omfatter sagsområdet regulering og kontrol med dyrlægegerning, dyrlægers rettigheder og pligter, dyrlægers, dyreejeres m.v. anvendelse af lægemidler til dyr samt forbud mod anvendelse af visse stoffer.

Sagsområdet er i Danmark reguleret i lov nr. 526 af 24. juni 2005 om fødevarer med senere ændringer, lov nr. 432 af 9. juni 2004 om hold af dyr med senere ændringer og lov nr. 433 af 9. juni 2004 om dyrlæger med senere ændringer. I Grønland er området reguleret af anordning nr. 523 af 8. juni 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om fødevarer m.m., anordning nr. 524 af 8. juni 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om sygdomme og infektioner hos dyr samt anordning nr. 525 af 8. juni 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om dyrlægegerning m.v.

Sagsområdet kan overtages samlet eller i dele. Delområdet, der omfatter regulering og kontrol med fiskevirksomheder, der producerer med henblik på eksport, herunder fabriksfartøjer, fiskefartøjer og akvakulturbrug, samt overvågning af muslingeområdet og kontrol med ind- og udførsel af fisk kan overtages alene.

Den resterende del af det animalske område, dvs. området vedrørende kød, mælk og æg, bør overtages samlet med hele det veterinære område dvs. smitsomme husdyrsygdomme og dyrlægegerning, idet disse delområder er tæt forbundne.

Sagsområdet omfatter ikke regulering og kontrol med fødevarer produceret med henblik på afsætning på det grønlandske marked, eksport af ikke-animalske fødevarer samt overvågning og bekæmpelse af zoonoser, herunder rabies. Disse sagsområder er overtaget i forbindelse med, at Grønlands hjemmestyre i 1992 overtog sundhedsvæsenet, jf. lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland.

4.4.21. Luftfart (liste II, nr. 16)

Sagsområdet omfatter de sikkerhedsmæssige krav, der stilles til luftfartøjer, piloter, luftfartsselskaber, lufthavne mv., suppleret med krav til sikring mod ulemper som følge af luftfart, bl.a. miljømæssige krav. Herudover omfatter området den trafikpolitiske regulering af trafikrettigheder for erhvervmæssig luftfart, herunder udenlandske luftfartsselskabers adgang til at udføre erhvervmæssig luftfart inden for dansk område. Endvidere omfatter området de foranstaltninger, der skal træffes til forebyggelse af forbrydelser mod luftfartens sikkerhed. Endelig omfatter området regler om undersøgelse af havarier og hændelser.

Luftfartsområdet er reguleret af luftfartsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 1484 af 19. december 2005, som ændret ved lov nr. 242 af 21. marts 2007, der regulerer den civile luftfart inden for dansk område og luftfart med dansk registrerede luftfartøjer uden for dansk område.

Luftfartsloven gælder for Grønland med de af den særlige grønlandske lovgivning flydende lempelser, jf. lovens § 158. Loven indeholder enkelte bestemmelser for Grønland, der adskiller sig fra loven i Danmark: § 55 vedrørende Grønlands landsstyes medvirken til godkendelse af offentlige flyvepladser, og § 71, hvorefter Grønlands landsstyre kan fastsætte regler om betaling for benyttelse af offentlige flyvepladser i Grønland. Herudover er der enkelte bestemmelser i loven, der relaterer sig til fællesskabsretlige regler (bl.a. § 1a) og Eurocontrolkonventionen (§ 71, stk. 4), der geografisk ikke omfatter Grønland.

Loven, der bygger på konventionen om international civil luftfart (Chicagokonventionen), er en rammelov. I tilknytning til loven er der udstedt en lang række administrative forskrifter (Bestemmelser for Civil Luftfart), der indeholder de mere detaljerede regler, og som i vidt omfang implementerer internationale standarder. Disse regler gælder som hovedregel også for Grønland. Der er fastsat enkelte administrative forskrifter, der specifikt vedrører Grønland (og Færøerne), f.eks. BL 3-25, Bestemmelser om etablering af helikopterflyvepladser på Færøerne og i Grønland, generelt, BL 5-23, Operationelle bestemmelser for transitflyvning af Søndrestrøm FIR og BL 5-24, Operationelle bestemmelser for intern flyvning i Grønland.

4.4.22. Immaterialret (liste II, nr. 17)

Under sagsområdet immaterialret hører spørgsmål om ansøgning om en immateriel rettighed, opnåelse af en immateriel rettighed samt opretholdelse og beskyttelse af en sådan rettighed.

En immateriel rettighed kan være et patent, en brugsmode, et varemærke, et design, et halvlederprodukt (chips) eller en ophavsret. Ophavsret er særskilt beskrevet nedenfor, jf. pkt. 4.4.23.

Reglerne for patent regulerer en ansøgers ret til at få patent på en opfindelse, der kan udnyttes industrielt. For Grønland gælder patentloven, jf. lov nr. 479 af 20. december 1967 som ændret ved lov nr. 221 af 24. april 1974, lov nr. 264 af 8. juni 1978 samt lov nr. 153 af 11. april 1984. Senere ændringer til patentloven er ikke sat i kraft i Grønland.

For Danmark gælder desuden lov om hemmelige patenter, jf. lovbekendtgørelse nr. 732 af 27. november 1989, som også gælder umiddelbart for Grønland. Ifølge loven kan økonomi- og erhvervsministeren efter anmodning fra forsvarsministeren bestemme, at patent på en opfindelse skal meddeles som hemmeligt patent, såfremt hensynet til rigets forsvar gør det påkrævet. Det forudsættes med dette lovforslag, at der af hensyn til rigets forsvars- og sikkerhedspolitiske interesser forud for en eventuel grønlandsk overtagelse af det immaterialretlige område i en aftale mellem Grønlands Selvstyre og regeringen fastsættes en ordning, der sikrer, at patent på en opfindelse også i Grønland skal meddeles som hemmeligt patent, hvis hensynet til rigets forsvar gør det påkrævet.

For Grønland gælder herudover lov nr. 142 af 29. april 1955 om arbejdstageres opfindelser, der er sat i kraft for Grønland ved lov nr. 87 af 16. maj 1960, jf. kongelig anordning nr. 334 af 21. september 1960, som ændret ved lov nr. 479 af 20. december 1967 og lov nr. 555 af 17. december 1971, som gælder umiddelbart for Grønland, samt lov nr. 250 af 12. juni 1975, der regulerer forholdet mellem arbejdstager og arbejdsgiver i den situation, hvor en arbejdstager (ansat i offentlig eller privat tjeneste) har gjort en opfindelse, der ønskes patenteret, og som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 350 af 14. juli 1980. Senere lovændringer er ikke sat i kraft i Grønland.

Reglerne for brugsmode regulerer en ansøgers ret til at få en brugsmode på en teknisk frembringelse, der kan udnyttes industrielt. For Danmark gælder brugsmodelloven, jf. lov nr. 1431 af 21. december 2005, som ændret ved lov nr. 538 af 8. juni 2006. Ifølge loven kan enhver frembringelse, som kan udnyttes industrielt, og som indebærer en løsning på et teknisk problem, efter ansøgning registreres som brugsmode. Brugsmodelloven er ikke sat i kraft i Grønland.

Reglerne for varemærke regulerer en ansøgers ret til at få et varemærke, som er ansøgers særlige kendetegn for varer eller tjenesteydelser. For Grønland gælder varemærkeloven, lov nr. 341 af 6. juni

1991, som er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 856 af 16. december 1991. Senere ændringer til varemærkeloven er ikke sat i kraft i Grønland.

Reglerne for fællesmærke regulerer en ansøgers ret til at få et kollektivmærke eller et garantimærke. Disse mærker er særlige kendetegn, som tilhører foreninger af erhvervsdrivende eller juridiske personer, og som benyttes eller agtes benyttet til visse varer eller tjenesteydelser. For Grønland gælder fællesmærkeloven, lov nr. 342 af 6. juni 1991, som er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 856 af 16. december 1991.

Reglerne for design (mønster) regulerer en ansøgers ret til at få et design, når ansøger har frembragt et produkts særlige udseende henholdsvis særlige træk eller udsmykning. Designloven gælder ikke for Grønland. Lov nr. 218 af 27. maj 1970 om mønstre, som ændret ved lov nr. 854 af 23. december 1987, er derfor fortsat gældende for Grønland. Senere ændringer til mønsterloven er ikke sat i kraft i Grønland.

Reglerne for beskyttelse af halvlederprodukter (chips) regulerer den særlige retsbeskyttelse af edb-teknologiens byggesten - »chips«. I Danmark gælder lov nr. 778 af 9. december 1987 om halvlederprodukters topografi, der ikke gælder for Grønland.

På det immaterialretlige område er der endvidere indgået en række internationale konventioner, hvoraf visse også gælder for Grønland.

4.4.23. *Ophavsret (liste II, nr. 18)*

Sagsområdet ophavsret omfatter dels spørgsmålet om styrkelse af vilkårene for frembringelse af litterære og kunstneriske værker, dels spørgsmålet om varetagelse af almenhedens adgang til at bruge værkerne. Efter ophavsretsloven har ophavsmanden således eneret til udnyttelse af sit værk på nærmere bestemte måder for derigennem at sikre ophavsmanden muligheden for et rimeligt indtægtsgrundlag. Hensynet til almenheden varetages ved, at brugerne så vidt muligt gives adgang til at bruge værkerne, når dette ikke medfører væsentlige indgreb i ophavsmandens enerettigheder. Med den ophavsretlige regulering sikres den fornødne balance mellem hensynet til ophavsmanden og almenheden.

I Danmark er området reguleret i lov om ophavsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 587 af 20. juni 2008. Ophavsretsloven er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 561 af 7. juni 2006. Det ophavsretlige regelsæt i Grønland svarer i hovedsagen til retstilstanden i Danmark. Med den seneste ændring af reglerne i Grønland i 2006 har hjemmestyret overtaget godkendelsen af og kontrollen med de ophavsretlige forvaltningsselskaber (fx KODA og Gramex).

Reguleringen på ophavsretsområdet sker med udgangspunkt i en nordisk retsenhed og inden for rammerne af EU-direktiver og internationale konventioner på området.

4.4.24. *Skibsvrag, vraggods og dybdeforringelser (liste II, nr. 19)*

Som et led i sikring af farvandene foranlediger Farvandsvæsenet vrag, der er til fare eller væsentlig gene for sejlads eller fiskeri, afmærket og efterfølgende uskadeliggjort. Dette sker ved, at Farvandsvæsenet pålægger vragets ejer at uskadeliggøre vraget, eller ved at Farvandsvæsenet – for ejerens regning – selv lader vraget uskadeliggøre.

Vrag, som ejeren ikke ønsker at bjærge, og som ikke er fjernet som led i en uskadeliggørelsesproces, kan tredjemand bjærge og derved blive ejer af. Det er Farvandsvæsenet, der konstaterer, om ejeren har opgivet vraget, og giver tilladelse til bjærgning.

Sagsområdet er i Danmark reguleret af lov om tillæg til strandingslov, der ikke gælder for Grønland. I Grønland administreres området efter sædvane. På grund af de geografiske forhold er der kun få sager om vrag i Grønland.

4.4.25. *Sikkerhed til søs (liste II, nr. 20)*

Søsikkerhedslovgivningen fastsætter regler for de forskellige skibstypers bygning, udstyr og drift;

for arbejdsmiljøforhold om bord, for rederes og skibsførers ansvar, for tilbageholdelse af skibe, for klassifikationsselskaber, for måling af skibe, for certifikater, samt for tilsyn og administration. Endvidere omfatter sagsområdet ulykkesopklaring, færdselsregler til søs mv. samt regulering af bemandings- og kvalifikationskrav mv. til skibes besætninger mv.

Områderne er karakteriseret ved en omfattende international regulering, hvis udmøntning sker i national regelfastsættelse.

Lov om sikkerhed til søs, jf. lovbekendtgørelse 627 af 26. juli 2002 med senere ændringer og lov om skibes besætning, jf. lov nr. 15 af 13. januar 1997 med senere ændringer samt lov om skibsmåling, jf. lovbekendtgørelse nr. 43 af 2. januar 1993 med senere ændringer, udgør hovedlovene på området. Disse love er sat i kraft for Grønland henholdsvis ved anordning nr. 607 af 25. juni 2001 med senere ændringer og anordning nr. 608 af 25. juni 2001.

Søfartsstyrelsen har et regionskontor i Grønland.

4.4.26. Skibsregistrering og søretlige forhold mv. (liste II, nr. 21)

Sagsområdet omfatter ejendoms- og formueretlige forhold vedrørende skibe, rederier mv., herunder spørgsmål om pant, ansvar, forsikring af skibe samt transportaftaler. Endvidere omfatter sagsområdet en række offentlige- og procesretlige spørgsmål, herunder spørgsmål om, hvilke skibe der kan sejle under dansk flag, bestemmelser om afgivelse af søforklaring mv. og om redernes forhold til udenlandske myndigheder mv.

Hovedloven på området er søloven, jf. lovbekendtgørelse 538 af 15. juni 2004 med senere ændringer, men supplerende regulering findes i flere andre love. Der henvises her til lovbekendtgørelse 273 af 11. april 1997 om dansk internationalt skibsregister, lov nr. 254 af 8. juni 1967 om begrænsning af danske rederes adgang til at afgive oplysninger til udenlandske myndigheder og lov nr. 174 af 28. april 1982 om liniekonferencer, samt lovbekendtgørelse nr. 239 af 14. april 1984 om foranstaltninger mod forskelsbehandling inden for international skibsfart.

Dele af søloven er sat i kraft for Grønland med anordning nr. 8 af 15. januar 1996. Lov nr. 254 af 8. juni 1967 og lovbekendtgørelse nr. 239 af 14. april 1989 gælder umiddelbart også for Grønland. Lov om dansk internationalt skibsregister og den ovenfor nævnte lov om liniekonferencer er ikke sat i kraft for Grønland, men de grønlandske myndigheder vil, hvis sagsområdet overtages, kunne fastsætte tilsvarende regler.

4.4.27. Kortlægning (liste II, nr. 22)

Sagsområdet omfatter fagområderne geodætiske arbejder, topografisk kortlægning og søkortlægning.

Geodætisk opmåling består i etablering, vedligeholdelse af og dataregistrering af geodætiske præcisionsystemer (dvs. de fundamentale net, som indgår i de internationale opmålingssystemer og danner basis for de videnskabelige arbejder), herunder tyngdefikspunkter, samt landssystemerne for plan- og højdefikspunkter.

Ved topografiske kort forstås registrering og beskrivelse af et landområdes generelle topografi på grafisk eller digital form.

Ifølge § 2 i lov nr. 749 af 7. december 1988 om Kort- og Matrikelstyrelsen, der gælder for Grønland, skal Kort- og Matrikelstyrelsen varetage den geodætiske opmåling og den topografiske kortlægning af Danmark, Grønland og Færøerne, samt kortlægning af farvandene heromkring.

Søopmåling af grønlandske farvande foretages af Farvandsvæsenet med materiel og personel fra søværnet. Søopmålingen sker med henblik på indsamling og opretholdelse af et ajourført datagrundlag til fremstilling af søkort. Søopmålingen gennemføres af internationalt certificerede søopmålere (IHO). Far-

vandsvæsenet kvalitetskontrollerer og lagrer søopmålingsdata. De kvalitetssikrede data leveres til Kort- og Matrikelstyrelsen, som på baggrund heraf fremstiller søkortene.

Opmålingsfartøjerne drives og serviceres i dag af forsvaret. Grønlands Kommando bidrager med faciliteter i Grønnedal til støtte for søopmålingen. Under særlige forhold, hvor en eskortering af opmålingsfartøjerne vurderes nødvendig af sikkerhedsmæssige årsager, kan søopmålingsfartøjerne eskorteres af enheder tilknyttet Grønlands Kommando.

Søopmåling tilvejebringer detaljerede data over de grønlandske farvande. En del af disse data gøres efterfølgende offentligt tilgængelige ved publicering af kortmateriale over de givne farvande. Af hensyn til disse detaljerede data forudsættes der i forbindelse med en overdragelse af opgaven indgået en nærmere aftale omkring eventuel videregivelse af data.

4.4.28. Farvandsafmærkning, fyrbelysning og lodsområdet (liste II, nr. 23)

Under sagsområdet hører spørgsmål om afmærkning af farvande, lodsning og fyrbelysning herunder drift af 63 fyr og 22 Racon stationer samt vedligeholdelse af 543 båker (sømærker rejst på fast grund). Områderne varetages for nuværende af Farvandsvæsenet.

Sagsområdet omfatter en forpligtelse til løbende at udsende efterretninger for søfarende for territoriet. Idet langt størstedelen af skibsfarten opererer uden for Grønlands territorialfarvand (ud til 3 sømil), vil det være stærkt uhensigtsmæssigt, hvis kun efterretningspligten for territorialfarvandet overdrages, og en samlet overdragelse af sagsområdet for farvande, der er nærmest Grønland, er derfor nødvendig. Den materielle hjemmel til, at Farvandsvæsenet afmærker ved og etablerer fyr i Grønland, er lov om sikkerhed til søs § 8, der er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 607 af 25. juni 2001. Loven regulerer hovedsageligt Søfartsstyrelsens forretningsområde, men også dele af Farvandsvæsenets område.

Opgaver relateret til lodsområdet i grønlandsk farvand vedrører forpligtelsen til at stille lods samt tilsynet i forbindelse hermed. Den nye lodslov, der trådte i kraft den 1. december 2006, omfatter ikke Grønland og Færøerne, hvilket er en videreførelse af gældende praksis. Der er således ikke lovgivet om lodsning ved Grønland, og der finder ikke egentlig lodsning sted ved Grønland.

Ved videnskabelige og seismiske undersøgelser af farvandene gives der udtalelser til respektive interessenter om krav i forbindelse med eksempelvis udlægning af afmærket måleudstyr samt ønske om fremsendelse af data, der måtte være af interesse for søkortlægningen af grønlandske farvande.

4.4.29. Havmiljø (liste II, nr. 24)

Sagsområdet havmiljø handler om beskyttelsen af natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Omfattet af sagsområdet havmiljø er således forebyggelse og begrænsning af forurening og anden påvirkning af natur og miljø fra aktiviteter, der kan bringe menneskets sundhed i fare, skade natur- og kulturverdier på og i havet, herunder havbunden, være til gene for den retmæssige udnyttelse af havet eller kan forringe rekreative verdier eller aktiviteter. Endelig hører opretholdelsen af et beredskab til indsats mod forurening på havet, på kyster og i havne under havmiljøområdet.

I Danmark gælder lov nr. 476 af 30. juni 1993 om beskyttelse af havmiljøet (havmiljøloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 925 af 28. september 2005, som ændret ved lov nr. 474 af 31. maj 2006, lov nr. 571 af 9. juni 2006 samt lov nr. 1571 af 20. december 2006.

Havmiljøloven er sat i kraft for Grønland senest ved kgl. anordning nr. 1035 af 22. oktober 2004 og omfatter havet uden for Grønlands søterritorium. Anordningen afviger således, at den kun tager bestemmelser med, der er relevant uden for søterritoriet. Desuden er alle kommunale bestemmelser taget ud og alle EU-bestemmelser, som Grønland ikke har fundet relevant at medtage.

I Grønland er der et søterritorium, der går ud til 3 sømil og en eksklusiv økonomisk zone, fra søterritoriet og ud til 200 sømil.

Grønland har i medfør af lov nr. 850 af 21. december 1988 for Grønland om miljøforhold m.v., som ændret ved lov nr. 921 af 25. november 1992 i henhold til hjemmestyrelovens § 5 overtaget den regelfastsættende og administrative beføjelse for miljøbeskyttelse på land og vedrørende havmiljøet ud til 3-sømilegrænsen.

Med hensyn til mineralske råstoffer, herunder kulbrinter, varetages myndighedsbeføjelserne og opgaverne i henhold til anordningen af Grønland landsstyre. Dette gælder dog ikke beføjelser til at fastsætte regler i henhold til loven, jf. pkt. 4.4.31 nedenfor om råstofområdet. Landsstyrets myndighedsbeføjelser omfatter såvel tilladelser til forundersøgelse, som efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer. Dette sker som led i den samlede myndighedsbehandling af råstofaktiviteter i Grønland i henhold til lov om Mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven) og lov om kontinentalsoklen.

Havmiljøloven har grænseflader til lov om sikkerhed til søs, der er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning.

Det følger af havmiljølovens § 34, at forsvarsministeren i samarbejde med redningsberedskabet og andre myndigheder, som ministeren bemyndiger dertil, forestår bekæmpelse af olie- og kemikalieforurening af havet og de kystnære dele af søterritoriet. Forsvarsministeren er derudover ansvarlig for håndhævelsen af havmiljølovens bestemmelser for så vidt angår olie- og kemikalieforurening af havet fra skibe.

4.4.30. Finansiell regulering og tilsyn (liste II, nr. 25)

Området finansiell regulering og tilsyn omfatter regulering af og løbende tilsyn med den finansielle sektor. Regulering og tilsyn bør som udgangspunkt overdrages samlet for hvert delområde, da det kan være særdeles vanskeligt at føre tilsyn på et område, hvor man ikke har et tilbunds gående kendskab til reguleringen.

Det skal indledningsvis bemærkes, at såfremt Grønland overtager reguleringen og/eller tilsynet, vil grønlandske finansielle virksomheder herefter blive betragtet som virksomheder fra et 3. land. En tilladelse til at drive finansiell virksomhed i Danmark vil herefter bero på Finanstilsynets vurdering af, om regulering og tilsyn i Grønland er på niveau med EU-reglerne på området. Dette gælder for alle 3. lande (lande uden for EU, der ikke er indgået en aftale med på det finansielle område).

Den finansielle sektor omfatter bl.a. pengeinstitutter, udstedere af elektroniske penge, realkreditinstitutter, forsikringselskaber, pensionskasser, fondsmæglerselskaber, investeringsforeninger, samt forsikringsformidlere.

Reguleringen af området stiller bl.a. krav om tilladelse til at drive de pågældende former for virksomhed, krav til virksomhedernes ledelses-, ejer- og kapitalforhold, aflæggelse af årsrapport samt tilsynet med virksomhederne.

Området omfatter desuden forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering samt forbrugerbeskyttelse.

Reguleringen af området findes i en lang række love og bekendtgørelser, som delvist er sat i kraft for Grønland.

Hvert enkelt af nedenstående områder kan overtages særskilt, men følgende områder vil med fordel kunne overtages i sammenhæng:

- Pengeinstitutter, fondsmæglerselskaber og realkreditinstitutter.
- Forsikrings- og Pensionsområdet.
- Værdipapirområdet.

Pengeinstitutter, fondsmæglerselskaber og realkreditinstitutter

På området for pengeinstitutter, fondsmæglerselskaber og realkreditinstitutter er de væsentligste love følgende:

- Lov om finansiel virksomhed, som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 1252 af 15. december 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om finansiel virksomhed.
- Lov om en garantifond for indskydere og investorer er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 137 af 9. marts 2005 om ikrafttræden for Grønland af lov om en garantifond for indskydere og investorer.
- Lov om realkredit og realkreditobligationer m.v. (lov nr. 454 af 10. juni 2003 gælder direkte for Grønland).
- Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme, som er sat i kraft ved kgl. anordning nr. 575 af 6. juni 1996. (Det bemærkes, at anordningen er udarbejdet på baggrund af den danske hvidvasklov fra 1993, dvs. før dansk lovgivning indeholdt bestemmelser om terrorfinansiering m.v.).

Angående lov om en garantifond for indskydere og investorer bemærkes, at der i dag eksisterer ét grønlandsk pengeinstitut, som er medlem af den danske indskydergarantifond. Såfremt finansiel lovgivning samt tilsynet med overholdelsen heraf overgår til de grønlandske myndigheder, rejser det spørgsmål, om dette medlemskab kan bevares, idet det forudsættes, at indskydergaranti og tilsynet med de finansielle virksomheder overtages samlet.

Forsikrings- og pensionsområdet

Forsikrings- og pensionsområdet er reguleret i en række love og bekendtgørelser. Blandt de væsentligste kan nævnes:

- Lov om finansiel virksomhed, som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 1252 af 15. december 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om finansiel virksomhed.
- Lov om tilsyn med firmapensionskasser (loven er ikke sat i kraft for Grønland).
- Lov om en garantifond for skadesforsikringsselskaber, som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 685 af 27. juni 2008 om ikrafttræden for Grønland af lov om en garantifond for skadesforsikringsselskaber.

For så vidt angår lov om en garantifond for skadesforsikringsselskaber bemærkes, at der i henhold hertil findes en dansk garantifond for skadesforsikringsselskaber. Der findes for tiden ikke grønlandske skadesforsikringsselskaber. Loven er dog blevet sat i kraft for Grønland, jf. ovenfor.

Efter selvstyrets overtagelse af forsikrings- og pensionsområdet og i tilfælde af etablering af et grønlandsk skadesforsikringsselskab, vil der opstå en problemstilling svarende til den ovennævnte vedrørende indskydergaranti.

Værdipapirhandelsområdet

Værdipapirhandelsområdet er hovedsagelig reguleret i lov om værdipapirhandel m.v., som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordninger nr. 930 af 25. oktober 1996 og nr. 208 af 17. marts 1997.

Loven omfatter fondsbørser og andre markeder for værdipapirer. Hertil kommer, at der ud over reguleringen og tilsynet med markederne vil være opgaver i forbindelse med samarbejde med andre børstilsyn, herunder de danske myndigheder, ved fx sager om insiderhandel.

Investeringsforeningsområdet

Området for investeringsforeninger er hovedsagelig reguleret i følgende love:

- Lov om finansiel virksomhed, som er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 1252 af 15. december 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om finansiel virksomhed.
- Lov om investeringsforeninger og specialforeninger samt andre kollektive investeringsordninger m.v. (loven er ikke sat i kraft for Grønland).

4.4.31. Råstofområdet (liste II, nr. 26)

Råstofområdet vedrører efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland. Ved mineralske råstoffer forstås ikke-levende ressourcer i form af hårde mineraler og kulbrinter.

Bestemmelsen i § 8 i hjemmestyreloven om den fastboende befolknings grundlæggende rettigheder til Grønlands naturgivne ressourcer, er udmøntet i lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer mv. i Grønland, med tilhørende »Aftale mellem Grønlands Hjemmestyre og regeringen om forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland fra 1. juli 1998« af 8. januar 1998.

I henhold til råstofloven finder forvaltningen af råstofområdet i Grønland sted inden for rammerne af en særlig råstofordning mellem Grønland og Danmark.

Råstofordningens hovedelementer er:

- Fælles beslutningskompetence for hjemmestyret og staten med gensidig vetoret.
- Fordelingsnøgle mellem staten og hjemmestyret for indtægter fra råstofvirksomhed i Grønland.
- Et paritetisk sammensat dansk/grønlandsk Fællesråd vedrørende Mineralske Råstoffer i Grønland.
- Et Råstofdirektorat under Grønlands Hjemmestyre til varetagelse af centrale administrative opgaver, herunder sekretariatsfunktion for fællesrådet.

Råstofloven indeholder endvidere bestemmelser om meddelelse af og vilkår for forundersøgelser-, efterforsknings- og udnyttelsestilladelser for kulbrinter og hårde mineraler i Grønland. Reglerne på området angiver desuden rammerne for hensigtsmæssige, tekniske, ressourcemæssige og sikkerhedsmæssigt forsvarlige aktiviteter, under hensyntagen til det omgivende miljø.

Myndighedsbehandlingen i Råstofdirektoratets regi omfatter godkendelsesprocedurer, tilsyn, monitorering og rapportering samt i nogle tilfælde baggrundsundersøgelser. Denne myndighedsbehandling er baseret dels på bestemmelserne i lov om mineralske råstoffer m.v. i Grønland, dels på bestemmelser i bl.a. følgende andre love (med senere ændringer):

- Lov for Grønland om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse.
- Lov for Grønland om miljøforhold m.v.
- Lov for Grønland om el, vand og varme, brandvæsen, havne, veje, telekommunikation m.v.
- Lov for Grønland om forsyning, trafik, postbesørgelse m.v.

Den miljøkompetence i henhold til lov for Grønland om miljøforhold, havmiljøloven og anordningen om dennes ikrafttræden for Grønland, der med hensyn til råstofaktiviteter er overført til hjemmestyret, udøves af Råstofdirektoratet som led i den samlede myndighedsbehandling af råstofaktiviteter.

Det følger af den gældende lov om kontinentalsoklen (kontinentalsokkeloven), at for anlæg og sikkerhedszoner, som befinder sig på eller er oprettet inden for den grønlandske del af kontinentalsoklen, gælder den for Grønland i øvrigt gældende ret, og at Grønlands landsstyre udøver de beføjelser, der er fastsat i §§ 2 og 4, under iagttagelse af reglerne i råstofloven. Råstofdirektoratet er landsstyrets myndighed på disse områder.

Endvidere har staten og hjemmestyret etableret et fællesejet selskab Nunaoil A/S, hvis virksomhedsområde er offentlig deltagelse i kulbrinteaktiviteter i Grønland. Reglerne for Nunaoil A/S er fastsat i »Aftale mellem staten og Grønlands Hjemmestyre om dispositioner vedrørende Nunaoil A/S«, der senere er udmøntet i lov nr. 1023 af 23. december 1998 og landstingslov nr. 12 af 30. oktober 1998.

4.4.32. Arbejdsmiljø (liste II, nr. 27)

Sagsområdet arbejdsmiljø omfatter spørgsmålet om at skabe et sikkert og sundt arbejdsmiljø, der til enhver tid er i overensstemmelse med den tekniske og sociale udvikling i det grønlandske samfund. Under området hører endvidere spørgsmålet om at skabe et grundlag for, at virksomhederne selv kan løse

sikkerheds- og sundhedsspørgsmål med vejledning fra arbejdsmarkedets organisationer og vejledning og kontrol fra Arbejdstilsynet.

Det er hensigten med forebyggelsesinitiativer ved udfyldende regulering at sikre den fysiske og psykiske sundhedstilstand. Der er bl.a. tale om beskyttelse mod arbejdsulykker og erhvervsygdomme i traditionel forstand, dels ved påvirkninger fra pludselige begivenheder, dels ved påvirkninger på kortere eller længere sigt, der medfører fysiske eller psykiske helbredsskader, herunder psykisk betingede lidelser samt beskyttelse imod andre påvirkninger, der kan forringe sundheden.

I Danmark er området reguleret i arbejdsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005. For Grønland gælder lov om arbejdsmiljø i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1048 af 26. oktober 2005.

Den grønlandske arbejdsmiljølov omfatter som udgangspunkt arbejde i Grønland for en arbejdsgiver og finder anvendelse for arbejde på landjorden og for råstofudvinding, herunder også offshoreaktiviteter i Grønland. Loven gælder kun for luftfart, for så vidt angår arbejde på landjorden. Den grønlandske arbejdsmiljølov gælder kun for søfart og fiskeri, for så vidt angår lastning og losning af skibe, herunder fiskefartøjer, og værftsarbejde om bord på skibe og arbejde, der kan sidestilles hermed.

Ansvar for arbejdsmiljøet for offshorearbejde kan overtages særskilt efter § 2, stk. 3, og selvstyret kan dermed vælge enten at overtage arbejdsmiljøområdet samlet eller kun at overtage arbejdsmiljøet for offshorearbejde. Der har dog ikke hidtil været særlige offshoreaktiviteter i Grønland.

Den grønlandske arbejdsmiljølov er som den tilsvarende arbejdsmiljølov for Danmark en ramme- og bemyndigelseslov, hvis bestemmelser for så vidt angår f.eks. de materielle krav til sikkerhed og sundhed består i generelt affattede forsvarlighedsbestemmelser om henholdsvis leverandører, bygherrer, arbejdets udførelse, arbejdsstedets indretning, tekniske hjælpemidler, stoffer og materialer, mindstealder ved farligt arbejde.

Loven fastsætter også rammebestemmelser for krav om sikkerhedsorganisation, arbejdsmiljøuddannelse, arbejdspladsvurdering, arbejdsgiverens pligter, unge under 18 år, minimumsregler om daglig og ugentlig hvileperiode og lægeundersøgelser. Der er herudover fastsat regler om Det Grønlandske Arbejdsmiljøråd, der består af repræsentanter udpeget af hjemmestyret og forskellige foreninger og organisationer i Grønland, herunder arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer, samt Arbejdstilsynets opgaver og beføjelser.

Loven indeholder også detaljerede kriminalretlige foranstaltninger, herunder særlige regler om straf og bøder. I den forbindelse er der et formelt og tæt samarbejde med politiet om bl.a. undersøgelse og efterforskning af arbejdsulykker og straffesager. Arbejdstilsynet har også et samarbejde med anklagemyndigheden om straffesager vedrørende overtrædelser af arbejdsmiljøloven, herunder spørgsmål om sanktion og anke.

Arbejdsmiljøområdet i Grønland er underlagt de internationale regler, der er gældende for Grønland. Der er tale om FN-konventioner og især ILO-konventioner.

4.4.33. Meteorologi (liste II, nr. 28)

Sagsområdet vedrører den meteorologiske og klimatologiske betjening af Grønland - med omliggende farvande og luftrum - med det formål at sikre menneskeliv og materielle værdier. Opgaverne omfatter prognose- og varslingstjeneste samt kontinuerlig overvågning af vejr, klima og dertil relaterede miljømæssige forhold i atmosfæren, på landjorden og i havet.

Med henblik herpå varetages en meteorologisk døgnovervågning af såvel de grønlandske som de omliggende områder. De grønlandske brugere betjenes af Danmarks Meteorologiske Institut (DMI). I øjeblikket varetages opgaven dels fra vejrtenestecenter i Kangerlussuaq og dels af en dedikeret »Grønlandsvagt« i DMI's centralvejrteneste i København. Til sikring af skibsfarten i de grønlandske farvande varetages en

isobservations- og ismeldetjeneste baseret på udsendelse af haviskort fra satellitbilledetolkningssenheden i København samt ved helikopterbaseret islodsning fra Iscentralen i Narsarsuaq.

Gennem sit medlemskab af FN's særorganisation for meteorologi, World Meteorological Organization (WMO), er Danmark forpligtet til inden for det danske riges ansvarsområde at bidrage til WMO's forskellige programmer, herunder det globale meteorologiske observationssystem og den globale klimao-
vervågning.

Sagsområdet indeholder følgende opgaver:

- at etablere og drive et fornødent net af observationsstationer,
- at indsamle, bearbejde og formidle resultaterne af de foretagne observationer og
- at udarbejde og formidle dels vejrudsigter og varsler dels farvandsudsigter og varsler.

De opgaver, det er pålagt Danmark at løse som følge af medlemskabet af FN's særorganisation for civil luftfart, International Civil Aviation Organization (ICAO), dvs. den meteorologiske betjening af luftfarten i Grønland herunder forsyning med bl.a. specielle luftfartsoperationelle vejrudsigter og varsler, varetages af DMI's centrale flyvevejrtjeneste i Kangerlussuaq.

Med Tele Greenland A/S som operatør varetager DMI på vegne af ICAO driften af stationer i Danmarkshavn, Narsarsuaq og Aasiaat, hvorfra der foretages radiosonderinger og synoptiske målinger/observationer på grundlag af hvilke, der udfærdiges meteorologiske basismeldinger. Desuden varetager DMI på ICAO's vegne indsamling, redigering og videredistribution af meteorologiske meldinger fra de pågældende stationer.

Danmark tilvejebringer disse tjenester i Grønland på 23 kontraherende staters vegne i henhold til international overenskomst. 95 % af udgifterne refunderes af ICAO, dels i form af en-route afgifter og dels i form af statsbidrag fra de pågældende lande.

4.5. Sagsområder, der efter regeringens opfattelse må forblive hos rigsmyndighederne

Som nævnt indeholder forslaget § 4 en bestemmelse om, at regeringen og Naalakkersuisut kan aftale, at sagsområder, som ikke fremgår af bilaget, men som alene vedrører grønlandske anliggender, kan overtages af Grønlands Selvstyre.

Hensynet til rigsfællesskabet samt særlige bestemmelser i grundloven indebærer dog efter regeringens opfattelse, at visse sagsområder må forblive hos rigsmyndighederne. Der henvises til Justitsministeriets notat af 3. november 2004 om adgangen til at overføre yderligere beføjelser til de grønlandske myndigheder, som er medtaget som bilag 2 til lovforslaget.

Det drejer sig efter regeringens opfattelse om statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik. Områderne er nærmere beskrevet nedenfor.

Selvstyrekommissionen har lagt regeringens opfattelse af de statsretlige rammer til grund, dog med den forståelse, at ikke alle medlemmer af kommissionen nødvendigvis tilslutter sig regeringens opfattelse.

4.5.1. Statsforfatningen

Stats- og forfatningsmæssige anliggender kan ikke inden for grundlovens rammer overlades til Grønlands Selvstyre. F.eks. vil spørgsmål om kongehusets forhold ikke kunne overlades til selvstyret.

Heller ikke bl.a. sagsområder, der angår Folketingets virke eller regeringens førelse i sager vedrørende Grønland, herunder f.eks. spørgsmål vedrørende danske ministres retlige ansvar, vil kunne overlades til Grønlands Selvstyre. Sådanne spørgsmål er f.eks. reguleret af lov om ministres ansvar og lov om rigsretten.

Det samme gælder med hensyn til valg til Folketinget, herunder regler mv. om valg af de 2 grønlandske folketingsmedlemmer og regler om valgret og valgbarhed.

Grundlovens §§ 45-47 omhandler den danske stats finanser. Alle spørgsmål om den danske stats indtægter og udgifter hører således under rigsmyndighedernes kompetence uden mulighed for at overlade dele af kompetencen til Grønlands Selvstyre.

Som yderligere eksempel på et område, der falder inden for statsforfatningen, kan nævnes kundgørelse af love, anordninger og bekendtgørelser, der er udstedt af rigsmyndighederne. Spørgsmål om kundgørelse i Grønland af folketingslove mv. kan derfor ikke efter lovforslaget overdrages til Grønlands Selvstyre.

Også spørgsmål om kongerigets symboler – der er fælles for hele riget – hører under rigsmyndighederne uden mulighed for at overlade kompetence til Grønlands Selvstyre. Det må derfor anses for et anliggende for rigsmyndighederne at varetage regeludstedelse og administration med hensyn til anvendelse af det danske flag og rigsvåben mv. i Grønland.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6.3 nedenfor vedrørende en række spørgsmål om regulering af forhold, der vedrører rigsmyndighederne i Grønland og deres ansatte.

4.5.2. Statsborgerskab

Sagsområdet statsborgerskab kan ikke inden for grundlovens rammer overlades til Grønlands Selvstyre.

Under sagsområdet statsborgerskab hører spørgsmål om opnåelse eller fratagelse af dansk indfødsret. Besiddelse af dansk indfødsret har en række retsvirkninger, der gælder overalt i kongeriget, herunder f.eks. valgret til Folketinget.

Det retlige grundlag for meddelelse af dansk indfødsret er grundlovens § 44, hvorefter ingen udlænding kan få dansk indfødsret uden ved lov. Denne bestemmelse indebærer, at alene Folketinget og regeringen i forening har kompetence til at meddele dansk indfødsret.

Dansk indfødsret meddeles derfor som hovedregel gennem vedtagelse af lovforslag i Folketinget, hvorpå ansøgere om dansk indfødsret er optaget med navns nævnelse (dansk indfødsret ved naturalisation). Folketinget har endvidere i indfødsretsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 422 af 7. juni 2004 fastsat regler, hvorefter udlændinge i visse nærmere angivne tilfælde kan opnå dansk indfødsret uden Folketingets mellemkomst i de konkrete sager.

4.5.3. Højesteret

Lovforslaget indebærer, at Grønlands Selvstyre kan overtage retsplejen, herunder oprettelse af domstole, jf. ovenfor under pkt. 4.4.9.

Grønland kan imidlertid ikke inden for grundlovens rammer overtage sagsområdet Højesteret. Grundloven indeholder en forudsætning om, at riget har én fælles, øverste domstol (Højesteret), og der kan derfor ikke inden for rigets rammer oprettes flere sideordnede øverste domstole.

Det kan således ikke overlades til Grønlands Selvstyre at udøve beføjelser, der angår Højesterets organisation m.v., herunder at udforme processuelle regler for grønlandske sager, der føres i Højesteret, eller regler om, hvilke sager der kan indbringes for Højesteret. Grønlands Selvstyre vil som følge heraf heller ikke have kompetence med hensyn til, hvilke grønlandske advokater der har møderet for Højesteret.

Det vil heller ikke kunne overlades til Grønlands Selvstyre at regulere en række spørgsmål med tilknytning til Højesterets virksomhed. Det vil således f.eks. ikke kunne overlades til selvstyret at træffe beslutning om, at der skal ske genoptagelse af en sag, hvori Højesteret har afsagt dom.

For så vidt angår betydningen af, at Højesteret er rigets øverste domstol, henvises endvidere til pkt. 4.6.1. nedenfor.

4.5.4. Udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik

De udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske beføjelser er efter grundlovens § 19 tillagt regeringen. Efter regeringens opfattelse kan disse beføjelser ikke overlades til Grønlands Selvstyre.

Den nævnte bestemmelse i grundlovens § 19 fastslår bl.a., at »Kongen (regeringen) handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender«. Udenrigspolitik hører efter lov om Udenrigstjenesten under Udenrigsministeriet. I praksis varetager en række ressortministerier dog i vidt omfang udenrigspolitiske opgaver inden for hver deres område. Udenrigsministeriet fungerer i sådanne tilfælde som koordinerende myndighed, jf. f.eks. Statsministeriets cirkulære nr. 15 af 20. januar 1977 om indgåelse af internationale forvaltningsoverenskomster.

Uden at det er muligt udtømmende at angive de handlinger, der er omfattet af bestemmelsen i § 19, kan nævnes, at den udenrigspolitiske kompetence bl.a. omfatter indgåelse af internationale traktater og konventioner samt forhandlinger om sådanne aftaler, udsendelse og modtagelse af diplomater, anerkendelse af nye stater og regeringer, kontakt til udenlandske myndigheder i udenrigspolitiske sager, udnævnelse af repræsentanter til internationale konferencer mv. samt udfærdigelse af instruktioner til sådanne repræsentanter samt beslutninger om anvendelse af militære magtmidler og om kongerigets territorium.

I en række tilfælde er også beføjelser uden for bestemmelsen i § 19 omfattet af sagsområderne udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik. Det gælder eksempelvis de områder, der er reguleret i lov af 5. marts 1954 om Det Udenrigspolitiske Nævn, lov af 13. april 1983 om Udenrigstjenesten, lov af 10. juni 1971 med senere ændringer om internationalt udviklingssamarbejde, lov af 8. marts 1972 om konsulære forbindelser, lov af 18. juni 1968 om diplomatiske forbindelser, lov af 30. november 1983 om rettigheder og immuniteter for internationale organisationer m.v., samt lov af 28. april 1971 med senere ændringer om nordisk samarbejde.

Også andre lovregulerede områder må karakteriseres som hørende under sagsområderne udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det drejer sig f.eks. om love, der med folkeretlig virkning fastlægger kongerigets territorium, herunder søterritorium, fiskeriterritorium, økonomisk zone m.v. Yderligere kan andre lovregulerede områder være så snævert forbundet med udenrigs- og sikkerhedspolitiske handlinger, at de må anses for at falde ind under sagsområderne udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det gælder eksempelvis lov af 29. april 1955 om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATO's militære hovedkvarter og lov af 3. januar 1992 om inspektion af konventionelle styrker i Danmark.

Det anførte er ikke ensbetydende med, at det er udelukket at gennemføre en ordning, hvor Naalakkersuisut får fuldmagt til at handle på rigets vegne i visse udenrigspolitiske anliggender. Der henvises nærmere til pkt. 7.4 nedenfor.

Ud over de eksterne dele af sagsområderne forsvars- og sikkerhedspolitik omfatter de pågældende sagsområder også de organisatoriske forhold i forsvaret, herunder opdelingen af forsvaret i forskellige værn, forholdene for soldaterne samt forsvarets bygninger, våben og øvrige udstyr.

Dansk forsvar har efter §§ 3 – 7 i lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. til opgave som en integreret del af NATO i samarbejde med allierede styrker at kunne deltage i konfliktforebyggelse, krisestyring samt forsvar af NATO's område i overensstemmelse med alliansens strategi. Forsvaret skal desuden kunne konstatere og afvise krænkelse af rigets suverænitet og deltage i tillidsskabende og stabilitetsfremmende opgaver samt dialog og samarbejde på det forsvarsmæssige område med lande uden for NATO. Endvidere skal forsvaret med militære midler kunne bidrage til løsning af konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver. I medfør af forsvarsloven omfatter forsvarets opgaver bl.a. også forskellige foranstaltninger, som et samfund foretager for at forberede sig internt mod følgerne af krig eller katastrofer, herunder forsvarets støtte til og samarbejde med de øvrige dele af totalforsvaret.

Til brug for løsning af sine opgaver foretager forsvaret overvågning og kontrol inden for kongerigets territorium, herunder i de nordatlantiske dele af kongeriget, med henblik på at kunne konstatere og afvise krænkelse af suveræniteten. Det sker bl.a. gennem maritim tilsynsvirksomhed.

4.5.5. Valuta- og pengepolitik

Hensynet til rigsfællesskabet udelukker, at kompetencen til at fastlægge valuta- og pengepolitik kan overlades til Grønlands Selvstyre.

Valutapolitik omfatter spørgsmålet om, hvilken valuta der kan udstedes og anvendes som gyldigt betalingsmiddel, samt spørgsmålet om, hvorledes værdien (kursen) for denne valuta fastlægges.

Med pengepolitik forstås foranstaltninger, der retter sig mod pengeudbud og -efterspørgsel, jf. herved nationalbanklovens § 1, hvorefter Danmarks Nationalbank har til opgave i overensstemmelse med loven og de i henhold til loven udfærdigede forskrifter at opretholde et sikkert pengevæsen i kongeriget samt at lette og regulere pengeomsætning og kreditgivning.

4.6. Andre spørgsmål

4.6.1. Særligt om et grønlandsk domstolssystem

Grønlands Selvstyre vil i medfør af lovforslagets § 2, stk. 1, jf. § 3, stk. 2, kunne overtage retsplejen, herunder oprettelse af domstole, på et tidspunkt, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne. Der henvises til pkt. 4.4.9 ovenfor.

Grønlands Selvstyre vil herefter skulle oprette et særskilt grønlandsk domstolssystem. De domstole, som Grønlands Selvstyre måtte oprette efter en overtagelse af sagsområdet »retsplejen, herunder oprettelse af domstole«, vil være domstole i grundlovens forstand. I overensstemmelse hermed forudsættes det i forslaget § 1, at disse domstole vil have den dømmende magt i Grønland. Selvstyrets oprettelse af domstole vil naturligvis skulle ske under iagttagelse af kravet om bl.a. medvirken af nævninge og lægdommere inden for strafferetsplejen, jf. grundlovens § 65, stk. 2, samt kravet om domstolenes uafhængighed.

Domstole i et grønlandsk domstolssystem vil skulle behandle retssager i Grønland inden for samtlige sagsområder. Domstole, der er oprettet af Grønlands Selvstyre, vil således – i sager der i øvrigt hører under domstolene i Grønland – have den dømmende magt både med hensyn til anliggender, der hører under rigsmyndighederne, og anliggender, der hører under Grønlands Selvstyre.

Det er ved forslaget om, at Grønlands Selvstyre skal kunne overtage retsplejen og i den forbindelse oprette domstole, forudsat, at der inden selvstyrets oprettelse af domstole – og dermed inden selvstyrets overtagelse af retsplejen – vil skulle gennemføres lovgivning om behandlingen af grønlandske sager ved Højesteret. En sådan lovgivning må bl.a. indeholde regler om, hvilke afgørelser truffet af en domstol oprettet af Grønlands Selvstyre der skal kunne indbringes for Højesteret. Det vil i den forbindelse kunne fastsættes, at det kræver tilladelse fra et procesbevillingsnævn for Grønland – hvori der bl.a. vil kunne deltage repræsentanter for det grønlandske samfund – for at en sådan afgørelse kan indbringes for Højesteret.

I den forbindelse bemærkes, at det efter regeringens opfattelse vil kunne være påkrævet, at en afgørelse truffet af en domstol oprettet af Grønlands Selvstyre kan indbringes for Højesteret, hvis der i den pågældende sag er principielle spørgsmål om forholdet til bestemmelser i grundloven eller Den europæiske Menneskerettighedskonvention.

Tilsvarende finder regeringen, at der efter omstændighederne bør være adgang til at indbringe en sag for Højesteret, hvis sagen rejser andre principielle spørgsmål, herunder navnlig hvis der er behov for en principiel afklaring af retlige spørgsmål med tilknytning til både Grønland og Danmark. F.eks. kan der være behov for efter tilladelse at kunne indbringe en sag for Højesteret, hvis der i sagen indgår principielle spørgsmål om, hvorvidt det retsforhold, som sagen vedrører, skal afgøres efter grønlandske eller danske regler.

Det vil efter regeringens opfattelse være et anliggende for rigsmyndighederne at lovgive om de nævnte regler om behandlingen af grønlandske retssager ved Højesteret, herunder regler om hvilke sager der

kan indbringes for Højesteret, jf. pkt. 4.5.3 ovenfor, og i givet fald om oprettelse af et nyt procesbevillingsnævn for Grønland, der vil skulle tage stilling til, om en afgørelse truffet af en domstol oprettet af Grønlands Selvstyre kan indbringes for Højesteret. Regeringen vil – forud for en grønlandsk overtagelse af retsplejen og efter forudgående forhandlinger med Naalakkersuisut - fremsætte forslag til en sådan lovgivning baseret på de anførte principper.

Ud fra et hensyn til tilrettelæggelse af Højesterets arbejde må de omtalte regler sikre, at kun et forholdsvist begrænset antal af de grønlandske retssager - principielle sager mv. – vil kunne indbringes for Højesteret.

En ordning med et grønlandsk domstolssystem må naturligvis leve op til den ret til to-instans-behandling, som borgerne har bl.a. i en række straffesager (protokol nr. 7 til Den europæiske Menneskerettighedskonvention) og i sager om varetægtsfængsling (grundlovens § 71, stk. 4).

På den anførte baggrund forudsættes det, at der inden for retsplejen i Grønland fortsat vil være to retsinstanser udover Højesteret, og således at grønlandske retssager som langt overvejende hovedregel vil skulle anlægges ved den underste af disse retsinstanser. Hermed vil en adgang til to-instans-behandling være mulig inden for rammer, hvor Højesteret kun behandler et forholdsvist begrænset antal af de grønlandske retssager.

4.6.2. Den territoriale afgrænsning af Grønlands Selvstyres kompetence

Det er alene anliggender, der er geografisk begrænset til Grønland, der kan overlades til Grønlands Selvstyre. Det indebærer, at den lovgivende og udøvende magt, der tilkommer Grønlands Selvstyre i forhold til overtagne sagsområder, kun gælder i Grønland og dermed ikke i de øvrige dele af riget.

Princippet om, at Grønlands Selvstyres kompetence er territorielt afgrænset til at omfatte Grønland, er ikke til hinder for, at den lovgivning, som selvstyret udfærdiger, i nødvendigt omfang også kan finde anvendelse i forhold til handlinger mv. begået uden for Grønland. Bl.a. vil det på strafferetsområdet være muligt – i overensstemmelse med principperne i den danske straffelov – at bestemme, at personer med særlig tilknytning til Grønland efter omstændighederne også vil kunne sanktioneres efter de grønlandske regler for forbrydelser begået udenfor Grønland.

Det kan i den forbindelse også nævnes, at det f.eks. i § 5 i lov for Grønland om erhvervsmæssige uddannelser, jf. lov nr. 582 af 29. november 1978, er fastsat, at hjemmestyret kan fastsætte regler om ydelse af uddannelsesstøtte til personer hjemmehørende i Grønland, som deltager i erhvervsmæssige uddannelser i Grønland eller Danmark.

Om konflikter mellem grønlandsk og dansk ret henvises til pkt. 4.6.4 nedenfor.

4.6.3. Regulering mv. af forhold, der vedrører de danske myndigheder i Grønland og deres ansatte

Som nævnt ovenfor under pkt. 4.5.1 skal sagsområdet statsforfatningen efter regeringens opfattelse forblive hos rigsmyndighederne. Som anført indebærer det bl.a., at spørgsmål, der angår Folketingets virke eller regeringens førelse i sager vedrørende Grønland, herunder f.eks. spørgsmål om danske ministres retlige ansvar, fortsat vil være undergivet rigsmyndighedernes kompetence.

I den forbindelse forudsættes med dette lovforslag endvidere, at rigsmyndighederne fortsat vil have kompetence til at fastsætte, hvilke almindelige regler der skal gælde for den virksomhed, som rigsmyndighederne i Grønland udøver. Det vil således fortsat efter gennemførelse af dette lovforslag være rigsmyndighederne, der har kompetencen til at fastsætte og administrere almindelige regler om f.eks. Rigsombudsmandens virksomhed.

Der vil endvidere være en række spørgsmål om pligter og ansvar for ansatte ved rigsmyndighederne i Grønland, der efter lovforslaget fortsat vil være underlagt rigsmyndighedernes kompetence. Det drejer sig bl.a. om, hvilke særlige pligter ansatte hos rigsmyndighederne i Grønland skal være undergivet i for-

bindelse med deres ansættelsesforhold, ligesom ansatte hos rigsmyndighederne fortsat vil være undergivet den danske tjenestemandsgivning.

Endvidere vil spørgsmål om undersøgelse af forhold, der vedrører rigsmyndighederne i Grønland, fortsat være underlagt rigsmyndighedernes kompetence.

Særligt med hensyn til ansatte hos det danske forsvar gælder der særlige regler efter den militære straffelov og den militære retsplejelov, jf. lov nr. 530 og 531 af 24. juni 2005.

4.6.4. Konflikter mellem grønlandsk og dansk ret

Der gælder allerede i dag inden for en række sagsområder forskellige regler i Grønland og Danmark, og der kan derfor i sager med tilknytning til både Grønland og Danmark opstå konflikter mellem grønlandsk og dansk ret.

Der vil bl.a. kunne opstå spørgsmål om, hvorvidt et konkret retsforhold skal bedømmes efter de regler, der gælder for Grønland, eller efter de regler, der gælder for Danmark. Desuden vil der kunne være spørgsmål om, hvorvidt en afgørelse truffet af de grønlandske myndigheder kan anerkendes og fuldbyrdes i Danmark – og omvendt.

I takt med, at flere sagsområder med dette lovforslags gennemførelse kan overgå til Grønlands Selvstyre – herunder på områder af central og grundlæggende betydning for borgerne som f.eks. strafferetten, retsplejen, familieretten og den almindelige formueret – vil spørgsmål af denne karakter formentlig fremover opstå i stigende omfang.

Der tages ikke med dette lovforslag stilling til, på hvilken måde de omtalte spørgsmål skal løses inden for de sagsområder, som kan overgå til Grønlands Selvstyre på grundlag af det gennemførte lovforslag. Baggrunden herfor er bl.a., at spørgsmål, der måtte opstå, ikke nødvendigvis skal løses på samme måde inden for de enkelte sagsområder.

I stedet forudsættes det, at de grønlandske myndigheder og rigsmyndighederne ved aftale og andet koordineret samarbejde på de relevante sagsområder i fornødent omfang i fællesskab behandler de pågældende spørgsmål.

5. Økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten

5.1. Eksisterende økonomiske relationer

Statens nuværende udgifter vedrørende Grønland kan overordnet opdeles i udgifter på:

- 1) Sagsområder, som varetages af de grønlandske myndigheder med statslig medfinansiering i form af bloktilskud.
- 2) Sagsområder vedrørende Grønland, som varetages af staten.

Ad 1: En række sagsområder, som er overtaget efter § 5 i hjemmestyreløven, varetages i dag af de grønlandske myndigheder med statslig medfinansiering i form af bloktilskud. Det drejer sig f.eks. om folkeskoleområdet, arbejds- og socialvæsenet, kirken, miljø, erhvervsstøtte, sundhedsvæsenet, forsyning, trafik, postbesørgelse, el, vand, varme, brandvæsen, havne, veje, boligforsyning, boligstøtte og leje af boliger samt telekommunikation. Ved ydelsen af et samlet bloktilskud til medfinansiering af disse områder har hjemmestyret med de summariske begrænsninger, der almindeligvis ligger i de enkelte bemyndigelseslove, og i overensstemmelse med tanken bag hjemmestyre, allerede i dag en betydelig frihed i prioriteringen af de samlede opgaver.

Ad 2: En række sagsområder vedrørende Grønland varetages fortsat af staten, og udgifterne hertil afholdes fuldt ud af staten. Det drejer sig f.eks. om politi og retsvæsen, kriminalforsorgen, det person-, familie- og arveretlige område, udlændingeområdet, områderne vedrørende den finansielle sektor og forsikringsvirksomhed, størstedelen af veterinærområdet, dele af området vedrørende kvalitetskontrol

med fisk og fiskevarer, størstedelen af søfartsområdet, det immaterialretlige område, luftfartsområdet, arbejdsmiljøområdet, havmiljøområdet samt fiskeriinspektionen.

Herudover afholder staten udgifter til bl.a. den udenrigs- og sikkerhedspolitiske opgavevaretagelse.

En række sagsområder er efter hjemmestyrets beslutning overtaget uden statslig medfinansiering i medfør af hjemmestyrelovens § 4. Hjemmestyret har på disse områder overtaget lovgivningsansvaret og de administrative beføjelser, idet hjemmestyret samtidig har overtaget de udgifter, der er forbundet med sagsområdet (selvfinansiering). Bevillingsmyndigheden er her overgået til hjemmestyret.

I tabel 1 er vist en oversigt over statens udgifter vedrørende Grønland i form af bloktilskud og andre statslige udgifter vedrørende sagsområder, der vil kunne overtages af selvstyret.

Tabel 1. Statens udgifter til Grønland 2006 (bloktilskuddet og andre statslige udgifter vedrørende sagsområder, der vil kunne overtages af selvstyret)

	Mia. kr.
Bloktilskud til Grønland, herunder sektorprogram	3,1
Udgifter til sagsområder vedrørende Grønland, der varetages af staten, og som vil kunne overtages af selvstyret	0,3
I alt	3,4

Anm.: Statens samlede udgifter består af udgifterne til bloktilskuddet samt udgifter til varetagelsen af rigsanliggender vedr. Grønland, herunder udgifter afholdt såvel i Grønland som i Danmark. Herudover afholder staten som rigsmyndighed udgifter til bl.a. den udenrigs- og sikkerhedspolitiske opgavevaretagelse. Disse udgifter er ikke med i tabellen.

Kilde: Opgørelsen af udgifter til sagsområder vedrørende Grønland er udarbejdet af Finansministeriet på grundlag af materiale modtaget fra de enkelte ministerier og bygger på statens regnskaber for 2006. Opgørelsen indeholder i et vist omfang skønnede tal i forbindelse med opdelingen af de enkelte regnskabstal.

5.2. Statens tilskuds økonomiske betydning for Grønland

Statens tilskud til Grønland har siden hjemmestyrets indførelse i 1979 haft relativt faldende betydning for den grønlandske økonomi og hermed indkomsterne i Grønland – og Grønlands egen produktion har haft en tilsvarende stigende betydning. Statens tilskud, som i 1980 udgjorde knap 40 pct. af de samlede grønlandske indkomster, udgjorde i 2006 godt 22 pct. af indkomsterne.

Grønland er således i perioden med hjemmestyre blevet mindre afhængig af statens tilskud og mere økonomisk selvstående. Men bloktilskuddet og de øvrige statslige udgifter vedrørende Grønland udgør dog fortsat en væsentlig del af indkomsterne i Grønland, og bloktilskuddet svarer i dag til over halvdelen af landskassens samlede indtægter.

Som det fremgår af tabel 2 udgjorde de disponible indkomster i Grønland i 2006 14,2 mia. kr. og i Danmark 1.639,8 mia. kr. Pr. indbygger var de disponible indkomster i Grønland 249.400 kr. i 2006, mens det tilsvarende tal for Danmark var på 301.700 kr. Tages der højde for det generelt højere grønlandske prisniveau, som anslås at ligge 13½ pct. over det danske, udgjorde de disponible indkomster pr. indbygger i Grønland 219.600 kr. i 2006 målt i danske priser. Målt i et ensartet prisniveau var indkomsterne pr.

indbygger i Grønland, inkl. statens tilskud, således godt 27 pct. lavere end indkomsterne pr. indbygger i Danmark.

Tabel 2. Sammenligning af disponibel bruttonationalindkomst i 2006

	Grønland	Danmark
Disp. BNI, mia. kr.	14,2	1.639,8
Disp. BNI, pr. indbygger, 1.000 kr.	249,4	301,7
Disp. BNI, pr. indbygger, købekraftskorrigeret 1.000 kr.	219,6	301,7

Kilde: Grønlands Statistik, Danmarks Statistik og Selvstyrekommissionens egne beregninger.

At statens tilskud til Grønland fortsat spiller en betydelig rolle i den grønlandske økonomi, og at der fortsat eksisterer en relativt stor indkomstforskel mellem Grønland og Danmark, har haft afgørende betydning for de overvejelser, som har ført til lovforslagets bestemmelser vedrørende økonomien.

5.3. De økonomiske relationer efter lovforslaget

5.3.1. Det centrale indhold i de fremtidige økonomiske relationer

Det centrale indhold i forslaget til de fremtidige økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten er, at:

- 1) Staten yder Grønlands Selvstyre et fast årligt tilskud på samme niveau som bloktilskuddet i 2009, dvs. på 3.439,6 mio. kr., jf. § 5.
- 2) Sagsområder, der overtages af Grønlands Selvstyre efter denne lov, finansieres fra tidspunktet for overtagelsen af Grønlands Selvstyre, jf. § 6.
- 3) Fremtidige indtægter fra råstofaktiviteter i den grønlandske undergrund tilfalder Grønlands Selvstyre, jf. § 7, stk. 1.
- 4) Statens tilskud til selvstyret reduceres med halvdelen af det beløb, som indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland overstiger 75 mio. kr. i et givet kalenderår, jf. § 8. Det forudsættes i den forbindelse, at hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner, skal der herefter ikke betales tilskud til selvstyret i de efterfølgende år, medmindre andet aftales mellem parterne.
- 5) Hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner, indledes der forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen om de fremtidige økonomiske relationer mellem selvstyret og staten, jf. § 10. I forhandlingerne indgår bl.a. spørgsmålet om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland og spørgsmålet om genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre. Ingen af parterne er forpligtet på et bestemt forhandlingsresultat. Hvis parterne ikke indgår nogen aftale om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, tilfalder indtægterne Grønlands Selvstyre, bortset fra danske offentlige myndigheders indtægter fra skatter, afgifter og ejerandele i selskaber mv., der driver råstofvirksomhed i Grønland. Hvis parterne i et tilfælde, hvor statens tilskud til selvstyret er reduceret til nul kroner, ikke aftaler nogen genoptagelse af statens tilskud, skal staten ikke betale tilskud til selvstyret i de efterfølgende år. Der henvises til pkt. 5.3.7 og bemærkningerne til § 10.

Herudover indeholder lovforslaget en fortsat grønlandsk adgang til at indhente rådgivning og få adgang

til forskning på råstofområdet hos de relevante danske forskningsinstitutioner, jf. § 9. Forslaget er en del af en samlet samarbejdsmodel, jf. pkt. 5.3.6.

Statens årlige tilskud var i Grønlandsk-dansk selvstyrekommissions betænkning angivet i 2007-pris- og lønniveau, dvs. til 3.202,1 mio. kr. At beløbet i lovforslaget angives til 3.439,6 mio. kr. skyldes, dels at beløbet nu er angivet i 2009 pris- og lønniveau (3.436,7 mio. kr.), dels at Grønlands hjemmestyre den 1. januar 2009 efter hjemmestyreloven med tilskud har overtaget 1) sagsområdet vedrørende de gymnasiale uddannelser i Grønland (2,7 mio. kr.) samt 2) sagsområdet vedrørende anvendelsen af tvang i psykiatrien (0,2 mio. kr.).

5.3.2. Baggrunden for forslaget

Ved udformningen af lovforslagets bestemmelser om de økonomiske relationer mellem selvstyret og staten er der søgt skabt en sammenhæng mellem rettigheder (kompetence) og pligter (økonomisk ansvar) samtidig med, at der tages hensyn til indkomstforskellene mellem Grønland og Danmark.

Et centralt element har været, at indkomstniveauet pr. indbygger i Grønland (inklusive statens tilskud) ligger 25 pct. under indkomstniveauet i Danmark. Dette har været baggrunden for, at der med forslaget f.eks. ikke påbegyndes en nedtrapning af statens tilskud, men at tilskuddet fastfryses på det reale niveau fra 2009, dvs. 3.439,6 mio. kr. Selvom det er målsætningen, at Grønland på længere sigt ikke modtager tilskud fra staten, søges det tilgodeset, at forslaget ikke bidrager til at øge forskellen i den materielle levestandard mellem Grønland og Danmark henset til de allerede eksisterende indkomstforskelle.

Med lovforslaget vil tilskuddet årligt blive reguleret i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på statens finanslov for det pågældende år. Beregningen af opregningsprocenten tager udgangspunkt i et vægtet gennemsnit af den skønnede stigning i forbrugerprisindekset og det statslige lønindeks, hvor vægningen er fastsat til 40/60. Dette svarer til den bestemmelse, der har været gældende for regulering af bloktilskuddet til Grønlands hjemmestyre siden 1988.

Et andet centralt udgangspunkt for de foreslåede økonomiske relationer har været at skabe sammenhæng mellem overførelse af politisk kompetence til Grønland og ansvaret for, at man i Grønland selv finansierer de sagsområder, der overtages. Dette er kommet til udtryk ved, at Grønland selv finansierer de sagsområder, som overtages i medfør af loven. Det har her været afgørende, at beslutningen om, hvilke sagsområder der overtages og hvornår, efter lovforslaget tilkommer de grønlandske myndigheder.

Det er forudsat, at staten fortsat finansierer de områder, som ikke er overtaget eller ikke kan overtages af de grønlandske myndigheder.

Det er endvidere forudsat, at staten løbende og frem til selvstyrets overtagelse af et sagsområde sikrer en standard i Grønland på det pågældende sagsområde, som svarer til standarden i Danmark med de særlige afvigelser, der kan begrundes i grønlandske forhold.

5.3.3. Fordelingen af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland

Indtægtsfordelingen vedrørende råstofaktiviteter i Grønland er i dag fastsat i § 22 i lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998. Ved bestemmelsen blev den tidligere bestemmelse om indtægtsfordeling i § 26 i lov nr. 844 af 21. december 1988 om ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland videreført uændret.

I forbindelse med introduktionen af den nugældende indtægtsfordelingsaftale og indtægtsdefinition blev det i bemærkningerne til nr. 6 i L 103 af 17. november 1988 om ændring af råstofloven (som ligger bag den tidligere § 26) bl.a. anført, at:

»Ifølge det hidtil gældende indtægtsfordelingsprincip [i lov om mineralske råstoffer i Grønland fra 1978] skal offentlige indtægter fra koncessionerede selskabers virksomhed på råstofområdet i Grønland tilgå hjemmestyret, men skal samtidig anvendes til udligning af statens årlige udgifter i form af kapita-

loverførsel til Grønland. Indtægter udover dette niveau skal i givet fald fordeles efter nærmere aftale mellem regeringen og hjemmestyret.

De foreslåede bestemmelser i § 26, stk. 1 og 2, indebærer en ændring af indtægtsfordelingen mellem Danmark og Grønland, således at fordelingen af fremtidige offentlige indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland løsgøres fra de årlige kapitaloverførsler fra Danmark til Grønland. Ændringen indebærer endvidere, at samtlige indtægter, som er omfattet af ordningen, op til 500 mill. kr. pr. år fordeles med 50% til staten og 50% til Grønlands hjemmestyre uden modregning i kapitaloverførslen. Fordelingen af indtægter udover dette beløb fastsættes ved lov efter forhandling mellem regeringen og hjemmestyret, jf. stk. 4.

Denne 50%-50%-fordeling vil være i overensstemmelse med de øvrige principper i råstofordningen, der formelt og reelt er baseret på et paritetsprincip og en fælles beslutningskompetence. Den er endvidere i overensstemmelse med ejerforholdet i det fælles selskab Nunaoil A/S, hvor staten og hjemmestyret ejer hver 50% af aktierne. Nunaoil A/S har til opgave at varetage fælles dansk og grønlandsk offentlig deltagelse i kulbrinte- og øvrige mineralaktiviteter i Grønland, jf. lov nr. 595 af 12. december 1984 som ændret ved lov nr. 106 af 20. marts 1987.«

Udviklingen af råstofområdet i Grønland indeholder et potentielt vigtigt element i den fremtidige grønlandske erhvervsudvikling og hermed i skabelsen af indtægter, som helt eller delvist vil kunne erstatte statens tilskud og herved medvirke til at gøre Grønland mere økonomisk selvberende.

Råstofaktiviteternes positive effekter i det grønlandske samfund vil i så fald stamme dels fra den almindelige økonomiske aktivitet, herunder investeringer i opførelsen af anlæg m.v. samt ansættelsen af lokal arbejdskraft i forbindelse med anlæggenes drift etc., dels fra de indtægter, som det offentlige modtager fra de involverede selskaber.

Indtægterne fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalder efter dette lovforslag Grønlands Selvstyre. Udviklingen i statens tilskud er dog i lovforslaget påvirket af størrelsen af de offentlige indtægter, som måtte blive resultatet af råstofaktiviteter.

Med dette forslag reduceres statens tilskud til selvstyret således med et beløb, som svarer til halvdelen af de indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, som ligger udover 75 mio. kr. i et givet kalenderår. Fradraget på 75 mio. kr. sker ud fra et ønske om at øge incitamentet til efterforskning og herigennem fremme Grønlands økonomiske selvberenhed.

De 75 mio. kr., som fratrækkes indtægterne fra råstofaktiviteter og hermed holdes uden for reduktionen i statens tilskud, forudsættes pris- og lønreguleret med virkning fra 1. januar året efter denne lovs ikrafttrædelse. Reguleringen sker efter de samme principper, som er gældende for statens tilskud.

Såfremt der på et tidspunkt sker en reduktion i de årlige råstofindtægter (udover niveauet på de første 75 mio. kr.), vil bloktilskuddet blive øget med et beløb svarende til halvdelen af reduktionen. Hvis eksempelvis der i år 1 er råstofindtægter på 275 mio. kr., reduceres statens tilskud med $(275-75 \text{ divideret med } 2 =) 100$ mio. kr. Selvstyret kan således år 1 indtægtsføre netto $(275-100 =) 175$ mio. kr. Hvis råstofindtægterne i år 2 falder til 175 mio. kr., reduceres statens tilskud for dette år med $(175 \text{ minus } 75 \text{ divideret med } 2 =) 50$ mio. kr. Selvstyrets indtægter udgør i år 2 netto $(175-50 =) 125$ mio. kr. Det betyder, at et fald i råstofindtægterne på 100 mio. kr. $(275-175)$ fra år 1 til år 2 alene slår igennem i selvstyrets indtægter (netto) med 50 mio. kr. Hvis indtægterne fra råstofaktiviteter i Grønland falder til nul kroner, vil statens tilskud være på 3.439,6 mio. kr. (2009-niveau). Udgangspunktet for en reduktion af bloktilskuddet som følge af råstofindtægter er således for hvert års vedkommende de 3.439,6 mio. kr. (2009-niveau).

Hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner som følge af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, bortfalder tilskuddet også for efterfølgende år, og der skal således herefter ikke

betales tilskud til selvstyret, medmindre andet aftales mellem parterne, jf. i den forbindelse forslagets § 10.

Den nævnte ordning, hvorefter tilskuddet bortfalder også for efterfølgende år, hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre i et år reduceres til nul kroner som følge af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, gælder, uanset om indtægterne fra råstofaktiviteter i Grønland eventuelt falder igen eller helt bortfalder i senere år. En sådan situation kunne bl.a. opstå i årene efter et år med ekstraordinære engangsindtægter f.eks. som følge af salg af ejerandele i grønlandske offentligt ejede råstofrelaterede selskaber.

Bestemmelsen i § 10 finder dog ikke anvendelse, hvis statens tilskud til selvstyret reduceres til nul kroner som følge af, at danske offentlige myndigheder eller selskaber m.v., der ejes af danske offentlige myndigheder, foretager salg af ejerandele i råstofselskaber omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, eller andele i råstoftilladelser i Grønland. Den del af indtægten fra salget, der medregnes i årets indtægtsopgørelse og dermed overføres til Grønlands Selvstyre, beregnes som det beløb, der vil nedbringe statens tilskud til nul kroner. I en sådan situation vil den medregnede indtægt og reduktionen af statens tilskud til nul kroner dog ikke medføre bortfald af fremtidige tilskud, jf. bemærkningerne til § 10.

5.3.4. Den gældende råstofordnings indtægtsdefinition

Mineralske råstoffer omfatter hårde mineraler og kulbrinter. Den gældende indtægtsdefinition følger af § 22, stk. 3, (tidligere § 26) i råstofloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998. Definitionen omfatter overordnet følgende indtægter:

- 1) Indtægter i henhold til konkrete tilladelser, dog bortset fra afgifter m.v., som betales til dækning af udgifter i Råstofdirektorats regi.
- 2) Indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere for så vidt angår den del af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland.
- 3) Indtægter vedrørende statens og hjemmestyrets fælles deltagelse i virksomhed på råstofområdet.
- 4) Provenuet af udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er rettighedshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber direkte eller indirekte.

Det fremgår af bemærkningerne til § 1, nr. 6, i L 103 af 17. november 1988 om ændring af råstofloven vedrørende indtægtstyper:

»Den foreslåede bestemmelse i § 26, stk. 3, indeholder en udtømmende opregning af de indtægtstyper, som vil skulle indgå i indtægtsfordelingen.

De under § 26, stk. 3, nr. 1, nævnte indtægtstyper omfatter enhver indtægt for det offentlige, som modtages med hjemmel i bestemmelserne i konkrete koncessionsforhold. Undtaget er dog afgifter m.v., som betales til råstofforvaltningen til dækning af udgifter i råstofforvaltningens regi.

Som eksempel på en indtægt omfattet af nr. 1 kan nævnes den koncessionsafgift på 45%, der er fastsat i Greenex A/S' udnyttelseskoncession fra 1971 vedrørende bl.a. bly og zink i Maarmorilik-området.

Som et andet eksempel kan nævnes den produktionsafgift (royalty), som er fastsat i den efterforsknings- og udnyttelseskoncession vedrørende kulbrinter i et område i Jameson Land i Østgrønland, som i 1984 blev meddelt til en gruppe selskaber.

I henhold til Maarmorilik- og Jameson Land-koncessionerne betaler koncessionshaverne årlige afgifter m.m. til dækning af udgifter i råstofforvaltningens regi i forbindelse med miljø- og andre baggrund-sundersøgelser, myndighedsbehandling (godkendelsesprocedurer, tilsyn, rapportering m.m.) samt oplysningsvirksomhed m.v. Disse indtægter indgår som hidtil ikke i indtægtsfordelingen mellem staten og hjemmestyret.

De under § 26, stk. 3, nr. 2, nævnte indtægtstyper omfatter indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af selskaber, som er koncessionshavere.

Dette vil først og fremmest omfatte selskabsskatter efter den til enhver tid gældende skattelovgivning

i Danmark og Grønland, idet afgørende herfor er koncessionshaverens hjemsted og driftssted. Som eksempel kan nævnes, at koncessionshaverne A/S Arco Greenland og Arktisk Minekompagni A/S i tilfælde af en olieudvinding i Jameson Land vil blive beskattet i Grønland efter driftssted og i Danmark efter hjemsted. Den grønlandske skat modregnes så i den danske selskabsskat.

Derudover indgår enhver anden beskatning af selskaber, som er koncessionshavere, bl.a. den for Grønland gældende kulbrintebeskatning (den for Danmark gældende kulbrinteskattelov gælder ikke i Grønland).

De under § 26, stk. 3, nr. 3, nævnte indtægtstyper omfatter indtægter vedrørende statens og hjemmestyrets fælles deltagelse i virksomhed på råstofområdet. En sådan fælles deltagelse vil i givet fald blive foretaget gennem det fælles selskab Nunaoil A/S.

I henhold til lovgivningen vedrørende Nunaoil A/S er statens og hjemmestyrets indtægter som aktionærer i selskabet omfattet af § 26 i lov nr. 585 af 29. november 1978 om mineralske råstoffer i Grønland. Efter den foreslåede bestemmelse i § 26, stk. 3, nr. 3, vil statens og hjemmestyrets indtægter som aktionærer i Nunaoil A/S fortsat blive behandlet på samme måde som andre indtægter omfattet af indtægtsfordelingen.

Med den foreslåede indtægtsfordeling på 50%-50% mellem staten og hjemmestyret opnås der endvidere overensstemmelse mellem indtægtsfordelingen på den ene side og ejerforholdet i Nunaoil A/S på den anden side.

De under § 26, stk. 3, nr. 4, nævnte indtægtstyper omfatter provenuet af udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er koncessionshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber enten direkte eller indirekte, ved at der foreligger en 100%-aktiebesiddelse gennem flere led.

Hovedårsagen til, at udbytteskat fortsat må indgå i indtægtsfordelingen mellem staten og hjemmestyret er, at spørgsmålet om beskatning med dansk eller grønlandsk udbytteskat afhænger af koncessionshaverens hjemsted. Om hjemstedet er i Grønland eller i Danmark er derfor af væsentlig betydning for den skattemæssige situation for en udnyttelseskoncessionshaver, og spørgsmålet vil således ved koncessionsforhandlinger være centralt for både koncessionshaver og myndighederne. Hvis udbytteskatter ikke indgik i indtægtsfordelingen, ville staten og hjemmestyret ud fra provenumæssige interesser i hvert enkelt tilfælde have diametralt modsatte interesser i spørgsmålet om hjemsted. Denne situation ville kunne virke blokerende for statens og hjemmestyrets fælles varetagelse af det offentliges interesser i forhold til koncessionshavere, som er et af de fundamentale principper i råstofordningen. Denne situation undgås, når provenuet af udbytteskat indgår i indtægtsfordelingen.«

Det fremgår endvidere, at:

»Alle andre offentlige indtægter end de i § 26, stk. 3, anførte vil ikke være omfattet af indtægtsfordelingen, men vil tilfalde de respektive grønlandske og danske myndigheder. Således vil bl.a. skatteindtægter vedrørende koncessionshaveres ansatte, entreprenører og leverandører samt told og andre afgifter vedrørende virksomhedens drift ikke indgå i indtægtsfordelingen.«

I aftale af 9. januar 1989 mellem Grønlands landsstyre og energiministeren vedrørende den for Grønland gældende råstofordning anføres blandt andet:

»I fremtidige udnyttelseskoncessioner vedrørende mineralske råstoffer [...] skal det søges sikret, at det offentliges indtægter vedrørende udvindingsvirksomhed kan identificeres og holdes skattemæssigt adskilt fra indtægter vedrørende anden virksomhed. Det er således nødvendigt, at der ved meddelelse af fremtidige udnyttelseskoncessioner – gennem de deri fastsatte koncessionsvilkår – sikres,

– at koncessionshaver ikke driver anden virksomhed end den af koncessionen omfattede eller anden virksomhed i øvrigt i henhold til lov om mineralske råstoffer i Grønland;

- at koncessionshaver ikke foretager investeringer i andre selskaber eller juridiske personer;
- at koncessionshaver ikke kan blive sambeskattet med andre selskaber i Grønland eller Danmark;
- at koncessionshavers organisationsform, herunder forhold til et moderselskab, ikke kan ændres uden råstofforvaltningens godkendelse;
- at koncessionshavers hjemsted ikke kan ændres uden råstofforvaltningens godkendelse.

Ved forhandlinger om en udvindingskoncession bør koncessionshavers hjemsted og organisationsform således drøftes mellem energiministeren og landsstyret med henblik på at sikre, at der ikke derved opstår utilsigtede skævheder ved indtægtsfordelingen. Samtidig bør det sikres, at der mellem råstofforvaltningen, skattedepartementet og det grønlandske skattedirektorat er enighed om, hvorledes beregningen skal foretages af de skattebeløb, som for så vidt angår denne udvinding skal indgå i indtægtsfordelingen.

Med hensyn til udbytteskat skal det søges sikret, at denne indgår i indtægtsfordelingen til gavn for begge parter, og at spørgsmålet om en koncessionshavers hjemsted ikke bliver genstand for interessekonflikter mellem hjemmestyret og staten. Der er på grundlag af den i dag gældende skattelovgivning i Danmark og Grønland enighed mellem råstofforvaltningen, skattedepartementet og det grønlandske skattedirektorat om at lægge følgende principper til grund for beregningen af de udbytteskattebeløb, som skal indgå i indtægtsfordelingen:

- a. For koncessionerede selskaber med hjemsted i Grønland indgår indeholdte udbytteskatter fuldt ud i indtægtsfordelingen.
- b. For udenlandske aktionærer i koncessionerede selskaber med hjemsted i Danmark opgøres de udbytteskattebeløb, som skal indgå i indtægtsfordelingen, ved en nettoberegning, hvor nettobeløbet beregnes som indeholdte udbytteskattebeløb minus de beløb, som efter dobbeltbeskatningsoverenskomster tilbagebetales de pågældende udenlandske aktionærer, herunder eventuel skattegodtgørelse.
- c. For indenlandske aktionærer i koncessionerede selskaber med hjemsted i Danmark foretages beregningen af de udbytteskattebeløb, som skal indgå i indtægtsfordelingen, på grundlag af aconto beløbene korrigeret ved en nettoberegning, hvor nettobeløbet beregnes som indeholdte aconto udbytteskattebeløb behandlet som et endeligt beløb minus statens udgift til skattegodtgørelse. Såfremt provenuet i denne situation bliver af væsentligt omfang, kan der optages

drøftelser herom mellem energiministerens og landsstyret.

- d. Når aktionæren i punkt c. er et selskab med en aktiebesiddelse på 25-99 %, indeholdes der ikke udbytteskat. Udbytteskat vedrørende det udbytte, som i 2. trin udbetales, indgår ikke i indtægtsfordelingen. Dette forhold, som følger af principaftalen, indebærer et provenutab for hjemmestyret i forhold til de grundlæggende målsætninger for indtægtsfordelingen. Denne situation bør derfor så vidt muligt undgås. Såfremt situationen ikke kan undgås, og provenuet i denne situation bliver af væsentligt omfang, kan der optages drøftelser herom mellem energiministerens og landsstyret.
- e. Når aktionæren i punkt c. er et selskab med en aktiebesiddelse på 100 %, indgår indeholdte aconto udbytteskattebeløb ved senere udbyttebetaling i det moderselskab, som – direkte eller indirekte – fuldt ud ejer det koncessionerede selskab, i indtægtsfordelingen, men først når sådan udbyttebetaling sker og alene for så vidt angår den del af udbyttebeløbet, som kan henføres til virksomheden i Grønland.

Parterne er indstillet på at beregne de beløb vedrørende udbytteskatter og andre skatter, som skal indgå i fordelingen, jf. lovens § 26, stk. 3, på en sådan måde, at utilsigtede skævheder undgås. Der vil med henblik herpå være regelmæssige drøftelser mellem råstofforvaltningen, skattedepartementet og det grønlandske skattedirektorat angående den nærmere beregning af de skattebeløb, som skal indgå i indtægtsfordelingen, samt med henblik på at imødegå eventuelle administrative problemer i forbindelse med beregningen. Med udgangspunkt i indvundne erfaringer kan der løbende optages drøftelser om eventuelle justeringer af administrationen og de anvendte beregningsmetoder vedrørende de provenuer af udbytteskat og andre skatter, som indgår i indtægtsfordelingen.

I tilfælde af fremtidige ændringer af den danske og grønlandske lovgivning på skatteområdet af betydning for indtægtsfordelingen optages der mellem parterne drøftelser om, hvorvidt bestemmelserne i lovens § 26, stk. 3, nr. 2 og 4, bør søges justeret.«

Det skal bemærkes, at der siden råstofflovens vedtagelse er foretaget ændringer i den danske udbyttebeskatningslovgivning, hvorfor aftalen og bemærkningerne til råstoffloven skal fortolkes på grundlag af den dagældende skattelovgivning.

Det fremgår endvidere af aftalen, at

»Landsstyret og regeringen vil ved eventuel indførelse af eller væsentlig ændring af skatter, told, afgifter m.m., som fortrinsvis er rettet mod eller har væsentlig effekt for aktiviteter vedrørende ikke-levende ressourcer i Grønland, forinden drøfte dette med henholdsvis regeringen og landsstyret.«

Om de under § 22 (tidl. § 26), stk. 3, nr. 1, nævnte indtægtstyper anføres i lovforslag nr. L 61 af 4. november 1993 om ændring af råstofloven følgende:

»ad § 31b

Lovens § 8 indeholder hjemmel til at opkræve afgifter fra rettighedshavere. Disse afgifter omfatter dels formålsbestemte afgifter, der indgår til dækning af udgifter i råstofforvaltningens regi, dels afgifter af anden karakter som f.eks. produktionsafgift (royalty). Efter lovens § 22, stk. 3, nr. 1, indgår de formålsbestemte afgifter ikke i indtægtsfordelingen mellem staten og hjemmestyret.

Forslaget indeholder hjemmel til, at gebyrer og afgifter, som betales til dækning af udgifter i råstofforvaltningens regi, jf. lovens § 22, stk. 3, nr. 1, kan fastsættes med delvis omkostningsdækning. Kun formålsbestemte afgifter er omfattet af forslaget.

Gebyrer og afgifter af den nævnte karakter fastsættes med hjemmel i lovens § 6, stk. 4, § 7, stk. 6, og § 8, stk. 1, 2. punktum, og må ses i sammenhæng med, at der i en del tilfælde ikke hos rettighedshavere opkræves refusion i henhold til lovens § 25, stk. 5, af udgifter i forbindelse med myndighedsbehandling i råstofforvaltningens regi.

De nævnte gebyrer og afgifter er som oftest forskellige for kulbrinter og mineraler og fastsættes som hovedregel således, at mulighederne for at tiltrække og fastholde mine- og olieselskabers investeringer i efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer m.v. i Grønland ikke forringes i væsentligt omfang. Størrelsen af de nævnte gebyrer og afgifter fastsættes således ikke primært med henblik på at tilvejebringe fuld omkostningsdækning. (...)«

Tilladelse til udnyttelse af mineralske råstoffer kan som hovedregel kun meddeles til aktieselskaber. Det er dog under visse omstændigheder muligt for fysiske personer at opnå udnyttelsestilladelser i medfør af den gældende råstoflov.

Bestemmelsen om indtægtsdelingen i råstofloven omfatter også indtægter fra fysiske personer, som er rettighedshavere i medfør af tilladelser til småskala udnyttelse af hårde mineraler i Grønland.

Fysiske personer kan således opnå tilladelse til småskala udnyttelse af hårde mineraler i medfør af råstofloven og indenfor rammerne af de til enhver tid gældende standardvilkår. Der kan kun meddeles tilladelse til småskala udnyttelse af hårde mineraler, når aktiviteten holdes på et så beskedent niveau, at der ikke er grund til at kræve en almindelig tilladelse.

5.3.5. Definitionen af indtægter efter dette lovforslag

Det generelle grundlag for den nye råstofordning er, at Grønlands Selvstyre kan overtage den fulde myndighedskompetence inden for råstofområdet i Grønland og med denne lovs ikrafttræden oppebærer indtægterne fra råstofaktiviteter i Grønland, jf. forslagets § 7, stk. 1. Desuden henvises til bemærkningerne til § 10 vedrørende den situation, hvor statens tilskud til selvstyret måtte blive reduceret til nul kroner.

I § 7, stk. 2, angives de indtægter, som er omfattet af indtægtsdefinitionen. Definitionen er i vidt omfang baseret på indtægtsdefinitionen i den gældende råstoflovs § 22, stk. 3. I henhold til den gældende råstofordning er der fælles dansk-grønlandsk beslutningskompetence via Fællesrådet vedrørende Mineralske Råstoffer i Grønland og med vetoret for både regeringen og landsstyret. Indtægtsdefinitionen har således måttet tilpasses på en række punkter, da definitionen fremover skal kunne fungere under en ny råstofordning, hvor selvstyret kan overtage råstofområdet.

Indtægtsdefinitionen i § 7, stk. 2, er baseret på den nuværende retsstilling i Grønland og Danmark og har til formål at angive de råstofindtægter, der efter stk. 1 tilfalder Grønlands Selvstyre. Disse indtægter

skal endvidere danne grundlaget for, at der kan ske en reduktion af statens tilskud til selvstyret med et beløb, der svarer til halvdelen af selvstyrets indtægter fra råstofaktiviteter, som ligger ud over 75 mio. kr. årligt, jf. forslagens § 8.

I det omfang lovforslagets bestemmelser fortsat svarer til råstoflovens bestemmelser, vil råstoflovens forarbejder og tilknyttede aftaler fortsat have betydning for fortolkningen og anvendelsen af forslagens § 7, stk. 2.

Fremtidige ændringer i grønlandsk eller dansk lovgivning eller myndighedsudøvelse på skatte-, råstof- eller selskabsområdet kan få som konsekvens, at indtægtsdefinitionen ikke længere lever op til formålet. I tilfælde heraf vil indtægtsdefinitionen skulle revurderes af Naalakkersuisut og regeringen med henblik på at sikre, at indtægtsdefinitionen er i overensstemmelse med lovens intentioner. For at sikre at en sådan revurdering kan foretages på et informeret grundlag, forudsættes det, at parterne løbende giver hinanden fuld indsigt i alt relevant materiale. Andre ændringer i den grønlandske og danske lovgivning, som ikke ændrer på fordelingen af råstofindtægter, giver derimod ikke i sig selv anledning til en revurdering af indtægtsdefinitionen. Således vil f.eks. ændringer i skatteniveauet, jf. forslagens § 7, stk. 2, nr. 2, ikke give anledning til en revurdering af indtægtsdefinitionen.

5.3.5.1. Indtægter i henhold til konkrete tilladelser

Den foreslåede § 7, stk. 2, nr. 1, er en videreførelse af den eksisterende bestemmelse i råstoflovens § 22, stk. 3, nr. 1. Der foreslås således en videreførelse af definitionen af indtægter i henhold til konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, ligesom der foreslås en videreførelse af den hidtidige undtagelse fra indtægtsopgørelsen af beløb, som betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi.

De indtægtstyper, som omfattes af den foreslåede § 7, stk. 2, nr. 1, er enhver indtægt for grønlandske myndigheder, som modtages i henhold til konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, jf. også de oprindelige bemærkninger til denne del af indtægtsdefinitionen fra 1988 (L 103 af 17. november 1988). Indtægterne kan komme fra rettighedshavere i form af selskaber såvel som rettighedshavere i form af fysiske personer, jf. også afsnit 5.3.4.

Som et eksempel på en indtægt omfattet af nr. 1 kan nævnes en produktionsafgift (royalty), som en rettighedshaver skal betale i henhold til en tilladelse, jf. råstoflovens § 8, stk. 1.

Et andet eksempel er betaling til myndighederne af en andel af det økonomiske udbytte af den af tilladelsen omfattede virksomhed (overskudsroyalty), jf. råstoflovens § 8, stk. 1.

Råstofindtægter, som er undtaget fra indtægtsopgørelsen

Visse indtægter skal ikke medregnes i opgørelsen over indtægter vedrørende råstofvirksomhed, jf. forslagens § 7, stk. 2, nr. 1, 2. led. Der er tale om indtægter i form af beløb modtaget i forbindelse med konkrete tilladelser, når beløbene betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi. Denne foreslåede undtagelse viderefører den eksisterende ordning i råstoflovens § 22, stk. 3, nr. 1.

De beløb, der ikke vil indgå i indtægtsopgørelsen i medfør af dette forslag, vil være refusionsbeløb, gebyrer og afgifter m.v. til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi i forbindelse med miljø- og andre baggrundsundersøgelser, myndighedsbehandling (godkendelsesprocedurer, tilsyn, rapportering m.m.) og oplysningsvirksomhed m.v. Udgifterne hertil skal være i forbindelse med de konkrete tilladelser, som beløbene opkræves i henhold til. Dette kræves dog ikke med hensyn til udgifter til oplysningsvirksomhed.

Udlæg, som grønlandske og danske myndigheder afholder ved myndighedsforanstaltninger i forbindelse med rettighedshaveres manglende opfyldelse af pligter i medfør af deres tilladelse (fx vedrørende ophørsforanstaltninger og miljøoprydning), kan ikke afholdes ved råstofindtægter, som herved undtages fra indtægtsdefinitionen. Tilsvarende vil refusionsbeløb, som grønlandske og danske myndigheder modtager fra rettighedshavere til dækning af sådanne udlæg, ikke indgå i indtægtsdefinitionen.

Der kan ikke opkræves afgifter m.v. til dækning af eventuelle udgifter i Råstofdirektoratets regi til foretagelse af miljøoprydning og lignende ophørsforanstaltninger, som kan undtages fra indtægtsopgørelsen.

De gebyrer og afgifter m.v., som kan opkræves til brug for dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi, blev nærmere beskrevet i lovbemærkningerne til råstoflovens § 31 b (lovforslag L 61 af 4. november 1993). Se nærmere pkt. 5.3.4 ovenfor.

De nuværende satser for arealafgifter vedrørende kulbrintetilladelser er fastsat således, at arealafgifterne svarer til de dermed forbundne udgifter i Råstofdirektoratets regi. Det samme skal gælde for tilsvarende arealafgifter i fremtidige tilladelser.

De ovennævnte gebyrer og afgifter m.v., der opkræves til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi, er ofte forskellige for kulbrinter og andre mineralske råstoffer. De fastsættes som hovedregel således, at mulighederne for at tiltrække og fastholde mine- og olieselskabers investeringer i efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer m.v. i Grønland ikke forringes i væsentligt omfang. Størrelsen af de nævnte gebyrer og afgifter fastsættes således ikke primært med henblik på at tilvejebringe fuld udgiftsdækning. Ved ændringen af råstofloven i 1993 blev der ved indsættelsen af § 31 b skabt hjemmel i selve loven til en sådan delvis udgiftsdækning.

Ophørsforanstaltninger og miljøoprydning

Det følger af § 18, stk. 1, i den gældende råstoflov, at det påhviler rettighedshavere at foretage ophørsforanstaltninger, herunder miljøoprydning, når deres aktiviteter ophører. Råstofdirektoratet kan fastsætte vilkår til sikring af opfyldelsen af rettighedshaverens forpligtelser efter stk. 1, herunder kræve sikkerhedsstillelse, jf. råstoflovens § 18, stk. 2. Ved tilladelser til forundersøgelse eller efterforskning af hårde mineraler kan dette ske ved sædvanlig sikkerhedsstillelse herunder ved løbende indbetalinger over tilladelsesperioden, hvorved sikkerhedsstillelsen akkumuleres over tilladelsesperioden.

For så vidt angår miljøoprydning efter kulbrinteaktiviteter på havet sikrer selvstyret, at der i forbindelse med de konkrete tilladelser stilles krav om betryggende forsikringer og garantier m.v. svarende til kravene vedrørende forsikringer og garantier m.v. i modeltilladelsen dateret juli 2006 for Disko Vest udbudsrunder samt de konkrete tilladelser meddelt i denne udbudsrunder. Selvstyret sikrer ligeledes, at der sker en administrativ opfølgning på disse vilkår.

Efter råstoflovens § 18, stk. 3, kan Råstofdirektoratet foretage ophørs- og oprydningssforanstaltninger m.v., herunder miljøoprydning, for en rettighedshavers regning og risiko, hvis denne ikke efterkommer påbud om foretagelse af sådanne foranstaltninger. Dette gælder både for kulbrintetilladelser og andre tilladelser. Fremtidige love og tilladelsesvilkår kan indeholde lignende bestemmelser om Råstofdirektoratets foretagelse af sikkerheds-, sundheds-, miljø- og ophørsforanstaltninger m.v. for rettighedshaveres regning og risiko, når disse ikke selv foretager sådanne foranstaltninger, eller om rettighedshaveres refusion af udgifter i Råstofdirektoratets regi ved foretagelse af sådanne foranstaltninger m.v. i forbindelse med konkrete tilladelser. Indtægter som følge af refusion af udgifter i Råstofdirektoratets regi i forbindelse med sådanne foranstaltninger m.v. er undtaget fra indtægtsdefinitionen i forslaget § 7, stk. 2, nr. 1.

Undtaget fra indtægtsdefinitionen er endvidere refusionsbeløb til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi i forbindelse med beredskabsforanstaltninger vedrørende sikkerhed, sundhed og miljø, som er direkte knyttet til rettighedshaveres råstofaktiviteter i Grønland. Dette gælder i det omfang, der er tale om aktiviteter, som udøves i medfør af udstedte tilladelser til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer, og som rettighedshaveren ikke er forpligtet til at få leveret af Råstofdirektoratet.

Såfremt en rettighedshavers beredskab ikke er tilstrækkeligt eller ikke bringes i funktion under udslip af olie eller i andre lignende tilfælde, og grønlandske eller danske myndigheder må iværksætte indsatsaktiviteter, vil refusionsbeløb, som disse myndigheder efterfølgende modtager til dækning af afholdte udgifter i forbindelse dermed, ikke være omfattet af indtægtsdefinitionen.

5.3.5.2. Skatteindtægter

Lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 2 og 4, indebærer, at enhver beskatning i Grønland og Danmark af rettighedshavere og ethvert provenu af udbytteskat m.v., der vedrører råstofaktiviteter, er omfattet af den aftalte indtægtsordning. Dette svarer til indtægtsdefinitionen i den gældende råstoflov, dog med visse præciseringer.

Der foreslås således en videreførelse af definitionen af indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere for så vidt angår den del af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland. Der foreslås tillige en videreførelse af definitionen af provenuet af udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er rettighedshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber direkte eller indirekte. Det præciseres – i overensstemmelse med den hidtidige praksis – at beskatning af udbytte fra selskaber, der fuldt ud ejer rettighedshavere, kun omfattes, når moderselskabet kan modtage skattefrit udbytte. Det er efter de aktuelt gældende regler kun muligt i Danmark.

De to definitioners konkrete udmøntning er tilpasset de gældende beskatningsregler i henholdsvis Danmark og Grønland. Ændres de gældende beskatningsregler på en sådan måde, at indtægtsdefinitionen ikke længere lever op til formålet, jf. bemærkningerne i pkt. 5.3.5, vil indtægtsdefinitionen tilsvarende skulle revurderes. Ændringer i beskatningsreglerne, som ikke ændrer på delingen af råstofindtægter, herunder ændringer i skatteniveauet eller afskrivnings- eller fradragregler, giver derimod ikke i sig selv anledning til en revurdering af indtægtsdefinitionen.

For selskaber skal det som hidtil ved meddelelsen af udnyttelsestilladelser sikres, at indtægter vedrørende udnyttelsesvirksomhed kan identificeres og holdes skattemæssigt adskilt fra indtægter og udgifter vedrørende anden virksomhed. Dette skal selvstyret også sikre under en ny råstofordning, hvor selvstyret har overtaget råstofområdet.

Det indebærer, at det i forbindelse med meddelelse eller ændring af udnyttelsestilladelser skal sikres, at rettighedshaver ikke meddeles skattefrihed som nævnt i § 3, stk. 3, i landstingslov om indkomstskat, medmindre Råstofdirektoratet påviser, at tilladelsen indebærer mindst lige så byrdefulde afgifter, som fuldt ud indgår i indtægtsfordelingen, at rettighedshaver alene udfører virksomhed i medfør af tilladelsen og anden virksomhed i henhold til råstofloven, at rettighedshaver ikke foretager investeringer i andre selskaber eller juridiske personer, at rettighedshaver ikke kan blive sambeskattet med andre selskaber i Grønland eller Danmark, medmindre der er tale om tvungen sambeskatning, at rettighedshaver i indenlandske koncerner omfattes af samme kapitaliseringskrav som rettighedshaver i udenlandske koncerner, at rettighedshaver generelt handler til armslængdepriser og på armslængdevilkår, at rettighedshavers organisationsform, herunder forhold til et moderselskab, ikke kan ændres uden Råstofdirektoratets godkendelse, og at rettighedshavers hjemsted ikke kan ændres uden Råstofdirektoratets godkendelse.

Grønlands Selvstyre kan fastsætte krav om, at et selskab, der meddeles tilladelse til udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland, skal have hjemsted i Grønland, jf. tilsvarende råstoflovens § 7, stk. 3.

Udover selskaber kan også fysiske personer under visse omstændigheder og i nærmere defineret omfang meddeles udnyttelsestilladelser. Dette sker i form af tilladelser til småskala udnyttelse af hårde mineraler, jf. afsnit 5.3.4.

Til brug for beregningen af, hvilke indtægter der tilfalder Selvstyret, jf. lovens § 7, stk. 2, nr. 2, og hermed skal indgå i indtægtsopgørelsen, sikrer Selvstyret, at fysiske personers indtægter og udgifter vedrørende råstofvirksomhed kan identificeres og holdes adskilt fra personens øvrige indtægter og udgifter.

Med henblik på at sikre en administrativ enkel og entydig ordning – og for at undgå at indtægtsopgørelsen skal påvirkes af valget af organisationsform – beregnes det skattebeløb, som skal indgå i indtægtsopgørelsen, som om indtægten fra råstofvirksomhed (efter fradrag af hertil knyttede udgifter) var optjent i et aktieselskab, og overskuddet efter skat var udloddet i samme indkomstår.

Selvstyret sikrer endvidere, at (rettighedshavende) fysiske personer ikke meddeles skattefrihed som nævnt i § 3, stk. 3, i landstingslov om indkomstskat, medmindre Råstofdirektoratet påviser, at tilladelsen indebærer mindst lige så byrdefulde afgifter, som fuldt ud indgår i indtægtsfordelingen.

For rettighedshavende, fysiske personer, hvis årlige indtægter fra salg af hårde mineraler i forbindelse med småskalavirksomhed ikke overstiger 400.000 kr., kan der i stedet for kravet til dokumenterede udgifter gives et fradrag på 60 pct. af salgsindtægterne. Fradraget er fastsat på baggrund af de grønlandske skattemyndigheders generelle erfaring vedrørende forholdet mellem indtægter og udgifter for mindre erhvervsdrivendes virksomhed indenfor primære erhverv som fiskeri og fangst.

Et beløb svarende til de resterende 40 pct. indgår herefter i beregningen af det skattebeløb, som er omhandlet i lovens § 7, stk. 2, nr. 2, og som dermed skal indgå i indtægtsopgørelsen. Beregningen af skattebeløbet sker også her, som om indtægten fra råstofvirksomhed var optjent i et aktieselskab, og overskuddet efter skat var udloddet i samme indkomstår.

De omhandlede skattebeløb beregnes alene til brug for indtægtsopgørelsen og har ikke betydning for den enkelte rettighedshavers faktiske skattemæssige forhold. De pågældende rettighedshavere forpligtes således ikke efter bestemmelsen til at skulle betale deres indtægter fra råstofvirksomhed til Grønlands Selvstyre.

Der er også for disse rettighedshavere oplysningspligt og dokumentation for alle indtægter fra råstofvirksomhed efter standardvilkårene, men kravet til dokumentation af udgifterne kan erstattes af ovennævnte fradrag til brug for indtægtsopgørelsen. Kravet til en dokumentation af udgifterne i forbindelse med småskalavirksomhed indtræder først, når indtægterne fra salget overstiger 400.000 kr. årligt.

§ 3 i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 27 af 1. december 2006 om krav til det skattemæssige årsregnskab m.v. tilsigter at lempe regnskabskravene for fiskere, fangere og lignende mindre erhvervsdrivende. Disse personer har typisk ikke økonomisk formåen til at benytte professionel hjælp til at udarbejde regnskaberne og har samtidig vanskeligt ved at opfylde de almindelige regnskabskrav. Samme hensyn, som ligger til grund for denne bestemmelse, er vurderet at være relevante ved fastsættelse af en omsætningsgrænse for mulig anvendelse af standardfradrag i stedet for de faktiske, dokumenterede afholdte udgifter i forbindelse med fysiske personers småskalavirksomhed på råstofområdet.

Der henvises i øvrigt til det samtidigt fremsatte forslag til ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland.

5.3.5.3. Indtægter fra offentlig deltagelse i virksomhed på råstofområdet i Grønland

Lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 3, fastslår, at indtægtsdefinitionen omfatter indtægter fra grønlandske og danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland. Indtægtsordningen omfatter indtægter vedrørende råstofvirksomhed i Grønland, som direkte eller indirekte tilfalder offentlige danske og grønlandske myndigheder som ejere, og disse myndigheders indtægter ved overdragelse af ejerandele eller lignende i selskaber m.v., der driver råstofvirksomhed i Grønland. Enhver anden organisatorisk forankring af virksomhed på råstofområdet end selskabsformen, herunder forankring direkte i den offentlige administration m.v., er endvidere omfattet.

Ved virksomhed på råstofområdet forstås virksomhed i henhold til tilladelser vedrørende forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland, jf. råstoflovens § 6 og § 7.

Indtægterne omfattet af nr. 3 medregnes ved opgørelsen af indtægter efter § 7, stk. 1, i samme år, som en eventuel skat af de pågældende indkomster eller transaktioner vil skulle betales. Se dog bemærkningerne nedenfor i dette afsnit og i afsnit 5.3.3 samt bemærkningerne til § 10 om fordeling og medregning af indtægterne over flere år ved danske offentlige myndigheders salg af andele i råstofselskaber m.v. omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, og andele i råstoftilladelser i Grønland.

Offentlige myndigheder skal forstås bredt og omfatter således alle forvaltningsmyndigheder, uanset

om de hører til den statslige, regionale eller kommunale forvaltning, og om der er tale om almindelige forvaltningsmyndigheder eller særlige forvaltningsenheder m.v.

Ved indtægter fra grønlandske og danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, forstås indtægter, der tilfalder disse myndigheder fra eller i virksomheder eller lignende, som deltager i forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland. Det gælder, uanset om myndigheden ejer hele eller dele af selskabet direkte eller indirekte (via hel- eller delejet selskab, herunder via ejerskab af moderselskab, datterselskab eller lignende), og uanset om selskabets deltagelse i råstofaktiviteterne sker i henhold til en tilladelse meddelt på markedsvilkår eller på andre vilkår, herunder vilkår om fuld eller begrænset (delvis) bæring af selskabet (dækning af dets udgifter) i hele eller dele af tilladelsesperioden.

Indtægter fra virksomheder omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, opgøres med baggrund i selskabets skattepligtige indkomst opgjort efter de til enhver tid gældende opgørelses- og fradragsregler m.v. i Grønland, jf. dog bemærkningerne ovenfor under pkt. 5.3.5. om revurdering af indtægtsdefinitionen i tilfælde af visse ændringer i retsstillingen i Grønland eller Danmark. Hvis der ved opgørelse af den skattepligtige indkomst er foretaget fradrag for udloddet udbytte, likvidationsprovenu eller tilbagekøb af egne aktier m.v., tillægges sådanne fradrag til den skattepligtige indkomst. Endvidere nedsættes den skattepligtige indkomst med selskabsskat og udbytteskat, som indgår i indtægterne efter § 7, stk. 2, nr. 2 og 4, så det sikres, at de skatter, der er medtaget i indtægtsdefinitionen under § 7, stk. 2, nr. 2 og 4, ikke medtages to gange.

Desuden medregnes gevinst ved salg af danske og grønlandske offentlige myndigheders (ejer)andele eller lignende i selskaber m.v., der driver råstofvirksomhed i Grønland, med korrektion for tidligere medregnede indtægter.

Gevinsten ved salg af ejerandele opgøres som:

Salgsprovenu for (ejer)andelene

- + udloddet udbytte m.v. i ejerperioden
- anskaffelsessum for (ejer)andelene
- de indtægter i henhold til § 7, stk. 2, nr. 3, som er medregnet i ejerperioden.

Gevinsten opgøres således som ejerens samlede provenu, dvs. summen af salgsprovenuet og de udloddede udbytter m.v. i ejerperioden, fratrukket anskaffelsessummen (herunder anskaffelsessum betalt i forbindelse med eventuelle kapitalindskud) og fratrukket de indtægter, som allerede er medregnet i indtægtsopgørelsen i løbet af ejerperioden. For så vidt angår danske og grønlandske offentlige myndigheders (ejer)andele i eksisterende selskaber m.v., der ved lovens ikrafttræden allerede driver råstofvirksomhed i Grønland, opgøres anskaffelsessummen for disse ejerandele som den offentlige myndigheds direkte eller indirekte ejerandel af selskabets egenkapital ved lovens ikrafttræden i henhold til seneste godkendte årsrapport. Efterfølgende kapitalindskud eller erhvervelse af yderligere ejerandele indregnes i anskaffelsessummen i henhold til beregningsreglen.

Bestemmelsen i § 7, stk. 1, indebærer, at enhver indtægt omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, tilfalder Grønlands Selvstyre, jf. dog bemærkningerne til § 10 om den situation, hvor statens tilskud til Grønlands Selvstyre er reduceret til nul kroner.

De offentligt ejede danske eller grønlandske selskaber m.v., der er omfattet af definitionen i stk. 2, nr. 3, forpligtes ikke efter bestemmelsen til at skulle betale deres indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland til Grønlands Selvstyre.

Hvis sådanne indtægter oppebæres af eller skal henføres til danske offentlige myndigheder, der direkte eller indirekte har ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, skal et beløb svarende til de samlede årlige indtægter for de danske offentlige myndigheder overføres fra staten til Grønlands Selvstyre, jf. pkt. 5.3.5.4 for en beskrivelse heraf.

Opgørelsen af indtægter efter § 7, stk. 2, nr. 3, har betydning for en eventuel modregning i det årlige tilskud fra staten til Grønlands Selvstyre, jf. § 8. Opgørelsen forudsætter som nævnt ikke en konkret overførsel af de opgjorte indtægter til selvstyret fra de pågældende helt eller delvist dansk eller grønlandsk offentligt ejede selskaber. Opgørelsen hindrer således bl.a. ikke, at overskuddet fra udnyttelse af råstoffer ved vilkårsdeltagelse, herunder vilkårsdeltagelse med bæring (omkostningsdækning), kan bibeholdes i selskabet og anvendes til f.eks. konsolidering af det pågældende selskab.

Såfremt et selskabs indtægt i henhold til nr. 3 er negativ i et givet år, fremføres det selskabsskattepligtige underskud efter skattelovgivningens regler til indregning i selskabets kommende års indtægter vedrørende stk. 2, nr. 3. I sådanne tilfælde indgår indtægter fra lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 3, således med nul kr. i beregningen af de samlede indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland i det pågældende år, medmindre der er positive bidrag fra ejerandele i andre selskaber efter denne bestemmelse. Underskud i enkelte år fortabes således ikke, men vil kunne udelukke eller begrænse en reduktion i det årlige tilskud fra staten til Grønlands Selvstyre i efterfølgende år, jf. § 8.

Såfremt danske offentlige myndigheder eller selskaber m.v., der direkte eller indirekte ejes helt eller delvist af danske offentlige myndigheder, foretager salg af ejerandele i råstofselskaber eller andele i råstoftilladelser vedrørende Grønland, kan der forekomme en situation, hvor dette efter § 10 vil medføre bortfald af statens tilskud til Grønlands Selvstyre. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis der er 6 mia. kr. i indtægter et givet år eksklusiv indtægter fra salg af danske offentlige myndigheders salg af ejerandele i råstofselskaber og andele i råstoftilladelser, men 7 mia. kr. i indtægter inklusiv indtægter fra salg af danske offentlige myndigheders ejerandele i råstofselskaber og andele i råstoftilladelser. I et sådant tilfælde vil dispositioner, som Grønlands Selvstyre ikke har nogen direkte indflydelse på, kunne medføre et bortfald af statens tilskud til selvstyret. Med henblik på at undgå en sådan situation indgår indtægter fra danske offentlige myndigheders salg af ejerandele i råstofselskaber m.v., der direkte eller indirekte ejes helt eller delvist af myndighederne, og fra salg af andele i råstoftilladelser i indtægtsdefinitionen på følgende måde, (idet § 10 således ikke finder anvendelse i disse tilfælde):

Hvis danske offentlige myndigheder eller selskaber m.v., der direkte eller indirekte ejes helt eller delvist af danske offentlige myndigheder, har indtægter fra salg af ejerandele i råstofselskaber eller andele i råstoftilladelser vedrørende Grønland, og medregning af salgsindtægterne det pågældende år vil medføre, at statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner, medregnes alene en del af indtægten i årets indtægtsopgørelse. Den del af indtægten, som medregnes i årets indtægtsopgørelse og dermed overføres til selvstyret, beregnes som det beløb, der vil nedbringe statens tilskud til nul kroner. Det resterende beløb bibeholdes af staten og overføres til indregning i indtægtsopgørelsen det efterfølgende år. Hvis det resterende beløb bevirker, at statens tilskud til selvstyret reduceres til nul kroner i det efterfølgende år, medregnes og overføres på tilsvarende måde kun den del af beløbet, der netop reducerer statens tilskud til selvstyret til nul kroner – og så fremdeles. De medregnede indtægter og reduktionen af statens tilskud til nul kroner de pågældende år medfører ikke bortfald af fremtidige tilskud fra staten til selvstyret, jf. pkt. 5.3.3 og bemærkningerne til § 10. Såfremt øvrige indtægter i et år, dvs. bortset fra indtægter fra danske offentlige myndigheders salg af andele i råstofselskaber m.v. og råstoftilladelser, reducerer statens tilskud til selvstyret til nul kroner, beholder staten et eventuelt resterende beløb fra salg af andele i råstofselskaber m.v. og råstoftilladelser, og der indledes forhandlinger i medfør af § 10.

Med henblik på at sikre, at det selskabsskattepligtige årsresultat giver et reelt billede af selvstyrets indtægter vedrørende råstofaktiviteter i Grønland, skal selvstyret sikre:

- 1) at meddelelse af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer sker på gennemskelige og lige vilkår,
- 2) at virksomheden alene driver råstofvirksomhed, og at sådan råstofvirksomhed alene drives i henhold til meddelte tilladelser i Grønland, jf. i øvrigt § 7, stk. 2, nr. 2 og 4, samt råstoflovens § 7, stk. 3, og § 8, stk. 3,
- 3) at virksomheder som nævnt i § 7, stk. 2, nr. 3, drives på et forretningsmæssigt grundlag, som indebærer, at virksomheden maksimerer indtægter og minimerer eksempelvis produktions-, leverandør- og lønomkostninger, og
- 4) at årsrapporten for virksomheden udarbejdes efter International Financial Reporting Standards (IFRS).

Grønlands Selvstyre skal ved tildelingen af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer sikre, at tildelingen – ud over at ske på gennemskelige og lige vilkår, jf. ovenfor – også sker på saglige vilkår. Heri ligger bl.a., at selvstyret ikke må lægge vægt på, at selvstyret ved at tildele tilladelser til bestemte selskaber, som er helt eller delvist ejet af offentlige danske myndigheder, vil få del i de indtægter, som danske myndigheder har i kraft af ejerskab i den pågældende virksomhed, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 7-8. Tildelingen af tilladelser må således indrettes på en måde, så det ikke kun er bestemte selskaber, som f.eks. DONG Grønland A/S, der kan komme i betragtning.

I forbindelse med lovens ikrafttræden vil selvstyret overtage statens aktier i Nunaoil A/S og som vederlag derfor betale et beløb svarende til statens ejerandel af den bogførte egenkapital i selskabets balance pr. 31. december 2007 tillagt statens efterfølgende kapitalindskud frem til selvstyrets overtagelse af statens aktier i Nunaoil A/S. Indtægter ved salget af statens ejerandel af Nunaoil A/S til selvstyret er ikke omfattet af indtægtsdefinitionen. Et eventuelt senere helt eller delvist salg af selvstyrets ejerandel i Nunaoil A/S er som andre salg af ejerandele omfattet af indtægtsdefinitionen. Selvstyret sikrer, at staten, efter salget af sine aktier i Nunaoil A/S til selvstyret og indtil statens tilskud til selvstyret er nedbragt til nul kroner, kan udpege et medlem af Nunaoil A/S' bestyrelse.

5.3.5.4. Opgørelse af råstofindtægter

Ved opgørelse af indtægter efter stk. 2, nr. 1-4, opgøres indtægterne først adskilt for hvert af de fire punkter, hvorefter der sker en samlet opgørelse af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland. Som udgangspunkt kan hvert af de fire punkter kun indgå i den samlede indtægtsopgørelse med positive beløb. Dog kan der medtages negative beløb i det omfang, disse er en konsekvens af efterreguleringer af de enkelte punkter, som f.eks. efterregulering af skatteindtægter som følge af en efterregulering af et selskabs skatteansættelse.

De opgjorte indtægter tilfalder i henhold til stk. 1 Grønlands Selvstyre. Hvis indtægter omfattet af stk. 2, nr. 2 eller 4, oppebæres af danske offentlige myndigheder, overføres et beløb svarende til indtægterne fra staten til selvstyret. Hvis indtægter omfattet af stk. 2, nr. 3, oppebæres af eller efter nr. 3 skal henføres til danske offentlige myndigheder, der direkte eller indirekte har ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, overføres et beløb svarende til disse indtægter fra staten til selvstyret. Se dog bemærkningerne i pkt. 5.3.5.3 ovenfor om indtægter fra danske offentlige myndigheders salg af andele i råstofselskaber m.v. omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, og andele i råstoff tilladelser.

Det forudsættes, at Naalakkersuisut senest 1. september årligt sender en opgørelse til regeringen over de indtægter fra råstofaktiviteter, som er tilfaldet de grønlandske myndigheder i det forudgående kalenderår i overensstemmelse med indtægtsdefinitionen. Opgørelsen indeholder oplysninger om:

- Indtægter fra konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, dog bortset fra beløb, som betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi.
- Indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere, for så vidt angår den del

af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland, dvs. både for rettighedshavere i form af selskaber og for rettighedshavere i form af fysiske personer.

- Indtægter fra grønlandske og danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland.
- Indtægter fra udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er rettighedshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber direkte eller indirekte og skattefrit kan modtage udbytte derfra.

Opgørelsen revideres af den revisor, der reviderer Landskassens regnskab. Regeringen sender tilsvarende senest 1. september årligt en opgørelse over indtægter fra råstofaktiviteter, som er tilfaldet danske myndigheder i det forudgående kalenderår i overensstemmelse med indtægtsdefinitionen. Opgørelsen revisorpåtegnes.

Reguleringen af statens tilskud til Grønland som følge af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland foretages det efterfølgende år til afregning året efter (inklusive eventuelle efterreguleringer for forudgående år). Reguleringen og eventuelle efterreguleringer foretages inkl. pris- og lønregulering.

Opgørelse af indtægter for et givet år – indtægtsåret 1 – fremsendes således senest 1. september i indtægtsåret 2, hvorefter statens tilskud til Grønland i finansåret 3 reguleres i forhold hertil (inklusive pris- og lønregulering fra indtægtsåret 1). Statens faktiske tilskud til Grønland i finansåret 3 er i dette tilfælde således af praktiske årsager reguleret i forhold til indtægter vedrørende indtægtsåret 1. På tilsvarende måde overføres et beløb svarende til danske offentlige myndigheders samlede indtægter omfattet af stk. 2, nr. 2-4, vedrørende indtægtsåret 1 fra staten til selvstyret i indtægtsåret 3.

Statens tilskud og indtægter, jf. indtægtsdefinitionen, skal imidlertid vedrøre samme år. Den tekniske tidsforskydelse mellem indtægter og reguleringen har som konsekvens, at der kan opstå en situation, hvor selvstyret får udbetalt mere i statsligt tilskud end berettiget, jf. §§ 8 og 10.

Hvis f.eks. indtægter vedrørende indtægtsåret 1 viser sig så høje, at de nedbringer statens tilskud til selvstyret til nul kroner, vil dette først fremgå ved opgørelsen af indtægter, som fremsendes senest 1. september i indtægtsåret 2. Hermed udbetales statsligt tilskud i indtægtsåret 2, som ikke skulle være tilgæet selvstyret, jf. §§ 8 og 10. For meget udbetalt statsligt tilskud som følge af den tekniske tidsforskydelse mellem indtægter og reguleringen af statens tilskud tilbagebetales i indtægtsåret 3 fra selvstyret til staten.

Hvis statens tilskud til selvstyret reduceres til nul kroner, jf. § 8, gælder for indtægter fra danske offentlige myndigheders ejerandele i og salg af selskaber mv., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, samt fra danske skatter og afgifter, jf. § 7, stk. 2, nr. 2-4, at disse indtægter tilfalder de pågældende danske myndigheder. Dette har virkning fra det år, hvor statens tilskud reduceres til nul kroner. Hvis selvstyret i det pågældende år ikke selv har råstofindtægter på 6.954,2 mio. kr. (2009-priser) eller herover, betaler staten dog selvstyret et beløb svarende til differencen mellem selvstyrets råstofindtægter og de 6.954,2 mio. kr. Danske indtægter herudover tilfalder de danske myndigheder. Se bemærkningerne til § 10 om den situation, hvor statens tilskud til selvstyret måtte blive reduceret til nul kroner som følge af indtægter fra danske offentlige myndigheders salg af andele i råstofselskaber mv. omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, og andele i råstoffilladelser.

Naalackersuisut udarbejder herudover en årlig redegørelse for hvert finansår over beløb modtaget i forbindelse med tilladelser til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi, samt hvilke udgifter disse er gået til dækning af, jf. lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 1.

Redegørelsen skal indeholde oplysninger om det samlede beløb, som Råstofdirektoratet har modtaget i form af gebyrer og formålsbestemte afgifter samt ved refusion, jf. § 7, stk. 2, nr. 1, 2. led, modtaget dels i det sidst afsluttede finansår, dels i en periode omfattende de sidste tre finansår. Desuden skal redegørelsen indeholde oplysninger om det samlede udgiftsbeløb afholdt til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi dels i det sidst afsluttede finansår, dels i en periode omfattende de sidste tre finansår. Redegørelsen

skal endvidere indeholde et afsnit om, hvilke typer udgifter de undtagne afgifter og gebyrer m.v. er gået til dækning af. Redegørelsen revideres af den revisor, der reviderer Landskassens regnskab.

Det forudsættes, at Naalakkersuisut og regeringen løbende giver hinanden indsigt i alt relevant materiale vedrørende opgørelsen af indtægter efter indtægtsdefinitionen, herunder dokumentation for kontrol og efterlevelse af vilkår i tilladelser til efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer med betydning for indtægtsdelingen.

Det forudsættes endvidere, at selvstyret og staten loyalt samarbejder om gennemførelsen af lovens bestemmelser og principper og opfyldelsen af dens formål, og at samarbejdet sker med gensidig respekt og tillid og bygger på en positiv og uformel samarbejdsform.

5.3.6. Samarbejdet på råstofområdet

Indtil selvstyret overtager råstofområdet efter bestemmelserne i dette lovforslag, er råstofområdet reguleret i hjemmestyreloven, råstofloven samt i de aftaler, som, baseret på denne lovgivning, er eller måtte blive indgået mellem landsstyret og regeringen, herunder »Aftalen mellem Grønlands landstyre og regeringen om forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland fra 1. juli 1998«.

Råstofområdet er i dag præget af et omfattende samarbejde mellem grønlandske og danske myndigheder. Det forudses, at selvstyret umiddelbart efter en overtagelse af råstofområdet vil have behov for, at samarbejdet med danske institutioner på det administrative og det forskningsmæssige niveau kan fortsætte.

Efter lovforslagets § 9 indgås derfor en aftale mellem Naalakkersuisut og regeringen gældende fra umiddelbart efter, at Grønland har overtaget sagsområdet. Det forudsættes, at aftalen skal gælde for en 5-årig periode. Forud for udløbet af den første femårige aftale kan Naalakkersuisut beslutte at forny aftalen i form af en flerårig aftale, som kan fornys successivt i form af flerårige aftaler. Sådanne aftaler forudsættes at indeholde følgende elementer:

Naalakkersuisut modtager mod betaling ydelser fra danske offentlige forskningsinstitutioner i form af rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet. Hensigten er, at Naalakkersuisut får adgang til sådan rådgivning mv. i samme omfang som i det hidtidige samarbejde med GEUS og DMU (fra den 1. januar 2007 en del af Aarhus Universitet). Det forudsættes, at betalingen for disse ydelser svarer til de udgifter, som GEUS og DMU hidtil har haft som følge af udførelsen af disse opgaver, dvs. en årlig betaling, som i 2004 lå på henholdsvis 3,0 mio. kr. og 2,2 mio. kr. til GEUS og DMU. Selvstyret kan herudover indgå aftale med GEUS og DMU om supplerende rådgivning mv. fra GEUS og DMU eller fra anden side.

Som nævnt kan der efter udløbet af den første femårige aftale efter ønske fra Naalakkersuisut indgås efterfølgende flerårige aftaler om nævnte eller lignende ydelser. I givet fald er det tanken, at forhandlingerne indledes tolv måneder før udløbet af den indeværende aftale. Begrundelsen for den relativt lange aftaleperiode og indledningen af forhandlingerne i god tid før aftaleperiodens start er at sikre, at selvstyrets råstofmyndigheder får mulighed for at afgøre, hvorvidt man ønsker et fortsat samarbejde med de danske forskningsinstitutioner, eller om man vil købe rådgivning fra anden side, samt at forskningsinstitutionerne får mulighed for at tilrettelægge deres aktivitetsniveau over en årrække.

Ved indgåelse af ovennævnte aftaler stiller regeringen forskning svarende til den hidtidige forskning fra offentlige danske forskningsinstitutioner af særlig relevans for råstofefterforskningen i Grønland vederlagsfrit til rådighed for Naalakkersuisut, så længe aftalerne kontinuerligt videreføres. Der tænkes her på de basale institutions- og forskningsopgaver, herunder videreførelse og finansiering af driften af råstofsærlige databaser som f.eks. seismiske databaser, mineraldatabaser og databaser over følsomme naturområder, som GEUS og DMU hidtil har udført af relevans for råstofefterforskningen i Grønland. Indsatsen vil i den første aftaleperiode være af samme økonomiske omfang som i 2005 (pris- og lønreguleret). GEUS og DMU har oplyst, at det beløbsmæssigt drejer sig om i alt ca. 29 mio. kr. årligt.

Det forudsættes endvidere, at selvstyret på sin side under en sådan aftale gennemfører råstofprojekter til markedsføring af råstofpotentialet mv. af samme økonomiske omfang som hidtil, og at selvstyret i den første aftaleperiode gennemfører disse projekter som projektsamarbejde med GEUS og DMU i et omfang, der svarer til omfanget i perioden 2000-2004, dvs. for en aftaleperiode som helhed svarende til knap halvdelen af projektomfanget. Staten medfinansierer i samme omfang som i ovennævnte periode disse projektaktiviteter.

Samtidig med fremsættelsen af dette lovforslag vil der blive fremsat forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, der vil tilvejebringe hjemmel til, at regeringen kan opfylde sine forpligtelser i henhold til § 9.

Det står selvstyret frit, om man efter den første femårige aftaleperiode ønsker at indgå nye flerårige aftaler med regeringen om træk på offentlige danske forskningsinstitutioner, ligesom dette lovforslag ikke begrænser Naalakkersuisuts muligheder for herefter at indgå lignende aftaler til anden side.

De grønlandske og danske institutioners og myndigheders opgaver og udgifter i forbindelse med den nuværende råstofordning er nærmere beskrevet i bilag 3 i rapport afgivet af Arbejdsgruppen vedrørende ikke-levende ressourcer under Selvstyrekommisionen.

5.3.7. Forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen, hvis statens tilskud til selvstyret reduceres til nul kroner

Hvis statens tilskud til selvstyret i et år reduceres til nul kroner, jf. § 8, indledes der forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen om de fremtidige økonomiske relationer mellem selvstyret og staten, jf. bestemmelsen i § 10.

I forhandlingerne indgår navnlig spørgsmålet om en genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre, spørgsmålet om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland samt spørgsmålet om en fortsættelse af aftalen om de i § 9 nævnte ydelser. I forhandlingerne kan endvidere indgå spørgsmålet om dækning af statens udgifter til sagsområder, der ikke kan overtages inden for rammerne af grundloven og rigsfællesskabet, og eventuelt andre sagsområder, som selvstyret og regeringen ønsker løst i fællesskab.

Ingen af parterne er forpligtet på et bestemt forhandlingsresultat.

Hvis parterne i det tilfælde, hvor statens tilskud til selvstyret er reduceret til nul kroner, ikke indgår aftale om genoptagelse af statens tilskud, skal staten ikke betale tilskud til selvstyret i de efterfølgende år. Kun hvis der indgås en aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut herom, vil statens betaling af tilskud til Grønlands Selvstyre således blive genoptaget i den nævnte situation. Det forudsættes i den forbindelse, at en eventuel aftale om genoptagelse af statens tilskud til selvstyret vil skulle gennemføres ved lovgivning, som således vil udgøre retsgrundlaget for genoptagelsen.

For så vidt angår spørgsmålet om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalder disse indtægter Grønlands Selvstyre, jf. § 7, såfremt der ikke indgås aftale mellem parterne om en fordeling af indtægterne. Dette gælder dog ikke med hensyn til indtægter fra danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, samt indtægter fra skatter og afgifter i Danmark, jf. § 7, stk. 2, nr. 2-4. Disse indtægter vil i den nævnte situation tilfalde de pågældende danske myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at eventuelle aftaler mellem Naalakkersuisut og regeringen om rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet, jf. § 9, ikke vil fortsætte i den omhandlede situation, hvor statens tilskud til Grønlands Selvstyre er reduceret til nul kroner, medmindre parterne indgår aftale herom.

6. Grønlands rettigheder til råstoffer i undergrunden

Efter lovforslaget kan råstofområdet overtages af Grønlands Selvstyre, jf. bilagets liste II, nr. 26). Ved

Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet vil selvstyret have den lovgivende og udøvende magt på råstofområdet.

Ved en grønlandsk overtagelse af råstofområdet vil det således være overladt til Grønlands Selvstyre at fastsætte de generelle rammer for virksomhed på råstofområdet og til at disponere bl.a. i form af tilladelser og bevillinger til forundersøgelser, efterforskning og udnyttelse af råstoffer i undergrunden.

Når råstofområdet overtages, vil Grønland herefter have ejendomsretten til at råde over og udnytte råstofferne i den grønlandske undergrund. Staten vil dog fortsat have højhedsret over Grønland.

Der henvises til pkt. 5 ovenfor for så vidt angår indtægter fra råstofudnyttelse i Grønland.

Som det fremgår af forslaget § 21, stk. 4, vil selvstændighed for Grønland imidlertid indebære, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland. Som nævnt nedenfor under pkt. 10.2 omfatter højhedsretten hele det grønlandske territorium (land, sø- og luftterritoriet).

7. Udenrigsanliggender

7.1. Udviklingen i Grønlands deltagelse i det internationale samkvem

Lovbestemmelserne i udenrigskapitlet afspejler, at der siden hjemmestyrelovens indførelse i 1979 er sket en meget markant udvikling af hjemmestyrets deltagelse i internationalt samarbejde. Denne udvikling er sket over et meget bredt felt af aktivitetsområder. Udviklingen er beskrevet i en rapport af juli 1999 fra en dansk-grønlandsk arbejdsgruppe, den såkaldte »Anorak-rapport«. For så vidt angår grønlandske redegørelser for Grønlands deltagelse i det internationale samkvem kan der henvises til Den grønlandske selvstyrekommissions betænkning, side 87-118 og specielt bidraget i betænkningen side 487-630 fra Arbejdsgruppen vedrørende udenrigs- og sikkerhedspolitik, der var nedsat under Den grønlandske selvstyrekommission, og til landsstyrets årlige udenrigspolitiske redegørelse til Landstinget.

I maj 2003 vedtog Grønlands landsstyre og regeringen en fælles principerklæring om Grønlands inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken (Itilleq-erklæringen). Erklæringen udgjorde et element i den fælles dansk/grønlandske forhandlingsposition overfor USA i håndteringen af den amerikanske anmodning om en opgradering af Thule-radaren. Processen førte til en modernisering af aftalen med USA om forsvaret af Grønland og to fælleserklæringer om henholdsvis teknisk-økonomisk og miljømæssigt samarbejde.

Itilleq-erklæringen indeholder fire bredere politiske principper for Grønlands medinddragelse i håndteringen af USA's anmodning om opgradering af Thule-radaren og andre udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål. Erklæringen angiver udtrykkeligt, at disse politiske principper finder anvendelse med forbehold af rigsmyndighedernes beføjelser og ansvar efter grundloven. Principperne er:

- I forvaltningen af udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål af betydning for Grønland er det naturligt, at Grønland medinddrages og har medindflydelse.
- Der er tale om ægte medinddragelse og medindflydelse med sigte på ligestilling mellem de to rigsdele i alle spørgsmål, hvor Danmark og Grønland i fællesskab er inddraget.
- Når sådanne spørgsmål af særlig interesse for Grønland måtte kræve internationale forhandlinger er det naturlige udgangspunkt, at landsstyret deltager i sådanne forhandlinger sammen med regeringen for at gøre grønlandske synspunkter og interesser gældende.
- Det er naturligt, at landsstyret, hvor dette er foreneligt med folkeretlig praksis, kan være medunderskrivere sammen med regeringen, når sådanne internationale forhandlinger fører til indgåelse af folkeretligt bindende aftaler på rigets vegne.

Erklæringens sidste punkt fastslår, at den er uden præjudice for det forhandlingsforløb omkring Grønlands udenrigspolitiske forhold, som skal finde sted i forbindelse med Den grønlandske selvstyrekommissions betænkning. Det fastslås endvidere, at fælleserklæringen forbliver i kraft, indtil dette forhandlingsforløb er afsluttet.

Der er enighed i Selvstyrekommissionen om, at disse politiske principper fortsat bør være gældende med forbehold af rigsmyndighedernes beføjelser og ansvar efter grundloven. Bestemmelserne i § 11 og § 13 er udformet med fuld hensyntagen hertil.

Statsministeren udtalte i sin åbningstale i Folketinget den 1. oktober 2002, at »..regeringen vil være indstillet på at drøfte en ordning, hvor det færøske og grønlandske landsstyre bliver bemyndiget til at handle på rigets vegne i sådanne mellemfolkelige anliggender, der alene angår Færøerne henholdsvis Grønland. En bemyndigelse af denne karakter vil ligge uden for de nuværende hjemmestyreløve, men regeringen er indstillet på at gennemføre en lovgivning, der giver det færøske og grønlandske landsstyre en sådan bemyndigelse«.

Forhandlingerne mellem regeringen og landsstyrene mundede ud i forslag om en ens ordning for Grønland og for Færøerne om landsstyrenes indgåelse af folkeretlige aftaler. Efter ønske fra landsstyrene fremsatte regeringen to lovforslag; et vedrørende Grønland og et vedrørende Færøerne. Lovforslagene blev efter behandling af de respektive myndigheder i Grønland og på Færøerne, herunder med tilslutning fra henholdsvis Landstinget og Lagtinget vedtaget af Folketinget i juni 2005.

Det kan i tilknytning hertil oplyses, at Grønlands Landsting i efteråret 2004 færdigbehandlede et beslutningsforslag om forslaget til lov om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler. Efter Landstingets færdigbehandling heraf blev forhandlingerne imidlertid genoptaget mellem Grønlands landsstyre, Færøernes landsstyre og regeringen om enkelte ændringer i fuldmagtsordningen. Efter at forhandlingerne herom var tilendebragt, behandlede og vedtog Landstinget det således ændrede lovforslag vedrørende Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler, som efterfølgende blev vedtaget af Folketinget som lov nr. 577 af 24. juni 2005 (fuldmagtsloven).

Landsstyret tilkendegav i forbindelse med Landstingets behandling, at tilslutning til forslaget kunne ske uden præjudice for Selvstyrekommissionens overvejelser. Regeringen erklærede sig indforstået hermed, idet Selvstyrekommissionens arbejde ligger indenfor rammerne af grundloven og rigsfællesskabet.

Lov nr. 577 af 24. juni 2005 om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (fuldmagtsloven) trådte i kraft den 26. juni 2005. Med udgangspunkt i, at udenrigsanliggender er rigsanliggender, indebærer loven, at landsstyret får en lovbestemt fuldmagt til på rigets vegne at indgå folkeretlige aftaler med fremmede stater og internationale organisationer. Loven gælder kun for aftaler, der fuldt ud ligger inden for overtagne sagsområder, og indeholder endvidere visse begrænsninger, der følger af stats- og/eller folkeretlige forhold.

Sideløbende med arbejdet med fuldmagtsloven blev en række spørgsmål af administrativ og personalepolitisk karakter drøftet mellem de grønlandske myndigheder og Udenrigsministeriet. Det drejer sig bl.a. om referenceforhold for hjemmestyrets udsendte medarbejdere samt skiltning og flagning ved danske repræsentationer i udlandet. Resultatet af disse drøftelser er udmøntet i en administrativ samarbejdsaftale af 9. maj 2005 mellem udenrigsministeren og landstyremedlemmet for udenrigsanliggender.

Der har i Grønlandsk-dansk selvstyrekommission været enighed om, at udenrigskapitlet i selvstyreloven skulle bygge på denne betydningsfulde udvikling. Det har samtidig været et centralt ønske i Selvstyrekommissionen, at en regulering af udenrigspolitiske spørgsmål i selvstyreloven ikke sætter begrænsning for en smidig udvikling af samarbejdet mellem selvstyret og de danske myndigheder fremover.

7.2. Statsretlige forhold

Regeringen har følgende bemærkninger vedrørende de statsretlige rammer for fuldmagtsordningen i § 12:

Grundlovens § 19, stk. 1 og 3, har følgende ordlyd:

»§ 19. Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingets samtykke

kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning. Ej heller kan kongen uden folketingets samtykke opsige nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med folketingets samtykke.

Stk. 2. (..)

Stk. 3. Folketinget vælger af sin midte et udenrigspolitisk nævn, med hvilket regeringen rådfører sig forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde. Nærmere regler om det udenrigspolitiske nævn fastsættes ved lov.«

Som det fremgår af grundlovens § 19, stk. 1, handler kongen (regeringen) på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Heri ligger, at enkelte dele af riget efter grundloven ikke vil kunne tillægges selvstændig kompetence i disse anliggender.

Så længe Grønland ikke er blevet selvstændig, ville det derfor forudsætte en grundlovsændring, hvis Grønland statsretligt skulle have adgang til på egne vegne at handle i mellemfolkelige anliggender.

Spørgsmålet er herefter, om der forfatningsretligt set er mulighed for, at Grønland kan handle på rigets vegne i en række mellemfolkelige anliggender. Herom bemærkes følgende:

Naalakkersuisut vil ved at handle på rigets vegne binde hele riget, således at dispositioner på det udenrigspolitiske område som udgangspunkt vil berøre rigets generelle udenrigspolitiske forhold. Bl.a. vil eventuelle spørgsmål om folkeretligt ansvar for manglende overholdelse af en folkeretlig aftale indgået af Naalakkersuisut inddrage de danske myndigheder.

Herved adskiller udenrigspolitik sig afgørende fra tilfælde, hvor de grønlandske myndigheder har lovgivende og udøvende beføjelser, idet disse beføjelser kun giver adgang til at fastsætte regler m.v. med virkning for vedkommende rigsdel.

Grundloven vil derfor være til hinder for en egentlig overladelse af beføjelser til Grønlands Selvstyre til at handle i mellemfolkelige anliggender omfattet af den nævnte bestemmelse i grundlovens § 19, stk. 1. Som en konsekvens heraf må det desuden antages, at det ikke vil være muligt at overlade regeludstedende kompetence på det udenrigspolitiske område til Grønlands Selvstyre. Grundloven vil således bl.a. være til hinder for, at det overlades til Grønlands Selvstyre at lovgive om udenrigstjenestens forhold, at oprette diplomatiske missioner i udlandet eller tillade oprettelse af sådanne missioner i Grønland.

Det vil imidlertid være muligt inden for grundlovens rammer at bemyndige Naalakkersuisut til at handle på rigets vegne i visse mellemfolkelige anliggender.

Grundloven kan således ikke antages at være til hinder for, at Naalakkersuisut bemyndiges til at handle i mellemfolkelige anliggender, der alene angår Grønland og ikke tillige berører andre dele af riget.

Det forhold, at bemyndigelsen alene vil kunne omfatte anliggender, der vedrører Grønland, må for det første indebære, at bemyndigelsen til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender skal være afgrænset til de sagsområder, hvor Grønland har fået overført den lovgivende og administrative kompetence – det vil sige sagsområder, hvor Naalakkersuisut selv kan foretage de nødvendige lovændringer og administrative handlinger m.v. i forbindelse med indgåelse af internationale aftaler.

For det andet indebærer det anførte, at de internationale aftaler, som Naalakkersuisut indgår på rigets vegne, i kraft af den nævnte bemyndigelse alene kan udstrækkes til territorielt at gælde for Grønland.

Som nævnt vil der ikke være tale om en egentlig overladelse af beføjelser til at handle i mellemfolkelige anliggender. Regeringen vil derfor fortsat have udenrigspolitisk kompetence også i de anliggender, der omfattes af en bemyndigelse til Naalakkersuisut.

Hensynet til rigsenheden og grundlovens § 19 indebærer endvidere, at Grønlands Selvstyre ved udøvelsen af udenrigspolitiske handlinger – der som anført bliver folkeretligt bindende for hele riget – vil være afskåret fra at handle i strid med rigets interesser, herunder rigets generelle udenrigspolitik.

Naalakkersuisut vil således ikke kunne foretage udenrigspolitiske dispositioner, der er i konflikt med de øvrige rigsdeles interesser – herunder indgå aftaler, der strider mod generelle principper for rigets udenrigspolitik på det pågældende sagsområde.

Med henblik på at sikre overensstemmelsen med rigets generelle udenrigspolitik vil det derfor være en forudsætning for en fuldmagtsordning til Naalakkersuisut til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender, at der etableres en ordning, som sikrer, at regeringen i fornødent omfang underrettes og konsulteres forud for dispositioner på det udenrigspolitiske område.

7.3. Oversigt over udenrigskapitlets indhold

I hjemmestyreløven findes der bestemmelser om udenrigsforhold såvel i kapitel 2 om hjemmestyrets anliggender som i kapitel 3 om forholdet til rigsmyndighederne. Der har i Selvstyrekommisionen været enighed om, at udenrigsbestemmelserne i en ny selvstyrelov vil have en sådan betydning, at det er naturligt, at de samles i et særskilt kapitel.

Kapitlet afspejler på en gang den grundlæggende statsretlige opfattelse, hvorefter rigsmyndighederne statsretligt set i sidste instans har afgørelsen i udenrigs- og sikkerhedspolitiske anliggender og Itilleq-erklæringens politiske princip om medinddragelse og medindflydelse samt princippet om bemyndigelse til landsstyret, der bl.a. er kommet til udtryk i fuldmagtsloven. Det er denne kombination, der inden for rigsfællesskabet giver Grønland sin nuværende klare placering i det internationale samarbejde.

Grønlands deltagelse i det internationale samkvem fastlægges i udenrigskapitlet i to hovedkategorier.

§ 12 angår de tilfælde, hvor Naalakkersuisut selv kan forhandle og indgå folkeretlige aftaler uden udenrigstjenestens medvirken. Udenrigskapitlets bestemmelser herom er på visse punkter omformuleret i forhold til de tilsvarende bestemmelser i § 1 og § 2 i fuldmagtsloven. Der er enighed i Selvstyrekommisionen om, at de ændrede formuleringer ikke indebærer ændringer i retstilstanden på dette område.

Til fuldmagtsbestemmelserne knytter sig naturligt bestemmelsen i lovens § 15 om adgang for Naalakkersuisut til at sikre, at der ved rigets udenrigsrepræsentationer kan udsendes repræsentanter for Naalakkersuisut til varetagelse af grønlandske interesser inden for de fuldt ud overtagne sagsområder. Bestemmelsen svarer til den gældende retstilstand på grundlag af fuldmagtslovens § 3, jf. hjemmestyrelovens § 16, stk. 1.

Den anden hovedkategori, som er omhandlet i § 13, angår tilfælde, hvor regeringen handler på rigets vegne også med virkning for Grønland. § 13 fastlægger rammer, der sikrer, at Naalakkersuisut inddrages i alle tilfælde, hvor der skal forhandles aftaler, som skal være gældende for Grønland, og som vil have særlig betydning for Grønland.

Begge de to hovedkategorier i § 12 og § 13 angår alene forhandling og indgåelse af folkeretlige aftaler og andre bindende internationale forpligtelser. Hermed sigtes til aftaler og forpligtelser, der er retligt bindende efter de folkeretlige regler om indgåelse af traktater eller andre folkeretlige regler. De bærende principper i disse bestemmelser er dog helt generelle principper, som også må komme til udtryk i forbindelse med andre internationale kontakter og forhandlinger end dem, der sigter på indgåelse af folkeretligt bindende forpligtelser.

Den indledende lovbestemmelse i § 11 indeholder i stk. 1 og 2 de to nævnte hovedkategorier. Herudover indeholder stk. 1 en omtale af mulighederne for, at der kan indgås nærmere aftaler mellem regeringen og Naalakkersuisut. Sådanne aftaler kunne f.eks. fastlægge, at Naalakkersuisut kan handle konkret eller generelt i mellemfolkelige anliggender på andre områder end ved forhandling og indgåelse af folkeretlige aftaler. Stk. 2 fastlægger endvidere mere generelt, at relationerne mellem Naalakkersuisut og regeringen på udenrigsområder inden for de i kapitlet beskrevne rammer har karakter af et samarbejde, der sigter på at varetage såvel Grønlands interesser som rigets samlede interesser.

Med udgangspunkt i den statsretlige opfattelse, som er anført ovenfor under pkt. 7.2, fastslås det i § 11,

stk. 3, at udenrigs- og sikkerhedspolitik er rigsansliggende, og at rigsmyndighedernes ansvar og beføjelser efter grundloven bevares. Dette gælder også i relation til spørgsmål, hvor Naalakkersuisut kan forhandle og indgå aftaler uden udenrigstjenestens medvirken efter bestemmelserne i § 12. I overensstemmelse med den grundlæggende statsretlige opfattelse fastslås det endvidere i § 16, stk. 1, at selvstyret er undergivet de forpligtelser, der følger af rigets internationale aftaler m.v. I § 16, stk. 2, fastslås, at selvstyret skal forhandle med regeringen, forinden der vedtages tiltag, som væsentligt kan påvirke rigets internationale forhold.

Endelig indeholder udenrigskapitlet en bestemmelse i § 14 om medlemskab af internationale organisationer. I visse tilfælde kan Grønland – alene eller sammen med Færøerne – blive fuldt medlem af internationale organisationer i kraft af fuldmagtsbestemmelsen i § 12. Der vil i så fald være tale om medlemskab for Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland (og evt. Færøerne). Bestemmelsen i § 14 angår muligheden for at opnå medlemskab i eget navn, dvs. under betegnelsen Grønland, hvor det er foreneligt med Grønlands forfatningsmæssige status.

7.4. Folkeretlige aftaler, som Naalakkersuisut selv kan forhandle og indgå

§ 12 indeholder bestemmelser, som bemyndiger Naalakkersuisut til selv at indgå visse folkeretlige aftaler uden udenrigstjenestens medvirken. Bestemmelsen bygger på § 1 og § 2 i fuldmagtsloven, men er nu sammenfattet i én enkelt paragraf. Fuldmagtslovens § 1, stk. 5, er dog nu indeholdt i lovforslagets § 11, stk. 3. De ændringer i fuldmagtsbestemmelsen, som er gennemført i forhold til fuldmagtsloven, har alene til formål at klargøre og forenkle lovbestemmelserne. De indebærer ikke nogen ændring af den retstilstand, som følger af bestemmelserne.

Fuldmagtsbestemmelserne i § 12 indebærer en adgang for Naalakkersuisut til selv at føre forhandlingerne, men indebærer ikke nogen pligt hertil. § 12 udelukker således ikke, at Naalakkersuisut vælger, at forhandlinger føres på grundlag af regelsættet i § 13 frem for efter fuldmagtsreglerne i § 12. Det vil her navnlig kunne være aktuelt at anvende reglerne i § 13, stk. 2, om, at Naalakkersuisut selv kan føre forhandlingerne under udenrigstjenestens medvirken, og reglen i stk. 3 om, at Naalakkersuisut i videst muligt omfang kan medundertegne folkeretlige aftaler, hvor Danmark og Grønland i fællesskab har været inddraget.

§ 12 angår kun folkeretlige aftaler, der fuldt ud ligger inden for områder, som er overtaget af Grønlands Selvstyre.

Folkeretlige aftaler, som både omfatter Grønland og Færøerne, opfylder ikke betingelserne i § 12, stk. 1, idet de ikke angår spørgsmål, der alene vedrører Grønland. Da det er ønskeligt, at Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre kan forhandle og indgå sådanne aftaler efter samme principper, som er fastlagt i stk. 1, åbner bestemmelsen i stk. 2 mulighed for, at Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening kan forhandle og indgå sådanne aftaler under forudsætning af, at de handler i forening. Denne bestemmelse åbner således en mulighed for fælles optræden af Grønland og Færøerne, men den indeholder ingen pligt hertil. Ønsker den ene af parterne, at sådanne forhandlinger og aftaler sker efter bestemmelserne i § 13, står denne mulighed også åben.

Det følger af § 12, stk. 4, at visse typer af aftaler ikke er omfattet af bemyndigelsen i § 12. Det fastslås derfor i bestemmelsen, at sådanne aftaler indgås efter bestemmelsen i § 13. Det drejer sig om folkeretlige aftaler, der berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, folkeretlige aftaler, der også skal gælde for Danmark, samt folkeretlige aftaler, der forhandles inden for en international organisation, som Kongeriget Danmark er medlem af.

Bestemmelsen i § 11, stk. 3, klargør, at § 12 ikke begrænser udenrigsministerens og de danske myndigheders udenrigspolitiske kompetence for så vidt angår Grønland. Udenrigsministeren bærer fortsat det samlede ansvar for rigets udenrigspolitik – herunder overfor Folketinget – og bevarer fuldt ud beføjelserne efter grundloven til at føre forhandlinger og indgå folkeretlige aftaler både for riget som helhed og for

enkelte rigsdele med respekt af de gældende regler for høring og inddragelse af Naalakkersuisut. Udenrigsministeren vil også fortsat skulle forhandle og indgå aftaler, der finder anvendelse for Grønland, i en lang række tilfælde. Den i § 12 indeholdte ordning på udenrigsområdet adskiller sig dermed afgørende fra, hvad der gælder for overtagelse af den lovgivende og udøvende magt.

Skulle en aftale, der hører under § 12, undtagelsesvist kræve indhentelse af Folketingssamtykke, fordi den indeholder forpligtelser af større betydning for riget, vil sådant samtykke ligeledes skulle indhentes af udenrigsministeren, der også vil have ansvaret for, at Det udenrigspolitiske Nævn bliver inddraget i det omfang, dette følger af grundloven og loven om Det udenrigspolitiske Nævn.

Det er i de statsretlige bemærkninger ovenfor under pkt. 7.2 anført, at Naalakkersuisut ikke i medfør af bestemmelsen i § 12 vil kunne foretage udenrigspolitiske dispositioner, der er i konflikt med de øvrige rigsdeles interesser – herunder indgå aftaler, der strider mod generelle principper for rigets udenrigspolitik på det pågældende område. Efter de statsretlige bemærkninger vil det derfor være en forudsætning for en fuldmagtsordning til Naalakkersuisut til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender, at der etableres en ordning, som sikrer, at regeringen i fornødent omfang underrettes og konsulteres forud for handlinger i medfør af loven. Bestemmelsen i § 12, stk. 5, indebærer, at regeringen efter forhandlinger med Naalakkersuisut fastlægger de nærmere rammer for samarbejdet i henhold til bestemmelsen. Sådanne rammer er allerede fastlagt med hjemmel i fuldmagtslovens § 2, stk. 2. Disse rammer vil fortsat være gældende. Udenrigsministeren må på samme måde træffe afgørelser om de konkrete spørgsmål, som måtte opstå i det løbende samarbejde, f.eks. hvorvidt en påtænkt aftale fuldt ud falder inden for overtagne sagsområder.

Bestemmelsen i § 12 kan ikke i sig selv sikre, at andre stater godkender den udenrigspolitiske fuldmagt, som er indeholdt i bestemmelsen. Der kan derfor efter omstændighederne fortsat blive behov for, at udenrigsministeren giver konkrete fuldmagter til medlemmerne af Naalakkersuisut, hvor dette måtte blive krævet af de(t) land(e), hvormed der skal forhandles.

I § 12, stk. 6, fastlægges, hvorledes aftaler, som Naalakkersuisut indgår i medfør af fuldmagtsbestemmelsen i § 12, skal betegnes. Princippet fra fuldmagtsloven om, at sådanne aftaler betegnes som indgået af »Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland«, er fastholdt. Teksten er dog væsentligt ændret i forhold til den tilsvarende bestemmelse i fuldmagtsloven, idet bestemmelsen herudover indeholder alternative betegnelser, som kan anvendes i de tilfælde, hvor aftalerne ikke fremtræder som indgået mellem stater, men mellem regeringer eller forvaltningschefer. Disse alternative betegnelser har hidtil alene været fastlagt i et cirkulære fra udenrigsministeren.

7.5. Folkeretlige aftaler, der indgås af regeringen

Lovforslagets § 13 udbygger hjemmestyrelovens relativt sparsomme bestemmelser i § 13 om høring forinden indgåelse af traktater med virkning for Grønland og § 16, stk. 2 og 3, om deltagelse i internationale forhandlinger.

Bestemmelsen i § 13, stk. 1, der forpligter regeringen til at underrette Naalakkersuisut forud for forhandling om indgåelse af folkeretlige aftaler, er ny i forhold til hjemmestyreloven. Princippet om en forudgående underretning, inden internationale forhandlinger påbegyndes, har dog i praksis været fulgt i vidt omfang på grundlag af Statsministeriets vejledning om behandlingen af sager vedrørende Grønland og retningslinier for ministeriers og styrelses forhold til Grønland.

Princippet foreslås lovfæstet for at understrege betydningen af en tidlig inddragelse af Grønlands Selvstyre. Naalakkersuisut skal efter bestemmelsen i § 13, stk. 1, underrettes forud for forhandlinger om folkeretlige aftaler, der har særlig betydning for Grønland.

Det er næppe muligt i en kort lovbestemmelse præcist at angive, hvorledes udtrykket »særlig betydning for Grønland« skal forstås i alle sammenhænge. Som en nydannelse indeholder § 13, stk. 1, derfor en bestemmelse, der åbner mulighed for, at der inden for de enkelte ministerområder kan indgås konkrete

aftaler mellem vedkommende minister og Naalakkersuisut om de nærmere samarbejdsregler inden for rammerne af § 13, herunder en nærmere fastlæggelse af kriterier for, hvornår aftaler skal anses for at have særlig betydning for Grønland.

Hvor Naalakkersuisut i kraft af underretningen fra rigsmyndighederne tilkendegiver synspunkter, som ønskes inddraget i forhandlingerne, vil disse synspunkter skulle indgå i forberedelserne til forhandlingerne.

Bestemmelsen i § 13, stk. 2, indebærer, at regeringen kan bemyndige Naalakkersuisut til at føre forhandlinger under medvirken af udenrigstjenesten. Bestemmelsen svarer til hjemmestyrelovens § 16, stk. 3. I stedet for det lidt uklare begreb »specielle grønlandske sager«, som er anvendt i § 16, stk. 3, omfatter § 13, stk. 2, aftaler, »der alene vedrører Grønland«.

Efter hjemmestyrelovens § 16, stk. 3, er det en betingelse for en sådan bemyndigelse, at den ikke må være uforenelig med rigets interesser. Da der ikke er tale om en egentlig ret for Naalakkersuisut, vil rigsmyndighederne altid have mulighed for at sikre sig, at bemyndigelser ikke gives, hvor dette er uforeneligt med rigets interesser. Denne betingelse er derfor udgået af bestemmelsen.

Bestemmelsen i § 13, stk. 3, angår Naalakkersuisuts medundertegnelse af visse aftaler. Bestemmelsen indebærer, at hvor Danmark og Grønland i fællesskab er inddraget i forhandlinger, kan Naalakkersuisut i videst muligt omfang medundertegne den pågældende aftale.

Adgangen til at medundertegne en aftale ændrer ikke ved, at aftalen for rigets vedkommende indgås af regeringen og ikke giver en egentlig vetoret for Grønland. Bestemmelsen svarer på dette punkt til Itilleq-erklæringen, hvis principper gælder med forbehold af regeringens ansvar og beføjelser efter grundloven.

Bestemmelsen i § 13, stk. 4, om, at folkeretlige aftaler skal forelægges til høring for Naalakkersuisut, er væsentligt udvidet i forhold til hjemmestyrelovens § 13, der alene foreskriver høring for visse aftaler, der kræver Folketingets samtykke. Forslaget svarer dog i det væsentlige til gældende praksis efter Statsministeriets vejledning om sager vedrørende Grønland og retningslinier for ministeriers og styrelses forhold til Grønland.

Om betydningen af udtrykket »særlig betydning for Grønland« henvises til, hvad der er anført herom oven for under § 13, stk. 1. Det siger sig selv, at forelæggelsespligten ikke gælder for aftaler, som ikke skal gælde for Grønland, f.eks. aftaler der vedrører Danmarks medlemskab af EU, som Grønland står udenfor.

I praksis har regeringen ikke sjældent ønsket hurtigt at ratificere givne traktater, mens Naalakkersuisut enten ikke ønskede, at traktaten skulle gælde for Grønland, eller ikke havde mulighed for at tage stilling til spørgsmålet inden for den givne tidsfrist. Regeringen har i sådanne tilfælde afgivet en erklæring i forbindelse med tiltrædelsen om, at traktaten ikke gælder for Grønland, med mindre der senere afgives en særskilt notifikation herom. Denne fremgangsmåde giver øget mulighed for at tilgodese selvstyrets ønsker om traktaters anvendelse for Grønland. I visse typer af internationale aftaler – f.eks. vedrørende menneskerettigheder eller terrorismebekæmpelse – er det dog ikke muligt eller ønskeligt at tage forbehold eller begrænse en aftales territoriale anvendelsesområde.

Efter hjemmestyrelovens § 14 kan forelæggelse ved tvingende omstændigheder ske efterfølgende, og der gælder normalt en 6 måneders frist for besvarelse af en høring, med mindre rigsmyndighederne fastsætter andet i enkelte tilfælde. Det foreslås, at disse regler moderniseres, således at bestemmelsen om efterfølgende høring udgår, idet det med moderne kommunikation altid vil være muligt at gennemføre en høring, evt. med en kort frist.

7.6. Medlemskab af internationale organisationer i eget navn

§ 14 svarer til bestemmelsen i fuldmagtslovens § 4. Bestemmelsen i § 14 angår de særlige tilfælde, hvor

internationale organisationer giver mulighed for, at andre end stater og sammenslutninger af stater kan opnå medlemskab i eget navn. Det omfatter i alt væsentligt associeret medlemskab, som typisk gælder for oversøiske områder, hvis udenrigsanliggender varetages af en medlemsstat.

7.7. Udsendelse af repræsentanter for Naalakkersuisut til danske diplomatiske repræsentationer

§ 15 svarer til hjemmestyrelovens § 16, stk. 1, med de udvidelser og moderniseringer, der er sket ved fuldmagtslovens § 3. Bestemmelsen indebærer, at Udenrigsministeriet ansætter repræsentanter for Naalakkersuisut på danske diplomatiske repræsentationer i udlandet til varetagelse af grønlandske interesser inden for fuldt ud overtagne sagsområder, hvor Naalakkersuisut fremsætter ønske herom.

7.8. Internationale forpligtelser mv.

Bestemmelsen i § 16, stk. 1, hvorefter selvstyret er bundet af de folkeretlige forpligtelser, som gælder for riget, svarer i alt væsentligt til bestemmelserne i hjemmestyrelovens § 10, stk. 1 og stk. 3. De folkeretlige forpligtelser, som gælder for riget, omfatter også de forpligtelser, som selvstyret måtte have påtaget sig i medfør af fuldmagtsbestemmelserne i § 12. Bestemmelsen i hjemmestyrelovens § 10, stk. 3, om, at regeringen kan pålægge hjemmestyret at gennemføre foranstaltninger, som er nødvendige til opfyldelse af internationale forpligtelser, er ikke medtaget i udenrigskapitlet, idet det er lagt til grund, at en sådan beføjelse tilkommer regeringen også uden en særlig hjemmel i selvstyreloven.

Bestemmelsen i stk. 2, hvorefter Naalakkersuisut skal forhandle påtænkte foranstaltninger med regeringen, såfremt deres iværksættelse er af væsentlig betydning for rigets forhold til udlandet, svarer til hjemmestyrelovens § 16, stk. 2.

8. Samarbejde mellem selvstyret og rigsmyndighederne vedrørende love og administrative forskrifter

8.1. Forelæggelse efter den nuværende hjemmestyrelov

Efter § 12, stk. 1 og 2, i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre skal regeringen forelægge udkast til love, der udelukkende vedrører Grønland, for de grønlandske myndigheder til udtalelse inden fremsættelsen af lovforslaget for Folketinget. Tilsvarende skal regeringen forelægge udkast til administrative forskrifter for de grønlandske myndigheder inden udstedelsen. Regeringen skal endvidere forelægge de grønlandske myndigheder love og administrative forskrifter, der har særlig betydning for Grønland, inden de pågældende retsakter sættes i kraft i Grønland. I praksis har regeringen forelagt de grønlandske myndigheder samtlige de lovforslag, der har været relevante for Grønland, så vidt muligt inden fremsættelsen for Folketinget og i hastende tilfælde snarest muligt efter fremsættelsen.

8.2. De foreslåede forelæggelsesregler vedrørende lovforslag og udkast til administrative forskrifter

Det foreslås, at regeringens pligt til at forelægge regeringens forslag til lovgivning og administrative forskrifter for Grønlands Selvstyre skal gælde i videre omfang end efter § 12 i den gældende lov om Grønlands hjemmestyre.

Med de foreslåede bestemmelser lægges der op til, at regeringens forelæggelsespligt udvides til at gælde samtlige lovforslag og udkast til administrative forskrifter, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland.

Forelæggelsespligten udvides endvidere ved, at det fastsættes, at regeringen afventer Grønlands Selvstyres udtalelse, når det pågældende lovforslag eller den administrative forskrift indeholder bestemmelser, som udelukkende vedrører Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

Regeringen kan i den forbindelse fastsætte en frist for selvstyrets udtalelse. Det forudsættes, at fristen fastsættes så lang, som forholdet i det konkrete tilfælde tillader.

Som udgangspunkt vil det være vedkommende danske minister, der tager stilling til, om et lovforslag eller en administrativ forskrift skal forelægges for Grønlands Selvstyre, om selvstyrets udtalelse skal

afventes, og om der skal fastsættes en frist for selvstyrets udtalelse. Dette hænger naturligt sammen med, at det er vedkommende danske minister, der står for udarbejdelsen af den pågældende forskrift. Ved tvivl herom vil spørgsmålet kunne drøftes med vedkommende grønlandske myndighed.

Regeringens forelæggelsespligt giver selvstyret mulighed for at øve indflydelse i forbindelse med den danske lovgivningsproces, bl.a. således, at selvstyrets udtalelser vil kunne føre til ændringer i et lovforslag. Baggrunden for udvidelsen af forelæggelsespligten er et ønske om at styrke Grønlands Selvstyres indflydelse.

Forelæggelsespligten gælder alene inden for de sagsområder, som selvstyret ikke vælger at overtage, og de sagsområder, som ikke kan overtages. I takt med, at Grønlands Selvstyre overtager flere sagsområder, vil forelæggelsesreglerne få mindre betydning.

Forelæggelsesreglerne tager navnlig sigte på at regulere situationen ved behandlingen af »almindelige« lovforslag og administrative forskrifter. Ved lovforslag af mere principiel betydning eller rækkevidde for Grønland, f.eks. ved gennemførelse af større reformer om grønlandske forhold, vil selvstyret i overensstemmelse med sædvanlig praksis blive inddraget på et tidligere tidspunkt, eventuelt ved et forudgående udvalgsarbejde med deltagelse af repræsentanter fra Grønlands Selvstyre.

8.3. Nærmere om forelæggelsesreglerne i forhold til lovforslag

Der er i dag følgende muligheder i danske love med hensyn til deres geografiske anvendelsesområde: 1) loven gælder for Grønland, 2) loven gælder ikke for Grønland, men kan ved kgl. anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger, og 3) loven gælder ikke for Grønland.

Nedenfor omtales de foreslåede forelæggelsesregler nærmere i forhold til de nævnte kategorier af love.

1) Loven gælder for Grønland

Hvis der er behov for en ens retstilstand i riget, bør loven, foruden at gælde for Danmark og Færøerne, gælde umiddelbart for Grønland. Eksempler herpå er lov om dansk indfødsret, tronfølgeoven, lov om Danmarks Nationalbank, møntloven og lov om udenrigstjenesten.

På andre (få) områder er retstilstanden ens mellem Danmark og Grønland, uden at der som i de ovenfor nævnte eksempler foreligger noget egentligt behov for det. Også på sådanne områder vil loven gælde umiddelbart for Grønland. Dette gælder f.eks. lov om realkreditlån og realkreditobligationer. Også en række ændringer af luftfartsloven gælder – efter luftfartslovens ikraftsættelse for Grønland ved kongelig anordning – umiddelbart for Grønland. Endvidere gælder en række af bestemmelserne i lov om økonomisk støtte til politiske partier umiddelbart for Grønland.

Efter forslaget § 17, stk. 1, skal regeringens lovforslag, som umiddelbart skal gælde for Grønland (»omfatter Grønland«), forelægges for Grønlands Selvstyre til udtalelse inden fremsættelsen for Folketinget. Regeringen skal afvente selvstyrets svar inden fremsættelsen for Folketinget af disse lovforslag, hvis lovforslaget indeholder bestemmelser, der udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

I de tilfælde, hvor et lovforslag ikke indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland, kan regeringen fremsætte lovforslaget, selvom selvstyret udtalelse ikke foreligger.

En anden kategori af love, der gælder umiddelbart for Grønland, er særlige love for Grønland. Særlige love for Grønland anvendes typisk, hvor der er væsentlige eller principielle forskelle i retstilstanden i Grønland og Danmark. Eksempler på særlige love for Grønland er retsplejeloven for Grønland, kriminalloven for Grønland, færdselsloven for Grønland, våbenloven for Grønland, lov om folketingsvalg i Grønland, lovgivningen om statens tjenestemænd i Grønland, arveloven for Grønland, lov om arbejdsmiljø i Grønland og lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre.

Også disse lovforslag skal efter forslaget § 17, stk. 1, forelægges for Grønlands Selvstyre til udtalelse, inden fremsættelsen for Folketinget. Da disse love udelukkende gælder for Grønland, skal regeringen afvente selvstyrets udtalelse, inden fremsættelsen for Folketinget, jf. forslaget § 17, stk. 2.

I medfør af forslaget § 17, stk. 3, kan regeringen fastsætte en frist for selvstyrets afgivelse af udtalelser efter stk. 2. Det forudsættes, at fristen fastsættes så lang, som forholdet i det konkrete tilfælde tillader.

2) Loven gælder ikke for Grønland, men kan ved kgl. anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger

Hvis en lov skal gælde for Grønland med (mindre omfattende) afvigelser i forhold til Danmark, kan der medtages en bestemmelse om, at loven kan sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning helt eller delvist med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Formuleringen »de særlige grønlandske forhold tilsiger« viser, at de afvigelser, der kan foretages, skal være begrundet i forhold i Grønland, der adskiller sig fra forholdene i den øvrige del af riget.

Der er enighed i Selvstyrekommissionen om, at formuleringen »de grønlandske forhold tilsiger« bør benyttes fremover i stedet for formuleringen »de særlige grønlandske forhold tilsiger«. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring i betydningen af udtrykket.

På langt de fleste områder under dansk lovgivningskompetence anvendes anordningsmuligheden, da dette er en fleksibel og hurtig måde at gennemføre lovgivning med de nødvendige tilpasninger i Grønland. Anordningsmuligheden anvendes bl.a. på følgende områder: det finansielle og selskabsretlige område (f.eks. lov vedrørende finansiel virksomhed, aktie- og anpartsselskabslovgivningen, hvidvasklovgivningen, lov om indskydgarantifonden, lov om værdipapirhandel, årsregnskabslov), veterinærvæsen, fødevarerområdet, det immaterielretlige område (lovgivningen vedrørende industriel beskyttelse, patent-, varemærke-, mønster- og ophavsrettigheder), arbejdsskadeforsikringsområdet, aftaleretten, offentlighedslov og forvaltningslov for statens institutioner i Grønland, folkeregistrering, udlændingeområdet, søfartsområdet, lovgivningen på person- og familieretsområdet samt området vedrørende fonde.

Efter forslaget § 17, stk. 1, skal regeringens lovforslag, som indeholder en bestemmelse om, at de »vil kunne sættes i kraft for Grønland«, forelægges for Grønlands Selvstyre til udtalelse, inden fremsættelsen for Folketinget.

Regeringen afventer selvstyrets svar inden fremsættelsen for Folketinget af lovforslag, der ved kgl. anordning kan sættes i kraft for Grønland, hvis lovforslaget helt undtagelsesvist skulle indeholde bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

I de sædvanlige tilfælde, hvor et lovforslag ikke indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland, kan regeringen fremsætte lovforslaget, selvom selvstyret udtalelse ikke foreligger.

Den høring, der iværksættes for lovforslag, som ikke indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland, har karakter af en mere teknisk præget høring, hvorunder der vil være mulighed for, at selvstyret kan fremsætte bemærkninger til forhold vedrørende Grønland, som der bør tages hensyn til i loven, herunder særligt udformningen af anordningsbestemmelsen.

Det bemærkes, at der ud over den høring, der iværksættes forud for lovforslagets fremsættelse for Folketinget, efterfølgende vil ske konkret forelæggelse for selvstyret af udkast til kongelig anordning, der sætter den pågældende lov i kraft for Grønland. En sådan kongelig anordning er en administrativ forskrift, og forelæggelsen af denne for selvstyret vil ske i medfør af forslaget § 18, jf. nedenfor. I disse tilfælde vil udstedelsen af forskriften skulle afvente selvstyrets udtalelse, jf. nedenfor.

Det bemærkes endvidere, at hvis selvstyret i forbindelse med udarbejdelsen af udkastet til kongelig anordning skulle have ønsker til lovens indhold, som ikke vil kunne imødekommes inden for lovens

rammer, kan man undlade at udnytte lovens mulighed for ikraftsættelse ved kongelig anordning. Der vil i stedet kunne søges gennemført en særlig lov for Grønland på det pågældende område. Denne mulighed ændres der ikke på med lovforslaget.

I medfør af forslagets § 17, stk. 3, kan regeringen fastsætte en frist for selvstyrets afgivelse af udtalelser efter stk. 2. Det forudsættes, at fristen fastsættes så lang, som forholdet i det konkrete tilfælde tillader.

3) Loven gælder ikke for Grønland

Hvis en lov ikke gælder for og heller ikke vil kunne sættes i kraft for Grønland, kan der være tale om lovgivning på et område, der hører under selvstyrets kompetence, f.eks. skatteområdet. Der kan imidlertid også være tale om lovgivning på et område, hvor rigsmyndighederne har lovgivningskompetencen, men hvor der findes en særlig lov for Grønland. Den danske færdselslov indeholder således en bestemmelse om, at loven ikke gælder for Grønland, da området er reguleret i den særlige færdselslov for Grønland, jf. under pkt. 1.

Det forudsættes i forslagets § 17, stk. 1, at alene love, der gælder for eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal forelægges for Grønlands Selvstyre til udtalelse.

8.4. Nærmere om forelæggelsesreglerne i forhold til administrative forskrifter

Bestemmelsen i forslagets § 18, stk. 1, omhandler høring af Grønlands Selvstyre vedrørende administrative forskrifter, herunder bekendtgørelser og kongelige anordninger, der sætter love i kraft for Grønland.

Der er parallelitet mellem bestemmelsen i forslagets § 17, stk. 1, og bestemmelsen i forslagets § 18, stk. 1. Er der således tale om en lov, der gælder umiddelbart for Grønland, vil der som altovervejende hovedregel også være behov for, at de administrative forskrifter, der udstedes i medfør af loven, gælder umiddelbart for Grønland. Dette er f.eks. tilfældet i relation til indfødsretsloven (der gælder for Grønland), idet bekendtgørelse nr. 576 af 22. november 1978 om erhvervelse af dansk indfødsret ved erklæring også gælder umiddelbart for Grønland.

Efter forslagets § 18, stk. 1, skal de udkast til administrative forskrifter, som skal gælde for Grønland (»omfatter Grønland«), eller som »vil kunne sættes i kraft for Grønland«, forelægges for Grønlands Selvstyre til udtalelse, inden udstedelsen. Materialet forelægges i videst muligt omfang på grønlandsk og på dansk. Udstedelsen afventer selvstyrets svar vedrørende disse forskrifter, hvis disse indeholder bestemmelser, der udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

Kongelige anordninger, der sætter love i kraft for Grønland, er administrative forskrifter, som i sagens natur »indeholder bestemmelser, der udelukkende vedrører Grønland«. Udstedelse af kongelige anordninger skal derfor efter § 18, stk. 2, afvente selvstyrets udtalelse.

I medfør af forslagets § 18, stk. 3, kan regeringen fastsætte en frist for selvstyrets afgivelse af udtalelser efter stk. 2. Det forudsættes, at fristen fastsættes så lang, som forholdet i det konkrete tilfælde tillader.

8.5. Tvingende omstændigheder

Der er med den foreslåede ordning tale om en væsentlig udvidelse af regeringens forelæggelsespligt. Der kan på den baggrund opstå tvingende omstændigheder, hvor forelæggelse af regeringens lovforslag for Grønlands Selvstyre til udtalelse forinden fremsættelsen for Folketinget, ikke er mulig. I forbindelse med sådanne tvingende omstændigheder bygger lovforslaget på den forudsætning, at der kan undtages fra forelæggelsespligten i § 17, stk. 1. Regeringen kan i sådanne tilfælde fremsætte lovforslaget uden forudgående høring af Grønlands Selvstyre. Lovforslaget fremsendes i sådanne tilfælde snarest muligt til selvstyret, der dermed så vidt muligt får mulighed for at afgive en udtalelse, inden lovforslaget vedtages i Folketinget.

På tilsvarende vis kan det i forbindelse med tvingende omstændigheder være nødvendigt at undtage administrative forskrifter fra forelæggelsespligten i § 18, stk. 1.

For så vidt angår beslutningen om at fravige forelæggelsespligten under tvingende omstændigheder, må regeringen i de situationer, hvor spørgsmålet måtte opstå, vurdere, om fravigelsen er nødvendig. Det forudsættes i den forbindelse, at regeringen i sådanne tilfælde i muligt omfang rådfører sig med selvstyret. Under alle omstændigheder forudsættes det, at en fravigelse fra forelæggelsespligten kun sker i helt særlige tilfælde.

9. Tvistløsning

Den nuværende hjemmestyrelov indeholder i § 18 en bestemmelse om løsning af tvivlsspørgsmål mellem den danske regering og det grønlandske hjemmestyre om hjemmestyrets kompetence i forhold til rigsmyndighederne.

Bestemmelsen har aldrig været anvendt. Bestemmelsen foreslås imidlertid medtaget, idet det findes hensigtsmæssigt, at der allerede på forhånd er taget stilling til behandlingen af kompetencetvister, hvis de skulle opstå. Det må forventes ligesom hidtil, at tvivlsspørgsmål kan løses indbyrdes gennem drøftelser mellem rigsmyndighederne og Grønlands Selvstyre, og bestemmelsen tænkes alene anvendt i den ekstraordinære situation, at drøftelser mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne ikke måtte føre til en løsning.

I forhold til den nuværende hjemmestyrelovs § 18 foreslås det at præcisere, at både Naalakkersuisut og den danske regering kan indbringe et spørgsmål for tvistbilæggelsesnævnet, ligesom adgangen til at suspendere den vedtagelse eller beslutning, der indbringes for nævnet, overlades til nævnet.

10. Grønlands selvstændighed

10.1. Adgangen til selvstændighed

Som det fremgår af kommissoriet for selvstyrekommissionen, er der mellem regeringen og Grønlands landsstyre enighed om, at det tilkommer det grønlandske folk at afgøre, hvorvidt Grønland ønsker selvstændighed.

Det fremgår endvidere af selvstyrekommissionens kommissorium, at grønlandsk selvstændighed i givet fald skal gennemføres ved indgåelse af en aftale herom efter reglerne i grundlovens § 19.

Endelig fremgår det af kommissoriet, at kommissionens forslag til en nyordning skal indeholde en bestemmelse om Grønlands adgang til selvstændighed.

Ved bestemmelsen i § 21 foreslås det, at de omtalte principper lovfæstes i en særlig bestemmelse i selvstyreloven.

Bestemmelsen i § 21 afspejler den enighed, der er mellem regeringen og de grønlandske myndigheder om Grønlands adgang til selvstændighed og bekræfter de erklæringer, som regeringen ved flere lejligheder har fremsat herom. Regeringen har således bl.a. ved statsministerens redegørelser i forbindelse med åbningsdebatterne i Folketinget henholdsvis den 1. oktober 2002 og den 7. oktober 2003 tilkendegivet, at det er op til det grønlandske folk selv at beslutte Grønlands fremtid og tilknytningsforhold til Danmark. Bestemmelsen bygger således på regeringens tidligere tilkendegivelser om Grønlands selvstændighed, og det grønlandske folk har ikke med bestemmelsen givet afkald på rettigheder i medfør af folkeretten.

Det fremgår på den baggrund af bestemmelsen i § 21, stk. 1, at beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Det står Grønlands Selvstyre frit for at indlede en forfatningsforberedende proces. Grønland vil således inden for selvstyrelovens ordning kunne foretage ensidige forberedelser hen imod selvstændighed. I Grønlands overvejelser om selvstændighed kan bl.a. indgå overvejelser om en ordning i form af en fri sammenslutning (»free association«) med Danmark. Som nævnt ovenfor har regeringen tidligere tilkende-

givet, at det er op til det grønlandske folk selv at beslutte Grønlands fremtid og tilknytningsforhold til Danmark.

10.2. Gennemførelse af selvstændighed

Som nævnt er det i § 21, stk. 1, fastslået, at beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Det bestemmes i § 21, stk. 2, at der indledes forhandlinger med henblik på selvstændighed for Grønland, såfremt det grønlandske folk beslutter sig herfor. Træffes en sådan beslutning må Grønlands Selvstyre rette henvendelse til den danske regering med henblik på at igangsætte sådanne forhandlinger.

Med bestemmelsen i § 21, stk. 2, fastslås en egentlig ret for Grønland til forhandlinger med henblik på gennemførelse af selvstændighed for Grønland.

Der er ikke med bestemmelsen i § 21 taget stilling til den situation, hvor forhandlingerne mod forventning ikke måtte munde ud i en aftale om gennemførelse af selvstændighed. Bestemmelsen pålægger regeringen at indlede forhandlinger med henblik på faktisk opnåelse af en aftale. Henset hertil skal forhandlingerne føres på en meningsfuld måde, idet parterne må bestræbe sig på gensidigt at imødekomme hinanden.

Der vil i aftalen mellem Grønlands landsstyre og regeringen skulle træffes bestemmelse om en række spørgsmål, som må afklares i forbindelse med grønlandsk selvstændighed. Det drejer sig bl.a. om statsborgerforhold for personer, som bliver berørt af Grønlands selvstændighed, jf. herved artikel 10 i FN's konvention af 30. august 1961 om begrænsning af statsløshed og artikel 19 i Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret. Det drejer sig endvidere om stillingtagen til, hvorvidt de aftaler om f.eks. dobbeltbeskatning og visse sociale spørgsmål, som er indgået mellem regeringen og Grønlands landsstyre, fortsat skal gælde mellem Danmark og Grønland som selvstændig stat. Herudover vil der i den nævnte aftale kunne indgå bestemmelser f.eks. om økonomisk støtte og om danske myndigheders eventuelle administrative bistand til de grønlandske myndigheder.

Det fremgår af § 21, stk. 3, at en aftale mellem Naalakkersuisut og den danske regering skal indgås med samtykke fra Inatsisartut og godkendes ved en folkeafstemning i Grønland. Det forudsættes, at samtykket skal indhentes og folkeafstemningen afholdes efter, at der foreligger et forhandlingsresultat mellem Naalakkersuisut og regeringen.

Forudsætningen om en folkeafstemning om grønlandsk selvstændighed rejser en række spørgsmål om, på hvilken måde folkeafstemningen nærmere skal gennemføres. Disse spørgsmål skal afgøres af Grønlands Selvstyre, idet det forudsættes, at man tager udgangspunkt i principperne i gældende valgretsregler ved valg til Inatsisartut.

Folkeafstemningens resultat skal være udtryk for et klart ønske om selvstændighed, således at der ikke opstår tvivl herom internationalt.

Det følger endvidere af den foreslåede § 21, stk. 3, at en aftale mellem Naalakkersuisut og den danske regering om selvstændighed for Grønland indgås med samtykke fra Folketinget. Folketingets samtykke vil i givet fald skulle meddeles i henhold til grundlovens § 19.

Den foreslåede bestemmelse bygger således på, at Grønland kan udtræde af riget, og at Grønlands udtræden af riget ikke vil kræve en ændring af grundloven.

Meget forenklet bygger lovforslaget således på, at en proces vedrørende grønlandsk selvstændighed i givet fald forløber i følgende rækkefølge:

- Grønlandsk beslutning om selvstændighed
- Grønlandsk henvendelse til den danske regering med henblik på gennemførelse af forhandlinger
- Gennemførelse af forhandlinger
- Opnåelse af forhandlingsresultat

- Samtykke fra Inatsisartut
- Folkeafstemning i Grønland
- Samtykke fra Folketinget

Det er i § 21, stk. 4, udtrykkeligt fastsat, at selvstændighed for Grønland indebærer, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland. Højhedsretten nævnt i stk. 4 omfatter hele det grønlandske territorium (land-, sø- og luftterritoriet).

11. Økonomiske og administrative konsekvenser m.v.

Ved grønlandsk overtagelse i dag af samtlige sagsområder omfattet af lovforslaget skønnes de økonomiske driftsbesparelser for staten at ville udgøre godt 300 mio. kr. årligt.

Værdien af den danske stats reale aktiver i Grønland, som er direkte tilknyttet disse sagsområder, er skønnet til at udgøre 110 mio. kr., jf. bilag 3 til lovforslaget. Forslaget indebærer, at disse værdier uden videre og vederlagsfrit overtages af Grønlands Selvstyre i forbindelse med det enkelte sagsområdes overtagelse.

Værdien af den danske stats reale aktiver i Grønland, der ikke direkte er tilknyttet sagsområder (tjenesteboliger mv.), skønnes at udgøre godt 50 mio. kr., jf. bilag 4 til lovforslaget. Disse reale aktiver overgår ikke til de grønlandske myndigheder i forbindelse med overtagelsen af de enkelte sagsområder. Regeringen vil i forbindelse med de grønlandske myndigheders overtagelse af de enkelte sagsområder, hvor disse reale aktiver realiseres, søge provenuet tillagt Kulturfonden Danmark-Grønland. Salget af disse reale aktiver og provenuernes indskud i Kulturfonden Danmark-Grønland vil blive forelagt Folketingets Finansudvalg efter reglerne i Finansministeriets budgetvejledning.

Opgjort på de væsentligste udgiftsområder på den danske finanslov skønnes grønlandsk overtagelse på nuværende tidspunkt at ville indebære:

Mio. kr. (2006-priser)	Årlig driftsbesparelse	Værdien af reale aktiver direkte tilknyttet sagsområder	Værdien af reale aktiver ikke direkte tilknyttet sagsområder
Politi og anklagemyndighed mv.	131,8	37,7	16,6
Retsplejen mv.	40,5	20,4	9,4
Kriminalforsorgen	42,9	31,0	1,5
Familieretten	3,8	-	17,5
Finansiell regulering og tilsyn	0,8	-	-
Selskabslovgivning mv.	0,3	-	-
Dele af søfartsområdet	2,0	1,1	1,5
Farvandsvæsenet mv.	0,2	8,6	-
Kortlægning	4,1	-	-
Havmiljø	2,0	-	-
Arbejds miljøområdet	5,3	-	1,7
Arbejdsskadesikringen	8,9	-	-
Dele af råstofområdet	10,8	-	1,7
Luftfartsområdet	21,0	4,5	-
Meteorologi	25,0	6,7	0,7

Fødevarer- og veterinærområdet	4,4	-	-
Øvrige	0,5	-	-
I alt	304,3	110,0	50,6

Udover ovennævnte udgiftsområder varetager Grønlands Kommando fiskeriinspektion i Grønland. Forsvarsministeriet har oplyst, at forsvaret gennemfører fiskeriinspektion i forbindelse med forsvarets tilstedeværelse i Grønland og integreret med løsningen af forsvarets øvrige opgaver i området. Denne opgave kan overtages af de grønlandske myndigheder inden for rammerne af dette lovforslag. På grund af overvågnings- og suverænitetshåndhævelsesopgaven vurderer Forsvarsministeriet dog, at det ikke vil reducere forsvarets tilstedeværelse i Grønland, ligesom der ikke vil være nogen økonomisk gevinst for forsvaret, såfremt opgaven overføres.

Det skal i den sammenhæng bemærkes, at de grønlandske myndigheder aktuelt ikke råder over en organisation eller enheder, der kan løse opgaven, hvorved der kan være væsentlige udgifter forbundet hermed.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser for borgerne.

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Driftsbesparelser for staten ved grønlandske overtagelser af alle sagsområder, som lovforslaget giver mulighed for, skønnes at være på i alt ca. 300 mio. kr. årligt. Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for kommuner eller regioner.	Værdien af den danske stats reale aktiver i Grønland, som er direkte tilknyttet de sagsområder, der efter lovforslaget kan overtages af de grønlandske myndigheder, er vurderet til at udgøre 110 mio. kr.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Grønlands overtagelse af et sagsområde vil betyde, at bl.a. det administrative ansvar på det pågældende sagsområde overgår fra vedkommende danske myndighed til de pågældende grønlandske myndigheder. Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for kommuner eller regioner.	Ingen

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgere	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

13. Hørte myndigheder mv.

Grønlands Hjemmestyre

Færøernes landsstyre

Højesteret

Præsidenterne for Østre Landsret og Vestre Landsret

Domstolsstyrelsen

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til præamblen

Lovforslagets præambel henviser til det folkeretlige princip om folkenes ret til selvbestemmelse, hvilket i forholdet mellem Danmark og Grønland bl.a. indebærer, at det er det grønlandske folk, som træffer beslutning om Grønlands selvstændighed. Det fastslås samtidig, at en sådan proces hen imod selvstændighed må være baseret på et ligeværdigt partnerskab mellem Danmark og Grønland.

Præamblen slår fast, at loven bygger på et ønske om at fremme ligeværdighed og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland, og at loven i overensstemmelse hermed bygger på en overenskomst mellem Naalakkersuisut og den danske regering som ligeværdige parter.

Præamblen udgør en integreret del af loven og er styrende for fortolkningen af de enkelte bestemmelser.

Til § 1

Den foreslåede bestemmelse i § 1 omhandler den grundlæggende kompetencefordeling i Grønland.

I 1. pkt. bestemmes det, at Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. Det fastslås hermed, at retsvirkningerne af, at selvstyret overtager et sagsområde efter de nærmere regler herom i §§ 2 - 4, er, at selvstyrets myndigheder har den lovgivende og administrative magt inden for det pågældende sagsområde.

Grønlands Selvstyre vil i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 3, stk. 2, kunne beslutte at overtage sagsområdet retsplejen, og selvstyret vil efter en sådan overtagelse kunne oprette domstole. Domstole, der oprettes af Grønlands Selvstyre, vil være domstole i grundlovens forstand, og i overensstemmelse hermed er det i 2. pkt. præciseret, at sådanne domstole har den dømmende magt i Grønland inden for samtlige sagsområder.

I bestemmelsens 3. pkt. er kompetencefordelingen i Grønland i overensstemmelse hermed udtrykt således, at den lovgivende magt er hos Inatsisartut, den udøvende magt er hos Naalakkersuisut og den dømmende magt er hos domstolene.

Med hensyn til de økonomiske konsekvenser af grønlandsk overtagelse af et sagsområde henvises til bestemmelsen i § 6.

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 indebærer, at det er Grønlands Selvstyre, som har kompetencen til at bestemme, at de sagsområder, der er nævnt i lovens bilag, skal overtages af selvstyret.

Det er således selvstyrets myndigheder, der har kompetence til at beslutte, at et sagsområde skal overtages, og det er således f.eks. ikke – som efter § 4 – en betingelse, at der indgås en aftale herom mellem landsstyret og regeringen.

Der er ikke med bestemmelsen taget stilling til spørgsmålet om, hvilken procedure der skal følges i Grønland i forbindelse med en beslutning om at overtage et sagsområde. Det tilkommer således Grønlands Selvstyre at tage stilling til dette spørgsmål.

Stk. 2 medfører, at sagsområder anført under samme litra eller nummer i lovens bilag som udgangspunkt skal overgå til Grønlands Selvstyre på samme tidspunkt.

Grønlands Selvstyre kan dog bestemme, at en del af de sagsområder, der er anført i stk. 3, skal overgå til selvstyret. Det fremgår nærmere af beskrivelsen af de enkelte sagsområder i de almindelige bemærkninger, hvilke dele der kan overtages særskilt.

Til § 3

Bestemmelsen i § 3 regulerer tidspunktet for Grønlands Selvstyres overtagelse af sagsområder.

Efter *stk. 1* kan Grønlands Selvstyre frit bestemme, hvornår sagsområder, der fremgår af bilagets liste I, skal overgå til selvstyret.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2, betyder, at de sagsområder, der fremgår af bilagets liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne.

Baggrunden for, at tidspunktet for selvstyrets overtagelse af sagsområderne på liste II skal fastsættes efter forhandlinger med de relevante rigsmyndigheder, er hensynet til, at grønlandsk overtagelse af sagsområder sker under veltilrettelagte og ordnede forhold.

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse i § 4 indebærer, at Naalakkersuisut efter aftale med den danske regering kan overtage sagsområder i yderligere omfang, end hvad der følger af § 2 og § 3.

Det bestemmes dog, at Grønlands Selvstyre kun kan overtage sagsområder, der alene vedrører grønlandske anliggender. Dette følger af hensynet til rigsfællesskabet.

Også herudover kan hensynet til rigsfællesskabet samt særlige bestemmelser i grundloven bevirke, at visse sagsområder må forblive hos rigsmyndighederne. Regeringens vurdering heraf er sammenfattet i de almindelige bemærkninger pkt. 4.5.

Til § 5

Med *stk. 1* foreslås det at fastfryse statens tilskud til Grønland på det reale niveau fra 2009, dvs. 3.439,6 mio. kr.

Statens årlige tilskud var i Grønlandsk-dansk selvstyrekommissions betænkning angivet i 2007-pris- og lønniveau, dvs. til 3.202,1 mio. kr. At beløbet i lovforslaget angives til 3.439,6 mio. kr. skyldes, dels at beløbet nu er angivet i 2009 pris- og lønniveau (3.436,7 mio. kr.), dels at Grønlands hjemmestyre den 1. januar 2009 efter hjemmestyreloven med tilskud har overtaget 1) sagsområdet vedrørende de gymnasiale uddannelser i Grønland (2,7 mio. kr.) samt 2) sagsområdet vedrørende anvendelsen af tvang i psykiatrien (0,2 mio. kr.).

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 8, stk. 1, og tilskuddet vil således blive reduceret i det omfang, som følger af denne bestemmelse. Hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul

kr. som følge af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, bortfalder bloktilskuddet også for efterfølgende år, og der skal herefter ikke betales tilskud til selvstyret, medmindre andet aftales i medfør af § 10, jf. også bemærkningerne til den foreslåede § 8, stk. 1.

Bestemmelsens *stk. 2* indebærer, at tilskuddet reguleres årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven. Dette svarer til den regulering, som hidtil har været anvendt for tilskuddet til Grønlands hjemmestyre.

Efter *stk. 3* udbetales tilskuddet månedligt, men finansministeren kan dog efter *stk. 4* efter aftale med Naalakkersuisut fastsætte regler om ændringer heri. Den gældende bloktilskudslov indeholder en tilsvarende bestemmelse.

Til § 6

Efter den gældende hjemmestyrelov kan hjemmestyret overtage sagsområder, enten således at hjemmestyret i medfør af hjemmestyrelovens § 4 fuldt ud overtager de udgifter, der er forbundet med varetagelsen af sagsområdet, eller således at staten i medfør af hjemmestyrelovens § 5 yder tilskud til varetagelsen af det overtagne sagsområde.

Stk. 1 indebærer, at Grønlands Selvstyre selv skal finansiere alle sagsområder, der overtages i henhold til §§ 2-4. Bestemmelsen har ikke betydning for allerede overtagne sagsområder. I det omfang disse områder er overtaget med tilskud fra staten, opretholdes tilskuddet i den forstand, at det samlede tilskud til Grønlands Selvstyre med lovforslagets § 5 fastfryses på det reale niveau for 2009, jf. bemærkningerne til denne bestemmelse. Ved Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet bibeholdes det statslige tilskud til Råstofdirektoratet, som i dag indgår i bloktilskuddet, som en del af det samlede tilskud til selvstyret efter lovforslagets § 5.

Efter *stk. 2* overtager Grønlands Selvstyre de reale aktiver, der er direkte forbundet med et sagsområde, der overtages. Der henvises til pkt. 11 i de almindelige bemærkninger.

Til § 7

Med *stk. 1* vil indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalde Grønlands Selvstyre. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 8 og § 10 og får dermed indflydelse på størrelsen af statens fortsatte tilskud til Grønland efter § 5. Indtægterne tilfalder Grønlands Selvstyre uafhængigt af, om selvstyret har overtaget råstofområdet efter § 2. Bestemmelsen afløser sammen med § 8 og § 10 den nuværende fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, som fremgår af lov om mineralske råstoffer i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998.

Hvis indtægter omfattet af *stk. 2*, nr. 3, oppebæres af eller skal henføres til danske offentlige myndigheder, skal et beløb svarende til disse indtægter overføres fra staten til Grønlands Selvstyre. For så vidt angår indtægter som følge af danske offentlige myndigheders salg af ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, henvises til bemærkningerne i pkt. 5.3.3 og 5.3.5.3 samt bemærkningerne til § 10.

Indtægtsopgørelsen efter *stk. 2* har endvidere betydning for statens tilskud til Grønlands Selvstyre, jf. § 8.

Retten til indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, hvis statens tilskud til selvstyret på et tidspunkt reduceres til nul kroner, omtales i bemærkningerne til § 10.

I *stk. 2* angives de indtægter, som er omfattet af indtægtsdefinitionen. *Stk. 2* er i vidt omfang baseret på den hidtidige indtægtsdefinition i råstoflovens § 22, stk. 3.

De indtægtstyper, som omfattes af den foreslåede § 7, stk. 2, nr. 1, er ethvert beløb, som modtages i henhold til konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer,

jf. også de oprindelige bemærkninger til denne del af indtægtsdefinitionen fra 1988 (L 103 af 17. november 1988).

Visse beløb skal dog ikke medregnes i opgørelsen over indtægter vedrørende råstofvirksomhed, jf. bestemmelsens 2. led. Der er tale om indtægter i form af beløb modtaget i forbindelse med konkrete tilladelser, når beløbene betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi.

Adgangen til at søge omkostningsdækning ved opkrævning af gebyrer og afgifter, som holdes uden for indtægtsopgørelsen, skal ses i sammenhæng med muligheden for opkrævning af refusion hos rettighedshavere af udgifter i forbindelse med Råstofdirektoratets myndighedsbehandling, jf. råstoflovens § 25, stk. 5.

De nævnte beløb kan således kun undtages fra indtægtsopgørelsen i det omfang, der ikke allerede er opnået dækning af disse udgifter ved refusion, jf. råstoflovens § 25, stk. 5. Der er således ikke mulighed for at undtage flere indtægter fra indtægtsopgørelsen, end der er udgifter i henhold til konkrete tilladelser, jf. nærmere pkt. 5.3.5.1 i de almindelige bemærkninger.

Råstofdirektoratets indtægter fra betaling for myndighedsbehandling m.v. vedrørende bestemte tilladelser modtages i et vist omfang ikke i det finansår, hvor Råstofdirektoratet afholder udgifterne vedrørende de pågældende tilladelser. Desuden afhænger indtægterne bl.a. af størrelsen af de fastsatte afgifter og gebyrer, som i vidt omfang fastlægges på grundlag af objektive kriterier som f.eks. den gennemsnitlige udgift forbundet med behandlingen af en sag om udstedelse eller forlængelse af en tilladelse eller godkendelse af en bestemt aktivitet eller et produktionsanlæg. Der vil dog over en periode på 6 år skulle være balance mellem udgifter i Råstofdirektoratets regi og de beløb, som bliver opkrævet til dækning heraf, og som undtages fra indtægtsopgørelsen.

Det følger af § 7, stk. 2, nr. 2, at indtægtsdefinitionen omfatter enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere for så vidt angår den del af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland.

Bestemmelsen omfatter indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af selskaber, som er rettighedshavere. Herudover omfatter bestemmelsen også indtægter i forbindelse med fysiske personers tilladelser til småskala udnyttelse af hårde mineraler i Grønland, jf. nærmere afsnit 5.3.5.2.

Beskatningen vil omfatte selskabsskatter opgjort efter de til enhver tid gældende opgørelses- og fradragregler samt skatteprocenter i henholdsvis Grønland og Danmark. Hertil kommer de særlige bestemmelser om kapitalisering, armslængdepriser og armslængdevilkår nævnt i pkt. 5.3.5.2 i de almindelige bemærkninger om tilladelsesvilkårene. Disse bestemmelser skal også være opfyldt. Der henvises i øvrigt til det samtidigt fremsatte forslag til ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland, jf. § 9 i forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre.

Beskatningen vil også omfatte kulbrinteskatter og lignende, hvis sådanne skatter måtte blive udskrevet. Ved en eventuel tvungen sambeskatning korrigeres selskabsskatten til brug for indtægtsopgørelsen for virkningerne af den tvungne sambeskatning.

Er rettighedshavers hjemsted i Grønland, vil der således ikke blive tale om dansk selskabsskat.

Er hjemstedet derimod i Danmark, vil der blive tale om grønlandsk beskatning efter fast driftssted (begrænset skattepligt), men ingen dansk selskabsbeskatning, idet Danmark ikke længere beskatter udenlandske faste driftssteder. Også i dette tilfælde bliver der alene tale om grønlandsk selskabsskat.

Hvis selskabet (eller det faste driftssted) er omfattet af dansk international sambeskatning, kan der blive tale om dansk skat, men der foretages godskrivning (gives credit) for den grønlandske skat. Det vil kun udløse dansk skat, i det omfang den grønlandske skat er mindre end den danske skat. I praksis vil dette blive sikret ved, at der ses bort fra dansk selskabsskat fra rettighedshavere omfattet af dansk international sambeskatning, så længe den grønlandske selskabsskattesats (med tillæg af en eventuel kulbrinteskattesats) overstiger den danske selskabsskattesats.

Det er i § 7, stk. 2, nr. 3, angivet, hvilke indtægter fra offentlig deltagelse i virksomhed på råstofområdet i Grønland som er omfattet af lovforslagets indtægtsdefinition i § 7. Bestemmelsen i nr. 3 omfatter indtægter, der direkte eller indirekte tilfalder offentlige danske og grønlandske myndigheder, fra myndighedernes ejerandele i selskaber m.v., der driver råstofvirksomhed i Grønland. Offentlige myndigheder skal i denne sammenhæng forstås bredt og omfatter alle forvaltningsmyndigheder.

Indtægter fra danske og grønlandske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet, omfatter indtægter til disse myndigheder fra eller i virksomheder eller lignende, som deltager i efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland. Det gælder, uanset om myndigheden ejer hele eller dele af selskabet direkte eller indirekte (via hel- eller delejet selskab, herunder via ejerskab af moderselskab, datterselskab eller lignende), og uanset om selskabets deltagelse i råstofaktiviteterne sker i henhold til en tilladelse meddelt på markedsvilkår eller på andre vilkår, herunder vilkår om fuld eller begrænset (delvis) bæring af selskabet (dækning af dets udgifter) i hele eller dele af tilladelsesperioden.

Indtægter omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3, opgøres på baggrund af selskabets skattepligtige indkomst opgjort efter de til enhver tid gældende opgørelses- og fradragsregler m.v. i Grønland.

Hvis indtægter omfattet af stk. 2, nr. 3, oppebæres af eller skal henføres til danske offentlige myndigheder, skal et beløb svarende til disse indtægter overføres fra staten til selvstyret.

De offentligt ejede danske eller grønlandske selskaber m.v., der er omfattet af definitionen i stk. 2, nr. 3 forpligtes ikke efter bestemmelsen til at skulle betale deres indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland til selvstyret.

Det følger af § 7, stk. 2, nr. 4, at udbytteskat er omfattet af indtægtsdefinitionen. Bestemmelsen omfatter udbytteskatter m.v. opgjort efter de til enhver tid gældende opgørelses- og fradragsregler samt skatteprocenter i henholdsvis Danmark og Grønland. Der er som hidtil tale om nettoprovenu, dvs. provenuet efter eventuelle fradrag og nedslag. Nedsættelse eller reduktion som følge af dobbeltbeskatningsaftale, moderselskabsforhold, eventuel beregningsmæssig nedsættelse ved skattegodtgørelse eller lignende indgår således i fastsættelsen af nettobeløbet.

Er rettighedshavers hjemsted i Grønland, vil der alene blive tale om grønlandsk udbytteskat opgjort efter de gældende regler, herunder reduktion som følge af dobbeltbeskatningsaftaler. Aktuelt er den grønlandske udbytteskat 37 pct. for rettighedshavere, og den indeholdes af det udloddende selskab som en endelig skat. De grønlandske dobbeltbeskatningsaftaler med Norge og Island maksimerer dog udbytteskatten til 35 pct. Udloddet udbytte kan fradrages ved opgørelsen af den selskabsskattepligtige indkomst, der beskattes med 30 pct.

Når udgangspunktet for meddelelse af udnyttelsestilladelser er, at rettighedshaveres hjemsted skal være i Grønland, vil det kun undtagelsesvis ske, at hjemstedet er i Danmark. I så fald bliver der tale om dansk udbytteskat opgjort efter de til enhver tid gældende regler med nedsættelse som følge af dobbeltbeskatningsoverenskomster, moderselskabsregler m.v.

Udbytte til danske personaktionærer beskattes sammen med andre aktieindkomster efter en progressiv skala (28/43/45 pct.), og det udloddende selskab indeholder en foreløbig udbytteskat på 28 pct. Udbytte til danske selskaber med ejerandel under 15 pct. (10 pct. fra og med 2009) medregnes med 66 pct. i den selskabsskattepligtige indkomst. Ved højere ejerandel er udbyttet skattefrit, når aktien ejes i mere end 1 år. Dette gælder såvel udbytter til danske som udenlandske selskaber (i lande omfattet af dobbeltbeskatningsoverenskomster). Øvrige udbytter til udlandet er pålagt en udbytteskat på 28 pct., som dog typisk er nedsat til 15 pct. i dobbeltbeskatningsoverenskomsterne. Udbyttebetaling kan ikke fradrages i den selskabsskattepligtige indkomst, der beskattes med en sats på 25 pct.

Af hensyn til en enkel administration af opgørelsen kan den indeholdte kildeskat i denne sammenhæng dog anses for endelig ved udlodning til personer, der er skattepligtige til Danmark, og skatten af udbytter

til danske selskaber kan opgøres ved en beregning, der ikke tager hensyn til selskabets øvrige indkomster m.v.

Endvidere omfatter definitionen skatter af (en del af) udbytter fra selskaber, der ejer 100 pct. af en rettighedshaver, når moderselskabet kan modtage udbytte fra rettighedshaver skattefrit. Opgørelsen sker som anført ovenfor, men skal alene omfatte skatten af den del af det udloddede udbytte, der kan henføres til udbytte, moderselskabet har modtaget skattefrit fra det rettighedshavende selskab. Denne andel kan skematisk fastsættes som de modtagne udbytters andel af selskabets samlede indtægter i den periode, det har ejet det rettighedshavende selskab.

Bestemmelsen omfatter endvidere beskatning af likvidationsprovenu fra rettighedshaver eller dennes tilbagekøb af egne aktier på niveau med egentligt udbytte, således at indtægtsdefinitionen omfatter og forudsætter skat af enhver form for udtræk fra rettighedshaver.

Til § 8

Bestemmelsen beskriver indvirkningen på statens tilskud til Grønlands Selvstyre, såfremt der tilfalder selvstyret indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland. Med forslaget reduceres statens tilskud efter § 5, såfremt indtægterne fra råstofaktiviteter overstiger 75 mio. kr. i et givet år. Tilskuddet reduceres med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, der overstiger 75 mio. kr. Fradraget på 75 mio. kr. sker ud fra et ønske om at øge incitamentet til efterforskning og dermed bidrage til en mere selv bærende grønlandsk økonomi. Beløbet på 75 mio. kr. reguleres efter *stk. 2* årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven med virkning fra 1. januar året efter lovens ikrafttræden.

For så vidt angår opgørelse og afregning af indtægter, jf. *stk. 3*, henvises til pkt. 5.3.5.4 i de almindelige bemærkninger.

Hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner, jf. § 8, indledes der forhandlinger efter bestemmelsen i § 10 mellem Naalakkersuisut og regeringen om bl.a. spørgsmålet om en genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre. Der henvises nærmere til bemærkningerne til den foreslåede § 10.

Til § 9

Råstofområdet er i dag præget af et omfattende samarbejde mellem grønlandske og danske myndigheder. Ved en grønlandsk overtagelse af råstofområdet efter § 2 må selvstyret umiddelbart efter overtagelsen forventes at have behov for, at samarbejdet med danske institutioner på det administrative og forskningsmæssige niveau kan fortsætte.

Med bestemmelsens *stk. 1* foreslås det, at regeringen skal sikre, at Grønlands Selvstyre mod betaling fortsat kan have adgang til rådgivning og anden opgavevaretagelse ved administrationen af området. Der tænkes her på opgaver, som hidtil har været udført af de danske forskningsinstitutioner GEUS og DMU (fra den 1. januar 2007 en del af Aarhus Universitet). Opgaverne beskrives nærmere i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen stiller krav om, at regeringen – som led i den beskrevne aftale – mod betaling stiller de pågældende ydelser til rådighed for selvstyret.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at der fra tidspunktet for overtagelsen af råstofområdet indgås en aftale mellem Naalakkersuisut og regeringen om ydelserne, der er nævnt i *stk. 1*. Aftalen forudsættes indgået for en 5-årig periode. Naalakkersuisut sikres dermed adgang til ydelserne i en periode på 5 år, og det tilstræbes dermed at sikre et fortsat efterforskningsniveau, som følger målsætningen om at skabe et grundlag for at få indtægter fra udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland. Efter udløbet af den første 5-årige aftale er det efter *stk. 3* op til Naalakkersuisut at beslutte, om aftalen skal fornyes i form af flerårige aftaler.

Så længe Naalakkersuisut indgår aftaler med regeringen om de nævnte ydelser i relation til råstofud-

nyttelse i henhold til bestemmelsens stk. 2 og 3, stiller regeringen efter *stk. 4* forskning af særlig relevans for råstofefterforskningen i Grønland vederlagsfrit til rådighed for Naalakkersuisut. Der tænkes her på de basale institutions- og forskningsopgaver, herunder videreførelse og finansiering af driften af råstofs specifikke databaser, som f.eks. seismiske databaser, mineraldatabaser og databaser over følsomme naturområder, som GEUS og DMU hidtil har udført af relevans for råstofefterforskningen i Grønland.

Samtidig med fremsættelsen af dette lovforslag vil der blive fremsat forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, der vil tilvejebringe hjemmel til, at regeringen kan opfylde sine forpligtelser i henhold til § 9.

Hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner, jf. § 8, indledes der forhandlinger efter bestemmelsen i § 10 mellem Naalakkersuisut og regeringen om bl.a. spørgsmålet om en fortsættelse af aftaler indgået efter § 9. Der henvises nærmere til bemærkningerne til den foreslåede § 10.

Til § 10

Hvis statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner, jf. § 8, bortfalder tilskuddet også for efterfølgende år, og der skal herefter ikke længere betales tilskud til selvstyret, medmindre andet aftales. Dette gælder, uanset om indtægterne fra råstofaktiviteter i Grønland eventuelt falder igen eller helt bortfalder. En sådan situation kunne bl.a. opstå i årene efter et år med ekstraordinære engangsindtægter f.eks. som følge af salg af ejerandele i grønlandske offentligt ejede råstofrelaterede virksomheder.

Det foreslås med bestemmelsen i § 10, at der i den nævnte situation, hvor der tilfalder Grønlands Selvstyre råstofindtægter af et sådant omfang, at statens tilskud i henhold til § 5, jf. § 8, reduceres til nul kroner, indledes forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen om de fremtidige økonomiske relationer mellem selvstyret og staten.

I forhandlingerne vil navnlig indgå spørgsmålet om en genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre, spørgsmålet om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland samt spørgsmålet om en fortsættelse af en aftale indgået om de i § 9 nævnte ydelser. I forhandlingerne kan endvidere indgå spørgsmålet om udgifter til dækning af sagsområder, der ikke kan overtages inden for rammerne af grundloven og rigsfællesskabet, og eventuelt andre sagsområder, som selvstyret og regeringen ønsker løst i fællesskab.

Ingen af parterne er forpligtet på et bestemt forhandlingsresultat.

Hvis parterne i det tilfælde, hvor statens tilskud til selvstyret er reduceret til nul kroner, ikke indgår aftale om genoptagelse af statens tilskud, skal staten ikke betale tilskud til selvstyret i de efterfølgende år. Kun hvis der indgås en aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut herom, vil statens betaling af tilskud til selvstyret skulle genoptages i den nævnte situation. Det forudsættes i den forbindelse, at en eventuel aftale om genoptagelse af statens tilskud til selvstyret vil skulle gennemføres ved lovgivning, som således vil udgøre retsgrundlaget for genoptagelsen.

Bestemmelsen i § 10 finder dog ikke anvendelse, hvis statens tilskud til selvstyret reduceres til nul kroner som følge af, at danske offentlige myndigheder eller selskaber m.v., der ejes af danske offentlige myndigheder, foretager salg af ejerandele i råstofselskaber eller andele i råstof tilladelser i Grønland.

I et sådant tilfælde medregnes alene en del af indtægten fra dispositionen i årets indtægtsopgørelse. Den del af indtægten, der medregnes i årets indtægtsopgørelse og dermed overføres til Grønlands Selvstyre, beregnes som det beløb, der vil nedbringe statens tilskud til nul kroner. Det resterende beløb bibeholdes af staten og overføres til indregning i indtægtsopgørelsen det efterfølgende år. Hvis det resterende beløb bevirker, at statens tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres til nul kroner i det efterfølgende år, medregnes på tilsvarende måde kun den del af beløbet, der netop reducerer statens tilskud til selvstyret til nul kroner – og så fremdeles. De medregnede indtægter og reduktionen af statens tilskud til nul kroner de pågældende år medfører ikke bortfald af fremtidige tilskud fra staten til selvstyret, jf. bemærkningerne i pkt. 5.3.3 og 5.3.5.3. Såfremt øvrige indtægter i et år, dvs. bortset fra indtægter fra danske offentlige myn-

digheders salg af andele i råstofselskaber m.v. omfattet af § 7, stk. 2, nr. 3 eller andele i råstoftilladelser i Grønland, reducerer statens tilskud til selvstyret til nul kroner, beholder staten et eventuelt resterende beløb fra salg af andele i råstofselskaber m.v. og råstoftilladelser, og der indledes forhandlinger i medfør af § 10.

Det ovenfor anførte skal sikre, at indtægtsordningens formål i videst muligt omfang opfyldes, selv om danske offentlige myndigheder eller selskaber m.v., der ejes af danske offentlige myndigheder, senere foretager dispositioner, der skaber ekstraordinære engangsindtægter et enkelt år. Grønlands Selvstyre har ikke nogen indflydelse på sådanne dispositioner.

For så vidt angår spørgsmålet om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalder disse indtægter Grønlands Selvstyre, medmindre der indgås aftale mellem parterne om en fordeling af indtægterne. Dette gælder dog ikke for indtægter fra danske offentlige myndigheders (statens og kommunernes mv.) ejerandele i selskaber mv., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland, samt fra skatter og afgifter i Danmark, jf. § 7, stk. 2, nr. 2-4. Disse indtægter vil i den nævnte situation tilfalde de pågældende danske myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at eventuelle aftaler mellem Naalakkersuisut og regeringen om rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet, jf. § 9, ikke vil fortsætte i den omhandlede situation, hvor statens tilskud til Grønlands Selvstyre er reduceret til nul kroner, medmindre parterne indgår aftale herom.

Til § 11

Bestemmelsen i § 11 indeholder de overordnede principper for udenrigskapitlet.

Stk. 1 og stk. 2 omhandler de to hovedformer for Naalakkersuisuts deltagelse i det internationale samkvem. *Stk. 1* angår især muligheden for Naalakkersuisut til selv at handle på det udenrigspolitiske område, mens *stk. 2* især angår de tilfælde, hvor Naalakkersuisut deltager i det internationale samkvem som en del af regeringens optræden i mellemfolkelige anliggender.

Herudover fremgår det af *stk. 1*, at der kan indgås aftaler mellem regeringen og Naalakkersuisut om Naalakkersuisuts muligheder for at handle i mellemfolkelige anliggender i andre tilfælde end dem, der følger af udenrigskapitlet. Sådanne aftaler vil selvsagt skulle være i overensstemmelse med de forfatningsmæssige forudsætninger i *stk. 3*. Endvidere fastlægger *stk. 2*, at inddragelsen af Naalakkersuisut skal have form af et samarbejde, og at sigtet hermed skal være, at Grønlands interesser så vel som rigets samlede interesser skal tilgodeses.

Bestemmelsen i *stk. 3* klargør, at udenrigs- og sikkerhedspolitik er rigsanliggender, og at udenrigsministerens og de danske myndigheders udenrigspolitiske kompetence efter grundloven ikke begrænses af bestemmelserne i kapitlet.

Dette vil navnlig have betydning i spørgsmål, hvor Naalakkersuisut efter § 12 kan forhandle og indgå aftaler uden udenrigstjenestens medvirken.

Til § 12

§ 12 angår folkeretlige aftaler. Den omfatter også aftaler om rent tekniske emner, som forhandles og indgås af ressortmyndigheder, de såkaldte forvaltningsaftaler. Loven gælder ikke for internationalt samarbejde, som ikke er af folkeretlig karakter. Dette gælder f.eks. Grønlands deltagelse i samarbejdet i Inuit Circumpolar Conference og aftaler med regionale enheder i nabolande, f.eks. canadiske provinser og territorier. Dette samarbejde kan fortsættes og udbygges uden at berøre de stats- og folkeretlige spørgsmål, som er omhandlet i nærværende lov.

Fuldmagtsbestemmelserne i § 12 indebærer en adgang for Naalakkersuisut til selv at føre forhandlingerne, men indebærer ikke nogen pligt hertil. § 12 udelukker således ikke, at Naalakkersuisut vælger, at forhandlinger føres på grundlag af regelsættet i § 13 frem for efter fuldmagtsreglerne i § 12. Det vil

her navnlig kunne være aktuelt at anvende reglerne i § 13, stk. 2, om, at Naalakkersuisut selv kan føre forhandlingerne under udenrigstjenestens medvirken, og reglen i stk. 3 om, at Naalakkersuisut i videst muligt omfang kan medundertegne folkeretlige aftaler, hvor Danmark og Grønland i fællesskab har været inddraget. Grønlands aftaler med EU har således hidtil været ført med udenrigstjenestens medvirken, fordi Danmarks medvirken i forhandlingerne er skønnet hensigtsmæssig for varetagelsen af Grønlands interesser.

§ 12 omfatter alle folkeretlige handlinger i relation til forhandling og indgåelse af aftaler, herunder også uformelle forhandlinger, der måtte være et led i større forhandlingsforløb. Specielt for opsigelse af aftaler fremgår af stk. 3, at aftaler, som er indgået af Naalakkersuisut i medfør af bestemmelsen, kan opsiges af Naalakkersuisut i medfør af bestemmelsen. For så vidt indgåelse af nye aftaler i henhold til § 12 vil kræve, at gamle aftaler, som er indgået af de danske myndigheder, ophører, vil dette efter omstændighederne kunne kræve medvirken af de danske myndigheder.

§ 12 angår kun folkeretlige aftaler, der fuldt ud ligger inden for områder, som er overtaget af Grønlands Selvstyre. Det er i denne forbindelse ikke afgørende, om de pågældende sagsområder er overtaget i henhold til den hidtidige hjemmestyreløvs § 4, § 5 eller § 7, eller om overtagelse er sket i henhold til nærværende lov. § 12 finder således ikke anvendelse i forhold til aftaler, hvori der også indgår emner, der falder uden for overtagne sagsområder. Spørgsmålet om, hvor detaljeret bedømmelsen af denne betingelse skal være, må fastlægges i praksis, hvor der må udøves rimelige skøn i forhold til de konkrete aftaleudkast, der skal forhandles.

Folkeretlige aftaler, som både omfatter Grønland og Færøerne, opfylder ikke betingelserne i § 12, stk. 1, idet de ikke angår spørgsmål, der alene vedrører Grønland. Da det er ønskeligt, at Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre kan forhandle og indgå sådanne aftaler efter samme principper, som er fastlagt i stk. 1, åbner bestemmelsen i stk. 2 mulighed for, at Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre kan forhandle og indgå sådanne aftaler under forudsætning af, at de handler i forening. Denne bestemmelse åbner således en mulighed for fælles optræden af Grønland og Færøerne, men den indeholder ingen pligt hertil. Ønsker den ene af parterne, at sådanne forhandlinger og aftaler sker efter bestemmelserne i § 13, står denne mulighed også åben.

Det følger af § 12, stk. 4, at visse typer af aftaler ikke er omfattet af bemyndigelsen i § 12. Det fastslås derfor i bestemmelsen, at sådanne aftaler indgås efter bestemmelsen i § 13. Det drejer sig for det første om folkeretlige aftaler, der berører forsvars- og sikkerhedspolitikken. Aftaler i forbindelse med forsvarsaftalen af 1951, som ændret ved aftale af 6. august 2004, og andre aftaler, der berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, er ikke omfattet af lovforslaget. Ved afgørelsen af, hvorvidt en given forhandling må anses for at berøre forsvars- og sikkerhedspolitikken, vil det være af væsentlig betydning, om aftalen forhandles med det pågældende lands udenrigs- og forsvarsmyndigheder, eller om der alene sigtes mod forhandlinger mellem Naalakkersuisut og andre ressortmyndigheder i en fremmed stat – f. eks. miljømyndigheder eller skattemyndigheder.

For det andet drejer det sig om aftaler, der skal gælde for Danmark. Dette beror på, at Grønland ikke kan deltage selvstændigt under betegnelsen »Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland« i aftaler, hvor Kongeriget allerede deltager i aftalen, jf. hvad der er nævnt i de almindelige bemærkninger ovenfor under pkt. 7.2 om statsretlige forhold.

For det tredje drejer det sig om folkeretlige aftaler, der forhandles inden for en international organisation, som Kongeriget Danmark er medlem af. Sådanne folkeretlige aftaler vil normalt skulle gælde for Danmark. Fuldmagten vil derfor i de fleste af disse tilfælde ikke kunne finde anvendelse allerede som følge af Danmarks deltagelse i forhandlingerne om aftalen, jf. ovenfor om det forhold, at fuldmagten ikke finder anvendelse for aftaler, som skal gælde for Danmark. Den særlige begrænsning af fuldmagten i relation til aftaler, der forhandles inden for en international organisation, som Danmark er medlem af, får selvstændig betydning, hvor EU inden for en international organisation, som Kongeriget Danmark

og de øvrige EU-lande er medlemmer af, repræsenterer alle medlemslandene ved udarbejdelse af en international aftale og udøver medlemsstaternes stemmeret. Det bemærkes for fuldstændighedens skyld, at EU-medlemsstater, som har oversøiske territorier, hvis udenrigsrelationer de varetager, og som ikke er omfattet af EU-traktaterne, i en sådan situation i overensstemmelse med erklæring nr. 25 til Maastricht-traktaten selv kan handle til varetagelse af et oversøisk territoriums interesser, uden at dette skader Fællesskabets interesser, i tilfælde af en interessekonflikt, som ikke kan løses.

Reglen i § 12, stk. 5, indebærer, at regeringen efter forhandlinger med Naalakkersuisut fastlægger de nærmere rammer for samarbejdet i henhold til § 12. Sådanne rammer er allerede fastlagt af udenrigsministeren den 26. september 2005 med hjemmel i fuldmagtslovens § 2, stk. 2. Disse rammer vil fortsat være gældende. Udenrigsministeren må på samme måde træffe afgørelser om de konkrete spørgsmål, som måtte opstå i det løbende samarbejde, f.eks. hvorvidt en påtænkt aftale fuldt ud falder inden for overtagne sagsområder.

Aftaler, som indgås i medfør af § 12, betegnes efter *stk. 6* som aftaler indgået af »Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland«, såfremt der er tale om aftaler, der fremtræder som indgået mellem stater. I de normale tilfælde, hvor aftalerne fremtræder som indgået mellem regeringer eller mellem forvaltningschefer, foreskriver bestemmelsen, at aftalerne i titlerne kan fremtræde som indgået af Naalakkersuisut, idet der samtidig i en præambelbestemmelse til den konkrete aftale skal henvises til det retlige grundlag for aftalen, som findes i selvstyreloven. Denne ordning svarer ganske til, hvad der gælder efter fuldmagtsloven og de af udenrigsministeren den 26. september 2005 fastlagte rammer. Det er dog fundet hensigtsmæssigt at optage alle betegnelserne direkte i selve lovteksten. Detaljer vedrørende præambelbestemmelser samt fastlæggelse af alternative betegnelser sker fortsat af udenrigsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut, jf. *stk. 8*.

§ 12, *stk. 7*, angiver betegnelsen for aftaler, som indgås af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening. Det er ikke fundet rigtigt i selvstyreloven at ændre reglerne om de betegnelser, der kan finde anvendelse for aftaler, der også omfatter Færøerne. Det følger dog allerede af udenrigsministerens fastlæggelse af rammerne for samarbejdet af 26. september 2005, at der kan anvendes samme arter af betegnelser, som dem, der er angivet i *stk. 6*.

Det fremgår af *stk. 8*, at udenrigsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut kan fastlægge nærmere regler for brugen af betegnelser, samt andre betegnelser, efter reglerne i *stk. 5*. De allerede fastlagte rammer af 26. september 2005 forbliver i kraft, indtil det måtte blive ændret. De i cirkulæret foreskrevne henvisninger til fuldmagtsloven må dog efter selvstyrelovens ikrafttræden erstattes af en tilsvarende henvisning til selvstyrelovens § 12.

Til § 13

Bestemmelsen i *stk. 1* forpligter regeringen til at underrette Naalakkersuisut forud for forhandling om indgåelse af folkeretlige aftaler, der har særlig betydning for Grønland.

Om betydningen af udtrykket »særlig betydning for Grønland« henvises til de almindelige bemærkninger ovenfor under pkt. 7.5.

Hvor Naalakkersuisut i kraft af underretningen fra rigsmyndighederne tilkendegiver synspunkter, som ønskes inddraget i forhandlingerne, vil disse synspunkter på ligeværdigt grundlag skulle indgå i forberedelserne til forhandlingerne.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at regeringen kan bemyndige Naalakkersuisut til at føre forhandlinger under medvirken af udenrigstjenesten i sager, »der alene vedrører Grønland«.

Bestemmelsen i § 13, *stk. 3*, angår Naalakkersuisuts medundertegnelse af visse aftaler. Bestemmelsen indebærer, at hvor Danmark og Grønland i fællesskab er inddraget i forhandlinger, kan Naalakkersuisut i videst muligt omfang medundertegne den pågældende aftale. Bestemmelsen vil typisk kunne finde anvendelse, hvor Grønland har ført forhandlingerne i medfør af *stk. 2*. Den kan dog også finde anvendelse i en

række andre tilfælde. Således blev Igaliku-aftalekomplekset – hvor regeringen var hovedforhandler, men hvor Grønland og Danmark var inddraget i fællesskab – medundertegnet af Naalakkersuisut. Udtrykket »i videst muligt omfang« sigter til, at der kan være såvel folkeretlige som politiske forhold, der ikke muliggør en medundertegnelse fra Naalakkersuisut. For multilaterale aftaler – navnlig i internationale organisationer og på generelle diplomatiske konferencer – vil der således ofte være folkeretlige normer, der indebærer, at de pågældende forpligtelser gælder for Kongeriget Danmark, uden at det af aftalens underskriftformalia kan fremgå, at Naalakkersuisut er medunderskriver af aftalen. Ved diplomatiske konferencer kræves således typisk en fuldmagt fra de enkelte landes udenrigsministre for at kunne undertegne.

Heller ikke ved bilaterale aftaler kan bestemmelsen selvsagt sikre, at fremmede stater vil acceptere Naalakkersuisut som medunderskriver. Hvis det skulle vise sig nødvendigt, vil det dog normalt være muligt for udenrigsministeren at bemyndige et medlem af Naalakkersuisut til at medunderskrive en aftale på regeringens vegne, således at et medlem af Naalakkersuisut undertegner aftalen.

Adgangen til at medundertegne en aftale ændrer ikke ved, at aftalen for rigets vedkommende indgås af regeringen og ikke giver en egentlig veto for Grønland. Bestemmelsen svarer på dette punkt til Itilleq-erklæringen, hvis princippet gælder med forbehold af regeringens ansvar og beføjelser efter grundloven.

I bilaterale aftaler, som kan medundertegnes af Naalakkersuisut, vil det ofte være naturligt, at det også fremgår af aftalens titel, at denne er indgået af den danske regering sammen med Naalakkersuisut, uden at dette ændrer aftalens karakter af at være en bilateral aftale.

Bestemmelserne i stk. 2 og 3 finder anvendelse, hvor fuldmagtsbestemmelsen i § 12 ikke er anvendelig, f.eks. fordi aftalen ikke fuldt ud angår overtagne sagsområder, eller hvor Naalakkersuisut ønsker, at forhandlingerne sker på grundlag af § 13, stk. 2 og 3.

Hvor Naalakkersuisut undertegner en aftale sammen med regeringen, beror det på interne grønlandske forhold, i hvilket omfang Naalakkersuisut forelægger sådanne aftaler for Landstinget eller dets udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg. Når Naalakkersuisut har meddelt regeringen, at alle interne grønlandske procedurer er tilendebragt, indhenter regeringen om fornødent Folketingets samtykke og meddeler sluttelig aftaleparten, at alle forfatningsmæssige procedurer er gennemført.

Bestemmelsen i § 13, stk. 4, om, at folkeretlige aftaler skal forelægges til høring for Naalakkersuisut, er væsentligt udvidet i forhold til hjemmestyrelovens § 13, der alene foreskriver høring for visse aftaler, der kræver Folketingets samtykke. Forslaget svarer dog i det væsentlige til gældende praksis efter Statsministeriets vejledning om sager vedrørende Grønland og retningslinier for ministeriers og styrelser forhold til Grønland.

Om betydningen af udtrykket »særlig betydning for Grønland« henvises til, hvad der er anført herom oven for under § 13, stk. 1. Det siger sig selv, at forelæggelsespligten ikke gælder for aftaler, som ikke skal gælde for Grønland, f.eks. aftaler der vedrører Danmarks medlemskab af EU, som Grønland står udenfor.

I praksis har regeringen ikke sjældent ønsket hurtigt at ratificere givne traktater, mens Naalakkersuisut enten ikke ønskede, at traktaten skulle gælde for Grønland, eller ikke havde mulighed for at tage stilling til spørgsmålet inden for den givne tidsfrist. Regeringen har i sådanne tilfælde afgivet en erklæring i forbindelse med tiltrædelsen om, at traktaten ikke gælder for Grønland, med mindre der senere afgives en særskilt notifikation herom. Denne fremgangsmåde giver øget mulighed for at tilgodese selvstyrets ønsker om traktaters anvendelse for Grønland. I visse typer af internationale aftaler – f.eks. vedrørende menneskerettigheder eller terrorismebekæmpelse – er det dog ikke muligt eller ønskeligt at tage forbehold eller begrænse en aftales territoriale anvendelsesområde.

Efter hjemmestyrelovens § 14 kan forelæggelse ved tvingende omstændigheder ske efterfølgende, og

der gælder normalt en 6 måneders frist for besvarelse af en høring, med mindre rigsmyndighederne fastsætter andet i det enkelte tilfælde. Det foreslås, at disse regler moderniseres, således at bestemmelsen om efterfølgende høring udgår, idet det med moderne kommunikation altid vil være muligt at gennemføre en høring, evt. med en kort frist.

Til § 14

§ 14 svarer til bestemmelsen i fuldmagtslovens § 4. Bestemmelsen i § 14 angår de særlige tilfælde, hvor internationale organisationer giver mulighed for, at andre end stater og sammenslutninger af stater kan opnå medlemskab i eget navn. Det omfatter i alt væsentligt associeret medlemskab, som typisk gælder for oversøiske områder, hvis udenrigsanliggender varetages af en medlemsstat. Det følger af bestemmelsen i § 14, at regeringen er indstillet på i konkrete tilfælde – efter ønske fra og i samarbejde med Naalakkersuisut – at undersøge de konkrete muligheder for grønlandsk medlemskab i eget navn af internationale organisationer, der er åbne for andre end stater og sammenslutninger af stater, og i givet fald at støtte sådanne ønsker, hvor dette er foreneligt med Grønlands forfatningsmæssige status. Det bemærkes, at selvstyret i givet fald vil skulle inddrages i en vurdering af, hvorvidt et medlemskab af en international organisation er foreneligt med Grønlands forfatningsretlige status.

Til § 15

§ 15 svarer til hjemmestyrelovens § 16, stk. 1, med de væsentlige udvidelser og moderniseringer, som er sket ved fuldmagtslovens § 3. Bestemmelsen indebærer, at Udenrigsministeriet ansætter repræsentanter for Naalakkersuisut på danske diplomatiske repræsentationer i udlandet, hvor Naalakkersuisut fremsætter ønske herom. Bestemmelsen er således udformet som en egentlig ret for Naalakkersuisut til at få udsendt egne repræsentanter til de danske diplomatiske repræsentationer. Modstykket hertil er, at det påhviler Naalakkersuisut at betale for udgifterne hertil, og at repræsentanternes aktivitet er begrænset til varetagelse af grønlandske interesser inden for sagsområder, som er fuldt ud overtaget af Grønlands Selvstyre. Ifølge den administrative aftale af 9. maj 2005, som er omtalt ovenfor under pkt. 7.1, instrueres de pågældende repræsentanter af Naalakkersuisut og er kun i begrænset omfang underlagt udenrigstjenestens instrukser.

Skulle Naalakkersuisut ønske at udsende en repræsentant til en dansk diplomatisk repræsentation til varetagelse af grønlandske interesser på ikke overtagne sagsområder og ikke mindst på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område, vil der derfor være behov for drøftelser mellem Udenrigsministeriet og Naalakkersuisut om de nærmere retningslinier for, hvorledes dette vil kunne ske. Udenrigsministeriet har tilkendegivet, at man i givet fald er rede til at indgå en aftale herom.

Til § 16

Bestemmelsen i *stk. 1*, hvorefter selvstyret er bundet af de folkeretlige forpligtelser, som gælder for riget, svarer i alt væsentligt til bestemmelserne i hjemmestyrelovens § 10, stk. 1 og stk. 3. De folkeretlige forpligtelser, som gælder for riget, omfatter også de forpligtelser, som selvstyret måtte have påtaget sig i medfør af fuldmagtsbestemmelserne i § 12. Den udtrykkelige bestemmelse i hjemmestyrelovens § 10, stk. 3, om, at regeringen kan pålægge hjemmestyret at gennemføre foranstaltninger, som er nødvendige til opfyldelse af internationale forpligtelser, er ikke medtaget i udenrigskapitlet, idet det er lagt til grund, at en sådan beføjelse tilkommer regeringen også uden en særlig hjemmel i selvstyreloven.

Bestemmelsen i *stk. 2*, hvorefter Naalakkersuisut skal forhandle påtænkte foranstaltninger med regeringen, såfremt deres iværksættelse er af væsentlig betydning for rigets forhold til udlandet, svarer til hjemmestyrelovens § 11, stk. 2.

Til § 17

Reglerne i §§ 17-18 vedrører samarbejdet mellem selvstyret og rigsmyndighederne, og de foreslåede

bestemmelser indebærer en udvidelse af regeringens pligt til at forelægge lovforslag og udkast til administrative forskrifter. Baggrunden for udvidelsen af forelæggelsespligten er et ønske om at styrke Grønlands Selvstyres indflydelse. Der henvises i øvrigt til pkt. 8 i de almindelige bemærkninger.

Den foreslåede § 17 omhandler forelæggelse af lovforslag.

Med bestemmelsen i *stk. 1* lægges der op til, at regeringens pligt til at forelægge lovforslag udvides i forhold til de nuværende regler i hjemmestyrelovens § 12, stk. 1, således at forelæggelsespligten vil gælde samtlige lovforslag, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland.

Det foreslås således, at regeringens forslag til love, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, inden fremsættelsen for Folketinget skal fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Det er endvidere i *stk. 2* fastsat, at regeringen afventer selvstyrets udtalelse inden fremsættelsen for Folketinget af regeringsforslag til love, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

I bestemmelsen i *stk. 3* er det bestemt, at der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 1. Det forudsættes, at fristen fastsættes så lang, som forholdet i det konkrete tilfælde tillader.

Til § 18

Bestemmelsen i § 18 vedrører forelæggelse af udkast til administrative forskrifter.

Efter *stk. 1* skal udkast til administrative forskrifter, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, inden udstedelsen fremsendes til selvstyret til udtalelse.

Det er endvidere i *stk. 2* fastsat, at udstedelse af administrative forskrifter, der indeholder bestemmelser, som udelukkende vedrører Grønland eller har særlig betydning for Grønland, afventer selvstyrets udtalelse.

I *stk. 3* er det bestemt, at der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2. Det forudsættes, at fristen fastsættes så lang, som forholdet i det konkrete tilfælde tillader.

Til § 19

Bestemmelsen viderefører hovedindholdet i § 18 i den nuværende hjemmestyrelov om tvistbilæggelse med visse ændringer. Det foreslås således i stk. 1 at præcisere, at både Naalakkersuisut og den danske regering kan indbringe tvistsspørgsmål vedrørende selvstyrets kompetence i forhold til de danske myndigheder for nævnet.

Det er endvidere præciseret, at såvel Naalakkersuisut som den danske regering hver for sig udpeger to medlemmer af nævnet.

Endelig er der for så vidt angår muligheden for at suspendere den vedtagelse eller beslutning, der er indbragt for nævnet, lagt op til en ændring i forhold til den gældende tvistbilæggelsesmodel. Efter § 18, stk. 3, i den nuværende hjemmestyrelov kan den danske regering beslutte at suspendere hjemmestyrets vedtagelse eller beslutning, som er forelagt nævnet, indtil nævnets afgørelse foreligger. Med den foreslåede § 19, stk. 3, er kompetencen til at suspendere vedtagelsen eller beslutningen overladt til nævnet. Dermed er der åbnet op for, at både danske og grønlandske vedtagelser eller beslutninger kan suspenderes, hvis de er indbragt for nævnet, ligesom de grønlandske og danske myndigheder ligestilles ved, at kompetencen til at suspendere den pågældende vedtagelse eller beslutning overlades til nævnet.

Til § 20

Bestemmelsen fastlægger, at grønlandsk er det officielle sprog i Grønland.

Den nuværende hjemmestyrelovs § 9 regulerer ligeledes anvendelsen af det danske sprog. Det følger således af hjemmestyrelovens § 9, stk. 1, 2. pkt., at der skal undervises grundigt i det danske sprog. Det

følger endvidere af hjemmestyrelovens § 9, stk. 2, at begge sprog skal kunne anvendes i offentlige forhold.

Det er de grønlandske myndigheders opfattelse, at beherskelsen af flere sprog i et dynamisk og stadig mere globaliseret samfund er af stor vigtighed. Bestemmelsen skal tolkes i lyset af dette, og derfor skal der undervises grundigt i grønlandsk, dansk og engelsk.

Dansk skal stadig kunne anvendes i offentlige anliggender, jf. landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, og der vil – ligesom med hensyn til undervisning i dansk i Grønland – kunne fastsættes nærmere regler om denne anvendelse i relevant grønlandsk lovgivning.

Det er samtidig de grønlandske myndigheders opfattelse, at det grønlandske sprog er en del af det grønlandske folks kulturelle identitet, og det er de grønlandske myndigheders politik at sikre undervisning i grønlandsk med henblik på bevarelse og styrkelse af det grønlandske sprog som kommunikationsmiddel i den offentlige forvaltning og som kulturbærende sprog i det grønlandske samfund. Selvstyret sikrer samtidig undervisning i dansk og andre relevante sprog, der vil kunne kvalificere grønlandske unge til videre uddannelse i Danmark og i andre lande.

Til § 21

Det er i *stk. 1* fastslået, at beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Det bestemmes i *stk. 2*, at der indledes forhandlinger med henblik på gennemførelse af selvstændighed for Grønland, hvis det grønlandske folk træffer beslutning om selvstændighed. Træffes en sådan beslutning må Grønlands Selvstyre rette henvendelse til den danske regering med henblik på at igangsætte sådanne forhandlinger.

Med bestemmelsen fastslås en egentlig ret for Grønland til forhandlinger med henblik på gennemførelse af selvstændighed for Grønland.

Det følger af det foreslåede *stk. 3*, at en aftale mellem Naalakkersuisut og den danske regering skal indgås med samtykke fra Inatsisartut og godkendes ved en folkeafstemning i Grønland. Det forudsættes, at samtykket skal indhentes og folkeafstemningen afholdes efter, at der foreligger et forhandlingsresultat mellem Naalakkersuisut og regeringen.

Det følger endvidere af det foreslåede *stk. 3*, at en aftale mellem Naalakkersuisut og den danske regering om selvstændighed for Grønland indgås med samtykke fra Folketinget. Folketingets samtykke vil i givet fald skulle meddeles i henhold til grundlovens § 19.

Den foreslåede bestemmelse i § 21 bygger således på, at Grønland kan udtræde af riget, og at Grønlands udtræden af riget ikke vil kræve en ændring af grundloven.

Det er i *stk. 4* udtrykkeligt fastsat, at selvstændighed for Grønland indebærer, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland. Højhedsretten nævnt i *stk. 4* omfatter hele det grønlandske territorium (land-, sø- og luftterritoriet).

Der kan endvidere henvises til pkt. 10 i de almindelige bemærkninger.

Til § 22

Det fastsættes med bestemmelsen, at loven træder i kraft den 21. juni 2009.

Til § 23

Samtidig med lovens ikrafttræden ophæves lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre.

Det er i *stk. 2* fastsat, at § 8 i lov om Grønlands hjemmestyre forbliver i kraft, indtil råstofområdet er overtaget af Grønlands Selvstyre

Det er i *stk. 3* fastslået, at Grønlands Selvstyre fortsat har den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 4 i lov om Grønlands hjemmestyre.

Ifølge *stk. 4* har Grønlands Selvstyre den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i lov om Grønlands hjemmestyre.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.2 vil der samtidig med dette lovforslag blive fremsat forslag til lov om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, hvori bemyndigelseslove, der er gennemført i henhold til hjemmestyrelovens § 5, foreslås ophævet.

Visse af bemyndigelseslovene indeholder dog bestemmelser, som foreslås videreført i det samtidig fremsatte forslag til lov om forskellige forhold til forbindelse med Grønlands Selvstyre, idet de pågældende bemyndigelseslove understøtter rigsmyndighedernes muligheder for at løse opgaver i og omkring Grønland. Videreførelsen af bestemmelserne indebærer, at Grønlands lovgivende og udøvende magt inden for sagsområdet er begrænset af de pågældende bestemmelser. Det drejer sig bl.a. om enkelte bestemmelser i lov nr. 612 af 23. december 1980 om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse og lov nr. 1089 af 29. december 1997 for Grønland om telekommunikation.

Til § 24

Lov nr. 577 af 24. juni 2005 om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler ophæves.

Bestemmelsen i *stk. 2* sikrer, at de af udenrigsministeren fastlagte rammer i henhold til § 2, stk. 2, i lov om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler optrykt som cirkulære nr. 125 af 26. september 2005, forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

Til § 25

§ 22 i lov om mineralske råstoffer i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998, regulerer fordelingen af det offentlige indtægter fra rettighedshaveres virksomhed vedrørende mineralske råstoffer i Grønland. Da den fremtidige regulering heraf vil ske ved selvstyrelovens § 7, 8 og 10, foreslås bestemmelsen i § 22 i lov om mineralske råstoffer ophævet.

Til § 26

Som nævnt i de almindelige bemærkninger pkt. 5.3.5.3 er det aftalt mellem landsstyret og regeringen, at staten overdrager sine aktier i Nunaoil A/S til selvstyret ved lovens ikrafttræden. Som vederlag for overdragelsen vil selvstyret betale et beløb svarende til statens ejerandel af den bogførte egenkapital i selskabets balance pr. 31.12.2007 tillagt statens efterfølgende kapitalindskud frem til selvstyrets overtagelse af statens aktier i Nunaoil A/S. Indtægter ved salget af statens ejerandel af Nunaoil A/S til selvstyret er ikke omfattet af lovforslagets § 7, stk. 2. Et eventuelt senere helt eller delvist salg af selvstyrets ejerandel i Nunaoil A/S er som andre salg af ejerandele derimod omfattet af den nævnte bestemmelse.

Lov om selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 9. februar 1999, regulerer statens og hjemmestyrets stiftelse og drift af Nunaoil A/S, herunder størrelsen af selskabets aktiekapital og den løbende orientering af Folketinget om selskabets drift.

Ophævelsen af lovbekendtgørelse nr. 87 af 9. februar 1999 om selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland m.v. er en konsekvens af, at statens aktier i Nunaoil A/S overdrages til selvstyret i forbindelse med lovens ikrafttræden.

Til § 27

Statens tilskud til Grønlands hjemmestyre reguleres i dag og frem til udgangen af 2009 af lov nr. 502 af 6. juni 2007 om tilskud til Grønlands hjemmestyre for 2008 og 2009. Som en konsekvens af, at forslaget kapitel 3 om de økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten fra lovens ikrafttræden

den 21. juni 2009 regulerer spørgsmålet om statens tilskud til Grønlands Selvstyre, foreslås det med bestemmelsen, at lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre for 2008 og 2009 ophæves.

Til § 28

Bestemmelsen indebærer, at de gældende retsfor skrifter på et område, der overtages af selvstyret, fortsat gælder i Grønland, så længe selvstyret ikke har benyttet sig af muligheden for at udstede landstingslove mv. Det sikrer, at der ikke opstår retstomme rum på de pågældende områder.

Ved rette myndighed forstås den myndighed, der til enhver tid er kompetent til at fastsætte reglerne på det pågældende område.

Til § 29

Der er tale om en overgangsbestemmelse, som fastlægger, hvilken myndighed der skal behandle konkrete sager, som ikke måtte være afsluttede på tidspunktet for et sagsområdes overgang til selvstyret.

Det foreslås i *stk. 1*, at konkrete sager, som på tidspunktet for et sagsområdes overgang til selvstyret er under behandling af en dansk myndighed, som udgangspunkt færdigbehandles af vedkommende grønlandske myndighed.

Den foreslåede ordning i *stk. 1* skal ses i lyset af, at der efter et sagsområdes overgang til selvstyret i en række tilfælde ikke længere vil være danske myndigheder til at færdigbehandle de omhandlede sager. Efter grønlandsk overtagelse af f.eks. politiet vil der således ikke i Grønland være en dansk politimyndighed, der ville kunne færdigbehandle uafsluttede sager. Bestemmelsen omfatter både konkrete sager ved danske forvaltningsmyndigheder og ved domstolene.

Det er i *stk. 2* foreslået, at vedkommende danske myndighed i særlige tilfælde og efter aftale med vedkommende grønlandske myndighed kan bestemme, at visse nærmere bestemte sager skal færdigbehandles af vedkommende danske myndighed. Baggrunden for, at der med forslaget til *stk. 2* åbnes mulighed for at fravige den almindelige ordning som foreslået i *stk. 1*, er, at der vil kunne forekomme tilfælde, hvor det kan være hensigtsmæssigt at lade danske myndigheder afslutte behandlingen af verserende sager. Det vil f.eks. kunne gælde i forhold til uafsluttede ankesager ved domstolene.

Det bemærkes, at de danske myndigheders afgørelser af de omhandlede sager i givet fald vil skulle træffes på grundlag af de materielle regler, der gælder på afgørelsestidspunktet. Da de grønlandske myndigheder efter overtagelsen af det pågældende sagsområde vil have den lovgivende og udøvende magt på området og derfor vil kunne gennemføre ændringer af de relevante materielle regler, vil der være behov for at holde de pågældende danske myndigheder orienteret om eventuelle ændringer i det materielle retsgrundlag. Ansvar for denne orientering påhviler vedkommende grønlandske myndighed.

Der vil efter *stk. 2* også i fornødent omfang kunne fastsættes nærmere regler om, hvad der skal gælde med hensyn til bl.a. behandlingen af klager over afgørelser truffet af danske myndigheder samt begæringer om genoptagelse af sager, der er blevet behandlet af danske myndigheder på et sagsområde, der efterfølgende er overtaget af de grønlandske myndigheder.

Sagsområder overtaget efter den nuværende hjemmestyreløvs

Sagsområder overtaget efter hjemmestyreløvens § 4
Grønlands styrelsesordning
Styrelsesordningen for kommunerne
Skatter og afgifter
Regulering af arbejdskrafttilgangen i Grønland
Regulering af erhvervmæssigt grønlandsk fiskeri, fangst, mv.
Fredning
Kompetence til at foretage indgreb i overenskomstmæssigt varslede konflikter f.s.v.a. journalister
Kompetence til at fastsætte bestemmelser om dyrtidsregulering af lønninger m.v. for den del af det private arbejdsmarked i Grønland, hvor lønninger reguleres på grundlag af det grønlandske reguleringspristal
Næringslovgivning
Regulering af den resterende del af erhvervmæssigt fiskeri
EFG-elevs retsstilling
Kompetence til at foretage indgreb i overenskomstmæssigt varslede konflikter (genetablering af fredspligt) på den resterende del af det offentlige, ikke-statslige arbejdsmarked og på det private arbejdsmarked (Thule Air Base delvis undtaget).
Kompetence til at fastsætte bestemmelser om løn- og ansættelsesforhold i øvrigt på det private arbejdsmarked i Grønland (Thule Air Base delvis undtaget), herunder bestemmelser om dyrtidsregulering af lønninger m.v., der reguleres på grundlag af det danske reguleringspristal.
Konkurrencelovgivningen
Mønstring af søfarende
Forsamlingshuse
Radiostøddæmpning og fællesantenner
Regulering af jagt og fiskeri af ikke-erhvervmæssig karakter
Kompetence til at lovgive om licitation
Regelfastsættelse vedr. indgåelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v. for personale under hjemmestyret og kommunerne, som ikke er omfattet af hovedaftalen vedr. tjenestemænd i Grønland
Regelfastsættelse for og tilsyn med produktion af naturtørret fisk til det grønlandske hjemmemarked

Sagsområder overtaget efter hjemmestyreløvens § 7, jf. § 4
Stednavne i Grønland – L 555 30/11-1983
Regelfastsættelse vedrørende det særlige grønlandske flag – L 222 6/6-1985
Regelfastsættelse om sommertid – L 817 19/12-1989
Regelfastsættelse vedr. ekspropriation på overtagne sagsområder – L 1012 19/12-1992

Undersøgelse og udnyttelse af vandkraftressourcer – L 1075 22/12-1993
Hunde og dyreværn – L 906 16/12-1998
Ansvarsforholdene på medieområdet – L 439 31/5-2000

Sagsområder overtaget efter hjemmestyrelovens § 5
L 579 29/11-1978 om folkeskolen i Grønland
L 580 29/11-1978 for Grønland om arbejds- og socialvæsenet
L 582 29/11-1978 for Grønland om erhvervsmæssige uddannelser
L 815 19/12-1989 om radio- og fjernsynsvirksomhed i Grønland
L 584 29/11-1978 for Grønland om fritidsvirksomhed
L 264 6/5-1993 om kirken i Grønland
L 589 29/11-1978 om biblioteksvæsenet i Grønland
L 609 23/12-1980 om folkehøjskoler i Grønland
L 610 23/12-1980 om museumsvæsenet i Grønland
L 612 23/12-1980 for Grønland om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse
L 134 28/3-1984 om støtte til erhverv i Grønland
L 135 28/3-1984 for Grønland om produktion og salg af grønlandske produkter
L 944 23/12-1986 for Grønland om boligforsyning, boligstøtte, leje af boliger m.v.
L 848 21/12-1988 om Grønlands centrale Lønanvisnings overførsel til Grønlands hjemmestyre
L 850 21/12-1988 for Grønland om miljøforhold mv.
L 369 6/6-1991 om sundhedsvæsenet i Grønland
L 1393 27/12-2008 om de gymnasiale uddannelser i Grønland

Sagsområder overtaget efter hjemmestyrelovens § 7, jf. § 5
L 469 6/11-1985 for Grønland om forsyning, trafik, postbesørgelse m.v.
L 943 23/12-1986 for Grønland om el, vand, varme, brandvæsen, havne, veje, telekommunikation m.v.
L 847 21/12-1988 om Grønlands Fiskeriundersøgelser overførsel til Grønlands hjemmestyre
L 305 14/5-1991 om tilskud til Grønlands hjemmestyre (hjemmestyrets overtagelse af sundhedsvæsenet og Sdr. Strømfjord/Kangerlussuaq Lufthavn mv.)
L 1089 29/12-1997 for Grønland om telekommunikation
L 1406 27/12-2008 om ændring af lov om sundhedsvæsenet i Grønland (Overførelse af sagsområdet anvendelse af tvang i psykiatrien til Grønlands hjemmestyre)

Justitsministeriets notat af 3. november 2004 om adgangen til at overføre yderligere beføjelser til de grønlandske myndigheder.**NOTAT****om****adgangen til at overføre yderligere beføjelser til de grønlandske myndigheder****1. Indledning**

Ved brev af 6. oktober 2004 har Grønlandsk-dansk selvstyrekommission anmodet Justitsministeriet om en redegørelse for de forfatningsretlige rammer for overførelse af yderligere kompetence til de grønlandske myndigheder.

Spørgsmålet er således, i hvilket omfang forfatningsretlige regler kan antages at sætte grænser for adgangen til i forbindelse med etablering af et udvidet, grønlandsk selvstyre at overføre yderligere af de beføjelser, der efter grundloven tilkommer Folketinget eller regeringen (kongen).

Pkt. 2 omtaler den gældende hjemmestyreordning fra 1978. Herefter behandles i pkt. 3 visse almindelige spørgsmål om overladelse af lovgivningskompetence efter grundloven. Pkt. 4 behandler begreberne forfatningsretlig enhed og rigsenheden (rigsfællesskabet), mens pkt. 5 omtaler en række andre grundlovsbestemmelser, der kan have betydning for det rejste spørgsmål.

Justitsministeriets overvejelser og vurdering er gengivet i pkt. 6.

Pkt. 7 indeholder en sammenfatning.

2. Den gældende hjemmestyreordning

Ved lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre blev der skabt grundlag for, at en række sagsområder kan overgå til hjemmestyret.

Lovens § 1, stk. 1, indeholder følgende bestemmelse:

»§ 1. Grønland udgør et særligt folkesamfund inden for det danske rige. Det grønlandske hjemmestyre varetager inden for rigsenhedens rammer grønlandske anliggender efter reglerne i denne lov.«

Hjemmestyret kan efter § 4, stk. 1, i den grønlandske hjemmestyrelov bestemme, at sagsområder eller en del af et sagsområde, der er nævnt i bilaget til loven, skal overgå til hjemmestyret. Hjemmestyret har den lovgivende og administrative myndighed for områder, der er overgået efter denne bestemmelse, og hjemmestyret overtager de udgifter, der er forbundet hermed, jf. hjemmestyrelovens § 4, stk. 2.

Efter hjemmestyrelovens § 5, stk. 1, kan rigsmyndighederne efter forhandling med hjemmestyret ved lov bemyndige hjemmestyret til at overtage den regelfastsættende myndighed for samt administrationen af et sagsområde eller en del af et sagsområde, som er nævnt i bilaget til loven, og som ikke er overgået til hjemmestyret efter hjemmestyrelovens § 4. Tilskud til således overtagne sagsområder fastsættes ved lov.

I hjemmestyrelovens § 7, stk. 1, er det fastsat, at rigsmyndighederne efter forhandling med og tilslutning fra hjemmestyret ved lov kan bestemme, at sagsområder, der ikke er nævnt i hjemmestyrelovens bilag, overgår til hjemmestyret. Afgørelsen af, hvilken sagsområder der skal overgå til hjemmestyret, træffes ud fra hensynet til rigsenheden og til, at hjemmestyret får en udstrakt indflydelse på områder, der særligt berører grønlandske forhold, jf. hjemmestyrelovens § 7, stk. 2.

Bilaget til den grønlandske hjemmestyrelov har følgende indhold:

»BILAG

- 1) Grønlands styrelsesordning.
- 2) Styrelsesordning for kommunerne.
- 3) Skatter og afgifter.
- 4) Folkekirken og de fra folkekirken afvigende trossamfund.
- 5) Fiskeri på territoriet, jagt, landbrug og renavl.
- 6) Fredning.
- 7) Landsplanlægning.
- 8) Nærings- og konkurrencelovgivning, herunder også lovgivning om restaurations- og hotelvirksomhed, regler om alkoholholdige drikke samt regler om lukketid.
- 9) Sociale forhold.
- 10) Arbejdsmarkedsforhold.
- 11) Undervisning og kultur, herunder erhvervsuddannelse.
- 12) Erhvervsforhold i øvrigt, herunder statens fiskeri- og produktionsvirksomhed, erhvervsstøtte og erhvervsudvikling.
- 13) Sundhedsvæsen.
- 14) Lejelovgivning, boligstøtte og boligforvaltning.
- 15) Vareforsyning.
- 16) Intern passager- og godsbefordring.
- 17) Miljøbeskyttelse.«

3. Almindeligt om overførsel af lovgivningskompetence.

3.1. Grundlovens § 3, 1. pkt.

Efter grundlovens 3, 1. pkt., er den lovgivende magt hos kongen (regeringen) og Folketinget i forening.

Det er drøftet i den statsretlige litteratur, i hvilket omfang lovgivningsmagten kan delegeres sin kompetence.

Om spørgsmålet anfører Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), side 551, bl.a.:

»Ifølge Grl. § 3 er den lovgivende Magt hos Kongen og Folketinget i Forening. Dette kan ændres under Iagttagelse af Grl. § 88; men kan den almindelige Lovgivningsmagt selv overlade Fastsættelsen af Retsregler til Kongen, en Minister eller andre Forvaltningsmyndigheder? Det almindelige Princip, hvorefter Delegation af offentligretlige Beføjelser er udelukket; potestas delegata non delegatur, kunde synes at føre til et benægtende Svar.

Saa enkel er Sagen dog ikke. Det er hos os en gammel Praksis, at Lovgivningsmagten giver Kongen og navnlig Ministrene Bemyndigelse til at udstede Gennemførelsesanordninger, og der er som tidligere nævnt en jævn Overgang mellem saadanne Bemyndigelser og de Fuldmagtslove, der har fundet udstrakt Anvendelse i dette Aarhundrede. Denne Praksis kan ikke anses for grundlovstridig blot i Kraft af det nævnte Princip, som ikke har nogen positiv Hjemmel i Grundloven. Grundloven er jo ogsaa i dette Aarhundrede blevet ændret tre Gange, uden at der er taget Afstand fra Brugen af Fuldmagtslove.

Spørgsmaalet bliver da kun, om der gælder nogen almindelig retlig Begrænsning for Adgangen til at give Fuldmagtslove, og om en saadan Begrænsning kan hævdes for Domstolene.

I førstnævnte Henseende er der Enighed om, at en Fuldmagtslov, som sagligt og i Tid giver ubegrænset Anordningsmyndighed, er grundlovstridig. Der maa imidlertid gælde en snævrere, omend meget ubestemt Begrænsning. Et enkelt Kriterium kan ikke blive afgørende. At Fuldmagtsloven er uden Tidsbegrænsning..., gør den ikke grundlovsstridig, hvis den i saglig Henseende er begrænset. En saglig ubegrænset Fuldmagtslov maa anses for grundlovstridig. Arten af det Retsomraade, Fuldmagtsloven omfatter, kan blive afgørende. En fuldmagtslov, der gav fri Adgang til Udstedelse af Anordninger indenfor hele

Strafferettens eller hele den borgerlige Rets Omraade, vilde utvivlsomt være grundlovsstridig. I Krisetider maa der være en videre Adgang til at give Fuldmagtslove end under normale Forhold. Om bemyndigelsen meddeles til Kongen eller en Minister, kan ikke blive af Betydning. Derimod kan Bemyndigelse til at udstede landsomfattende Anordninger formentlig ikke gives til en i Forhold til hidtidig Praksis og Retsopfattelse helt usædvanlig Myndighed, t.Eks. en Amtmand eller en Kommunalbestyrelse.

Det er saaledes forskellige Egenskaber ved en Fuldmagtslov, som bliver afgørende for, om den kan anses for grundlovstridig, tilmed saaledes, at flere Egenskaber oftest i hvert enkelt Tilfælde maa tages med i Afvejelsen for og imod.«

Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udg. ved Peter Germer (1973), side 205 f, anfører bl.a.:

»I henseende til delegationens saglige indhold kan det imidlertid ikke være ligegyldigt, hvilket omfang den har. En i saglig henseende ubegrænset delegation ville gribe ind i grundlovens fundamentale kompetencefordeling og ændre det reelle indhold af § 3, hvorefter den lovgivende myndighed er hos kongen og folketinget i forening. Hvis delegationens sagsområde er klart bestemt, er den derimod forenelig med grundlovens system, og dette gælder selv om loven overlader administrationen frihed med hensyn til hvilke foranstaltninger der bør træffes i henhold til delegationen. I dansk praksis er der navnlig forekommet vidtgående delegationer på det erhvervspolitiske område, specielt valutaforhold, vareforsyning, støtteordninger til landbruget m.m., og grundlovmæssigheden heraf er almindeligt anerkendt. Ved HD 1941.1076 opretholdtes en lov der bemyndigede handelsministeren til at »træffe foranstaltninger til bybefolkningens forsyning med mælk og fløde til den billigst mulige pris«.

Dernæst kan man spørge, om lovgivningsmagten har frihed til at delegere til hvem som helst. I praksis er dette ikke noget vigtigt problem. Delegation sker normalt til vedkommende minister, og dette er klart foreneligt med grundloven, når delegationen ikke af andre grunde er grundlovsstridig. Ministerens udøvelse af den delegerede beføjelse vil ske under sædvanligt politisk og retligt ansvar, og legaliteten kan efterprøves af domstolene. Hvis imidlertid delegation skete til en myndighed, der ikke på lignende måde virkede inden for rammerne af det forfatningsretlige system, ville den næppe være forenelig med grundlovens orden. Dette er ialtfald baggrunden for at der er givet særlig hjemmel i grl. § 20 for overførelse af kompetence til en international myndighed. Uden en tilsvarende grundlovmæssig hjemmel, som ikke findes, må det være udelukket at delegere lovgivningskompetence til en privatperson eller til en privat organisation. Hvis det imidlertid overlades en privat organisation at fastsætte regler som er bindende alene for dens medlemmer eller for den kreds af erhvervsudøvere el.lign. hvis interesser den varetager, vil det muligvis være foreneligt med grundloven. Til lokale forvaltningsorganer kan det overdrages at give regler, der skal være gældende inden for det lokale område, men ikke i landet som helhed.«

Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret (3. udgave ved Ole Espersen, 1980), side 495 f, anfører bl.a.:

»Grundlovens system bygger videre på den forudsætning, at der i to retninger kan udgå bemyndigelser fra det lovgivende organ. Dels til det centrale, udøvende organ, d.v.s. kongen, grdl. § 3; dels til lokale (kommunale) organer, jfr. grdl. § 82 der forudsætter et kommunalt selvstyre af et vist omfang.

Bemyndigelser i strid med disse grundlæggende forudsætninger er forfatningsstridige medmindre de er hjemlede ved en forfatningssædvane. Heraf kan nærmere følgende udledes:

1. En generalfuldmagt, d.v.s. en sagligt ubegrænset overladelse af lovgivningsmagt, er grundlovsstridig.
2. Det samme gælder når fuldmagten er almindelig i den forstand at den omfatter enten alle anliggender der ikke særligt undtages, eller store dele af retssystemet, fx den borgerlige ret eller straffelovgivningen.«

Peter Germer, Statsforfatningsret, 3. udgave (2001), side 78 f, anfører bl.a.:

»Når det i grundlovens § 3, 1. pkt., siges, at den lovgivende magt er hos kongen og Folketinget i forening, ligger der ikke heri et almindeligt delegationsforbud, og bestemmelsen afskærer ikke lovgivningsmagten fra at bemyndige en minister til at udstede anordninger, der gør indgreb i borgernes frihed og ejendom...

Bestemmelserne i grundlovens § 3, 1. pkt., har dog i to henseender betydning for spørgsmålet om delegation af lovgivningskompetence. For det første følger det af bestemmelsen, at lovgivningsmagten når som helst kan tilbagekalde delegationen. For det andet indeholder bestemmelsen en forudsætning om, at delegationen ikke må være sagligt ubegrænset.

...

For så vidt angår Færøerne og Grønland gør særlige forhold sig gældende. Det kan ikke antages, at grundlovens § 3 sætter grænser for adgangen til at overføre lovgivningskompetence til hjemmestyremyndighederne for så vidt angår færøske og grønlandske anliggender.«

Henrik Zahle, Dansk forfatningsret 1 Institutioner og regulering, 3. udgave (2001), side 378 f, anfører bl.a.:

»Det forfatningsretlige system fungerer kun under visse forudsætninger. Regler om f.eks. lovproceduren har kun mening under forudsætning af, at lovformen – og ikke andre reguleringsformer – bruges til gennemførelse af den politisk centrale regulering. Ud fra sådanne principielle og ikke ganske præcise overvejelser er der mulighed for at opstille visse grænser for delegation, hvoraf nogle måske ikke har stor praktisk betydning, men dog kan være en egnet ramme for drøftelse af mere praktiske emner.

For det første må området for en delegation respektere visse grænser: Det er ikke foreneligt med grundloven, om der blev gennemført en generalfuldmagt, dvs en sagligt ubegrænset overførelse af kompetencen til at udstede forskrifter til en administrativ myndighed. Ej heller en almindelig fuldmagt, der omfatter alle anliggender, som ikke er særligt undtaget, kan forenes med funktionsfordelingen mellem Folketing og administration. Endelig kan en delegation, som er afgrænset til, men udtømmende dækker et bestemt fagområde, f.eks. landbruget eller energiforsyningen, heller ikke forenes med den forfatningsretlige struktur. Disse delegationsforbud bygger på grl § 3, jf P. Andersen 1954 s 550 f, A. Ross 1980 s 495 f, M. Sørensen 1973 s 206, P. Germer 1995 s 80. Når »den lovgivende magt« er tillagt Folketing og regering (konge), kan den ikke som helhed flyttes til en anden (en minister f.eks.). Men resultatet ville næppe være anderledes, hvis vi ikke havde grl § 3.

De her beskrevne rammer udelukker ikke ganske vidtgående delegationsbestemmelser. Sådanne har naturligt særligt været fremtrædende under kriseforhold, jf som eksempel lov nr 164 af 7.8.1914, der bemyndigede indenrigsministeren »til indtil videre at træffe foranstaltninger til regulering af prisen på levnedsmidler og varer, ...«, der var grundlaget for en stor del af Indenrigsministeriets regulerende virksomhed under 1. verdenskrig. UfR 1941 1076 H omhandlede en kriselov fra 2. verdenskrig, nemlig lov nr. 415 af 5.8.1940 om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde, der bemyndigede handelsministeren til »at træffe foranstaltninger til sikring af bybefolkningens forsyning med mælk og fløde til den billigst mulige pris«, der ikke fandtes at »være stridende mod grundloven«, jf. tilsvarende om 1914-loven: UfR 1916 1003 L. Ved bedømmelsen af love som de nævnte har man taget hensyn til de kritiske politiske forhold, hvorunder de er blevet gennemført. Men som forholdet mellem Folketing og regering har udviklet sig, kan der ikke fra et forfatningsretligt synspunkt rejses kritik mod en delegation, der blot indeholder en afgrænsning af et snævrere sagsområde, angivelse af de formål, der skal varetages, og af de anvendelige midler, sml M. Sørensen 1973 s. 206.

Som det fremgår, antages grundlovens § 3, 1. pkt., at være til hinder for en i saglig henseende ubegrænset delegation til forvaltningen. Endvidere antages bestemmelsen at være til hinder for, at lovgivningsmagten til forvaltningen foretager en delegation, som er afgrænset til, men udtømmende dækker et bestemt sagsområde.

3.2. Specielle delegationsforbud i grundloven

Grundloven indeholder en række regler, der udtrykkeligt fastslår, at bestemte anliggender skal reguleres »ved lov«, »ikke uden ved lov« eller »ifølge lov«.

Dette gælder bl.a. med hensyn til:

- grundlovens § 27, hvorefter regler om ansættelse, afskedigelse mv. af tjenestemænd fastsættes ved lov,
- grundlovens § 43, hvorefter ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov,
- grundlovens § 44, stk. 1, hvorefter ingen udlænding kan få indfødsret uden ved lov,
- grundlovens § 61, hvorefter den dømmende magts udøvelse kun kan ordnes ved lov,
- grundlovens § 66, der fastsætter, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov,
- grundlovens § 73, stk. 1, hvorefter ekspropriation kun kan ske ifølge lov.

Grundlovsbestemmelser af denne karakter opstiller særlige begrænsninger med hensyn til lovgivningsmagtens mulighed for at delegerer sin kompetence på de pågældende områder. Hvor langt det enkelte, særlige delegationsforbud rækker, må afhænge af en fortolkning af vedkommende bestemmelse, jf. bl.a. Peter Germer, a.st., side 80 f.

Grundlovens særlige regler om delegationsforbud er ikke antaget at være til hinder for, at de grønlandske myndigheder inden for rammerne af den gældende hjemmestyreordning kan udstede regler om bl.a. skatteopkrævning og ekspropriation.

4. Forfatningsretlig enhed og rigsenheden (rigsfællesskabet)

4.1. Grundlovens § 1 mv.

Der findes i grundloven ikke en bestemmelse, der udtrykkeligt fastsætter, i hvilket omfang det – uden en grundlovsændring – er muligt at overlade rigsmyndighedernes kompetence til selvstyremyndigheder inden for riget. I modsætning hertil er der i grundlovens § 20 en udtrykkelig bestemmelse om adgangen til at overlade beføjelser, der efter grundloven tilkommer rigets myndigheder, til visse internationale organisationer.

Grundloven anvender heller ikke udtrykket rigsenheden (eller rigsfællesskabet).

I grundlovens § 1 er der imidlertid følgende bestemmelse om forfatningsretlig enhed:

»§ 1. Denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks Rige.«

Bestemmelsen blev indsat ved grundlovsrevisionen i 1953 som led i ændringen af Grønlands statsretlige stilling fra en koloni til en ligestillet del af riget. I Forfatningskommissionens bemærkninger til bestemmelsen er det således bl.a. anført (side 28):

»Denne paragraf, som ikke findes i den gældende grundlov, er foranlediget af den ændring i Grønlands statsretlige stilling, som forfatningsforslaget medfører...

Den foreslåede paragraf vil medføre, at grundloven i sin helhed får gyldighed for Grønland.«

Grundlovens § 1 indebærer således, at bestemmelserne i grundloven også finder anvendelse i Grønland. Det betyder f.eks., at grundlovens frihedsrettigheder også gælder i Grønland.

I Forfatningskommissionens betænkning, a.st., er der endvidere henvist til et responsum om Grønlands og Færøernes statsretlige stilling udarbejdet af de tilforordnede professorer Poul Andersen og Alf Ross. Heri er det bl.a. anført:

»En grundlovsændring vedrørende Færøerne kan ikke anses for påkrævet som følge af loven om Færøernes hjemmestyre. Denne lov er givet ud fra den forudsætning, at den trufne ordning er forenelig med den gældende grundlov, og der ses ikke at være nogen anledning til at opgive denne forudsætning.«

Forarbejderne til grundlovens § 1 indeholder i øvrigt ikke nærmere oplysninger om bestemmelsens rækkevidde, herunder i forhold til Færøerne og den færøske hjemmestyreordning, som blev etableret i 1948.

Udtrykket rigsenheden er anvendt i den grønlandske og den færøske hjemmestyrelov.

I § 1, stk. 1, i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre hedder det således:

»§ 1. Grønland udgør et særligt folkesamfund inden for det danske rige. Det grønlandske hjemmestyre varetager inden for rigsenhedens grænser grønlandske anliggender efter reglerne i denne lov.«

I § 1 i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre hedder det tilsvarende, at Færøerne inden for lovens rammer udgør et selvstyrende folkesamfund i det danske rige, og at det færøske folk i henhold hertil ved sin folkevalgte repræsentation, Lagtinget, og en af dette oprettet forvaltning, landsstyret, inden for rigsenheden overtager ordningen og styrelsen af færøske særanliggender som angivet i loven.

I bemærkningerne til lovforslaget om Grønlands hjemmestyre er bl.a. anført følgende om betydningen af rigsenheden (Folketingstidende 1978-79, Tillæg A, sp. 331 ff):

»Forslaget bygger på forudsætningen om rigsenhedens opretholdelse...

At hjemmestyret sker inden for rigsenhedens rammer indebærer:

...

3) at kun sagsområder, der alene vedrører Grønland, men ikke angår riget som helhed eller andre dele af riget, kan overgå til hjemmestyret, og

4) at kun en del af rigsmyndighedernes kompetence kan overføres til hjemmestyret.

Rigsenheden medfører således, at visse sagsområder som f.eks. udenrigs-, sikkerheds- og valutapolitik efter deres art ikke vil kunne overføres til hjemmestyret, ligesom der ikke vil kunne ske en ubegrænset overførsel af sagsområder til hjemmestyret ... Rigsenheden medfører endvidere, at hjemmestyret under udøvelsen af sine beføjelser skal respektere rigets traktatmæssige forpligtelser samt de fundamentale retsprincipper, der er fælles for riget...«

Den grønlandske hjemmestyrelov bygger på betænkning nr. 837/1978 om Hjemmestyre i Grønland. I betænkningens bind 1, Hjemmestyreordningen, side 23, er det bl.a. anført:

»1. Områder, hvor kompetencen ligger hos rigsmyndighederne og ikke kan henlægges til hjemmestyret

Det drejer sig ... navnlig om områder som statsforfatningen (herunder bl.a. de øverste statsmyndigheder, valgret og valgbarhed til folkettinget, retsplejen, frihedsrettighederne), forholdet til udlandet (herunder indgåelse af traktater), rigets finanser (herunder Nationalbanken og dens funktioner, finans-, penge- og valutapolitik), forsvar, strafferetspleje og fængselsvæsen samt om de almindelige principper for person-, familie- og arveret samt formueret.

At disse områder ikke kan overtages af hjemmestyret er ikke til hinder for, at der fortsat kan gives særlige bestemmelser (»love for Grønland«), der tager fornødne hensyn til grønlandske forhold, men det må være forbeholdt rigets myndigheder at gennemføre sådanne bestemmelser, der ikke bør fjerne sig længere fra retstilstanden i den øvrige del af riget, end de lokale forhold nødvendiggør.«

I betænkningens bind 1, side 33, anføres endvidere bl.a.:

»Det er en klar konsekvens af rigsenheden, at grundloven har gyldighed for alle dele af riget. Dette indebærer bl.a. at bestemmelserne om frihedsrettighederne er gældende overalt i riget.

Rigsenheden forudsætter endvidere visse *fundamentale retsprincipper* som fælles for riget. De fælles, fundamentale retsprincipper er imidlertid ikke alle nedfældet i grundloven, som bl.a. ikke omfatter princippet om magtfordrejning, visse familieretlige principper samt visse retsgarantier.

De fælles fundamentale retsprincipper vil også skulle respekteres af hjemmestyret under udøvelse af sine beføjelser, men kommissionen har ikke fundet det nødvendigt at medtage en bestemmelse herom i forslaget til hjemmestyrelov.

Hjemmestyrets kompetence må endvidere ses i relation til rigets internationale forpligtelser, som vil have virkning både for rigsmyndighederne og for hjemmestyret. Det foreslås, at der i hjemmestyreloven

indsættes en bestemmelse om, at hjemmestyret er undergivet de forpligtelser, der følger af traktater og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.«

I Statsministeriets (nu ophævede) cirkulære nr. 13 af 6. februar 1989 om sager vedrørende Grønland er anført følgende om betydningen af rigsenheden:

»Sagsområder, der som følge af rigsenheden ikke kan overgå til hjemmestyret.

1) Statsforfatningen, herunder de øverste statsmyndigheder, valgret og valgbarhed til folketinget, retsplejen og frihedsrettighederne.

2) Statsborgerbegrebet, pas, visa, statssymboler.

3) Udenrigspolitiske anliggender.

4) Forsvar.

5) Rigets finanser, Nationalbanken, seddeludstedelse, mønt, mål og vægt, valuta.

6) De almindelige lovsystemer for personret, familieret, arveret samt formueret.

7) Strafferetspleje, fængselsvæsen.«

Uanset det, der er anført i betænkningen om den grønlandske hjemmestyreordning og i det nævnte cirkulære, har Justitsministeriet senere antaget, at grundloven ikke er til hinder for, at regeludstedende kompetence vedrørende retsplejen og kriminalforsorgen overføres til det grønlandske hjemmestyre. Der henvises til Justitsministeriets notat af 11. november 1997 om muligheden for at overføre retterne, politiet og kriminalforsorgen i Grønland til det grønlandske hjemmestyre.

4.2. Den statsretlige litteratur om forfatningsretlig enhed mv.

I den statsretlige litteratur er behandlet en række spørgsmål om, i hvilket omfang grundloven kan antages at opstille grænser for adgangen til at overføre kompetence til bl.a. det grønlandske hjemmestyre.

Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udg. ved Peter Germer (1973) side 43, anfører bl.a.:

»Et spørgsmål som grundloven ikke tager udtrykkelig stilling til er, om der inden for rammen af den almindelige forfatningsretlige ligestilling kan indrømmes enkelte dele af riget en særstilling af begunstiggende karakter, navnlig derved at der gives dem lokalt selvstyre i deres særlige anliggender. Netop på grund af Færøernes og Grønlands særlige faktiske situation, betinget af naturgivne faktorer, i forbindelse med beboernes etniske, kulturelle og sproglige særpræg i forhold til Danmarks befolkning, er spørgsmålet af væsentlig praktisk betydning. Svaret må være, at grundloven ikke udelukker en forfatningsretlig særstilling i form af et vidtgående lokalt selvstyre.«

Endvidere anfører Max Sørensen, a.st., side 53, bl.a.:

»Den forfatningsretlige enhed som grl. § 1 har fastslået vedrører den forfatningsretlige ramme. De organer, som grundloven har etableret, og den kompetence der er tillagt dem, må være fælles for riget som helhed, medmindre afvigelser er hjemlet udtrykkeligt eller forudsætningsvis ved grundlovens eget indhold eller dermed ligestillet forfatningsretlig norm. Det samme gælder de begrænsninger af materiel eller formel art, som grundloven opstiller for organernes kompetence, navnlig i bestemmelserne om borgernes frihedsrettigheder.

Inden for disse rammer er de forfatningsretlige organers kompetence i alt væsentligt en fri kompetence. Navnlig kan lovgivningsmagten frit give lovene det indhold den ønsker, så længe den respekterer grundlovens begrænsninger. Der er derfor intet til hinder for, at den giver lovregler af forskelligt indhold for forskellige geografiske områder.«

Isi Foighel, som var formand for Kommissionen om Hjemmestyre i Grønland, der afgav den ovenfor under pkt. 4.1 nævnte betænkning, anfører i en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen, 1979, side 89 ff, om Grønlands Hjemmestyre bl.a. (side 91):

»Det var fastsat i kommissionens kommissorium og accepteret af såvel de danske som de grønlandske medlemmer, at gennemførelsen af hjemmestyret måtte finde sted inden for »rammerne af rigsfællesskabet«. Princippet herom kan udledes af grundlovens paragraf 1.«

I en artikel i TfR 1980, side 1 ff, anfører Jerzy Sawicki bl.a. om det, der er anført i bemærkningerne til forslaget til den grønlandske hjemmestyrelov med hensyn til begrebet rigsenheden:

»I bemærkningerne kan der ikke findes nogen nærmere forklaring af henvisningen til »de fundamentale retsprincipper, der er fælles for riget«. Ideen om at rigsenheden kræver respekt for sådanne principper har formentlig sit udspring i hjemmestyrekommissionens overvejelser. Kommissionen gik tilsyneladende ud fra, at man kun alt for godt kendte disse »fundamentale retsprincipper, der er fælles for riget«, til at de krævede nærmere omtale...«

Alf Ross, a.st., side 496, anfører bl.a.:

»Ved lov om Færøernes hjemmestyre nr. 137 af 23. marts 1948 har en usædvanlig vidtgående delegation af lovgivningsmagt til lokale myndigheder fundet sted. Ifølge lovens § 4 har hjemmestyret (d.v.s. lagting og landsstyre) for de områder der efter reglerne i §§ 2 og 3 henføres under færøske særanliggende »den lovgivende og administrative myndighed.« De af lagtinget vedtagne og af landsstyrets formand stadfæstede love benævnes lagtingslove. Terminologien er usædvanlig og klart udtryk for en delegation af lovgivningsmagt. Terminologien er ideologisk begrundet i ønsket om at markere den særstilling som Færøerne i national, historisk og geografisk henseende indtager indenfor riget, jfr. lovens indledning. Retligt adskiller lagtingslovene sig ikke fra anordninger med derogatorisk kraft, og retligt må det færøske hjemmestyre karakteriseres som et kommunalt selvstyre af usædvanlig vidtgående omfang. Der er intet holdepunkt for at anse loven for grundlovsstridig. Der ville forfatningsretligt intet være til hinder for at etablere en tilsvarende ordening for Amager eller Taasinge, men politisk lader en så usædvanlig ordening sig naturligvis kun forsvare ud fra hensynet til Færøernes særstilling.«

Frederik Harhoff, Rigsfællesskabet (1993), side 491 f, anfører bl.a.:

»Rigsfællesskabet indebærer, at visse sagsområder efter deres art ikke kan overtages af Hjemmestyret. Dette gælder først og fremmest forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt i hvert fald den del af udenrigspolitikken, der angår Riget som *helhed*...

Hjemmestyrekommissionen opregnede endvidere en række sagsområder, der – *som følge af rigsenheden* – skønnedes at være uoverdragelige, og denne opregning er gentaget i bilaget til Statsministeriets cirkulære nr. 13 af 6. februar 1989 om sager vedrørende Grønland.« [se ovenfor i pkt. 4.1].

Herefter anfører Frederik Harhoff, a.st.:

»...at denne opregning næppe i alle tilfælde kan være bindende for Hjemmestyret, *såfremt* det fremførte forfatningsretlige alternativ lægges til grund. I føderale stater som USA, Canada og Tyskland er områder som statsforfatningsretten og valg til forbundsorganerne, samt de i cirkulærets pkt. 2-5 anførte sagsområder [se ovenfor i pkt. 4.1], typisk henlagt eksklusivt under de føderale myndigheders kompetence. Men at civilretten, formueretten og strafferetten af *principielle statsretlige grunde* skulle være uoverdragelige, lader sig kun forklare ud fra den antagelse, at Hjemmestyret hviler på en (vidt udstrakt) *delegation*. Jeg kan tiltræde det *hensigtsmæssige* i denne fordeling – det ville volde betydelige praktiske vanskeligheder at operere med forskellige regler på disse områder – men jeg ser ingen tvingende statsretlige og i *rigsfællesskabet særligt begrundede* årsager til, at Hjemmestyret ikke skulle kunne vedtage en egen lov om f.eks. arv eller ægteskabets retsvirkninger. På færdselsstrafferettens område kendes allerede i dag forskellige strafferetlige retsvirkninger af samme forseelse (bl.a. spirituskørsel), og dette har ikke givet anledning til uoverstigelige problemer.«

Henrik Zahle, Dansk Statsforfatningsret 1 Institutioner og regulering, 3. udg. (2001), side 110, anfører bl.a.:

»Af grl § 1, der indførtes i 1953, fremgår, at grundloven gælder for »alle dele af Danmarks Rige«. Formålet med denne bestemmelse var navnlig, at grundloven skulle finde anvendelse på Grønland, der hidtil havde været en koloni. På grundlag af grl § 1 er der siden opbygget en teori om »rigets enhed«, som antages at kunne begrunde krav om visse fælles reguleringer dækkende hele riget.

At grundloven gælder for hele riget, og at der heraf kan afledes et grundlovsmæssigt krav om et vist fællesskab i den retlige struktur, er imidlertid ikke ensbetydende med, at gældende ret skal være ens overalt. Der kan ikke stilles krav om, at der er en national retsenhed.«

Videre anfører Henrik Zahle, a.st., side 117:

»Efter Grønlands inddragelse under grundloven kan der således tales om et princip om rigets enhed, for så vidt som alle dele af Danmarks rige er undergivet den samme grundlov. Eller som det anførtes af Den grønlandske Hjemmestyrekommission, »de i grundloven fastsatte regler og principper (vil) i deres helhed fortsat være gældende også for Grønland«... Denne tanke føres imidlertid videre, således at der opstilles et princip om rigets enhed, som tildeles et indhold, der ikke kan afledes af grundloven. Princippet om rigets enhed er udtrykt i hjemmestyrelovene, hvorefter hjemmestyret varetager egne anliggender »inden for rigsenheden[s rammer]«. Den »rigsenhed«, der her sigtes til, er næppe begrænset til den grundlovssikrede enhed (grl § 1), men har tillige elementer, der blot er lovbaserede. Den »rigsenhed«, som hjemmestyrelovene forudsætter, kan derfor ved senere lov begrænses, uden at der sker en krænkelse af den grundlovsbestemte enhed, der følger af § 1«

Henrik Zahle, a.st., side 379, anfører endvidere:

»Efter grundloven udgør Danmark ét rige, jf. grl. § 1. Af denne forudsætning følger ikke, at der skal være national retsenhed i den forstand, at der ikke i forskellige lokale områder kan være forskellige lokale reguleringer. Forskellen i de lokale reguleringer kan følge af en differentiering i den nationale regulering, ligesom forskellen kan følge af, at retsfastsættelsen sker lokalt som følge af en delegation til kommunal myndighed. Mest markant er den lokale reguleringens betydning for Færøerne og Grønland, hvor de lokale myndigheders dominerende betydning understreges af, at man taler om hjemmestyremyndighedernes »lovgivende« beføjelse. Den lokale myndigheds kompetence må være begrænset til det lokale område.«

Frederik Harhoff anfører i Danmarks Riges Grundlov med kommentarer (1999), side 29, bl.a. følgende om grundlovens § 1:

»Bestemmelsens umiddelbare formål – omend dette ikke kan udledes direkte af formuleringen – var at fastslå, at Danmark efter ophævelsen af Grønlands kolonistatus i 1952 udgør en *forfatningsretlig enhed*, der omfatter tre ligestillede dele: Danmark, Færøerne og Grønland. Hensigten hermed var ikke at påbyde retsenhed i den forstand, at den retlige regulering nødvendigvis skulle være ens i alle Rigets tre dele, men blot at grundlovsfæste de tre rigsdeles forfatningsretlige lighed; det er velkendt, at lokal regulering af ensartede forhold udviser betydelige forskelle i forskellige dele af Riget...«

I en artikel om rigsfællesskabet mellem Danmark og Færøerne i Folketingets festskrift i anledning af grundlovens 150 års-jubilæum den 5. juni 1999, side 491 ff, anfører Jakup Thorsteinsson og Sjaldur Rasmussen bl.a. (530 ff):

»Der kan næppe være tvivl om, at det er muligt at justere og påføre [den færøske hjemmestyrelovs] liste A nye opståede sagsområder. Var det muligt med den næsten enslydende gældende grundlov på dette punkt i 1948, er det også muligt i dag. Men om det er muligt at ændre hjemmestyreloven således, at alle sagsområder, der findes, er liste A-anliggender, eller at der kræves hjemmestyrets samtykke til, at love kan træde i kraft på Færøerne, er noget mere tvivlsomt. Lægger man Harhoffs fortolkning til grund, er det muligt, men en sådan fortolkning udhuler reelt alle 1953-grundlovens bestemmelser, for så vidt angår den forfatningsmæssige styrelse af Færøerne. På den anden side kan man drage en a fortiori (desto mere)-slutning fra grundlovens § 19. Færøerne kan efter statsministerens (formelt dronningens) beslutning med Folketingets samtykke opnå fuldstændig uafhængighed af Danmark; ergo må det være

muligt for lovgivningsmagten at foretage ethvert skridt for at forhindre, at rigsfællesskabet opløses – bl.a. med særdeles vidtgående selvstyreordninger inden for rigsfællesskabets rammer.

Men det vil være anstrengt at fortolke grundloven således, at det er muligt at ændre ordningen ved en særlig styrelsesordningslov for Færøerne, i de tilfælde, hvor grundloven har udtrykkelig klare bestemmelser med hensyn til Færøerne...

Konklusionen synes at være, at hvis en ny styrelsesordning for Færøerne, hvor Færøerne er en integrerende bestanddel af det danske rige, kræver grundlovsændring, må dette bero på en konkret vurdering af ordningen, der er i forslag.«

5. Andre grundlovsbestemmelser

5.1. Indledning

I dette afsnit omtales en række grundlovsbestemmelser, der – ud over dem, der er nævnt i de forrige afsnit – kan have betydning ved vurderingen af det rejste spørgsmål.

5.2. Udenrigs- og forsvarsanliggender

Efter grundlovens § 19, stk. 1, 1. pkt., har regeringen den udenrigspolitiske kompetence (»handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender«).

Om denne kompetence anfører Ole Espersen, *Indgåelse og opfyldelse af traktater (1970)*, side 29, bl.a., at »de enkelte dele [af riget] ingen selvstændig folkeretlig kompetence har. Dette følger af grundlovens § 1«.

Til en række dispositioner efter grundlovens § 19 kræves Folketingets samtykke. Uden Folketingets samtykke kan regeringen således ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse Folketingets medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning, jf. § 19, stk. 1, 2. pkt. Uden Folketingets samtykke kan regeringen heller ikke opsigte nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med Folketingets samtykke, jf. § 19, stk. 1, 3. pkt. Bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget er Folketingets samtykke endvidere nødvendigt, hvis militære magtmidler skal anvendes mod nogen fremmed stat, jf. nærmere § 19, stk. 2.

I den statsretlige litteratur er det den almindelige opfattelse, at der er grænser for, hvor bredt et folketingsamtykke efter grundlovens § 19 kan være, jf. bl.a. Max Sørensen, a.st., side 284. Der kan dog ikke stilles krav om, at Folketingets samtykke efter grundlovens § 19 skal gives i forbindelse med hver enkelt konkret udenrigspolitisk disposition. I teori og praksis er det således antaget, at Folketinget efter grundlovens § 19, stk. 1, kan meddele et generelt forhåndssamtykke, der omfatter indgåelse af folkeretlige aftaler af en bestemt type, jf. bl.a. *Danmarks Riges Grundlov med kommentarer (1999)*, side 95.

Regeringen skal i øvrigt forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn, jf. § 19, stk. 3.

5.3. Højesteret

Flere grundlovsbestemmelser anvender udtrykket »rigets øverste domstol«, jf. bl.a. grundlovens § 59 og § 78, stk. 4.

Dette antages at forudsætte, at Højesteret er en enhed, således at der inden for rigets rammer ikke kan oprettes flere sideordnede, øverste domstole, jf. bl.a. Max Sørensen, a.st., side 151.

I Justitsministeriets notat om mulighederne for at overføre retterne, politiet og kriminalforsorgen i Grønland til det grønlandske hjemmestyre er bl.a. anført følgende om adgangen til at overføre retsplejemæssige anliggender til hjemmestyret:

»Grønlands hjemmestyre kan ikke inden for rammerne af den gældende grønlandske hjemmestyrelov tildeles kompetence til at regulere retsplejen i Grønland, herunder spørgsmålet om organisationen af domstolene i Grønland. Lovgivningsmagten er imidlertid næppe gennem en udvidelse af den grønlandske hjemmestyreordning afskåret fra at tillægge Grønlands hjemmestyre kompetence til at regulere retsplejen i Grønland ved regler, der er fastsat af Landstinget. En sådan kompetence skal dog udøves inden for grundlovens rammer, herunder forudsætningen om, at der eksisterer en »rigets øverste domstol« (Højesteret).«

5.4. Valg til Folketinget

Efter grundlovens § 31, stk. 2, gives de nærmere regler om valgrettens udøvelse ved valgloven. Reglerne er fastsat i lov nr. 271 af 13. maj 1987 om valg til Folketinget med senere ændringer.

Særlige regler om Grønlands repræsentation i Folketinget kan gives ved lov, jf. grundlovens § 31, stk. 5. Efter grundlovens § 32, stk. 5, kan der ved lov endvidere gives særlige regler om grønlandske og færøske folketingsmandaters ikrafttræden og ophør.

For valg af folketingsmedlemmer i Grønland og på Færøerne er der givet særlige regler i henholdsvis lov om folketingsvalg i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 255 af 28. april 1999, og lov nr. 458 af 30. juni 1993 om folketingsvalg på Færøerne.

5.5. Udstedelse af mønter

Efter grundlovens § 26 har kongen ret til at lade slå mønt i henhold til loven.

Bestemmelsen antages at indebære, at udmøntning er en statsforanstaltning, jf. Karsten Revsbech i Danmarks Riges Grundlov med kommentarer (1999), side 152.

I Justitsministeriets notat af 3. marts 1992 om visse statsretlige spørgsmål ved Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union er det omtalt, at forarbejderne til grundlovens § 26 synes at vise, at bestemmelsen ikke kan antages at omfatte sedler. En tilsvarende opfattelse er anført af bl.a. Jens Hartig Danielsen, Mønter og sedler i forfatningsretlig belysning, Juristen 1998, side 1 ff.

6. Overvejelser og vurdering

6.1. Indledning

Spørgsmålet er, i hvilket omfang forfatningsretlige regler kan antages at sætte grænser for adgangen til i forbindelse med etablering af et udvidet, grønlandsk selvstyre at overføre yderligere af de beføjelser, der efter grundloven tilkommer Folketinget eller regeringen (kongen).

Nedenfor i pkt. 6.2. vurderes det, i hvilket omfang hensynet til rigsheden samt en række grundlovsbestemmelser om visse, nærmere angivne anliggender kan have betydning for besvarelsen af spørgsmålet.

Herefter vurderes det i pkt. 6.3, hvilken betydning bestemmelsen i grundlovens § 3, 1. pkt., hvorefter den lovgivende magt er hos regeringen (kongen) og Folketinget i forening, kan have for det rejste spørgsmål.

6.2. Hensynet til rigsheden mv.

6.2.1. Almindeligt

Der findes i grundloven ikke en bestemmelse, der udtrykkeligt fastsætter, i hvilket omfang det – uden en grundlovsændring – er muligt at overlade rigsmyndighedernes kompetence til selvstyremyndigheder inden for riget.

Grundloven anvender heller ikke udtrykket rigsenheden (eller rigsfællesskabet). I den grønlandske hjemmestyrebetænkning fra 1978 (se pkt. 4.1 ovenfor) er det imidlertid antaget, at rigsenheden betyder, at der til Grønlands hjemmestyre alene kan overlades anliggender, der angår grønlandske forhold.

Heri ligger to forhold:

- 1) Til de grønlandske myndigheder kan der – af hensyn til rigsenheden – alene overføres anliggender, der er geografisk begrænset til at angå Grønland. Det betyder f.eks., at de grønlandske myndigheder ikke vil kunne få kompetence til at udstede regler, der skal gælde i riget som helhed, jf. herved også det, der er anført i pkt. 3.1 om almindelige spørgsmål om overførsel af lovgivningskompetence.
- 2) Selv med den geografiske begrænsning er der anliggender, der må anses for at vedrøre riget som helhed, således at de – af hensyn til rigsenheden – ikke kan overføres til de grønlandske myndigheder, men må reguleres af rigsmyndighederne.

Den under 1) anførte begrænsning har ikke givet anledning til tvivl i den statsretlige litteratur.

Det er derimod omtvistet, hvilke anliggender der er af en sådan karakter, at den under 2) anførte begrænsning fører til, at de pågældende anliggender ikke kan overlades til de grønlandske myndigheder. Det har således bl.a. været drøftet, om samtlige de begrænsninger i adgangen til at overføre nærmere angivne anliggender til hjemmestyret, der er opstillet i den grønlandske hjemmestyrebetænkning fra 1978, kan udledes af grundloven, eller om der i stedet til dels har været tale om politiske forestillinger om begrebet rigsenheden, jf. herved bl.a. Henrik Zahle ovenfor i pkt. 4.2.

Nedenfor er der peget på en række anliggender, hvor hensynet til rigsenheden efter Justitsministeriets opfattelse kan have betydning for adgangen til at overføre kompetence til de grønlandske myndigheder. Spørgsmålet er med andre ord, om det pågældende anliggende reelt vedrører riget som helhed eller har en sådan sammenhæng med hele rigets forhold, at det ikke lader sig udskille, jf. den under (2) anførte begrænsning.

I tilknytning hertil peges der endvidere på, at adgangen til at overlade beføjelser til de grønlandske myndigheder for visse anliggendes vedkommende kan være begrænset som følge af grundlovens særlige regler om de pågældende anliggender.

6.2.2. Statsforfatningen

Hensynet til rigsenheden og grundlovens bestemmelser om de øverste statsmyndigheder indebærer efter Justitsministeriets opfattelse, at statsforfatningsretlige anliggender ikke kan overlades til de grønlandske myndigheder.

Grundloven vil således bl.a. være til hinder for at overlade til de grønlandske myndigheder at varetage spørgsmål om kongehusets forhold.

Heller ikke bl.a. sager og sagsområder, der angår Folketingets virke eller den danske regerings førelse i sager vedrørende Grønland, herunder f.eks. spørgsmål om danske ministres retlige ansvar, vil kunne overgå fra de danske myndigheder til de grønlandske myndigheder.

Det samme gælder med hensyn til valg til Folketinget. Hensynet til rigsenheden og grundlovens bestemmelser om valg til Folketinget må således antages at indebære, at kompetence til at fastsætte nærmere regler om valg af de 2 grønlandske folketingsmedlemmer, herunder regler om valgret og valgbarhed, ikke kan overlades til de grønlandske myndigheder.

Grundlovens §§ 45-47 omhandler statens finanser, der ifølge sagens natur er et rigsanliggende. Alle spørgsmål om statens indtægter og udgifter hører således under rigsmyndighedernes kompetence uden mulighed for at overlade dele af kompetencen til de grønlandske myndigheder.

Som et yderligere eksempel på et område, der falder inden for statsforfatningen, kan nævnes kundgørelse af love (samt anordninger og bekendtgørelser), der er udstedt af rigsmyndighederne, jf. grundlovens § 22, hvorefter kongen (regeringen) kundgør disse love. Spørgsmål om kundgørelse i Grønland af

rigslove mv. kan derfor ikke overdrages til de grønlandske myndigheder. Det samme gælder spørgsmål om kundgørelse af traktater indgået af rigsmyndighederne. Heller ikke spørgsmål om, på hvilken måde offentliggørelse skal ske i forhold til meddelelser, som i medfør af lovgivning på områder, der fortsat hører under rigsmyndighederne, skal offentliggøres, kan overdrages til de grønlandske myndigheder, jf. herved lov om Statstidende.

Hensynet til rigsenheden indebærer efter Justitsministeriets opfattelse også, at spørgsmål om rigssymbolerne – der selvsagt er fælles for hele riget – hører under rigsmyndighederne uden mulighed for at overlade kompetence til de grønlandske myndigheder inden for riget. Det må derfor anses for et rigsanliggende at varetage regeludstedelse og administration med hensyn til anvendelse af rigsflaget (Dannebrog), rigsvåben mv. i Grønland.

Heller ikke spørgsmål om sproget dansk og dets anvendelse vil efter Justitsministeriets opfattelse kunne overlades til de grønlandske myndigheder. Det følger også bl.a. af rigsenheden, at borgerne må have mulighed for over alt i riget at anvende sproget dansk i offentlige forhold. Det bemærkes i den forbindelse, at det i § 9 i hjemmestyreloven for Grønland er fastsat, at det grønlandske sprog er hovedsproget, og at der skal undervises grundigt i det danske sprog. Det fremgår endvidere af bestemmelsen i hjemmestyrelovens § 9, at både grønlandsk og dansk kan anvendes i offentlige forhold.

6.2.3. Udenrigspolitik

Som anført i pkt. 5.2 antages det at følge af grundlovens § 1, at de enkelte dele af riget ikke har en selvstændig folkeretlig kompetence, og at alle dele af riget således udgør ét folkeretssubjekt. Det ville således forudsætte en grundlovsændring, hvis Grønland statsretligt skulle have adgang til på egne vegne at handle i mellemfolkelige anliggender (dvs. anliggender, der er omfattet af grundlovens § 19), herunder indgå traktater, som alene er bindende for Grønland og ikke den danske stat som sådan.

Spørgsmålet er derfor, om der forfatningsretligt set er mulighed for, at Grønland kan handle på rigets vegne i visse mellemfolkelige anliggender.

De grønlandske myndigheder vil ved at handle på rigets vegne binde hele riget, således at dispositioner på det udenrigspolitiske område som udgangspunkt vil berøre rigets generelle udenrigspolitiske forhold. Eventuelle spørgsmål om folkeretligt ansvar for manglende overholdelse af en aftale indgået af de grønlandske myndigheder vil derfor inddrage rigsmyndighederne.

Herved adskiller situationen sig afgørende fra tilfælde, hvor de grønlandske myndigheder har regeludstedende og udøvende myndighed, idet disse beføjelser kun giver adgang til at fastsætte regler mv. med virkning i Grønland. Betingelsen om, at der til de grønlandske myndigheder kun kan overlades anliggender, der alene vedrører grønlandske forhold, vil derfor aldrig kunne være (fuldt ud) opfyldt for så vidt angår mellemfolkelige anliggender.

Grundloven vil derfor efter Justitsministeriets opfattelse være til hinder for en egentlig overladelse af beføjelser til de grønlandske myndigheder til at handle i mellemfolkelige anliggender omfattet af grundlovens § 19, stk. 1. Som en konsekvens heraf må det desuden antages, at det ikke vil være muligt at overlade regeludstedende kompetence på det udenrigspolitiske område til de grønlandske myndigheder – det vil sige bl.a. udstedelse af regler om udenrigstjenestens forhold.

Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at det er udelukket at gennemføre en ordning, hvor landsstyret får en fuldmagt til at handle på rigets vegne i visse udenrigspolitiske anliggender. I den forbindelse kan der henvises til, at regeringen har tilkendegivet over for Grønland og Færøerne, at regeringen er indstillet på at drøfte en ordning, hvorefter det grønlandske og færøske landsstyre får adgang til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender med henblik på forhandlinger og indgåelse af traktater, der alene angår Grønland henholdsvis Færøerne. Et lovudkast om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler er i oktober 2004 sendt til høring hos de grønlandske myndigheder.

6.2.4. Forsvars- og sikkerhedspolitik

I den statsretlige litteratur er det – på linie med den grønlandske hjemmestyrebetænkning fra 1978 – gjort gældende, at forsvars- og sikkerhedspolitiske anliggender ikke kan overlades til hjemmestyret, jf. Frederik Harhoff ovenfor i pkt. 4.2.

Denne opfattelse må antages at bygge på, at disse anliggender efter deres karakter nødvendigvis vedrører hele riget bl.a. på den måde, at riget bør have ét samlet forsvar, der er undergivet fælles ledelse.

Hertil kommer, at grundlovens § 19 indeholder en forudsætning om, at det er kongen (regeringen), der træffer beslutning (med Folketingets samtykke) om anvendelse af militære midler over for andre stater.

På denne baggrund må det efter Justitsministeriets opfattelse antages, at hensynet til rigsenheden og grundlovens § 19 er til hinder for, at det overlades til de grønlandske myndigheder at udøve beføjelser i forsvars- og sikkerhedspolitiske anliggender.

6.2.5. Højesteret

Efter Justitsministeriets opfattelse er grundloven ikke til hinder for, at det overlades til de grønlandske myndigheder at regulere retsplejen i Grønland, herunder at oprette selvstændige domstole i Grønland, jf. herved pkt. 5.3.

Reguleringen af retsplejen vil imidlertid skulle udøves inden for grundlovens rammer. Det gælder f.eks. kravet om medvirken af lægdommere inden for strafferetsplejen, jf. grundlovens § 65, stk. 2, samt de krav, der efter grundloven gælder med hensyn til domstolenes uafhængighed.

Som anført i pkt. 5.3 forudsætter grundloven endvidere, at riget har én fælles, øverste domstol – Højesteret. En tilsvarende forudsætning kan siges at følge af et hensyn til rigsenheden.

Dette indebærer for det første, at den grønlandske retsplejeordning må indrettes på en sådan måde, at visse sager kan indbringes for Højesteret.

For det andet indebærer forudsætningen om én fælles, øverste domstol efter Justitsministeriets opfattelse, at det ikke kan overlades til de grønlandske myndigheder at udøve beføjelser, der angår Højesterets organisation mv., herunder at udforme processuelle regler for grønlandske sager, der føres i Højesteret, eller regler om, hvilke sager der kan indbringes for Højesteret.

Det vil for det tredje ikke kunne overlades til de grønlandske myndigheder at regulere en række spørgsmål med tilknytning til Højesterets judicielle virksomhed. Det vil heller ikke kunne overlades til de grønlandske myndigheder at træffe beslutning om, at der skal ske genoptagelse af en sag, hvori Højesteret har afsagt dom.

6.2.6. Statsborgerskab

Besiddelse af dansk statsborgerskab har en række retsvirkninger, der gælder overalt i riget (f.eks. valgret til Folketinget, jf. grundlovens § 29).

I øvrigt fremgår det af den særlige kompetencebestemmelse i grundlovens § 44, at meddelelse af dansk statsborgerskab til udlændinge (naturalisation) sker ved lov.

På den baggrund kan det efter Justitsministeriets opfattelse ikke overlades til de grønlandske myndigheder at varetage spørgsmål, der vedrører opnåelse eller fortabelse af dansk statsborgerskab.

6.2.7. Valuta- og pengepolitik

Valutapolitik drejer sig om valg af valuta og målsætningen for dens værdi i forhold til andre valutaer, f.eks. i form af et bånd eller anden tilknytning til andre valutaer, flydning over for andre valutaer eller andre valutapolitiske systemer. Pengepolitik angår pengeforholdene og har overordnet til opgave at fastholde pengenes købekraft, jf. herved nationalbanklovens § 1, hvorefter Nationalbanken har til opgave

i overensstemmelse med denne lov og de i henhold til loven udfærdigede forskrifter at opretholde et sikkert pengevesen her i landet samt at lette og regulere pengeomsætning og kreditgivning.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det ikke antages, at grundlovens § 26 om kongens ret til at slå mønt i sig selv ville være til hinder for, at sagsområdet valuta- og pengepolitik kan overgå til de grønlandske myndigheder.

Spørgsmålet er herefter, om hensynet til rigsenheden (rigsfællesskabet) udelukker, at valuta- og pengepolitik overgår til de grønlandske myndigheder.

Indledningsvis bemærkes i den forbindelse, at grundloven i givet fald ikke ville være til hinder for en ordning, hvorefter der i de enkelte dele af rigsfællesskabet gælder forskellige regler inden for valuta- og pengepolitik – herunder f.eks. således, at der ville gælde forskellige valutaer. Det bemærkes også, at Justitsministeriet ikke har grundlag for at antage, at en overladelse af sagsområdet valuta- og pengepolitik til de grønlandske myndigheder ville få omfattende økonomiske konsekvenser for det samlede rigsfællesskab.

Imidlertid kan dette forhold efter Justitsministeriets opfattelse ikke være afgørende for, om sagsområdet valuta- og pengepolitik kan overgå til de grønlandske myndigheder.

I vurderingen af spørgsmålet må der således lægges vægt på, at valuta- og pengepolitik omfatter forhold, der vedrører de helt grundlæggende forudsætninger for enhver økonomisk virksomhed i et samfund, herunder bl.a. spørgsmål om, hvilken værdi en valuta skal have, og hvilket udbud (mængde) der skal være af den pågældende valuta.

Det taler efter Justitsministeriets opfattelse for, at kompetencen til at fastlægge valuta- og pengepolitikken inden for et rigsfællesskab ikke kan overgå fra rigsmyndighederne til andre lokale – herunder stedlige grønlandske – myndigheder.

I overensstemmelse hermed er valuta- og pengepolitik nævnt i den grønlandske hjemmestyrebetænkning som et anliggende, der ikke kan overføres til det grønlandske hjemmestyre, jf. herved også pkt. 6 i Statsministeriets (nu ophævede) cirkulære fra 1989 (gengivet i pkt. 4.1 ovenfor), hvor »Rigets finanser, Nationalbanken, seddeludstedelse, mønt ... og valuta« er nævnt som sagsområder, der som følge af rigsenheden ikke ville kunne overgå til det grønlandske hjemmestyre.

Frederik Harhoff giver formentlig udtryk for samme opfattelse, jf. ovenfor i pkt. 4.2. Samtidig med, at forfatteren afviser, at grundloven skulle være til hinder for at overlade samtlige de anliggender, der i den grønlandske hjemmestyrebetænkning betegnes som rigsanliggender, til et hjemmestyre, synes forfatteren således med en henvisning til pkt. 5 i Statsministeriets cirkulære fra 1989 at være enig i, at valuta- og pengepolitik må være et rigsanliggende. Frederik Harhoff tilføjer i den forbindelse, at der er tale om et område, hvor kompetencen i føderale stater typisk er henlagt eksklusivt under de føderale myndigheder.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at valuta- og pengepolitik må anses for anliggender, der som følge af rigsenheden ikke kan overføres til de grønlandske myndigheder.

6.3. Særligt om regeludstedende kompetence

Ovenfor er der peget på, at hensynet til rigsenheden og en række særlige bestemmelser i grundloven kan indebære, at visse, nærmere angivne anliggender efter Justitsministeriets opfattelse ikke kan overlades til de grønlandske myndigheder.

I dette afsnit behandles spørgsmålet, om bestemmelsen i grundlovens § 3, 1. pkt., hvorefter den lovgivende magt er hos regeringen (kongen) og Folketinget, herudover kan antages at sætte grænser for, i hvilket omfang det er muligt at overlade yderligere regeludstedende (lovgivende) kompetence til de grønlandske myndigheder.

Som anført i pkt. 3 er det fast antaget, at lovgivningsmagten kan overlade (delegere) sin kompetence. Bestemmelsen i grundlovens § 3, 1. pkt., antages imidlertid at være til hinder for en i saglig henseende

ubegrænset delegation til forvaltningen. Endvidere indebærer bestemmelsen, at lovgivningskompetencen ikke kan delegeres i et omfang, der er afgrænset til, men udtømmende dækker et bestemt sagsområde.

Samtidig er det med den gældende grønlandske (og færøske) hjemmestyreløvs antaget, at grundlovens 3, 1. pkt., ikke er til hinder for, at de grønlandske (og færøske) myndigheder bliver tillagt regeludstedende kompetence inden for nogle rummeligt angivne rammer. I overensstemmelse hermed må udtalelserne i den statsretlige litteratur om mulighederne for delegation af lovgivningskompetence anses for først og fremmest at tage sigte på tilfælde, hvor det overlades til den statslige forvaltning at udfærdige regler.

Til forskel fra sådanne tilfælde, hvor der sker delegation til den statslige forvaltning, indebærer overladelse af regeludstedende kompetence til de grønlandske myndigheder alene, at de grønlandske myndigheder får adgang til at udstede regler med virkning for en vis, afgrænset del af riget – nemlig Grønland. Dette taler for en antagelse om, at de begrænsninger, der gælder for at delegere til den statslige forvaltning, ikke umiddelbart kan overføres til de tilfælde, hvor der er tale om overladelse af beføjelser til de grønlandske myndigheder.

Hertil kommer, at Grønland sprogligt, geografisk og kulturelt indtager en særlig stilling i riget. Også de særlige grønlandske forhold kan derfor anføres til støtte for, at der er en meget omfattende adgang til at overlade regeludstedende kompetence i Grønland til de grønlandske myndigheder.

Heroverfor står, at der efter grundlovens § 28 skal være to medlemmer i Folketinget, der er valgt i Grønland. Heri kan siges at ligge en forudsætning om, at der inden for riget må være en række anliggender vedrørende Grønland, der varetages af rigsmyndighederne, herunder Folketinget. Denne – i øvrigt vage og ubestemte – forudsætning kan imidlertid anses for opfyldt i kraft af de ovenfor under pkt. 6.2 nævnte forfatningsretlige begrænsninger i adgangen til at overføre beføjelser, der i dag tilkommer rigsmyndighederne, herunder Folketinget, til de grønlandske myndigheder.

På den baggrund finder Justitsministeriet ikke, at grundlovens § 3, 1. pkt., i sig selv sætter yderligere grænser for adgangen til at overlade regeludstedende kompetence til de grønlandske myndigheder.

Det vil som følge heraf efter Justitsministeriets opfattelse være muligt at overlade al lovgivende og administrativ kompetence i Grønland til de grønlandske myndigheder bortset fra anliggender, hvor begrænsninger i adgangen til at overlade beføjelser må antages at følge af hensynet til rigsenheden eller af særlige bestemmelser i grundloven om det enkelte anliggende.

7. Sammenfatning

Sammenfattende er det Justitsministeriets opfattelse, at det efter grundloven er muligt at overlade al lovgivende og administrativ kompetence i Grønland til de grønlandske myndigheder bortset fra anliggender, hvor begrænsninger i adgangen til at overlade beføjelser antages at følge af hensynet til rigsenheden eller af særlige bestemmelser i grundloven om det enkelte anliggende.

Begrænsningerne omfatter følgende anliggender: statsforfatningen, udenrigspolitik, forsvars- og sikkerhedspolitik, Højesteret, statsborgerskab samt valuta- og pengepolitik.

Opgørelse over reale aktiver direkte tilknyttet sagsområder

Ejer	Ejendommens art	Adresse	Værdi i kr.
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation/detention	Fr. Lyngesvej 9, 3950 Aasiaat	1.025.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Ålborgvej, 3980 Ittoqqortoormiit	25.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Qupaloraarsuk 44, 3952 Ilulissat	1.230.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	3955 Kangaatsiaq	5.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Blok G, 3910 Kangerlussuaq	450.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Narsannguaq, 3912 Maniitsoq	1.420.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Roskildip Aqputaa, 3922 Nanortalik	375.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Alluitsup Paa, 3922 Nanortalik	5.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Niels Bohrsvej Plads, 3921 Narsaq	675.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	3923 Narsarsuaq	25.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politiskole	Quassunnguaq 1, 3900 Nuuk	1.575.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politigård	P.H. Lundsteensvej 1, 3900 Nuuk	25.000.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Qaqqamut, 3940 Paamiut	50.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Anders Petersenip Aqq. 3940 Paamiut	150.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	3971 Qaanaaq	10.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Torvevej, 3920 Qaqortoq	1.050.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Nuunnguup Saqqaa 9, 3951 Qasigiannugit	37.500
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Poul Hansensvej 23, 3951 Qasigiannugit	175.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation/detention	Piitarsuup Aqq. 3953 Qeqertarsuaq	37.500
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Berthelsenip Aqq. 2, 3911 Sisimiut	3.200.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Kulusuk	10.000

Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Kuummiut	100.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Mikip Aqqulaa, 3913 Tasiilaq	700.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Niuertup Ortup Aqq. 3962 Upernavik	100.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Detention	Edvard Kruse-P. Aqq. 3961 Uummannaq	50.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Politistation	Kunuutip Aqq. 3961 Uummannaq	175.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Jens Kreutzmannip Aqq. 1, Nuuk	14.500.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Kaaleeqqap Aqqutaa 8, Sisi- miut	1.400.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Narsannguaq 6, Maniitsoq	650.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Lundip Aqqutaa, Nanortalik	360.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Aasivinngivit 12, Paamiut	300.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Sanatorievej, Qaqortoq	750.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Niels Egedesvej 4, 3950 Aasiaat	800.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Aqqutaa 4, Ilulissat	1.200.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Jaappip Aqqutaa 1, Qeqertarsuaq	100.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Sisorarfinnguaq, Uummannaq	250.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Grønlands Landsret	Umiarsualiviup Aqqutaa, Upernavik	75.000
Kriminalforsorgen	Anstalt	Anstalten i Nuuk	15.000.000
Kriminalforsorgen	Anstalt	Anstalten i Aasiaat	4.000.000
Kriminalforsorgen	Anstalt	Anstalten i Qaqortoq	4.000.000
Kriminalforsorgen	Anstalt	Anstalten i Ilulissat	5.000.000
Kriminalforsorgen	Anstalt	UP i Sisimiut	3.000.000
Søfartsstyrelsen	Kontor og administration	Aqqusinersuaq 24, Nuuk	1.100.000
Farvandsvæsnet	63 fyr	Fordelt over Grønland	8.600.000
Farvandsvæsnet	23 racon (elektronisk fyr)	Fordelt over Grønland	0
DMI	Hangar	Narsarsuaq	2.000.000
DMI	Observatorium	Narsarsuaq	500.000

DMI	Istjeneste-tilbehør	Narsarsuaq	100.000
DMI	Meteorologiske anlæg	Fordelt over Grønland	4.000.000
DMI	Kommunikationsanlæg	Kangerlussuaq	100.000
Naviair	Bygninger med ATS-udstyr	Kangerlussuaq, Kulusuk, Ikerasassuaq	4.450.000

Opgørelse over reale aktiver ikke direkte tilknyttet sagsområder

Ejer	Ejendoms- mens art	Adresse	Værdi i kr.
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Niels Egedesvej 35, 3950 Aasiaat	469.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Fr. Lyngesvej 9, 3950 Aasiaat	1.025.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Imersuarmut 2, 3950 Aasiaat	635.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Qupaloraarsuk 44, 3952 Ilulissat	1.230.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Blok G, 3910 Kangerlussuaq	450.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Pavia Petersensvej, 3912 Maniitsoq	480.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Roskildip Aqqutaa, 3922 Nanortalik	375.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Carl Egedesvej, 3921 Narsaq	400.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Ujuaannaap Aqqutaa, 3921 Narsaq	840.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Noorlernut 21, 3900 Nuuk	3.100.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Quassunnguaq 18, 3900 Nuuk	1.700.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Quassunnguaq 25, 3900 Nuuk	1.750.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Qaqqamut, 3940 Paamiut	50.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Peter Høeghsvej, 3920 Qaqortoq	700.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Peter Høeghsvej, 3920 Qaqortoq	900.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Nuunnguup Saqqaa 9, 3951 Qasigiannguit	37.500
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Skivevej 15 A-B, 3951 Qasigiannguit	50.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Piitarsuup Aqq. 3953 Qeqertarsuaq	37.500
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Aqqusinersuaq 28, 3911 Sisimiut	1.050.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Zionip Aqq. 1, 3911 Sisimiut	900.000

Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Naasuliartarpimmut, 3913 Ta-siilaq	200.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Aqqusinertaaq, 3962 Upernavik	75.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Edvard Krusep. Aqq. 3961 Uummanaq	50.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Kunuutip Aqq. 3961 Uummanaq	75.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Saqqarliit 20, 3900 Nuuk	1.875.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Nigerleg 26, 3900 Nuuk	1.900.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Noorlernut 26, 3900 Nuuk	1.850.000
Slots- og Ejendomsstyrelsen	Tjenestebolig	Eqalugalinnguit 60 A-D, Nuussuaq	3.800.000
Kriminalforsorgen	Tjenestebolig	Inspektørbakken 34, 3900 Nuuk.	1.470.000
Rigsombudsmanden	Administrationsbygning	Indaleeqqap Aqq. 3, 3900 Nuuk.	14.688.000
Rigsombudsmanden	Tjenestebolig	Noorlernut 9, 3900 Nuuk	1.728.000
Rigsombudsmanden	Tjenestebolig	Quassunnguaq 8, Nuuk	734.000
Rigsombudsmanden	Tjenestebolig	Fjeldvej 1, Nuuk	389.000
Søfartsstyrelsen	Tjenestebolig	Aqqusinersuaq 24, Nuuk	1.500.000
Arbejdstilsynet	Tjenestebolig	Quassunnguaq 10, Nuuk.	1.675.000
Miljøministeriet	Tjenestebolig	Limanaq 47, Nuuk	1.680.000
DMI	Tjenestebolig	Narsarsuaq	500.000
DMI	Magnetisk observatorium	Qeqertarsuaq	100.000
DMI	Forskningsanlæg	Fordelt over Grønland	100.000